ADDITIONES
AD
GEORGII ADAMI STRUVII
JCti
JURISPRUDENTIAM
ROMANO-GERMANICAM
IN
EPITOMEN
JUXTA
HODIERNUM USUM REDACTAM
EXHIBENTES
MAGNIFICI AUCTORIS DESIDERIO
SUCCINCTAM USUIQUE ACCOMMODATAM TITULORUM, QUI DEERANT, E DIGESTIS REPETITIONEM, UT HIC JURISPRUDENTIÆ LIBELLUS PANDECTARUM VOLUMEN ACCURATIUS EVOLUTURIS ADITUM PATEFACIAT, ET EX EODEM UTILIORA REPETITURIS ANSAM PRÆBEAT,
OPERA
LUDERI MENCKENII
PHIL. ET J. U. D.
CUM INDICE.

GRONINGAE,
APUD P. GAASBEECK,
MDCCXXXVII.

Digitized by Google

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI

ELECTORIS SAXONIÆ

SUPREMI CONSILII ECCLESIASTICI,

QUOD DRESDÆ EST,

PERILLUSTRI ET GENEROSISSIMO

PRÆSIDI,

DOMINO SUO GRATIOSISSIMO:

NEC NON

CONSILIARIIS

ET

ASSESSORIBUS

SPLENDIDISSIMIS,

VIRIS

MAGNIFICIS, SUMME REVERENDIS, EXCELLENTISSIMIS ET CONSULTISSIMIS,

DOMINIS & MÆCENATIBUS SUIS

ÆTATEM COLENDIS,

PERENNEM FELICITATEM

VOVET

ET HOC QUALECUNQUE

OBSERVANTIÆ SUÆ DOCUMENTUM EA, QUA DECET,

ANIMI SUBMISSIONE

SACRUM ESSE CUPIT

AUCTOR ADDITIONUM.

Digitized by Google

Digitized by Google

Lectori Benevolo Salutem dicit Auctor Additionum.

CUm in lucem publicam ſua emittentibus nec Cenſor accuratus, nec Calumniator iniquus deſit, miraberis forte, cur loqui quam ſilere maluerim; inprimis quia Digeſtorum Compendia hodie non Scriptoribus, ſed Lectoribus deſtituuntur, eademque non tam rebus quam vocabulis novis plerumque exornantur. Dicam ingenue mei inſtituti rationem. Juris-Prudentia, quam vides, Struviana ſuos invenit Amatores, quod non tantum prela toties repetita, ſed etiam publica & privata Laudatorum Virorum judicia docent; quorum vota eo tendere viſa ſunt, ut Digeſtorum Tituli hactenus omiſſi methodo ſimili adderentur, quo Pandectarum Volumen univerſum uſu Fori illuſtratum per ſua principia brevi temporis impendio legi relegique poſſet, quod ipſum quoque juſta Adoleſcentum optimae indolis deſideria teſtabantur. Unde Magnificus Auctor, ampliſſimo Conſiliarii intimi, Praeſidis Regiminis & Ordinarii munere honoratus & oneratus, hunc libellum ſua opera per temporis anguſtiam ſuppleri non poſſe praevidit, eamque ſpartam mihi, forte indigno & impari demandavit. Tanti

Digitized by Google

Viri voluntas mihi pro imperio fuit; hinc brevia, quae benignis manibus Tuis offero, Additamenta eodem ordine conſcripſi. Laudem nullam ex hac opella vel ſpero vel mereor, aequum autem Benevoli Lectoris judicium loco praemii exopto exſpectoque. Inuſitata breviſſimo, uſitata laxiori ſtylo propoſui, Jure Saxonico ſubinde adducto, & craſſam Antiquitatis ignorantiam exoſus, & cum Ariſtippo apud Laërtium Adoleſcentibus diſcenda eſſe, quae Viris uſui futura ſunt, ratus, Cenſores ſine Populi ſuffragio tales, Lynceos in alienis, in propriis Tireſias nihil moror: his enim placere terminos humanae felicitatis excedit.

Caeterum Tuam, Benevole Lector, teſtaturus benevolentiam, quam benigniſſime haec qualiacunque interpretare, easdemque partes Tibi creditas eſſe puta, quas in pilae luſu exprimit Lipſius; dum alterius eſt, inquit, commode mittere, alterius, ſi quid erratum eſt, quam belliſſime excipere & arte corrigere. Vale.

ADDI-

Digitized by Google

ADDITIONUM AD JURISPRUDENTIAM ROMANO-GERMANICAM

STRUVIANAM

LIBER I.

TIT. I.

De Origine Juris & omnium Magiſtratuum, & ſucceſſione Prudentum.

L. I. D. T. II.

ANtequam Juris Civilis cognitionem ſpecialem inveſtigemus, inter illius Generalia Originem referre convenit, quam praeter Originem Magiſtratuum & ſucceſſionem prudentum dictus Tit. 2. ff. conſiderat. Ita vero de origine Juris Juſtinianei tanquam prima hujus Tituli parte dicetur, ut ejusdem in progreſſu Fatum & Autoritas hodierna annectatur.

Ad Juris-pr Rom: Germ. L. 1. T. 1. a. 9.

I. *Origo juris Civilis* repetenda eſt ſecundum *triplicem* Reip. Romanae *Statum*, *Regium* nempe, *Popularem*, & *Monarchicum*. *Regius Status ad A. Mundi* 3200. ante Chr. Nat. 750. refertur, in quo omnia manu & poteſtate Regum gubernabantur *l. 2. §. 1. ff. de O. I.* ferebanturque Leges Regiae, *v. l. 2. ff. de mort.*

mort. inf. & curiatae *l.* 2. *ff. h. t.* duravit hic ſtatus *annos* 245. *Lampad. de Republ. Rom. Germ. P.* 2. *c.* 1. *n.* 2. *Liv. l.* 1. *c. f.*

II. *Popularis* maxima ex parte *ſtatus*, qui poſt Regifugium coepit, commode per tres Epochas ſive intervalla notabiliora recenſetur, quarum *prima* eſt Juris incerti, ſtetitque per annos 60. *v. Magnif. Auth. S. J. C. Ex.* 1. *th.* 63. *Secunda Epocha* eſt juris ſtabiliti, dum nominatis decemviris leges a Graecis aliisque Gentibus finitimis petitae, atque in decem tabulas redactae ſunt, quibus ſequenti anno duae tabulae acceſſerunt *l.* 2 §. 4. *h. t. Tertia Epocha* eſt juris aucti (1) per interpretationem Prudentum & diſputationem fori *l.* 2. §. 5. *ff. h. t.* (2) per Legis actiones *l.* 2. §. 6. *ff. eod.* (3) per Leges novas *l.* 2. §. 8. *ff. eod.* (4) per Plebiſcita Lege Hortenſia pro legibus habita *d. l.* 2. §. 8. *v. Lampad. c. l. n.* 5. (5) per Senatus-Conſulta *l.* 2. §. 9. *ff. eod.* (6) per Magiſtratuum Edicta *l.* 2. §. 10. *ff. h.* (7) per JCtorum Reſponſa *l.* 2. §. 35. & 44. *ff. eod.* §. 6. *ſeq. I. de Jur. Nat. Gent. & Civ. Gothofr. Hiſt. Jur. Civ. Rom. c.* 2. *Franz. Com. ff. h. t. a. n.* 14. *ad* 46.

III. *In Statu Monarchico prima* fuit *Epocha* Gentilium Impp. usque ad Conſtantini M. initia ſ. *A.* 306. *Secunda* Principum Chriſtianorum, usque ad Theodoſium Juniorem, qui Codicem Theodoſian. edidit *A.* 435. *Tertia* Impp. ſubſequentium usque ad Juſtinianum ſ. *A.* 527.

IV. *Juſtinianus*, laudatiſſimus Imperator, immenſa *Jurisprudentiae Volumina ſeptennio in ordinem redegit*, dum (1) ex Gregoriano, Hermogeniano, & Theodoſiano Codice, additis

Digitized by Google

citis ſubſequentium Impp. Conſtitutionibus, *Codicem Juſtinianeum* colligi juſſit, ediditque *A.* 529. (2) Poſt compoſitionem Digeſtorum *Inſtitutiones* componi voluit, easque promulgavit *A.* 533. *Menſ. Novembr.* (3) *Digeſta* eod. Anno *Menſe Decembri* publicavit. (4) Codicem repetitae praelectionis, quo hodie utimur, A. 534. edidit; & denique (5) pro re nata *Novellas & 13. Edicta* ad Reipublicae ſalutem emiſit. *Magnif. Auth. S. J. C. Ex.* 1. *th.* 61. *ſeqq. Jac. Gothofr. Hiſtor. Jur. Civ. Rom. c.* 8. *Dan. Kayſer Hiſtor. Jur. Part.* 1. *p. m.* 25.

V. *Juris Juſtinianei fata* vel uſus decreſcentis vel renaſcentis fuerunt. *Decrevit* Juſtinianeae Jurisprudentiae auctoritas *in Occidente* Gothis, Francis, Vandalis &c. arma per occidentales terras circumferentibus. *In Oriente* illius auctoritas eviluit partim ob ſubſequentium Impp. Novellas, partim ob novas, in quas haec Jura redacta ſunt, formas, e quibus libri βασιλικῶν eminent. Conf. *Jac. Gothofred. Hiſt. Jur. c.* 9. *& Bibl. Jur. Civ. c.* 5. *&* 6.

VI. *Jus Juſtinianeum renatum eſt* Seculo XII. dum Imperio *Lotharii*, conſilio *Irnerii*, deſiderio *Mathildae* Comitiſſae Tuſciae, Piſis hoc Jus doceri coepit. Ex Italia illud in Germaniam, Hiſpaniam, Galliam &c. ſenſim translatum eſt. *Gothofred. d. c.* 9. *Magnif. Auth. S. I. C. Ex.* 2. *th.* 34.

VII. *Jus Juſtinianeum* hodie *maximae eſt autoritatis*, adeo quidem ut Turcae Codice Juſtinianeo Graeco utantur, vide *Buſ. ad L.* 6. *ff. de Juſt. & Jur.* praecipue in Imperio Romano-Germanico, quandoquidem in Ordinationibus Imperii Juris Communis nomine

B deno-

denotatur. *v. Rec. Imp. ab A.* 1495. & in Camera obſervatur. *Ord. Cam. P.* 2. *C.* 31. §. *f.* Aſſeſſoribus ad illud juramento devinctis. *v. Gail. l.* 1. *Obſ.* 36. *n.* 14. De Belgio teſtatur *Groenew. de LL. abrog. ad* §. 6. *Prooem. Inſt. n.* 2. Similem quandam auctoritatem Juri Civili tribuit in Italia *Arthurus Duck. de Auct. I. C. t.* 2. *c.* 3. *n.* 16, in Hiſpania *c.* 6, *num.* 30. in Gallia *c.* 5. *n.* 31. *vid. tamen Rebuff ad Conſt. Reg.* 9. *in Praefat. gloſſ.* 5. *n.* 20. Jura ſtatutaria in Germania (idem de Italia aſſerit *c. Arthur. d. l. c.* 3. *num.* 29) e Jure Civili declarantur, reſtringuntur, & ſupplentur, *id. l.* 1. *c.* 2. *n.* 17. *Hart. Piſt. l.* 1. *q.* 32. *n.* 8. *Carpz. p.* 3. *c.* 20. *d.* 10. *n.* 6. *Lauterb. Concl. For. Exerc.* 1. *th.* 2.

VIII. Cum de moderna Juris Juſtinianei autoritate actum ſit, monendum nonnihil venit *de Jure Canonico & Saxonico*, uſu frequentiſſimo. *Jus Canonicum* originem trahit a Canonibus, qui in primis Conciliis conditi ſunt, de quibus *v. Joh. Schilt. inſt. Jur. Canon. l.* 1. *t.* 2. § 4. *ſeqq.* Quam incertae vero originis & auctoritatis ſint Canones, qui vulgo Apoſtolici dicuntur, accurate docet *Ziegl. Diſſ. de Orig. & increm. Jur. Can. th.* 8. *ſeqq.* Aucta Pontificum poteſtate crevit canonum numerus & auctoritas, natumque ex Patrum ſententiis, Conciliorum decretis, Pontificum conſtitutionibus &c. tandem Jus Canonicum, quod *in Volumen Decreti & Decretalium* diſpeſci poteſt. *Decretum* privata auctoritate a Gratiano, Monacho Bonon. circa A. 1150. collectum, *tres partes* complectitur, quarum *prima* 101 *diſtinctiones*, *ſecunda cauſas* 36, *tertia Tractatum de Conſecratione* 5. diſtinctionibus

onibus comprehenſum tradit. De cujus Auctoritate dubia v. laudatus *Zieglerus d. Diſſ. th.* 47. *et praec. de Paleis leg. id. th.* 46.

IX. *Decretalium volumen* conſtitutiones Pontificum complectitur, & *quatuor partibus* abſolvitur. *Prima pars* 5. *libris conſtat*, quorum ſinguli ſuos habent Titulos & Capita: collegit eos *Raymundus* mandato *Greg. IX.* Pontificis; quoniam extra Decretum ſunt, allegari ſolent (extra) X. Ordinem librorum vulgo notus docet verſiculus:

I. II. III.
Judex, Judicium, Clerus,
IV. V.
Sponſalia, Crimen.

Pars ſecunda a Bonifacio VIII. congeſta eodemque ordine diſpoſita eſt, quia vero *ſexti* decretalium Libri nomen habet, allegatur in 6. *Pars tertia* eundem ſervans ordinem *Clementinarum* vocabulo denotatur citaturque ab Auctore *Clemente V. Pars quarta* 20. Conſtitutiones *Johannis XXII.* complectitur & ſub *Extravagantium* appellatione adducitur: praeterea vero diverſorum Pontificum Conſtitutiones recenſet, quae *Communes* dicuntur eundemque cum decretalibus ordinem habent. His partibus in calce acceſſit cum *liber Inſtitutionum Jur. Can.* Pontificis mandato a Joh. Paulo Lancellotto conſcriptus, tum *lib. VII. Decretalium*, de cujus confirmatione nondum ſatis conſtat. *Ziegl. c. l. th.* 59. *L. Engel. prooem. Coll. I. Can. n.* 2.

X. *Jus Canonicum* Juri Divino & rationi non contrarium per conſuetudinem non tantum oppido multis receptum eſt, *Carpzov. Juriſpr. Conſ. l.* 2. d. 152. *num.* 45. ſed etiam

Digitized by Google

Juri Civili praeſertur in materia juramentorum, matrimoniorum, & Proceſſuum &c. *Magnif. Auth. S. J. C. Ex. 2. th. 39. Rittershuſ. de diſſer. I. Civ. et Canon. prooem.* Alias in dubio non ſtatüendus eſt inter Jus Can. & Civile diſſenſus, caſus vero in altero obſcurius, in altero aperte deciſus ex eo, quo manifeſte continetur; regulariter determinandus eſt *c. 1. X. de Nov. oper. nunc. Carpz. P. 1. C. 21. d. 2. n. 4. v. Arth. Duck. de Auth. I. Civ. l. 1. c. 7. th. 12. et 13. Rittershuſ. c. l.*

XI. *Jus Saxonicum* moribus ab initio introductum, deinde ab *Eccardo a Repka* tribus libris latino ſermone conſcriptum, & ab eodem in maternum idioma mandato Illuſtris Comitis *Hojeri a Falkenſtein* translatum, *Speculique Saxonici* titulo inſignitum eſt, uti docet *Praefatio Spec. Sax.* cui poſtea acceſſit confirmatio *Caroli M. A.* 810. *d.* 10 *Febr.* facta, monente *Gloſſa ad Land-Recht l. 3. art. 82. v. diſs. Privilegium.* Inde *Otto I.* Iure hoc denuo ſtabilito, *das Weichbild*, medullam Juris Saxonici, autoritate publica donavit *Anno* 940. id quod privilegium ſub finem Spec. Sax. adjectum teſtatur. *v. Coler. in Orat. de Origi Jur. Saxon.* Et hi quidem libri, np. *das Land-Recht und Weichbild, Juris Saxon. Communis* nomine veniunt, quod extra Saxoniam a Luſatis, Sileſiis, imo Polonis & Lithuanis obſervari docet *Coler. in dict. Orat.* Hujus Juris auctoritas ex uſu magis quam verbis & ſcriptura aeſtimanda eſt, *Berl. P. 3. Concl.* 28. *n.* 43. illiusque defenſores ſunt Electores Sax. etiam adverſus Jus Caeſareum. *v. Philipp. Uſu pract. Inſt. l. 3. Ecl. 17. n. 7. ſeq.* Poſteaquam autem Electores Saxoniae non

pauca,

pauca Jure communi controverſa aut indeterminata in ſuis Conſtitutionibus deciderunt, quemadmodum *Electoris Auguſti Conſt. de A.* 1572. *Joh. Georg. II. de A.* 1661. & *Conſt. Nov. de Anno* 1672. teſtantur, illaeque Conſtitutiones non aeque extra Electoratum atque in Electoratu obſervari coeperunt, nata inde eſt *Juris Communis & Electoralis Saxonici* diſtinctio. Univerſum Jus Saxon. vero, tanquam ſtatutarium ſtricte accipiendum, & e Jure Civili explicandum eſt. *Carpz. Proc. t.* 19. *art.* 3. *n.* 16. *ſeqq.*

XII. Altera pars tituli de *Magiſtratuum origine* tractat, quam per varias mutationes *Pomponius l.* 2. §. 14. *ſeqq. explicat.*

XIII. Tertia pars de *ſucceſſione prudentum* agit, quam uti ſtudioſe id. *Pomp. l.* 2. §. 35. *ſeqq b. t.* recenſet, ita convenienti ordine illam exponit *Gothofr. Hiſtor. Juris c.* 7. ubi ſectas quoque Sabinianorum & Proculianorum accurate recenſet. *J. Franz. Com. ff. h. t. num.* 65.

TIT. II.
DE LEGIBUS ET SENATUS CONSULTIS ET LONGA CONSUETUDINE.

L. 1. ff. t. 3.

Origine Juris ſpectata ad ſpecies nonnullas *Juris Civilis* deſcendendum erit, e quibus *Lex*, *SCtum*, & *Conſuetudo* praeſenti titulo explicantur: quarta, nempe *Conſtitutio Principis*,

tit. ſeq. comprehenditur. Pars prima hujus Tituli de Legibus agit.

I. Miſſa vero Legum in divinas & humanas, divinarumque in Morales Ceremoniales & Forenſes diſtinctione, ad humanas confertur: e quibus cum leges omnibus communes, Naturales nempe & Gentium, Magnif. Auth. L. 1. T. 2. explicaverit, leges quibusdam proprias ſ. civiles generaliter conſiderare convenit.

II. Eſt itaque Lex Majeſtatis decretum ad ſalutem Reip. promulgatum, ſubditos ab obſequium obligans.

Legem condit Majeſtas, quae in imperio Romano-Germanico penes *Imperatorem & Status* Imperii ſimul ſumtos haeret; unde conjunctim ab his *Leges univerſales* conduntur, quae Receſſuum nomine veniunt. *v. Paurmeiſt. l. 2. de Juriſd. Imper. c. 2. n.* 84. *Principes Imperii vero Leges Particulares*. Jure Superioritatis Territorialis ferunt. *Brautlacht. Epit. Juriſpr. Publ. l. 3. c. 5. §. 13. Phil. uſu pract. L. 1. Ecl. 9. Reink. de R. S. & E. l. 1. Claſſ. 5. c. 6. n. 7.*

III. *Per leges obligantur ſubditi*, quamvis inviti *l. 1. ff. de ll.* quibus accenſendi ſunt Clerici, *v. Carpz. Juriſpr. Conſ. l. 3. d. 2. n. 7. Ziegler. ad jus Canon. l. 3. t. 1. p.* 635. & Advenae *c. 2. diſt.* 8. & quoad ſolennitatem actus, qui geritur *l. 6. ff. de Evict. l. 9. C. de Teſtam. Carpz. P. 3. C. 6. d. 12. v. Vinn. ad §. f. I. de Teſt. Ord.* & quoad poenam delicto ſtatutam, *Carpz. P. 2. q. 54. n. 51. ſeqq.* Solutus igitur legibus civilibus eſt Princeps *l. 31. ff. de ll.* ſive vim coactivam ſ. directivam ſpectes *arg. l. 30. §. 4. ff. ad SCt. Treb. a. l. 26.*

Digitized by Google

C. d. donat. inter Vir. et Ux. licet honeſtatis intuitu ipſum nonnunquam leges Civiles vinciant *v. l.* 4. *C. de ll. Ziegl. de Jur. Maj. L.* 1. *c.* 1. *n.* 28.

IV. *Lex verſatur* regulariter *circa* negotia (1) futura, non praeterita, niſi nominatim & de praeterito tempore & adhuc pendentibus negotiis cautum ſit *l.* 7. *C. de ll.* (2) frequentia *l.* 3. *ſeqq. ff. d. ll.* (3) poſſibilia naturaliter *l.* 185. *ff. de R. I.* & moraliter *l.* 15. *ff. de cond. inſt. a. c. f. X. de Conſuetud.*

V. *Lex promulgata* plerumque *poſt duos Menſes N.* 66. *c.* 1. *O. P. S. prooem.* §. *So haben. Philip. Uſ. Pract. I. l.* 1. *Ecl.* 11. obligat *l.* 9. *C. de ll.* ad ſcientiam *l.* 3. *C. eod.* & ad obedientiam in foro ſoli directo, per conſequentiam in foro conſcientiae, 1. *Petr.* 2. *v.* 13. ita ut conſcientia non liberetur, niſi quis ſine dolo poenae legis ſe ſubjecerit, quae aut eſt nullitatis *l.* 5. *C. de ll.* aut alia, eademque vel cum vel ſine nullitate actus definita *l. f. et Auth. Inceſtus C. de Inceſtis et Inut. nupt. l.* 1. *C. de ſecund. nupt. Vin. S. Q. l.* 1. *c.* 1. *ſ. Hahn. ad Weſenb. t. de Legibus n.* 7.

VI. *Tollitur Lex* prior (1) per poſteriorem legem contrariam *l. f. ff. de Conſt Princ.* (2) deſuetudinem *l.* 37. *ff de ll.* (3) ceſſante penitus cauſa adaequata finali lex ipſa ceſſat *a. l. f. ff. ad SCt. Silan. ſ. l.* 1. §. 3. *ff. de min. Franz. Comm. ff. h. t. n.* 75.

VII. *Pars ſecunda* hujus *tituli de Senatus-Conſultis* tractat. Eſt vero *SCtum*, quod Senatus jubet atque conſtituit §. 8 *J. de J. N. G. & C* Poteſtatem juris condendi ſenatui competiiſſe, *l.* 9. *ff. de ll.* oſtendit, ſed quando hoc jure uſus ſit ſenatus, controverſum,

v. Vinn.

v. Vinn. ad d. §. 5. *Gothofred. Hiſtor. Jur. cap.* 3. *Bach. Vol.* 1. *D.* 1. *th.* 5. *l. g.* Tertia pars hujus Tituli, *longa ſcit. Conſuetudo*, explicata eſt *a Magnifico Auctore l.* 1. *t.* 2. *a.* 12.

TIT. III.
DE CONSTITUTIONIBUS PRINCIPUM.

L. 1. ff. t. 4.

ad L. 2. a. 11. I. *Conſtitutio Principis* eſt ſerium Principis placitum ad hoc publicatum, ut legis vigorem haberet *l.* 1. *ff. h. l.* 8. *C. d. ll.*

II. Ratione effectus ſ. utilitatis *diſtinguuntur Conſtitutiones in generales et ſpeciales. Generales* ſunt, quae omnibus proſunt, & dividuntur reſpectu modi conſtituendi in *Reſcripta, Decreta, et Edicta. Reſcripta* ſunt Reſponſa Principis ad conſultationem vel relationem eorum, qui Principi ſupplicarunt, emiſſa *l. f. C. d. diverſ. Reſcript.* quae ut valida ſint, *requiritur* praecipue (1) ut contineant conditionem, ſi preces veritate nitantur *l.* 7. *C. eod.* quae Jure Canon. ſubintelligitur *c.* 2. *C. de Reſcript.* Jure Saxon. falſa relatio ſub poena arbitraria interdicitur, *v. Mand. El. ab An.* 1579. §. *Letzlichen.* (2) ut non ſint contra jus vel utilitatem publicam *l. f. C. Si contra jus vel utilitatem publ.* (3) ut adſcribatur dies & Conſul *l.* 4. *C. de div. Reſc.* (4) ut accedat Principis ſubſcriptio *l.* 6. *C. eod.* (5) ut Originalia inſinuentur *l.* 2. *C. eod. Franz. ad ff. h. t. n.* 29. *Decreta* ſunt ſen-

ſententiae, quas Princeps cauſa cognita inter partes litigantes pronunciat §. 9. *I. de I. N. G. & Civ. Ex. v. l. 3. ff. de his quae in Teſt. del.* *Edicta* ſunt conſtitutiones generales proprio motu a Principe ad utilitatem Reipubl. latae *l. 3. C. d. ll.*

III. *Conſtitutiones ſpeciales* appellantur *privilegia*, quae ſunt jus ſingulare contra legis univerſalis tenorem propter aliquam utilitatem introductum *l. 16. ff. de ll.* Haec ſunt intuitu finis vel *odioſa vel favorabilia* §. 9. *I. de I. N. G. & C.* A ſubjecto autem dividuntur *in realia & perſonalia.* *Realia* ſunt, quae rei tributa eid. inhaerent & ad quosvis poſſeſſores transmittuntur *l. 68. l. 196. ff. de R. I.* e. g. immunitates praediis conceſſae. *Perſonalia*, quae perſonae conceſſa illi inhaerent & cum eadem exſtinguuntur *dd. ll.* Indulgentur vero vel toti cuidam Ordini perſonarum, dicique poſſunt communiter perſonalia, ut privilegia Doctoratus; aut huic vel illi individuo, & appellari poſſunt naturaliter perſonalia. Perſonalia non tranſeunt ad heredes quatenus tales, niſi coeperit privilegio, viva perſona privilegiata, eſſe locus *a. l. 18. §. f. ff. de min. l. 6. ff. de in integr. reſt. v. Magnif. Auct. S. Jur. C. Ex. 2. th.* 29. Conf. *Franz. Com. ff. h. t. n. 139. ſeqq.*

IV. *Privilegia* perſonalia perſonae, realia rei interitu totali exſtinguuntur *d. l. 68. ff. de R. I. Tolluntur* item renunciatione *a. l. 29. C. de Pact.* non-uſu, quando utendi haud defuit occaſio *a. l. 1. ff. de Nund.* & abuſu *c. 4. c. 24. X. de privil. a. l. 12. C. de dignit.* Denique Privilegia ſunt reſpectu concedentis latiſſime *l. 3. ff. de Conſt. Princ.* reſpectu ter-

tii, ne illi fiat praejudicium, ſtrictiſſime interpretanda *l.* 2. §. 10. & 16. *ff. ne quid in loco publ.*

TIT. IV.
DE STATU SERVILI.

Ad l. 1. Jpr. t. 3. aph. 5.

Quoniam juris, de quo dictum eſt, Objectum conſtituunt Perſonae vel Res, *v.* §. 14. *J. de J. N. G. & C.* Perſonae v. in triplici ſtatu, vel libertatis vel familiae vel civitatis conſtitutae ſunt *l. f. ff. de Cap. min.* ea, quae circa ſtatum libertatis reſtant, inprimis e libro ff. 40. breviſſimis annectere licebit.

L 40. ff. t. 1. de Manumiſſionibus.

I. *Servi* ſtatum ſervilem amittunt per *manumiſſionem*, quae eſt de manu datio ſeu de poteſtate dominica dimiſſio. Manumitti poteſt ſervus proprius, etiam infans *l.* 25. *ff. de manum.* furioſus *l.* 26. *ff. eod.* aut in ventre conſtitutus *l.* 14. *C. de Fideicomm. libert. Fit* autem *manumiſſio* vel *a Domino* vel *a lege. A Domino* aut verbis aut factis expeditur. *Facto* manumiſſio contingit, quando Dominus inſtrumenta, e quibus ſervi conditio probari poteſt, ſervo dat vel corrumpit praeſentibus quinque teſtibus *l.* 1. §. 11. *C. de Lat. lib. toll.*

L. 40. ff. t. 2. de Manumiſſ. vindicta.

II. *Verbis* manumiſſio fit vel inter vivos vel ultima voluntate. *Inter vivos* Vindicta, cum manumittendi voluntate a Domino declarata Lictor juſſu Magiſtratus Majoris Virgulam capiti ſervi manumittendi imponit accedentibus verbis ſolennibus, (quae poſtea, licet non dicerentur, pro dictis habita ſunt *l.* 23. *ff. d. t.*) nomenque manumiſſi ad acta refer-

ſertur. *Hildebrand. in Antiquit. verb. Manumiſſio.* Haec poteſtas manumittendi ſervos ſuos, quae dominis ſingulis conceſſa per div. Marcum, omnibus Collegiis licitis tributa eſt *l. 1. ff. de Manumiſſionibus, quae ſervis ad univerſitatem pertinentibus imponuntur.*

L. 40. ff t. 3. de Manumiſſionibus, quae ſervis ad univerſitatem pertinentibus i..ponuntur.

III. *Ultima voluntate* fit manumiſſio *vel verbis directis*, & datur libertas directa; vel precariis, & datur libertas fideicommiſſa. *Directa libertas* teſtamento valido *l. 23. ff. de Manum. teſt.* & codicillis teſtamento confirmatis conceditur *l. 43. ff. de Manumiſſ. Teſtam.* ſive pure ſive ſub conditione ſive in diem *l. 23. ff. eod.* Qui libertatem ſic non pure tributam habet, *ſtatu liber* dicitur, & deſcribitur, quod ſit is, qui ſtatutam & deſtinatam in tempus vel conditionem libertatem habet *l. 1. ff. de ſtatu liber. Fideicommiſſa libertas* appellatur, quae verbis precariis & ab inteſtato & codicillis teſtamento non confirmatis relinquitur *d. l. 43.*

L 40. ff. t. 4. de Manumiſſis teſt.

L. 40 ff. t. 7. de ſtatu lib L. 40. ff. t. 5. de fideicommiſſar. libertatibus.

IV. Hactenus dictum *de libertate*, quae a domino datur: jam agendum de illa, *quae a lege dependet* & ipſo jure tribuitur, quando necem domini ſervus detexit, aut pro derelicto ob gravem infirmitatem a Domino habitus eſt *l. 5. l. 2. ff. Qui ſine manum. ad libert. perv.* Conceſſam *libertatem tollit ademptio libertatis* tam a teſtatore quam a lege facta *l. un. ff de ademt. libert. Manumiſſionem* faciendam *impedit Lex Ælia Sentia*, ſi vel in fraudem Creditorum vel a perſona inhabili fiat *pr. & §. 4 J. Qui & ex quib. cauſ. man. non poſſ.* Praeterea *liberti ad ingenuitatem perveniunt jure aureorum annulorum a* Principe *impetrato*, (nam

L. 40 ff. t. 8. Qui ſine Manumiſſione ad libertatem perveniunt.

L. 40. ff. t. 6 de ademtione libertatis. L. 40 ff t 9. Qui & a quibus manumiſſi liberi non

(nam liberti ferreis annulis utebantur) quod poſtea per *N.* 78. *c.* 1, ſine ſpeciali impetratione datum eſt, & tum quidem ſalva manent *Patronatus jura l.* 5. *l.* 16. *ff. de Jur. aur. annul.* Quae omnia *pereunt*, quando libertini per Principem conſentiente Patrono iis reſtituuntur natalibus, in quibus initio omnes homines fuerunt *l.* 2. *ff. de Natalibus reſtituend.* Verum Jure Nov. & hic Principis conſenſu non opus eſt *d. N.* 78. *c.* 1.

ſunt & ad L. Æ. S. L. 40 ff. t. 10. de Jure aureorum annulorum. L. 40 ff. t 11. de Natalibus reſtituendis.

V. Conſiſtit alias *Jus Patronatus partim in jure ſuccedendi*, de quo §. 1. I. *de ſucceſſ. libert.* agit, partim *in obſequio & reverentia* Patrono praeſtanda *d. N. j. l.* 4. l. 152. *ff. de Jure Patronatus l.* 9. *de Obſeq. Par. & Patron. praeſt.* Cum vero *Patroni* nonnunquam *operas a libertis peterent*, eae per ſtipulationem *l.* 5. *ff. de Oper. liber.* item jusjurandum *l.* 7. *ff. eod.* promittebantur, quarum aliae in miniſterio quodam conſiſtebant, & *officiales*, aliae in artificio, & *artificiales* appellabantur *l.* 6. *ff. eod.* utraeque victu veſtituque liberti regulariter praeſtabantur *l.* 18. *ff. eod.*

L. 37. ff t. 14. de Jure Patronatus. L. 37. ff. t. 15. de obſequiis Parentibus & Patronis praeſtandis. L. 38. ff t 1. de Operis libertorum.

VI. Denique *ex hoc ſtatu perſonarum naſcitur actio praejudicialis*, qua vel in libertatis poſſeſſione conſtitutus in ſervitutem petitur vel in poſſeſſione ſervitutis collocatus ad libertatem provocat *l.* 1. *l.* 10. *de Liberal. cauſa.* A quo provocandi jure excluduntur, qui ſe venire paſſi ſunt *l.* 3. *ff. quib. ad libert. procl. non lic.* Pariter ei, qui ſe ingenuum eſſe aſſerit, tribuitur actio, qua ingenuitatis jura nanciſcatur *l.* 1. *l.* 6. *ff. ſi ingen. eſſe dic.* Propter odium ſervitutis autem definitum eſt quinquennium, ut eo elapſo de defuncti conditione in partem deteriorem non amplius quae-

L. 40. ff. t. 12. de liberali cauſa.

L 40. ff. t. 13. Quib. ad libertatem proclamare non licet. L 40 ff t. 14. Si ingenuus eſſe dici.

Digitized by Google

quaereretur *l.* 1. *pr.* & §. 4. *ff. ne de ſtat. def. poſt. quinq.* Ne vero in ſtatus controverſia Domini cum ſervis colluderent, haec poena definita eſt, ut per colluſionem Domini vel libertus vel ingenuus judicatus ejus, qui colluſionem detegit, ſervus vel libertus fieret *l.* 1. *ſeqq. ff. de Colluſ. detegenda.*

tur. L. 40. ff. t. 15. Ne de ſtatu defunctorum poſt quinquennium quaeratur.

L. 40. ff. t. 16. de Colluſione detegenda.

VII. *Proprios homines* magnam cum ſervis habere affinitatem *Magnif. Auth. l.* 1. *t.* 4. *a.* 4. oſtendit. De quibus occaſione ſuperiorum monendum eſt pauciſſimis, quod iidem *Juris Civitatis ſint incapaces.* Conf. *Bruning. de Var. Univerſ. Specieb. Concl.* 40. *l.* 6. *Stamm de ſervit. perſ. l.* 3. *c.* 20. nec a Gleba, cui ſemel adſcripti ſunt, invito domino ſuo diſcedere poſſint, conceſſa dominis poteſtate eos actione utili praejudiciali cum omni ſobole & peculio repetendi. *Hahn. ad Weſenb. t. de ſtat. hom. num.* 5. *Mev. ad Jus Lubec. l.* 1. *t.* 3. *art.* 3. *Liberantur* autem homines proprii *a Domini poteſtate vel volente domino vel Lege.* Dominus manumittendi voluntatem vel expreſſe vel tacite declarat. *Expreſſe*, vel *inter vivos*, dato manumiſſionis inſtrumento ſive affrancamento, Ger. *Laſs- oder Loss-Brieffe*, aut manumittendi animo alias ſufficienter, e. g. in praeſentia teſtium detecto; *vel ultima voluntate*, manumiſſione haeredi mandata. *Stamm l.* 3. *c.* 37. *num.* 4. *ſeqq. Tacite* manumittendi intentio, *die Ab- oder Erlaſſung*, oſtenditur *per praeſcriptionem* viginti annorum, quoties homo proprius tamdiu bona fide in poſſeſſione libertatis moratus eſt *a. l.* 2. *C. de Praeſcr. long. temp.* j. *l.* 28. *ff. de V. S. aut dignitatem*, ad quam, cum illius alias ſit incapax homo proprius,

ſciente & non repugnante domino evehitur; nec intereſt, utrum haec dignitas *togata*, e. g. Senatoria, an vero *ſagata*, e. g. Tribunitia ſit *a. l. 34. ff. de op. libert. a. l. 6. C. Qui milit. poſſ. Hahn. ad Weſenb. t. de Nat. reſt. Philip. Uſu Pract. Inſt. l. 1. Ecl.* 39. *Legis voluntate* liberantur homines proprii a Dominorum poteſtate per inhumanam Dominorum *crudelitatem a. §.* 3. *J. de his qui ſui vel al. l. un. C. de Emend. ſerv. j. Auth. Qui rem C. de ſac. ſanct. Eccleſ.* add. *Phil. Ecl.* 43. *& Principis autoritate*, quoties is vel ipſe vel per alium manumiſſionem facit, quam poteſtatem Comitivis nonnunquam inſeri docet *d. Philip. Ecl.* 38. *n.* 6.

IIX. Quamvis hominibus propriis accenſeri nequeant *Tuguriola Nobilium ruri inhabitantes* ea conditione, ut operas ad culturam agrorum & triturandum frumenta mercede certa locent, *die Häuſsler, Lohn- oder Erb-Dreſcher*: invito tamen domino hi domicilium mutare nequeunt *a. l.* 5. *C. de obl. & Act. v. praejud. ap. Philip. d. l.* 1. *Ecl.* 38. *n.* 5.

TIT. V. DE PACTIS DOTALIBUS.

L. 23. ff. t. 4.

Ad l. 1. T. 8. aph. 6. De ſtatu libertatis actum eſt in praecedentibus, hinc ordine exigente ad ſtatum Familiae pergendum: qui cum a nuptiis tanquam principio dependeat, nuptiis vero plerumque dos accedat, de Pactis circa dotem initis tractari par eſt.

I. *Pacta dotalia* ſunt conventiones de dote in-

inter Conjuges vel eos, qui dotem dant promittunt ſuſcipiunt aut repetere poſſunt, initae *a. l. un.* §. 1. *C. de R. U. A.*

II. Pacta dotalia *conſtituuntur Conſenſu* tam *ſcripto* quam *non ſcripto d. l. un.* §. 1. *Zoeſ. h. t. n.* 4. dummodo hic legitime, e. gr. per teſtes juratos probari queat, *Carpzov. P.* 2. *C.* 4. *d.* 8. licet pacta dotalia melioris probationis gratia in ſcripturam redigi ſoleant *l.* 4. *ff. de Pign.*

III. *Ineunt haec pacta*, qui dotem dant promittunt ſuſcipiunt aut repetere poſſunt *d. l. un.* §. 1. *ff. de R.U. A. l.* 6. *de dotis promiſſ.* ita ut muliere paciſcente nec Jure Saxon. Curatoris conſenſum adhiberi neceſſe ſit, Carpzov. *P.* 2. *C.* 43. *d.* 9. niſi ab eadem dos aeſtimata detur, cujus aeſtimatio venditionem ſapiat *d. l. un.* §. 9. *Carpzov. c. l.* aut mulier in minorennitate ſit, *a. Rec. Imp. de Anno* 1548. *Tit. von den Pupillen und Minderjährigen Kindern. Concipiuntur* pacta dotalia *primario* de dote & donatione propter nuptias, *ſecundario* de iis quae doti affinia ſunt, e. g. Paraphernalibus & receptitiis. Is qui dat *dotem, ab initio dotis dandae legem*, quam velit, etiam circa perſonam mulieris *dicere poteſt*, non vero poſt datam dotem *l.* 7. *ff. h. l. un.* §. 13. *C. de R. U. A.* & ſervanda eſt lex, quam quis cum dotem daret dixit *l.* 1. *C. de Pact. conv.* niſi bonis moribus repugnet *l.* 5. §. 1. *ff. h.* aut dotis cauſam deteriorem reddat *l.* 4. *l.* 14. *ff. h.* vel liberis, parentibus ſecundas nuptias contrahentibus in legitima noceat *a. l.* 19. *C. de donat. ante Nupt. j. l.* 8. *C. de Inoff. teſt. Carpz. P.* 2. *C.* 43. *d.* 18.

IV. Dividuntur *Pacta dotalia in ſimplicia*

&

Digitized by Google

& *mixta*. *Simplicia* ſunt, quae per modum contractus fiunt, & vel de parte vel univerſitate bonorum diſponunt, tempore ſolutionis licet in diem mortis dilato, Carpzov. *d. l. d.* 1. & 6. *Mixta* dicuntur, quae praeter dotem dotique affinia de futura ſucceſſione per modum ultimae voluntatis agunt. Simplicia duos, mixta vero quinque teſtes ad ſui validitatem requirunt, ſi fiant extrajudicialiter *l. ſ. C. de donat. mort. Cauſ.* nam pacta tam per Conjuges quam eorum Parentes *Carpz. d. Conſt.* 43. *Moll. ad eand. n.* 4. etiam judici ſoli *Carpz. part.* 3. *C.* 2. *d.* 7. judicialiter inſinuata teſtes nullos deſiderant; quia ſuperfluum eſt privatum teſtimonium, cum publica monumenta adſunt *l.* 31. *C. de donat. j. l.* 19. *C. de Teſtam. Conſt. El. P.* 2. *Conſt.* 43. *d.* 3. *ibique Carpz.* Caeterum *pacta dotalia*, quae *ſimplicia* vocantur, ſi quingentorum ſolidorum quantitatem transſcendunt, judici *inſinuanda ſunt* a parte viri, non mulieris, alias quatenus utilitatem viri concernunt, nulla redduntur *N.* 127. *c.* 2. *Habn. ad Weſenb. h. t. n.* 4. *verb. ſanc.*

V. *Pacta dotalia* pariunt *obligationem & actionem*; & quidem uxori & per virilem ſexum aſcendentibus, ſive promiſſa ſive data ſit dos, *v. Bach. V.* 1. *D.* 6. *th.* 2. *l. d.* tribuitur actio ex ſtipulatu, quandoquidem, etiamſi facta non ſit, re ipſa ſubſecuta eſſe ſtipulatio intelligitur *l. un. pr.* & §. 1. *C. d. R. U. A.* extraneis vero, quoties expreſſa ſtipulatio adjecta, actio ex ſtipulatu *d. l. un.* §. 13. quoties adjecta non eſt, actio praeſcriptis verbis *a. l.* 6. *C. de Jur. dot. j. l. un.* §. 13. *C. de R. U. A.* competit.

VI.

Digitized by Google

I. *Tolluntur pacta dotalia* per modum contractus celebrata partis utriusque diſſenſu *a. l.* 58. *ff. de pact.* per modum ultimae voluntatis condita, alterius voluntate *a. l.* 4. *ff. de adim. vel tranſf. leg. Wiſſ. ad ff. h. t. th.* 24. Utraque vero, nulla liberorum facta mentione, per liberos ſupervenientes *a. l.* 7. *ff. de bon. damnat. j. l.* 7. *de lib. vel poſth. her. Carpz. d. Conſt.* 43. *d.* 13.

TIT. VI.
SOLUTO MATRIMONIO DOS QUEMADMODUM PETATUR.

L. 24. ff. t. 3.

Dotis dominium ſic transferri ſolet in maritum, ut ſit revocabile *l.* 9. *C. de R. V. l.* 30. *C. de Jure dot.* Qua igitur actione dos data ab ipſo repeti poſſit, hoc loco recenſendum eſt.

I. Ad repetendam dotem praecipue comparata eſt *Actio ex ſtipulatu*, quae eſt actio perſonalis, rei perſecutoria, bonae fidei *l. un.* §. 2. *C. d. R. V. A.* §. 30. *I. de Act.* daturque ſoluto matrimonio ei, qui jus repetendi dotem habet, adverſus eum qui dotem reddere tenetur, ad hoc ut vel dotem ſalvam vel ejus aeſtimationem reſtituat.

II. *Naſcitur* haec actio *e ſtipulatione vera vel ficta d. l. un.* §. 13. & locum habet ſoluto matrimonio: nam eo conſtante dos uxori non debet refundi ſine legitima cauſa *l. un. C. ſi dos conſt. mat. ſol.* qualis eſt e.g. inopia mariti, *v. l.* 29. *C. de Jur. dot.* & neceſſitas alendi

parentem, *v. l.* 73. §. 1. *ff. de Jur. dot. Wiſſ. h. t. th.* 16.

III. *Actionem hanc* ex ſtipulatu *inſtituit, qui jus repetendi dotem habet*, id quod pro caſuum diverſitate competit vel patri vel uxori ſoli vel utrique vel extraneo vel eorum heredibus. *Pater ſolus* repetit dotem profectitiam divortio nulla rationabili cauſa exiſtente ab uxore facto *N.* 22. *c.* 19. item mortua in matrimonio filia, ſive haec in poteſtate patris tempore mortis fuerit ſive non *l.* 4. *C. ſolut. mat. l.* 5. *ff. de divort. l.* 6. *ff. de Iur. dot. l.* 59. *ff. h. t.* nec intereſt, utrum liberi e filia ſuperſtites necne *a. l.* 48. *ff. h. l.* 12. *pr. l.* 26. *ff. de Pact. dot.* quod poſterius quamvis Juri Civili conveniat, *Bach. V.* 2. *D.* 7. *th.* 11. *l. c.* uſu tamen fori contrarium eſſe receptum docent *Theſaurus Dec.* 90. *Oldendorp. Claſſ.* 4. *act.* 26. *in f. Magnif. Auth. S. I. C. Ex.* 30. *th.* 49. *Hahn. ad Weſenb. h. t. n.* 3. *Sola uxor* dotem repetit profectitiam, ſi vel emancipata eſt, vel pater deceſſit *a. l.* 71. *ff. de Edict. l. un.* §. 11. *C. de R. V. A.* adventitiam vero, quando extraneus nec ſtipulationem nec pactum de reddenda dote interpoſuit *d. l. un.* §. 13. nulla diſtinctione adhibita, utrum morte an vero divortio culpa mariti accidente ſolutum ſit matrimonium. Utrique, i. e. *& patri & uxori* ejus filiae jus repetendae dotis datur, cum dos eſt profectitia filiaque in poteſtate patris conſtituta *l.* 2. §. 1. *ff. h. ſ. l.* 28. *ff. de Jur. dot. Extraneus* (ſic vero appellatur omnis, qui non eſt parens virilis ſexus, & in poteſtate dotatam perſonam non habet *d. l. un.* §. 13. *in f.*) actionem hanc ex ſtipulatu inſtituit, quando expreſſim ſibi dotem

Digitized by Google

dotem reddi eſt ſtipulatus *d.* §. Recenſitum *jus intentandi hanc actionem* jure hereditario *ad heredes tranſit d. l. un.* §. 6. praeterquam quod eo caſu, quo & patri & filiae jus repetendi dotem profectitiam competere dixi, Patre etiam poſt litem conteſtatam decedente dos omnimodo ad mulierem pertinet *d. l.* un. §. 11. *et* 14. *C. de R. U. A.*

IV. *Conceditur actio ex ſtipulatu adverſus eum, qui dotem reſtituere tenetur*, videlicet *maritum*, qui ſui juris eſt, ſive ipſi ſive alii ejus voluntate data ſit dos; item adverſus *ſocerum*, in cujus poteſtate maritus eſt, ſive ſocero ſive marito illius juſſu vel non juſſu ſoluta ſit *l.* 22. §. 12. *ff. ſolut. matr.* nec non adverſus ſoceri maritique heredes *d.* §. 12. *l.* 46. *ff. eod.* etiam fiſcum *l.* 2. *C. h.*

V. *Tendit haec actio principaliter ad reſtitutionem dotis*, quando res dotales inaeſtimatae, vel aeſtimatae tantum taxationis gratia, translatae ſunt *d. l.* 21. *C. de Jur. dot.* ad reſtitutionem aeſtimationis vero, quoties aeſtimatione venditionis ergo facta maritus pretii debitor effectus eſt *l.* 5. *C. eod. Minus principaliter* actione hac petitur a marito praeſtatio doli, latae & levis culpae *l.* 17. *ff. de Jur. dot.* nec non *fructuum* pro rata communicatio *l.* 11. *ff. eod. Jure Saxon.* autem ſolus maritus percipit fructus, poſtquam agri culti raſtrisque ſubacti ſunt. *Land-Recht l.* 3. *a.* 76. *Carpz. p.* 3. *C.* 32. *d.* 6.

VI. *Effectus* hujus *actionis eſt reſtitutio dotis*, quae in re immobili ſtatim, in re mobili intra annuum ſpatium fieri debet *l. un.* §. 7. *C. d. R. U. A.* *Qui effectus* vel pro parte vel in ſolidum *impeditur. Pro parte* propter

 bene-

beneficium competentiae perſonale, quod ob reverentiam marito tributum eſt, ita ut huic renunciari non poſſit *l.* 12. *l.* 13. *l.* 14. §. 1. *ff. h.* non vero illius heredibus *d. l.* 12. exceptis filiis *l.* 18. *pr. eod.* Reſtitutio *in ſolidum* impeditur (1) propter malitioſum uxoris divortium *l.* 38. *ff. h.* & adulterium *N.* 117. c. 8. (2) Propter interitum rei dotalis, venditionis gratia non aeſtimatae ſine culpa mariti accidentem *l.* 24. *ff. h. Carpz. P.* 2. *C.* 42. *d.* 19. 20. *et* 21.

TIT. VII.
AD MUNICIPALEM ET DE INCOLIS.

Ad L. 1. Tit. 12. aph. 1. Statu libertatis & familiae perpenſo ad ſtatum Civitatis ducimur; cujus laudabiliter dirigendi ergo Ius municipale inventum *l.* 25. *ff. h.* & municipiis a Romanis non raro relictum eſt, vid. *l.* 37. *ff. de reb. auct. jud. Wiſſ. C. ad. ff. t. de V. S. d.* 7. *th.* 10. id quod conſiſtit primo in perſonis, *Tit.* 1. 2. 3. ſecundo in Muneribus & honoribus obeundis, *T.* 4. 5. 6. 7. tertio in rebus & pecuniis municipalibus, *T.* 8. quarto in decretis ab ordine faciendis, *T.* 9. quinto in operibus publ. *T.* 10. ſexto in Jure Nundinarum, *t.* 11. & cenſuum, *t.* 15.

I. Perſonae, de quibus jus municipale diſponit, ſunt vel privatae, ut municipes & incolae; vel publicae, ut decuriones: de illis hoc t. 7. agitur, de his tit. ſeq. *Municipes* aut cives appellantur perſonae, quae in municipiis jus

Digitized by Google

jus Civitatis habent ac ſuffragiorum, honorum & onerum ſunt participes, *v. l.* 1. §. 1. *ff. h. Magniſ. Auth. S. J. C. Ex.* 50. *th.* 48.

II. Cum vero *jus municipii* vel *per originem* vel *per aſſumtionem* quaeratur, nata inde eſt municipum in *originarios* & *voluntarios* diſtinctio. *Originarii* ſunt vel *vere* per Nativitatem, vel *ficte* per manumiſſionem aut adoptionem tales 1. *l. pr. ff. h.*

III. *Nativitas* filium facit municipem illius Civitatis, cujus municeps Pater eſt *l.* 1. §. 2. *ff. h.* Is vero, qui ex vico ortus eſt, eam Patriam intelligitur habere, cui Reipublicae vicus ille reſpondet *l.* 30. *ff. h. v. Carpz. P.* 2. *C.* 5. *d.* 1. *n.* 6. & 7. Matris municipium non ſequitur filius, niſi vel ſpurius ſit vel hoc Privilegium certae civitati conceſſum fuerit *d. l.* etiamſi caſu alibi edatur partus *l.* 3. *C. de Municip.* Hoc *domicilium nativitatis* Jure Civili mutari non poteſt *l.* 6. *ff. h. l.* 4. *C. eod.* poteſt quoad effectus civiles, (*v. l.* 31. *ff. d. R. I.*) mutari moribus, *Gail. l.* 2. *obſ.* 36. *n.* 5. *ſeqq. Hahn. h. num.* 4. *Franz. l.* 1. *Reſ.* 16. *num.* 44. *Carpz. Proc. C.* 3. *art.* 1. *num.* 7. *ſeqq. Lauterb. V.* 2. *D.* 6. *de domicilio c.* 1. *th.* 14. *Manumiſſio* jus municipii tribuit liberto in loco uno vel pluribus, ubi illud Patronus habet *l.* 22. *pr. l.* 27. *ff. h.* *Adoptio* jus municipii Patris adoptivi filio adoptivo largitur, ita tamen ut cum jure municipii, quod ipſe a Patre naturali habet, cumuletur *l.* 15 §. *f. l.* 17. §. 9. *ff. h.*

IV. *Municipes Voluntarii fiunt per allectionem ſ. aſſumtionem.* *Allectio* eſt ejus, qui Civis non erat, in numerum civium receptio. *Jus recipiendi* Civem *Senatui Civitatis* tribu-

tum eſt, v. *Er. L. Gebr. d. A.* 1609. *tit. In Juſt. Sachen* §. *Ebenermaſſen*; debet autem in aſſumtione fieri I. *in Conditionem* recipiendi *inquiſitio.* Nam jure Civitatis donari non ſolent Haeretici *a. l.* 4. *C. de Haeret.* infames, banniti, Judaei, Cives & ſubditi alieni. *A. B. c.* 16. incertae originis (unde origo per literas natalitias probari ſolet) homines, lenones, uſurarii, circulatores, &c. *Magniſ. Auth. S. J. C. h. th.* 50. *Hahn. ad Weſenb. h.* II. *Certae pecuniae ſolutio*, quae vocatur *das Bürger-Geld*, cujus quantitas plerumque arbitrio ſenatus relicta eſt. III. *Juramenti* de obſequio & fidelitate *praeſtatio*, quae licet regulariter ſolennis ſit, loco ejusd. tamen in perſonis certis honoratis & Clericis alicubi recepta eſt ſtipulata manu facta promiſſio, ut teſtatur de Civitate Miſnenſi *Er. d. L. Geb.* de A. 1653. *tit.* 57. §. 107. IV. *Receptio in matriculam. v. cit. Dd.*

V. *Incola, Einwohner eſt*, qui in aliqua Civitate domicilium conſtituit atque ad munera publica ſuſtinenda obſtrictus eſt Jure Civitatis non impetrato *l.* 22. §. 2. *l.* 29. *ff. h. l.* 5. *C. de Incol.* Hic a municipe plurimum differt, & non niſi in gradu remiſſiori civis appellari poteſt, quia ſuffragiorum & honorum incapax eſt *l.* 3. *C. de Incol. l.* 7. *C. eod. v. Eck. C. ff. h. t.* §. 1. *Conſtituitur domicilium* animi deſtinatione cum facto habitationis conjuncta *l.* 20. *ff. ad Munic. l.* 2. *l.* 7. *C. de Incol.* idque in duobus locis nonnunquam haberi poteſt *l.* 27. §. 2. *ff. l.* 5. *ff. eod. Conſtituunt domicilium* rationis uſu non deſtituti ſeu Pater ſeu Filius familias *l.* 3. *l.* 4. *ff.*

h.

h. v. plur. Magn. Auct. Juriſpr. 4. t. 5. aph. 3.

VI. *Cives & incolae* (1) *obligantur* Domino territoriali, in cujus territorio jus Civitatis impetrant aut domicilium conſtituunt, ad fidelitatem, obedientiam, & ſubjectionem praeſtandam. (2) Magiſtratibus loci inferioribus ad reverentiam & obſequium pro jurisdictionis conceſſae modo exhibendum. (3) Munera civilia ferre tenentur *l.* 29. *l.* 22. §. 2. *ff. h.* (4) Coram Magiſtratibus municipalibus in cauſis ad eorundem Jurisdictionem pertinentibus conveniri poſſunt *l.* 29. *ff. h.* Pro oneribus *fruuntur* etiam *emolumentis* civitati communibus, e. gr. Jure commerciorum, foro, balneo, ſpectaculis, &c. *l.* 27. §. 1. *ff. h.* Quanquam *diverſa in eo Civium & incolarum ſit conditio*, quod incolae ad honores & ſimilia non adhibeantur, item Jura commerciorum, paſcuorum &c. (v. *Er. L. Geb.* d. An. 1612. t. *Von* Juſt. *Sachen* §. 31.) plerumque vel denegata vel anguſtis limitibus circumſcripta habeant, quibus jus civitatis nacti multo liberius utuntur. Conf. *Lauterb. d. V.* 2. *D.* 6. *c.* 8. *th.* 54. & 55. *ſeqq.*

VII. *Jus municipii vi adoptionis* quaeſitum per emancipationem *exſtinguitur l.* 16. *ff. h.* Illud vero quod *Nativitate vel aſſumtione* acquiſitum eſt, item *Jus incolatus* renunciatione, bona fide facta *l.* 34. *ff. h.* vel *expreſſa vel tacita*, ut actuali voluntatis & habitationis mutatione, tollitur, dummodo habitationis mutatio fiat *legitime* ſecundum ſtatuta Civitatis: ubi enim *Cenſus emigrationis, Nachſteur, Abzug, Abfahrt, Abſchoſs*, receptus eſt, ibi iſte in Civitate, quae deſeritur, pro quantitate

titate ſtatuto vel moribus definita ſolvendus eſt. *Gail.* 2. *O.* 36. *n.* 9. Item quoties emigratio ſtatuto expreſſo prohibita eſt, renunciatio regulariter nullum nabet effectum, *v. Mev. ad Jus Lubec. l.* 1. *t.* 2. *art.* 2. *n.* 70. In dubio tamen ſtatutum ita interpretandum eſt, ne facultas Juri Civitatis renunciandi ademta cenſeatur *a. l.* 71. §. 2. *ff. de Cond. & dem. Hahn. ad* Weſemb. *h.*

DE COLLEGIIS ET CORPORIBUS.

L. 47. ff. t. 22.

Hactenus conſiderati ſunt municipes ſimpliciter; iam ſpectandi veniunt, quatenus vel ſunt in Collegio vel extra Collegium.

VIII. *Collegium* eſt plurium perſonarum ejusdem poteſtatis & muneris rerumque ad id pertinentium ſocietas Principis autoritate firmata *l.* 1. *ff. de Coll. & Corp. j. l.* 85. *ff. de V. S.* ubi Wiſſ. Dividuntur *Collegia* in *licita* & *illicita*. *Licita* ſunt, quae autoritate Principis ſunt confirmata *l.* 1. *ff. h.* Magiſtratus inferior enim jus confirmandi non habet. *Hahn. ad Weſenb. h. t. verb. poſtea. Illicita*, quae non confirmata *l.* 1. *ff. h. l.* 8. *C. de Hered. Inſt.* De licitis loquitur definitio tradita, eaque ad ſui conſtitutionem tres ad minimum perſonas requirunt *l.* 85. *ff. de V. S. v. Ant. Matth. de Crim. l.* 47. *t.* 15. *n.* 12. ad conſervationem una perſona ſufficit *l.* 7. §. 2. *ff. Quod cuj. univ. Carpz. P.* 2. *C.* 6. *d.* 17. *n.* 4.

IX.

IX. Permiſſum eſt Collegiis licitis pactiorem quam velint ſibi ferre, dum ne quid ex publica lege corrumpant *l. f. ff. h.* Hodie *ſtatuta Collegiorum* confirmanda ſunt a Principe. *v. Wehner. Obſerv. pract. v. Zunfft, Innungen, Gilden-Meiſter.* Solet autem Magiſtris Collegiorum, *den Zunfft-Meiſtern,* ſtatutis certa Juriſdictio concedi, qua in rebus ad Collegium pertinentibus utantur, *Carpzov. P. 2. Conſt. 6. d. 9.* quae tamen ad alias cauſas aut delicta publica extendenda non eſt, id. *d.* 10. & *Dec.* 285.

X. Collegium illicitum conſtituentes incidunt in poenam arbitrariam; aliquando imperatur nuda diſſolutio, conceſſa pecuniae communis partitione *l. 3. ff. h.* quando Criminis publici rei fiant, *v. l. 2. ff. h.* & *ap. Ant. Matth. de Crim. l. 47. t. 15. c. 2.*

TIT. VIII.
DE DECURIONIBUS ET FILIIS EORUM.

L. 50. ff. t. 2.

Juris Municipalis Cap. primum perſonas conſiderabat; easque vel privatas vel publicas. De privatis actum eſt: progrediendum igitur ad publicas, quae ſunt Decuriones.

I. Sunt autem decuriones Perſonae, quae in municipiis conſilio publico vacant, quaſi Curiae ſuae ſenatores *a l. 33. l. 41. C. de decur.* E Decurionum numero legi ſolebant Duum-Viri, Conſulum perſonam referentes,

& defenſores Civitatum, Tribunis plebis ſimiles. *v. Hill. ad Don. l. 2. c. 21. l. c.*

II. Decurionum alii *fiunt Nativitate l. 31. C. h.* alii *Electione.* Eligi poſſunt Filiiſamilias *l. 5. C. h.* etiam ſpurii & inceſtuoſi, vitae honeſtae, ita tamen ut his Competitor legitime natus praeferatur *l.* 3. §. 2. *l.* 6. *ff. h.* item illiterati *l.* 6. *C. h.* non v. minores viginti quinque annis, niſi ex juſta cauſa, qui electi ſuffragium in Curia non ferunt *l.* 8. *ff. de Mun. l.* 6. §. 1. *ff. h.* neque relegati *l.* 15. *ff. ad munic,* aut Criminum Capitalium rei *l.* 17. §. 12. *ff. eod.*

III. *Decurionum munus eſt* Rempubl. adminiſtrare *l.* 8. *ff. de muner.* Praecepta Praeſidum exequi *l.* 47. *C. h.* pecuniam publicam tractare *l.* 2. §. 1 *ff. ad Munic.* exigere tributa *l.* 17. §. 7. *ff eod.* Ad hunc decurionatum cives, etiam inviti, olim magno cum rigore compellebantur *l.* 51. *C. h. l. un. C. ſi Curial. rel. civ. l.* 1. *ff. h.* *Hodie* cum detrectatoribus Magiſtratuum & ſenatoriae dignitatis mitius agi ſolet, jam poena amittendae habitationis in Urbe, jam carceris, jam pecuniaria dictata. *v. Hahn. ad Weſenb. h. t. n.* 2.

IV. *Decuriones* propter *privilegium* conceſſum torturae non ſubjiciuntur, fuſtibus non caſtigantur, in metallum non damnantur; quod jus etiam ad filios tranſit, idemque in eo, qui deſiit eſſe decurio, obtinet *l. f. l* 2. §. 2. *ff b.* Id quod *hodie* ad Magiſtratus, qui legitime depoſuerunt dignitatem, applicant. His enim ordinem immunitatemque conſervari volunt *Dd in d. l.* Praeterea facultatibus lapſi decuriones e publico aluntur *l.* 8. *ff. eod.*

V.

V. *Ab his Decurionibus* frequens ducitur *argumentum* ad Magiſtratus & *Senatores Civitatum Provincialium*, *Rath Manner oder Raths-Herren*, modo nulla diverſitatis ratio appareat. Senatores autem Civitatum vel Imperialium, vel ampliſſime privilegiatarum, longe potioris ſunt conditionis. Sed liceat utilitate ſumma monente potiora, quae circa Magiſtratus municipalis Conditionem & privilegia hodie obſervari ſolent, inprimis e praelaudato *Hahnio ad Weſenb. h. t. n.* 5. referre. Ubi praeſupponitur, Magiſtratum hunc inferiorem ſecundum formam receptam homagium praeſtitiſſe domino territorii, ſuſcepto ab eod. Regimine, *v. c.* 13. *X. de Maj. & obed.* Civitatisque jura a Domino territoriali eſſe confirmata. Quo praemiſſo plerumque Civitates habent Jura ſequentia. Et quidem circa res humani juris (1) jus exigendi juramentum obſequii a Civibus: formulam Lipſiae uſitatam *v.* apud *Ziegl. d. Jur. Maj. l.* 1. *C.* 29. *th.* 15. (2) Jus, mixtum Imperium exercendi *a. l.* 26. *ff. ad Munic. j. l f. de Off. ej. cui mand. v. Ziegl. ad Lancell. l.* 3. *t.* 1. §. 10. *verb. vel ſuperioris.* (3) Jus braxandi, *v. l.* 3. *C. de Commerc. & merc.* adeo ut ſingulis Civitatibus Jure Saxon. fundatum de Jure privilegium competere, ne intra milliare circumcirca vinum vel cereviſia extranea venalis habeatur & ne fiant hujusmodi decoctiones, afferat *Ziegl. de jur. Maj. l.* 1. *c.* 43. *th.* 8. *(4)* Aſſervationem armorum ad defendendos limites, *Freyſchieſſen.* Conf. *Ziegl. d. Tr. l.* 1. *C.* 33. *Th.* 32. (5) Jus metata & inhoſpitationes diſtribuendi *l.* 3. *C. de metat.* *(6)* Jus tacitae hypothecae in bonis adminiſtrato-

rum *l. ſ. C. Quo quisque Ord. Berlich. P.* 1. *Concl.* 67. *n.* 41. *& ſeqq.* (7) Jus archivi *N.* 15. *c.* 5. & actorum conficiendorum *l. ſ. C. de Magiſt. munic.* quo refertur jus atteſtandi de actibus voluntariae jurisdictionis *l.* 31. *C. de donat.* (8) Jus indicendi collectas forenſes *Standt-oder Marck-Geld*, quia ſorum eſt univerſitatis, it. colligendi diſtribuendique collectas & accifas. (9) Jus Sigillorum, (10) Jus ſervandi claves portarum, (11) Jus dandi Tutores, quod Jure Civ. ſub diſtinctione competebat §. 1. *I. de Attil. Tut. ubi Vinn.* Jure moderno indiſtincte conceſſum eſt, *Receſſ. Imp. de A.* 1577. *rubr. Von Pupillen und Minderjährigen. Schulz. Syn. Inſt. Imp. t. de Attil. Tut. lit. a.* (12) Jus praelationis inter chirographarios ratione Crediti *l.* 38. §. 1. *ff. de reb auct. jud. poſſ.* ratione tributi in prima Claſſe collocantur. *Carpzov. P.* 1. *C.* 28. *d.* 47 *j. Richter de Jure & Priv. Cred. cap.* 2. *membr.* 5. *n.* 1. *Berl. P.* 1. *Concl.* 64. *n.* 164. (13) Jus mittendi deputatos, *Brautlach. Epit. Jurispr. publ. l.* 4. *c.* 3. *num.* 6. de Jure Civ. *vid. l.* 8. *&* 4. §. 5. *ff. de legat.* Civitates liberae legatos mittunt, *Brautl. c. l.* (14) Jus tuendi & curandi, non inſtituendi Collegia *l.* 1. *ff. Quod cujusque univerſ.* (15) Jus creandi Magiſtratum e ſuo corpore, aliquando illimitatum, aliquando limitatum. (16) Immunitatem a ſervitiis, *von den Frohn-Dienſten.* (17) Jus habendi inſpiciendique pondera & menſuras *l.* 9. *C. de Defenſ. Civ. j. l.* 9. *C. de ſuſceptoribus Ziegl. d. Tr. l.* 1. 1. *c.* 45. *th.* 12. (18) Jus habendi arcam communem *l.* 1. §. 1. *ff. Quod cujusque univ.* Circa res divini juris habent Magiſtratus municipales plerum-

que

que (1) Jus exigendi impenſas ad reſtaurationem Templorum, & conſtituendi Proviſores; (2) Jus erigendi Scholas, ſalvo tamen Epiſcopali Jure. *v. Ziegl. d. Tr. l.* 1. *c.* 23. *th.* 3. (3) Jus pro mendicis colligendi eleemoſynas, quas etiam ob neceſſitatem Reipubl. certo modo imperari poſſe tradit *Franz. l.* 2. *Reſp.* 7. *n.* 28.

DE ALBO SCRIBENDO.

L. 50. ff. t. 3.

VI. Decurionum nomina in albo ſ. tabula olim ſcribebantur eo ordine, quo Lex municipalis praecipiebat. Lege ceſſante habebatur dignitatis ratio, in quo major minori, & inter pares antiquiſſimus praeferebatur. Nullo ordine functi locabantur, prout quisque eorum in ordinem venerat. Idem ordo in ſententiis ferendis ſpectabatur *l.* 1. *pr.* & §. 1. *ff. h. Hodie* totum *regimen Senatorium in Conſules & Senatores in ſpecie diſtinguitur.* Conſulum numerus pro amplitudine & more Civitatis plerumque binarius vel ternarius vel quaternarius eſt, e quibus praefertur Regens ſ. verbipotens, *der regierende oder Worthabende Bürgermeiſter*, qui conſultanda proponit, vota colligit, decreta publicat &c. Adminiſtratio Reipub. ſuprema & inſpectio ad Conſules pertinet, reliquis functionibus ordini Senatorum relictis, e quibus vel ſeniores, vel ratione officii potiores, alios antecedunt. Diſtinguuntur autem a diverſis,

quibus praeſunt, officii; hinc alii ſunt *Richt-Herren*, alii *Schoſs-Herren*, alii *Steuer-Herren. v. Hahn. ad. Weſenb. h. t.* Sed haec & ſpecialiora e facie cujuslibet Reipubl. colligenda ſunt.

DE SENATORIBUS.

L. 1. ff. t. 9.

De Senatorum Ordine in municipiis hactenus: reſtat ut Senatores Romanos non relinquamus intactos.

VII. Senatoris nomen eſt nomen Ordinis, qui Equeſtri & Plebejo ſolet opponi *a. l.* 10. *C. de Nupt. Hildebrand. in Antiq. Rom. Verb. Ordo.* Hoc ſenſu Senator dici poteſt, qui legitime ab eo, qui jus legendi habebat, ad ſummum ordinem evectus eſt conſilii publici gratia. Succeſſu temporis autem ſenatoria dignitas etiam ſine lectione parta, & e poteſtate ſententiam dicendi in ſenatu aeſtimata eſt. *l. f. §. f. ff. j. N.* 62. quod pluribus tradit *Frantz. C. ff. h. t. n.* 13. *ſeqq.*

VIII. Senatorii ordinis *dignitas* erat ampliſſima, quae *per maritos ad uxores tranſibat l.* 8. *ff. h. Gail. d. Pac. Publ. l.* 1. *c.* 6. *n.* 22. maritisque vita functis apud viduas permanebat, usque dum aliis nuberent viris *l. f. ff. h. l.* 10. *C. de nupt.* unde uxores *hodieque beneficiis dignitati maritorum, non officio adhaerentibus gaudent.* ex. gr. Miniſtri Eccleſiae vidua dignitate mariti, qui mortuus eſt, fruitur; non vero jure petit gratuitam in domo Eccle-

Eccleſiaſtica habitationem, quae marito defuncto intuitu officii conceſſa erat. *Carpz. P.* 4. *C.* 21. *d.* 11.

XI. *Liberi Senatorum Patris dignitate coruſcabant*, etiamſi eſſent Parente nondum in Senatoria dignitate conſtituto nati *l.* 5. *ff. h.* quod *hodie* ad *liberos Nobilitatorum* ante nobilitatem quaeſitam natos; item *liberos a Magiſtro opifice*, *Meiſter-Kinder*, antequam Pater fieret Magiſter, procreatos applicant, *Hahn ad Weſenb. h. t. verb. Liberis. Carpzov. P.* 2. *C.* 10. *d.* 32. *Dignitatem* hanc *liberi non amittebant Patre ſenatu moto*, dummodo ante amiſſam dignitatem concepti eſſent. *l.* 7. § 1. *ff. t.* atque ita ſtatutis Collegii gaudent Opificum aut Mercatorum liberi, licet pater indignum ſe Collegio reddiderit *Carpz. Dec.* 298. Senatores Romani *Senatu movebantur ob turpitudinem l.* 2. *ff. h.* proinde nec *hodie* injuſtum cenſebitur Senatu quenquam ob ſtuprum vel fornicationem moveri. *Carpzov. P.* 1. *Dec.* 17.

TIT. IX.
DE MUNERIBUS ET HONORIBUS.

L. 50. ff. t. 4.

Juris Municipalis Cap. II. eſt de Muneribus & honoribus.

I. *Munus* h. l eſt adminiſtratio Reipubl. ſine dignitatis gradu *l.* 14. § 1. *ff. h Wiſſ. ad ff h. t. th* 16. idque *diſtinguitur* in *Perſonale*, *Patrimoniale*, *&* *mixtum l.* 18. *pr. ff. h.*

h. Munus *perſonale eſt*, quod animi proviſione & corporalis laboris intentione ſine aliquo gerentis detrimento expeditur *l.* 1. §. 3. *l.* 18. §. 1. *ff. h.* & quia vel directo vel demum per conſequentiam, publicam utilitatem reſpicit, in *privatum & publicum* diſpeſcitur. *Publicum* eſt, quod directo ob utilitatem publicam injungitur *d. l.* 14. §. 1. ut Quaeſtura in Civitate *l.* 18. §. 2. *ff. h. Privatum*, quod directo ad utilitatem privatam imponitur, ut Tutela, Cura *d. l.* 18. §. 1. *j. l.* 1. §. *f. ff. eod.* Praeterea diſtinguitur Munus *perſonale in praeſtans & ſordidum a. l.* 7. *C. de S. S. Eccl. l.* 12. *C. de Excuſ. mun. Praeſtans eſt*, quod magis animi quam corporis miniſterio perficitur *l.* 18. §. 2. *ff. h.* e. g. Kalendarii curatio. *Sordidum* eſt, quod magis corporis quam animi labore expeditur, e. g. Excubias agere.

II. Munus *Patrimoniale* eſt, quod ſumtibus patrimonii & damnis adminiſtrantis expeditur *l.* 18. §. 18. *l.* 1. §. 3. *ff. h.* Idque *eſt vel mere vel quodammodo reale. Mere reale*, quod ſimpliciter rebus imponitur, nullo ad perſonas habito reſpectu, e. g. viarum munitio *l.* 14. §. 2. *ff. h. t. Quodammodo reale eſt*, quod perſonis propter res indicitur *l.* 6. §. *f. l.* 18. §. 12. *ff. h.* ut collectae, v. *Brunnem. Repet. Weſ. h. t. q.* 7. Deinde Munus *Patrimoniale* dividitur in *ordinarium & extraordinarium a. l. f. C. de Mun. Patrim. Ordinarium* eſt, quod a lege propter utilitatem vel neceſſitatem ordinariam indicitur. *Extraordinarium* vero, quod per Magiſtratum ex improviſo propter utilitatem vel neceſſitatem extraordinariam injungitur *l.* 8. §. 3. *ff. de Vacat.*

&

& excuſ. mun. l. 1. *C. eod. v. Franz. l.* 1. *R.* 20. *num* 29.

III. *Munus mixtum eſt*, quod & perſonali opera & patrimonii ſumtibus praeſtatur *l.* 18. §. 26. *ff. h.* e. g. Exactio tributorum *d.* §. 26.

IV. *Munera perſonalia* etiam *a Magiſtratu inferiore* imponuntur, *v. l.* 6. §. 2. *ff. d. Tutel. l.* 9. *ff. de Vacat. vel exc.* Munera *patrimonialia* vero ab eo, qui Majeſtatis jure gaudet, *v. l.* 8. *C. de excuſ. mun. l. un. C. de Superindict.* item a Principibus Jure ſuperioritatis territorialis, *non* vero *a Magiſtratibus inferioribus*, niſi vel ſumma neceſſitas hoc exigat, vel ſingulorum conſenſus id approbet. *v. Ziegl. de Jure Maj. l.* 2. *c.* 1. *th.* 17. *&* 19. *Eck. h. t.* §. 11.

V. *Munera perſonalia* non niſi *civibus & incolis* regulariter *imponuntur l.* 3. *C. de incol. l.* 1. §. *f. ff. de Tut. & Cur. dat. Franz. l.* 1. *Reſ.* 17. *n.* 5. Munera *patrimonialia* mere realia etiam forenſes onerant *l.* 28. §. 22. *l.* 12. *l.* 6. §. 4. *ff. h.* quodammodo realia tantum municipes & incolas *l.* 6. §. 5. *ff. h.* niſi conſuetudine aliud receptum ſit. *v. Gail. l.* 2. *Obſ.* 53. *n.* 12. *& Obſ. praec.*

VI. *Defertur* Munus *ſecundum proportionem Geometricam l.* 14. § 3. *ff. h.* quod quomodo defendi poſſit, noviſſime tradit *Ziegl. de Jur. Maj. l.* 2. *c.* 3. *th.* 24. *ſeqq.* pro eodem vero pecuniae praeſtatio regulariter non admittitur *l.* 16. *pr. &* §. 1. *ff. h. j. Magnif. Auth. h. t. th.* 69.

VII. *Honor eſt* adminiſtratio Reipubl. cum dignitatis gradu *l.* 14. *pr. ff. h.* In honore diſtribuendo Geometrica proportio attendenda eſt *d. l.* §. 3. aequalitatis ſervandae gratia *l. f.*

C. Quemadm. Civ. mun. ind. Deferendi ſunt honores gradatim *l.* 1. *ff. h.* niſi aliud ſit cautum lege municipali, quae ſub conditione, ſi perſonae ſunt idoneae, intelligenda eſt *d. l.* §. 1. Rationis autem non eſt, ut majoribus honoribus functi ad minores devocentur *l.* 2. *C. Quemad. Civ. mun.*

TIT. X.

DE VACATIONE ET EXCUSATIONE MUNERUM.

L. 50. ff. t. 5.

DE JURE IMMUNITATIS.

t. 6. d. lib.

Civis excuſare ſe poteſt a munere, quod defertur, ſi vacationem vel immunitatem habeat. Quae verba, vacatio & immunitas, cum ſynonymice adhibeantur a Calliſtrato in *l.* 5. §. 1. & 7. *ff. de Jure immun.* titulos hos conjungere placuit.

I. *Excuſatio* in actu ſpectata eſt allegatio juſtae cauſae, ob quam a civili quis munere liberetur *a l.* 1. *pr.* & §. *f. ff. de vacat. vel excuſat.* haec ob vacationem aut immunitatem locum habet, & ſtatim alleganda eſt *l.* 13. §. *f. ff eod. l.* 18. *ff. de V. S.* Alias vacationem in ſpecie dicitur habere is, cui certum tempus quietis cauſa ob honorem aut munus publicum, quod geſſit, conceſſum eſt, ut negotia propria curare poſſit: e. g. is, qui Reipubl. cauſa abfuit, reverſus ha-

habet a novis tutelis anni vacationem §. 2. *I. de Excuſat. Tut. j. l.4. ff. de vacat. vel exc. Hahn. ad Weſenb. h. t. n.* 2. Eſt igitur *immunitas*, ſpecialiter accepta, *perpetua: Vacatio* autem *temporalis l.* 1. *l.* 5. §. 1. *ff. h. l.* 12. *ff. de vacat.*

II. *Acquiri poteſt immunitas* (1) Principis imponentis *privilegio* ſpeciali *l.* 11. *ff. de vacat.* a muneribus perſonalibus, patrimonialibus, & mixtis *a. l. un. C. de his qui a Princ. vac. accep. j. l.* 35. *ff. de R. J.* dummodo privilegium ſit juſtum, i. e. in aliorum civium iniquum non vergat praejudicium. *Ziegl. de Jure Maj. l.* 1. *c.* 2. *th.* 43. *j. tamen. Hahn. ad Weſenb. tit. de Jure immun.* Non civitatis municipalis indultu, niſi vel qualitas muneris id permittat, vel civitati ut toti aggregato impoſitum ſit a Principe munus. *Ziegl. c. l. th.* 60. vel ex amplitudine Privilegiorum haec poteſtas promanet, *v. l.* 1. *C. de decret. decur. ſup. immu. l.* 1. *C. de Oper. publ.* (2) Acquiritur immunitas *conſuetudine a. l.* 1. *C. d. exc. & translat. mil. ann.* (3) *Pacto* cum imponente compenſativo, (4) *Praeſcriptione* immemoriali *a. l.* 7. *C. de Fund. rei priv. L. XI. v. Ziegl. c. l. th.* 52. *Hahn. ad Weſ. h.*

III. Data eſt aliis a Perſonalibus, aliis a patrimonialibus muneribus immunitas. *Immunitas* autem *a muneribus perſonalibus competit* aut ob conditionem perſonarum, aut legis conceſſionem. *Ob conditionem perſonarum* tribuit immunitatem (1) *Ætas*, non tantum *ſenilis* propter ſenectutis venerationem *l.* 3. *l.* 5. *ff. de Jure imm.* in decurionatu autem annus LV. *l.* 11. *de Decur.* in

aliis muneribus LXX. determinatus eſt *l.* 2. §. 1. *ff. de vacat.* (quod non obtinet in honoribus *d. l.*) ſed etiam *minorennis*, id quod in honore deferendo quoque attenditur *l.* 8. *ff. de muner.* (2) *Sexus* in foeminis *l.* 3. §. 3. *ff. eod.* niſi qualitas muneris ſit talis, ut illius is ſexus ſit capax *l. un. C. de mul. in quo loc. l.* 5. *C. de his qui num. lib.* (3) *Morbus*, qui hominem muneri perferendo reddit imparem *l.* 2. §. 7. *ff. de Vacat. t. t. C. Qui morbo ſe exc.* (4) *Dignitas:* nam honorem ſuſtinenti munus imponi non poteſt *l.* 10. *ff. de Muner.*

IV. *Ob legis conceſſionem* immunitate a muneribus perſonalibus nonnulli fruuntur juſta ex cauſa *l. un. C. de his qui a Princ. vac.* & quidem (1) *Clerici l.* 2. *l.* 6. *C. de Epiſc. & Cler. Carpz. Jurispr. Conſiſt l.* 2. *t.* 19. *d.* 308. *n.* 2. idem de Conjuge liberisque clericorum ſentiendum *d. l.* 2. §. *f.* (2) *Profeſſores* cujuslibet Facultatis & *Doctores* Legum cum Uxoribus & filiis *l.* 6. *C. de Prof. & Med.* (3) *Senatores l.* 4. *C. de dignit.* aliique in maximo dignitatis culmine conſtituti, *v. l.* 12. *C. de Excuſ. mun.* (4) *Milites* actu militantes *l.* 3. § 1. *ff. de mun.* & *honor. l.* 7. *ff. d. vac. & exc. l.* 5. *ff. de veteran.* (5) *Parentes quinque liberorum l.* 3. §. 6. *l.* 4. *ff. de mun.* quod ad honores non pertinet *l.* 2. §. 1. *ff. de vacat. vel exc.*

V. *A muneribus Patrimonialibus* regulariter nulla immunitas eſt *l.* 10. *ff. de vacat. Sunt* vero per exceptionem *immunes* (1) *Clerici in bonis Eccleſiae*, quae poſſident, ut domibus parochialibus &c. *a. l.* 1. *C. de Epiſc. & Cler. c.* 1. *X. de immun. Eccl. c.* 1. *X.*

de

Digitized by Google

de Cenſ. & *exact. Carpz. dict. d.* 308. *ubi praejud.* non in propriis, *Ziegl. de Jure Maj. l.* 2. *c.* 2. *th.* 20. & 21. *ubi praeiud. j. tamen l.* 7. *C. de S. S. Eccl.* (2) *Milites* & *veterani* a certis *l.* 18. §. 29. *ff. de mun.* & *hon. l.* 10. §. 2. *ff. de Vac. vel exc.* non tamen omnibus *l.* 11 *ff. eod. l.* 18. §. 23. & 24. *eod. l.* 7. *ff de vac. v.* Ziegl. *d. Tr. th.* 41. Non ſunt immunes parentes, ſive duodecim ſive ſedecim liberos habeant *l.* 5. *C. de mun. Patr. l.* 6. §. 4. *ff. de mun. Ziegl. d. Tr. l.* 2. *c.* 2. *th* 42. ubi non aliud uſu obſervatum eſſe meminit. (3) *Profeſſores* omnes & *Doctores* Legum a munere hoſpitum recipiendorum *l. f.* §. *f. ff. de mun. l.* 6. *C. d. Prof.* & *Med. l.* 3. *l.* 6. *C de Mun. patrim.* Angariarum praeſtatio etiam liberalium Artium Profeſſoribus remiſſa eſt *l.* 10. § 2 *ff. de vac. j. l.* 11. *C. de Prof. et Med. Hodie* Profeſſores plerumque Univerſitatis aedificia a tributis immunia inhabitant, propria vero ſibi comparantes inſtar Clericorum immunitatem non habere videntur, licet ea praeter hos etiam Doctores diligenter docentes ex aequitate donandi ſint ſecundum *Ziegl. c. l. th.* 38. *ſeqq.* (4) *Inopes* quatenus tales onera patrimonii ipſa non habendi neceſſitate non ſuſtinent *l.* 4. §. 2. *ff. de Mun. et hon. l.* 10. §. 3. *ff. de vac. et exc.* (5) *Vaſalli*, quia ſervitia feudorum nomine praeſtant. *Carpz. l.* 4. *R.* 71. *j. Er. L Gebr. d. An.* 1661. *tit. Kammer-und Rent Sachen* §. 4.

VI. *Tribuitur immunitas vel perſonis vel rebus: perſonis vel veris vel fictis.* Perſonis veris conceſſa cum iisdem perit *l.* 1. §. 1. *ff. de Jur. imm. j. l.* 68. *ff. de R. J.* niſi con-

Digitized by Google

ceſſa ſit eo jure, ut ad poſteros transmitteretur, quo caſu in perpetuum durat *l.* 4. *ff. eod.* ad eos tamen, qui ex foeminis nati ſunt, non pertinet *l.* 1. §. *f. ff eod.* Perſonis *fictis*, e. gr. Collegiis datae immunitates perpetuae ſunt *a. l.* 6. *ff. d. Ann. leg. j. l.* 7. §. *f. ff. Quod cujusque univerſ. Rebus* indulta immunitas nunquam extinguitur *l.* 3. §. 1. *ff. de Cenſ.*

VII. Denique qualescunque conceſſae ſint *immunitates ab oneribus extraordinariis*, quae neceſſitate Reipublicae ſingulari urgente indicuntur, *non excuſant l.* 1. *C. de quib. mun. l.* 1. *C. ut nem. lic. in emt. Carpz. l.* 4. *Reſp.* 74. niſi conceſſione immunitatis onera haec extraordinaria ſpecialiter ſint comprehenſa, ut teſtatur *praejudicium ap. Ziegl. de Jur. Maj. l.* 2. *c.* 2. *th.* 61.

DE LEGATIONIBUS.
L. 50. ff. t. 7.

VIII. Muneribus perſonalibus accenſetur *Legatio l.* 1. §. 2. *ff. de Mun. et hon.* quae eſt munus publicum *l.* 4. §. 5. *ff. h.* quo quis ad Reipub. negotia curanda mandato inſtruitur & peregre ablegatur.

IX. Legatus *mittitur ab eo*, *qui Jus Legationis habet*, quod *olim* quidem *Civitatibus* etiam *municipalibus* attributum erat *l.* 1. *ff. h. Hodie* vero *ad regalia refertur*, municipiis Jure Legatum mittendi excluſis. Unde Perſonae ab his delegatae Procúratorum inſtar ſunt, & Syndicorum Deputatorumque nomine venire ſolent. *v. Lampad. de Rep.*

Rep. Rom. Germ. P. 3. *cap.* 20. *n.* 2. *Magnif. Ziegl. in ſaepe laudato Tr. de Jur. Maj. l.* 1. *c.* 37. *th.* 2.

X. *Mittuntur perſonae idoneae*, quae poſtulare pro aliis queunt *l.* 4. §. *ff. h.* numero ternario, non plures *d. l.* 4. §. *f.* eo, quo in curiam lecti ſunt, ordine *d. l.* 4. §. 5. (quae duo poſtrema in Legatis modernis non attendi tradit *Ziegl. c. l. th.* 3.) etiam inviti *d. l.* non autem Reipubl. debitores *l.* 4. §. 2. *ff. h.*

XI. *Jure Civili* Legatus etiam a ſubdito ad Imperantem mittitur *a. l.* 18. §. 12. *ff. de Mun. Hodie* a pari ad parem, *Ziegl. c. l. Jure Civili.* Vicarium dare filium poterat *l.* 4. §. 4. *ff. h.* Hodie non poteſt, id. *c. l.*

XII. *Legationis formale* conſtituunt *Inſtructiones* ſeu literae Credentiales, *Credentz-Schreiben:* quae ſunt vel *indefinitae vel definitae*, prout vel ex mittentis voluntate vel negotii qualitate poteſtas Legati circumſcripta eſt, *v. Kirchn. de Leg. c.* 7. *Officium Legati* eſt, ut mandatum exequendo commoda publica diligenter curet *d. l.* 14. *ff. h.* nec ante perfectam legationem negotiis vel privatis rebus ſe obſtringat *l.* 12. *ff. h.* ſive propriis ſive alienis *l.* 8. §. 2. *ff. h.*

XIII. Habent autem *Legati* ſua quoque *privilegia*, vi quorum (1) ſunt ſancti & inviolabiles Jure Gentium, quod de iis intelligendum, qui mittuntur ab his, qui Summi Imperii ſunt inter ſe compotes, *v. l.* 17. *ff. h. Grot. de J. B. et P. l.* 2. *c.* 18. (2) Jus habent ſumtus legationi impenſos repetendi *l.* 2. §. *f. ff. h.* (non tamen Reſpublica mortuo Legato ſumtus proficiſcenti da-

tos

Digitized by Google

tos recuperat *l.* 10. §. 1. *ff. h.*) damnique reparationem etiam Legationis tempore poſtulandi *l.* 9. *ff. h.* (3) Vacationem a publico negotio *l.* 8. *ff. h.* (4) Immunitatem determinatam a Vectigalibus *l.* 8. *C. de Vectigal.* (5) Jure revocandi domum fruuntur, non tantum ſi ante legationem, ſed etiam ſi in ipſa Legatione contraxerint *l.* 2. §. 3. 3. *et* 4 *ff de Jud.* quod hodie obſervari tradit *Carpzov. Dec. ill.* 78. *Hill. ad Don. l.* 17. *c.* 14. *l. N.*

DE ADMINISTRATIONE RERUM AD CIVITATEM PERTINENTIUM.

L. 50. ff. t. 8.

Caput tertium Juris Municipalis de rebus & pecuniis municipalibus agit, quae proba adminiſtratione conſervantur.

I. *Adminiſtratio rerum ad Civitatem pertinentium eſt* munus perſonale *l.* 18. §. 9. *ff. de Muner.* quod in eo conſiſtit, ut (1) Adminiſtratores pecuniam ad certos uſus Civitatis deſtinatam ad alios uſus non facile convertant *l.* 1. *l.* 4. *ff. h.* (3) Rationes adminiſtrationis ſecundum fidem acceptorum & datorum ponant *l.* 2. §. 2. *ff. h.* Licet autem Reipublicae rationes ſubſcriptas & expunctas adverſus eum, qui adminiſtravit, intra vicennium, adverſus heredem intra decennium retractare *l.* 13. §. 1 *ff. de Diverſ. temp. praeſcr.* Calculi erroris retractatio vero etiam poſt

poſt decennium aut vicennium admittenda eſt *l.* 8. *ff. h.*

II. *Neglecto ab Adminiſtratoribus officio datur adverſus eos,* & quatenus rei perſecutoria eſt, adverſus eorum heredes *actio* perſonalis, ad hoc ut ob culpam ſimplum, ob dolum duplum *l.* 9. §. 4. *ff. h.* damni tempore adminiſtrationis dati praeſtent *l. f.* §. 9. *ff. h.* una cum reſidui uſuris *d. l. f. pr.* non vero uſurarum *l.* 2. §. 5. *ff. h. Excell. Swend. ad Ec. h. verb. Regulariter.* Pro indiviſo conſtituti adminiſtratores ſinguli in ſolidum conveniri poſſunt *a. l.* 5. *ff. h.* gaudent tamen beneficio Excuſſionis *l.* 3. *ff. h. l.* 2. *C. Quo quisque ord. conv. d. l.* 3. & nonnumquam diviſionis, *v. Wiſſ. ad n. h. th.* 8.

DE DECRETIS AB ORDINE FACIENDIS

L. 50. ff. t. 9.

Juris Municipalis Cap. 4. conſiſtit in decretis ab Ordine faciendis.

III. *Decreta ſunt* Ordinationes Decurionum, quae in ſalutem Reip. fiunt. *Requiritur* autem, ut omnibus vocatis duae partes Decurionum fuerint praeſentes, & ex illis major pars conſenſerit *l.* 2. *l.* 3. *ff. h. l.* 46. *C. de Decur. Poterant* vero *decreta condere de* Medici a ſe conſtituti *l.* 1. *ff. h.* liberaliumque Artium ſalario *l.* 4. §. 2. *ff. h.* & ſimilibus cauſis utilitatem municipii concernentibus *a.*

Digitized by Google

l. 5. *l. f. ff. h.* non autem valebant decreta ambitioſa, e. gr. ſi aliquem debitorem dimiſiſſent *l.* 4. *pr. ff. h.* aut contra legem communem facta *a. l.* 3. § 5. *ff. de ſepulc. viol. Obligant Decreta* non ignorantes, ſed ſcientes *l.* 6. *ff. h.* Cum his decretis hodie comparantur ſtatuta.

DE OPERIBUS PUBLICIS.

L. 50. ff. t. 10.

Juris municipalis Cap. 5. *eſt de Operibus publicis.*

IV. *Opera publica dicuntur*, quae ad univerſitatem pertinent & publico uſui ornatuique ſerviunt. *Haec de novo* vel *exſtruuntur* vel reſtituuntur. Exſtruuntur vel *publico vel privato ſumtu*. Publico ſumtu non ſine Principis arbitrio *l.* 5. *C. h.* ita ut non alius quam Principis nomen operi inſcribatur *l.* 3. §. *f. ff. h.* niſi quis in Crimen laeſae Majeſtatis incidere velit *l.* 10. *C. h.* Privato ſumtu ſine conſenſu Principis citra aemulationem *l.* 3. *pr. ff. h. v. Gail. l.* 2. *Obſ.* 69. *n.* 18. licet exſtruere opus publicum *d. l.* 5. *C.* & tum operi privati nomen inſcribi permittitur *l.* 2. *pr. ff. h.* Opera publica ruinoſa laudabiliter reſtituuntur aut reſtaurantur cujusvis arbitrio & ſumtu *l.* 5. *l. f. C. h.* ita ut ſalvis Exſtructorum titulis adjici nomen reſtauratoris debeat *l. f.* §. 1. *ff. h.* Caeterum operis publici exſtruendi

Digitized by Google

endi gratia nonnumquam domus privata dirui poteſt, ſed pretio ſoluto *l.* 9. *C. h.*

DE
NUNDINIS. L. 50. ff. t. 11.

Juris Municipalis Cap. 6. *agit de Nundinis.*

V. *Nundinae ſunt* conventus hominum mercandi gratia autoritate publica inſtituti. Dividi ſolent in *Vulgares & Solennes. Vulgares* ſeu Hebdomadales, *die Wochen-Märckte*, inſtituuntur *a quovis Magiſtratu municipali* ſine Domini ſuperioris conſenſu. *Ziegl. de Jur. Maj. l.* 1. *c.* 43. *th.* 2. *Solennes* in duplici ſunt differentia: nam *vel ſunt ſolenniores vel minus ſolennes. Solenniores ab Imperatore conceduntur l.* 1. *ff. h. l.* 1. *C. eod.* auditis tamen prius Civitatibus vicinis, *Ziegl. c. l. n.* 3. *Hahn. ad Weſ. h. n.* 1. *Minus ſolennes* concedi poſſunt *a Principibus Imperii. v. Beſold. Theſ. Pract. voc. Meſſe.*

VI. Hoc *Privilegium Nundinis ſolennioribus tributum eſt*, quod iisdem durantibus neminem e Mercatoribus (recte tamen alios cives, *Carpz. P.* 1. *c.* 30. *d.* 25.) ob privatum (non publicum *l.* 3. § *f. ff. de Fer.*) debitum convenire licet *l. un. C. h.* etiamſi debitum ſit in ipſis Nundinis contractum, ſecundum Jus Sax. Elect. *Moll. ad d. c. n.* 8. & *Carpz. d.* 20. *Diſſ. de Jur. Comm. Berl. P.* 1. *Concl.* 77. *n.* & debitor ſit de fuga ſuſpectus, Jur. Saxon. Elect. *Carpz. d. c. d.* 25. *Diſſ. Berl. de Jur. comm. c. l. n.* 10.

VII. *Ceſſat* hoc *Privilegium* (1) in locis

aliis, per quae merces deportantur, teſte Obſervantia. *Carpz. d. c. d.* 28. *Ziegl. c. l. th.* 7. *Bert. d. Concl. n.* 9. (2) Quando huic Privilegio renunciatum eſt, *Carpzov. d. c. d.* 27, (3) Quando jus Nundinarum amiſſum, *v. l.* 1. *ff h. a. l. ſ. ff. de Collat.* Sed *quaeritur*, ſi Mercator Lipſienſis fiat non ſolvendo Nundinarum tempore, utrum durantibus Nundinis adverſus eum in Cancellaria Principis peti poſſit arreſtum necne? hanc quaeſtionem ab utraque parte diſcutientem vid. *Ziegl. ſaepius laudato Tr. th.* 6.

DE CENSIBUS. L. 50. ff. t. 15.

VIII. Juribus municipalibus accenſetur Cenſus, qui adhibendus eſt ad aequam munerum diſtributionem. *Eſt autem Cenſus* Deſcriptio publica perſonarum & rerum ad eas pertinentium aequalitatis ſervandae gratia *a. l.* 3. *l.* 4. *pr.* & §. 1. *ff. h.* Hic *cenſus ut recte fiat, opus eſt* (1) Cenſoris conſtitutione, (2) Bonorum profeſſione, (3) Aeſtimatione intuitu fructuum *l.* 4. §. 1. *ff. h.* (4) Bonorum in Librum Cenſualem relatione, (5) In bona ſingulorum muneris diſtributione. *v. Magnif. Auctor.* 8. *J. C. Ex.* 50. *th.* 89.

IX. Non tantum vero ipſa Deſcriptio bonorum ad aequalem oneris impoſitionem tendens Cenſus appellatur, ſed *etiam id quod a Perſonis vel e rebus praeſtatur, cenſus nomine venit a. l.* 4. §. 9. *ff. h. l.* 2. *C. ſine cenſ. vel reliq. v. Franz. l.* 1. *Reſ.* 1. *n.* 3. & *deſcribitur* quod ſit penſitatio publica, quae fit Principi in recognitionem univerſalis Dominii & Reip.

tui-

tuitionem. *Dividitur* hic *in Cenſum Capitis & Rerum*. Ille perſonis imponitur *l.* 3 *pr. l.* 4. §. 8. *ff. h.* diciturque capitatio *l.* 9. *C. de Agric. & cenſ.* hic rebus tam mobilibus quam immobilibus *l.* 3. *pr. l.* 5. §. 1. & 2. *ff. h.* & quidem immobilibus in loco rei ſitae *l.* 4. §. 2. *ff. h. Ziegl de Jur. Maj. l.* 2. *c.* 2. *th.* 70. dummodo fructum ferant *l.* 4. §. 1. *ff. h.* hinc nihil ex ornamentis catenisque ſolvitur. *Rec. Imp. de A.* 1542. §. *Doch ſollen* 55. Imponitur etiam cenſus artificiis & negotiationibus *a. l.* 4. §. 1. *ff. h.*

X. *Cenſum* hunc *ſolvunt*, qui fructus ſuo jure percipiunt, ut Emphyteutae *a. l.* 2. *C. de Annon. & trib.* Uſufructuarii *l.* 7. §. 2. *ff. de Uſufr. v. Carpz. P.* 2. *c.* 40. *d.* 5. non Conductores aut Creditores pignus tantum poſſidentes *l.* 6. *C. de Pignor. v. Carpz. P.* 3. *c.* 16. *d.* 10.

TIT. XII.

DE JURE FISCI.

L. 49 ff. t. 14.

Ad conſervandum Civitatis ſtatum, qui ſpectatus eſt hactenus, recte referuntur jura fiſci & militaria *Hahn. h. t.*

I. *Fiſcus* (qui in legibus etiam aerarium appellatur §. *f. J. de Uſuc. ubi Vinn. l.* 2. *l.* 3. *C. de Quadrienn. praeſcript.*) *eſt* Patrimonium Reipublicae res & jura publicae utilitati peculiariter deſtinata continens atque neceſſitatibus publicis interviens *a. l.* 1. *C. de Condict. ex lege. v. Gail. l.* 1. *Obſ.* 20.

II. *Jus Fiſci Jure majeſtatis competit a. l. 2. 4. ff. Ne quid in loc. publ. a. II. f.* 56. Imperatori Romano, Principibus Imperii, Jure ſuperioritatis territorialis: nec non liberis Imperii Civitatibus, *v. Inſtrum. Pac. Mon. c.* 8. *verſ. Tam in univerſalibus &c.* 3. *Laut. V.* 3. *D.* 13. *C.* 2 §. 10. *ſeqq.* non Civitatibus municipalibus *l.* 1. *C. de bon. vac. Schultz. Syn. Inſt. l.* 3. *t. de Succeſſ. Fiſci l. b.* Licet autem *Jure Sax.* Civitatibus ſuperiorem Jurisdictionem habentibus Interpretum nonnulli jus fiſci tribuant, de certis tamen caſibus Jure aut obſervantia determiantis, non de omnibus id intelligendum eſſe putat *Laut. d. D.* §. 6.

III. *Fiſcus* multa *nactus eſt Privilegia*, quae ſunt vel Judicialia vel Extrajudicialia. Ad *Judicialia* refertur (1) Quod fiſco non poſſit opponi Exceptio Compenſationis, niſi eadem ſtatio quid debeat *l.* 1. *C. de Compenſ.* & opponens compenſationem ex eo capite debitor ſit, ex quo permiſſa eſt adverſus fiſcum compenſatio, e. g. non ex cauſa tributoria, annonaria &c. *v. l.* 46. §. 5. *ff. h. j. l.* 3. *l.* 7. *C. de Compenſ.* (2) Quod cauſae fiſcales etiam feriatis diebus tractentur *l.* 5. *C. de fer.* (3) Quod fiſcus a ſatisdationis onere immunis ſit *l.* 1. §. 18. *ff. ut legat. vel fideic. ſerv. j. l.* 2. §. 1. *ff. de fund. dot.* (4) Quod reum ad edenda pro ſe inſtrumenta compellet in cauſis civilibus, non criminalibus *l.* 2. §. 2. *ff. h. Berl. P.* 1. *Concl.* 44. *n.* 31. *ſeqq.* (5) Quod res quomodocunque in fraudem ſuam alienatas revocare poteſt *l.* 45. *pr. ff. h. Wiſſ. h. t. th.* 12. (6) Quod ſententia adverſus fiſcum lata intra triennium retractari poteſt *l. un. C. de Sent. adverſ. Fiſc.* (7) Quod publico debitori

tori appellatio permiſſa non eſt *l.* 8. *C. Quor. appell. non recip.*

IV. *Privilegia extrajudicialia* verſantur vel circa conventiones vel ſucceſſiones. *Circa conventiones* (1) a fiſco emens ſtare tenetur locationi a fiſco factae *l. f. ſſ. h. ubi Barthol. Franz. C. ſſ. t. Locat. cond. n.* 236. (2) Hereditate a fiſco emta non fiſcus, ſed Emtor Creditoribus hereditariis reſpondet *l.* 1. *l.* 2. *C. de Hered. vel act. vend. l.* 41. *ſſ. h.* (3) Fiſcus contrahens cum privato praeter tacitam hypothecam in bonis debitoris jus praelationis habet in bonis poſt contractum initum quaeſitis *l.* 28. *ſſ. de Jur. fiſc. l. f. C. de priv. fiſc. O. P. Sax. t.* 43. §. *Deſsgleichen. Carpz. P.* 1. *C.* 28. *d.* 103. *Berl. P.* 1. *Concl.* 65. *n.* 122. *Franz. l.* 1. *Reſ.* 14. *n.* 21. *Richt. de Jure & priv. Cred. Cap.* 3. *Sect.* 2. *n.* 10. *Ziegl. d. Jur. Maj. l.* 2. *c.* 3. *th.* 59. De conciliatione *obſt. l. f. ſſ. Qui pot. in pign. v. Wiſſ. th.* 10. Hoc privilegium ad poenas fiſcales non eſt extendendum *l. un. C. de Poen. fiſc. l.* 37. *ſſ. h. Carpz. c. l. d.* 104. in quibus jus hypothecae tacitae demum a tempore factae condemnationis incipit ſecundum *O. P. S. t.* 43. §. *Deſsgleichen.* (4) Fiſcus conductores vectigalium, qui maximos fructus ſunt conſecuti, ſi poſtea tanto locari non poſſint, vectigalia prioribus penſionibus ſuſcipere compellit *l.* 11. §. *f. ſſ. de publ. & veſtig.* (5) Fiſcus in Contractibus evictionis nomine ſimplum tantum praeſtat, quamvis duplum vel triplum pro evictione ſit promiſſum *l.* 5. *pr. ſſ. h.*

V. *Privilegia fiſci circa ſucceſſiones* ſunt haec: (1) quod hereditatem indigno relictam aufert *l.* 1. *pr. ſſ. h.* (2) clam incapaci relictum acqui-

Digitized by Google

acquirit *l.* 13. §. 1. *ff. h.* (3) Bona vacantia occupat *l.* 1. *C. de bon. vacant.* mobilia ubique, immobilia extra territorium non ſita, *v. Magnif. Auct. S. J. C. Ex.* 50. *th.* 35. (4) Bona damnatorum in Criminibus, in quibus confiſcatio locum habet, capit, *v. N.* 134. *c. fin. l.* 8. *C. ad L. Jul. Maj. Carpz. Pract. Crim p.* 3. *q.* 135. *n.* 25. *ſeqq.*

VI. *Fiſco res deferri* ſolent *per denunciationem* a perſonis idoneis factam, *v. l.* 18. §. 1. *ſeqq. ff. h.* earumque *dominium ipſo jure l.* 1. §. 1. *ff. h. poſſeſſio* vero *per apprehenſionem* quaeritur *l.* 23. *pr. ff. de acq. vel a. poſſ.*

DE PUBLICANIS VECTIGALIBUS ET COMMISSIS.

L. 39. ff. t. 4.

Ad praecipua fiſci emolumenta referuntur Vectigalia, quae a fiſco conducere ſolent publicani *l.* 1. §. 1. *ff. h.*

VII. *Publicani ſunt* redituum publicorum vel vectigalium conductores *l.* 1. §. 1. *ff. h. l.* 12. §. *f. ff. h. ad* quam *conductionem inhabiles ſunt* filiifamilias *l.* 3. §. 1. *ff. ad SCt. Maced.* item Tutores aut Curatores rationibus nondum redditis *l.* 49. *ff. Locat.* Et quidem vi hujus conductionis publicani non tantum vectigalia, ſed etiam commiſſa capiunt *a. l.* 11. *C. h. Wiſſ. ad π. P.* 2. *D.* 15. *th.* 22.

VIII. *Vectigal eſt* reditus, qui fiſco praeſtatur pro rebus importandis & exportandis, Germ. *Zoll. Jus conſtituendi augendique vectigalia*

ctigalia *Jure Civili Imperatori* tribuitur *l.* 10. *pr. ff. h.* in noſtro *Imperio Imperatori & Electoribus* competit. *Lampad. de Rep. Rom. Germ. P.* 3. *C.* 14. *n.* 16. Habere vectigalia etiam Civitates municipales queunt Principum indultu ad anguſtiarum ſuarum ſolatia *l.* 1. *l.* 2. *C. Vectigal. nov. inſt. j. l.* 10. *C. h.*

IX. *Ad Vectigalium ſolutionem* regulariter *obſtricti ſunt omnes l.* 7. *C. h.* niſi ſpecialiter immunitatem habeant, qua gaudentes a praeſtatione Vectigalis, non a profeſſione rerum quae importantur, ſunt liberati *l.* 4. §. 1. *l.* 16. §. 3. & 9. *ff. h.* niſi immunitas ſit notoria, quam limitationem in Praxi receptam eſſe docet *Ziegl. de Jur. Maj. l.* 2. *c.* 11. *th.* 2. *Sunt* autem *immunes* (1) Res & perſonae Eccleſiaſticae, *v. l.* 5. *C. de S. S. Eccl. c.* 4. *de cenſ. in* 6. (2) Legati cum temperamento in *l.* 8. *C. h.* definito. (3) Fiſcus *l.* 9. §. *f. ff. h. Weſenb. h. t. n.* 4. (4) Conſiliarii Principum per *Rec. Imp. de An.* 1500. *artic.* 21. (5) Profeſſores, Doctores & Studioſi, quod deducunt vulgo ex *Auth. Habita C. ne fil. pro Patr. j. l.* 5. *C. de Vectig. v. Rich. ad d. Auth. membr.* 2. *num.* 1. *j. plur. Ziegl. de Jur. Maj. l.* 2. *c.* 28.

X. *Vectigal ſolvendum eſt de rebus importandis & exportandis. Excipiuntur* (1) Res quarum vectigal nunquam praeſtitum eſt *l.* 9. §. 6. *ff. h.* (2) Res exercitui paratae *l.* 9. §. 7. *ff. h.* (3) Quae ruris exercendi gratia inferuntur *l.* 5. *C. h.* (4) Quae ad uſum proprium advehuntur *d. l.* 5. quod vix obſervari tradit *Hahn. h. t.* (5) Corpora defunctorum *l. f. C. de Relig. Ziegl. c. lib. c.* 9.

XI. *Jure Civili pars octava* vectigalis no-

mine praeſtita eſt *l.* 7. *l.* 8. *C. h. Hodie* cujuslibet loci ſtatutum & conſuetudo ſpectanda eſt. *v. l.* 4. §. 2. *ſſ. h. t.* Interim vectigal pecuniarium ut commodius, ita praeſtatione partis e rebus expeditius eſt, *v. l.* 5. *C. h. it. Ziegl. & Hahn. cit. loco.*

XII. *Quando* e rebus vectigalis praeſtationi obnoxiis *ſolutum non eſt Vectigal, res in commiſſum cadunt*, earumque dominium fiſco ipſo jure quaeritur, non poſſeſſio *l.* 14. *ſſ. h. Gail. de Pac. Publ. l.* 2. *c.* 3. *n.* 11. unde fiſco jus perſequendi commiſſum ſicut adverſus quemlibet poſſeſſorem, ſic etiam adverſus heredem competit *d. l.* 14. alias vero heres poenae nomine conveniri nequit, niſi vivo eo, qui deliquit, quaeſtio mota ſit *l.* 8. *pr. l. f.* §. 2. *ſſ. h.*

XIII. *Non committuntur res fiſco* (1) ſi propter neceſſitatem adverſae tempeſtatis expoſitae ſunt *l.* 16. §. 8. *ſſ. h.* quod ad neceſſitatem tempore belli, peſtis &c. applicant Dd. (2) Si quis profeſſus eſt, ſed non ſolvit vectigal *l. f.* §. 12. *ſſ. h* (3) Cum pupillus intra diem trigeſimum vectigal infert *l.* 7. §. 1. *ſſ. h.* (4) Ob errorem probabilem duplicato vectigali oblato *l. f.* §. 10. *ſſ. h.* quo caſu nonnullibi omnis poena remittitur, *Wiſſ. h. t. th.* 26. (5) Si res nec exiſtit nec dolo ſuppreſſa eſt *l.* 2. *C. h.* (6) Elapſo quinquennio *d. l.* (7) Quando miles profeſſionem omiſit *l.* 3. *C. h. Jure Sax.* vectigalia non ſolventes *arbitrarie puniuntur. Carpz. P.* 4. *C.* 41. *D.* 5.

XIV. Caeterum ob audaciam & temeritatem Publicanorum *Praetor conceſſit adverſus eos actionem* mixtam poenalem, quae competit Viatoribus, qui injuſtam exactionem, *vim*, da-

Digitized by Google

damnum, furtumve paſſi ſunt, eorumque heredibus adverſus publicanum ejusque familiam (adverſus heredes publicani locum habet, quatenus ad eos quid pervenit *l. 4. pr ff. h.*) ad hoc, ut adhibita vi in exactione vectigalis quadruplum, cum ſine vi facta eſt exactio, damnum, injuria, furtumve factum aut etiam vi ademtum quid eſt, duplum praeſtetur, poſt annum ſimplum *l. 1. pr. ff. h. l. 9. §. 5. ff. eod. j. l. 35. de O. & A.* Amplius extraordinariam poteſt Magiſtratus infligere poenam, *v. l. 9. §. 5. ff. h. t.* hoc enim vigor publicae diſciplinae poſtulat.

DE
RE MILITARI.
L. 49. ff. t. 16.

Etiam res militaris ad publicum Civitatis commodum pertinet.

XV. *Miles eſt* Perſona ab eo, qui jus belli gerendi habet, ad bellum lecta, in numeros relata, & ſacramento firmata *l. 2. § 1. ff. h. l. 42. ff. d. Teſt. milit. l. 2. ff. de Veter. Diſtinguebantur* milites apud Romanos in velites, haſtatos, principes & triarios. *v. Hildeb. in Antiq. Rom verb. Miles.*

XVI. Milites *olim* etiam inviti legebantur *a. l. 4. §. 10. ff. h. hodie* tantum volentes leguntur, *R. I. de An.* 1570. § *Demſelben* 4. *Schüz. in* Compend. *Lauterb. h. t. idonei* eſſe debent & militare *non prohibiti l. 13. §. 3. l. 8. l. 11. l. 4. §. 4. ff. h. Officium* illorum eſt Rempublicam, a qua aluntur, defendere *l. 31. C. loc. Cond.* ducis imperio ſtrictiſſime parere

 l. 3.

l. 3. §. 15. *ff. h.* a negotiatione & ſimilibus militiam remorantibus abſtinere *l. un. C. Negot. ne mil. l.* 13. *pr. ff. h.*

XVII. *Delicta militum* ſunt vel *communia* (ſc. cum alterius ordinis hominibus) vel *propria* ſive militaria, quae quis ut miles admittit *l.* 2. *j. l.* 6. § 1. 2. *&* 3. *l.* 10. *l* 3. §. 15. *ſeqq. ff. h. Poenae* militum ſunt militiae mutatio, gradus dejectio, ignominioſa miſſio &c. *v. l.* 3. §. 1. *ff. h. Miles magiſtratum militarem habet, ad quem in delicto militari remittendus eſt*, non in delicto communi, in quo forum ſortitur inſtar togati ſeu extra militiam conſtituti, *v. l.* 6. *C. de Jurisd. omn. jud. l.* 9. *ff. de Cuſtod. reor. j. l.* 2. *l.* 3. *ff. h. l. f. ff. de accuſat. l.* 1. *C. ad L. Corn. de ſic. Anton. Matth. de Crim. l.* 48. *t.* 15. *n.* 12. *Habn. ad Weſ. h t. n.* 6. *Carpz. P.* 4. *C.* 9. *d.* 11. *& Pract. Crim. P.* 3. *q.* 110. *n.* 79.

XVIII. *Milites* ob ſavorem militiae *privilegiis donati ſunt, unde* (1) evocandi non ſunt perhibendi teſtimonii cauſa *l.* 3. §. *f. ff. de Teſt.* (2) quaeſtionibus ſeu torturae non ſubjiciuntur *l.* 8. *pr. C. de Quaeſt.* quod hodieque obtinet in militibus, de quorum ſingulari virtute militari conſtat. *Carpz. Pract. Crim. P.* 3. *q.* 118. *num.* 73. *ſeqq.* (3) beneficium competentiae habent *l.* 18. *ff. de re jud.* (4) indebiti ſolutionem allegantes debiti probationem in accipientem devolvunt *l.* 25. § 1. *ff. de Probat.* (5) jure teſtandi gaudent in peculio caſtrenſi *pr. I. Quib. non eſt perm fac. Teſt.* nam in eo pro Patribus familias habentur *l.* 2. *ff. ad SCt. Maced.* imo & alias liberrime inter vivos de hoc peculio diſponunt *l.* 2. *C. de Caſtr. pec.* a Patre intuitu illius ſtipulan-

pulantur *l.* 15. *l.* 1. *ff. eod.* & ſuo arbitratu tam adverſus patrem quam extraneum agendi poteſtatem habent *l.* 4. *ff. de Judic. l.* 4. §. 1. *ff. de Caſtr. Pecul.* Dicta *Juri Sax. congruunt* ſecundum *Schulz. Syn. Inſt. l.* 2. *t.* 9. §. 6.

DE VETERANIS.

L. 49. ff. t. 18.

XIX. *Veterani ſunt*, qui impleto legitimo militiae tempore honeſte ſacramento ſoluti ſunt *l.* 2. *pr. ff. h. l. ſ. C. de his qui non implet. ſtip. Solvuntur* autem *Sacramento per miſſionem* vel honeſtam vel cauſariam vel ignominioſam, de qua *v. l.* 2. §. 2. *ff. de his qui not. inſ. l.* 3. *ff. de re milit.* Veterani (1) in poenis habent praerogativam, e. gr. fuſtibus non caeduntur *l.* 1. *ff. h.* (2) eodem quo Decuriones honore afficiuntur *l.* 3. *ff. h.* (3) immunitatem quandam habent a muneribus, praecipue perſonalibus *l.* 3. *l.* 4. *pr. &* §. 1. *ff. h.*

TIT. XIII.
DE INSPICIENDO VENTRE CUSTODIENDOQUE PARTU.

L. 35. ff. t. 4.

Ex ſtatu Familiae, de quo ſupra dictum, naſcitur inter patrem & filium obligatio, qua pater ad agnoſcendum filium compellitur, *v. l.* 1. §. 4. *ff. de agnoſc. vel al.* Cum vero SCta

de liberis agnoſcendis locum non habeant, ſi mulier diſſimulet vel neget ſe eſſe praegnantem, certitudinis parandae ergo ventris inſpectio permittenda eſt *l.* 8. §. 1. *ff. h.*

I. *Ventris inſpectio adhibetur* muliere aliquando negante, aliquando affirmante ſe eſſe praegnantem. *Si mulier* facto divortio *ſe praegnantem eſſe negat*, tres mittuntur obſtetrices, quae ventrem inſpiciant, ut vel omnibus vel duabus renunciantibus praegnantem videri, cuſtodem ipſa admittat *l.* 1. *ff. h.*

II. Si mortuo marito *mulier ſe affirmat eſſe praegnantem*, denunciatione iis, ad quos ea res pertinet, *v. l.* 1. §. 12. *ff. h.* facta mittere hi poſſunt quinque mulieres, quae ventrem inſpiciant, imo ipſa mulier poſtulare poteſt, ut mittantur quibus praeſentibus pariat *l.* 1. §. 10. *ff. h.* *Cum mulierem eſſe praegnantem conſtat*, mittitur ead. ventris, i. e. partus nomine in poſſeſſionem bonorum *l.* 1. §. 10. *ff. h.* Hactenus dicta in *Matribus*, praecipue *Nobilibus*, quoties poſſeſſionem feudorum ventris nomine petunt, *uſum habere*, ne falſus ſubjiciatur partus, *exiſtimat Hahn. ad Weſenb. h.*

Si ventris nomine muliere in poſſeſſionem miſſa eadem poſſeſſio dolo malo ad alium translata eſſe dicatur. L. 25. *ff. t.* 5.

III. Ne vero *Praetor* in favorem partus poſſeſſionem pollicitus aliis praedae occaſionem praebeat, in mulierem, quae in alium hanc poſſeſſionem dolo malo transtulit, & eum in cujus poteſtate eſt, *actionem in factum concedit* ad id, quod agentis intereſt *l.* 1. *pr.* & §. 1. *ff. h.*

Si mulier ventris nomine in poſſeſſione calumniae cauſa eſſe dicetur. L. 25. *ff. t.* 6.

IV.

IV. Ex eadem ratione *Praetor coërcet mulierem*, quae in bonorum poſſeſſionem per calumniam venit, *conceſſa adverſus eam actione in factum*, quae famoſa eſt *l. 15 ff. de his qui not inf.* & competit ei, cujus intereſt, adverſus mulierem & parentem, per quem factum eſt, ut in poſſeſſionem per calumniam veniret *l. 1. §. 5. ff. h.* ad id quod intereſt agentis mulierem in poſſeſſionem miſſam non eſſe *d. l. 1. §. 4. & 6. ff. h.*

TIT. XIV.

DE EO QUI PRO TUTORE PROVE CURATORE NEGOTIA GESSIT.

L. 27. ff. t. 5.

In ſtatu familiae perſonae ſunt vel ſui vel alieni juris; de his actum, de illis agendum: ſuntque vel in Tutela, vel Cura, vel neutro jure tenentur *pr. J. de Tutel.* Tutores & curatores tam in genere quam in ſpecie conſideravit *Magnif. Auth. l. 1. t. 16. ſeqq.* jam qui loco eorum ſunt, ſpectandi veniunt, ut Protutores.

I. Similitudinem cum Tutore & Curatore habet *Protutor Provecurator*, qui munere tutoris (curatoris) fungitur in re impuberis, (minoris) ſive ſe putet tutorem, (curatorem) ſive ſciat non eſſe, fingat tamen *l. 1. §. 1. ff. h. l. 3. ff. h.*

II. *Officium Protutoris Provecuratoris* idem eſt quod veri Tutoris aut Curatoris, quoties eadem ratio adeſt *l. 1. §. f. ff. h. l. 4. ff. h.* Naſcitur

ſcitur ex hac Pro-Tutela *actio* directa & contraria. *Directa eſt* actio perſonalis praetoria *l. 1. pr. ff. h.* rei perſecutoria bonae fidei, quae datur illi, cujus ut pupilli negotia adminiſtrata ſunt tam ante quam poſt pubertatem *l. 1. §. 3. ff. h.* ad hoc ut reliqua reſtituantur una cum uſuris *l. 1. §. 8. ff. h.* & damnum culpa lata aut levi datum reſarciatur *a. l. 4. ff. h.*

III. *Actio contraria*, quae ex Pro-Tutela deſcendit, Pro-Tutori competit adverſus eum, cujus ut pupilli res adminiſtravit, ad hoc ut indemnis ſervetur *l. ſ ff. h. l. 1. §. 1. de Contrar. tut. & util.* Quae de Pro-Tutore dicta ſunt, ad Pro-Curatorem ſub terminis habilibus applicari queunt *a. rubr. & l. 1. §. 6. & 7. ff. h.* Denique *pupillo Hypothecam in bonis Pro-Tutoris Prove-Curatoris concedi* quam denegari aequius eſſe duco cum *Hahn. ad Weſ. h. t. verb. Eoque. a. l. 20. C. de Admin. Tut. l. 19. §. 1. ff. de reb. auct. jud. Diſſ. Bach. ad Weſ. d. t.*

QUOD FALSO TUTORE AUCTORE GESTUM ESSE DICETUR.

L. 27. ff. t. 6.

IV. Falſus Tutor eſt, qui cum tutor non ſit, dolo malo ſe tanquam Tutorem gerit *a. l. 7. ff. h.* Si quis cum pupillo contraxerit auctore Tutore, quem contrahens falſum eſſe ignorabat, Praetor eidem ob errorem dat in integrum reſtitutionem *l. 1. §. 1. & 6. ff. h.* Ignoranti, non ſcienti ſubvenit, quia ſciens ipſe ſe decepit *d. §.* niſi (1) ſit minor *l. 4. ff. h.* (2) a Praetore compulſus ſit ad judicium accipiendum *l. 5. ff. h.* (3) praeter falſum tutorem

torem verus tutor autoritatem accommodaverit *l.* 1. § 5. *ff. h.* & accommodare poterit *l.* 1. §. 2. *ff. h.*

V. Praeterea *locum habet adverſus Tutorem falſum actio in factum*, quae eſt perſonalis *l.* 9. §. 1. *ff. h.* reſpectu actoris rei perſecutoria *d. l.* daturque illi, qui cum pupillo falſo Tutore auctore contraxit, ejusque heredibus adverſus falſum tutorem, ad hoc ut id quod intereſt, praeſtetur, quo etiam ſumtus petitae reſtitutionis comprehenduntur *l.* 7. *pr.* & §. 3. *ff. h.*

VI. Haec actio *utiliter* quoque *pupillo decepto* adverſus eum *conceditur*, qui Tutorem ſe eſſe interrogatus reſpondit *l.* 12. *ff. h.* Item hujus actionis exemplo datur actio adverſus eum, qui dolum malum adhibuit, ut alius auctoraretur inſcius *l.* 9. *pr. ff. h.*

De Fidejuſſoribus & Nominatoribus & Heredibus Tutorum & Curatorum. L. 27. ff. t. 7.

VII. Tutoribus ſolvendo non exiſtentibus inſtituit pupillus adverſus fidejuſſores actionem ex ſtipulatu, ad id quod intereſt *l.* 2. *C. de Fidejuſſ. Tut.* ſive hi expreſſe ſive tacite fidejuſſerint *l.* 4. § *f ff. h.* Licet autem hujusmodi fidejuſſores a beneficio Excuſſionis excludendi non ſint, cum unus ex his damnum in adminiſtratione dedit *a. N.* 4. *c.* 1. *j. l.* 3. *C. de divid. tut. Hart Piſt. l.* 1. *q.* 6. *n.* 12. & 13. Conf. *Carpz. P* 2. *C.* 11. *d.* 36. diviſionis tamen beneficio non gaudebunt, niſi quatenus eo Tutor, pro quo intervenerunt, frui poteſt, *v. l f. ff Rem. Pup ſalv. j. l.* 6. *ff. Wiſſ. ad π. h. t. th.* 3. Hujus tituli uſus praecipuus eſt iis in locis, in quibus Tutores ſine fidejuſſoribus non accipiuntur. De quibus

I

Digitized by Google

bus vid. *Add. Syn. Schultz. de ſatisdat. Tut. verb. ſatisdare coguntur.*

VIII. Quando indemnitati pupilli vel adulti ſatisfactum non eſt, *excuſſis Tutoribus* eorumque *fidejuſſoribus ad nominatores vel affirmatores pervenitur l. 4. C. de Magiſt. conv.* qui Tutores eſſe idoneos affirmarunt, hi enim fidejuſſorum vicem tum ſuſtinent *l. 4. §. f. ff. h.*

IX. *Heres Tutoris* ex adminiſtratione defuncti conventus non ob levem, ſed *latam tantum culpam condemnatur l. C. de Hered. Tut. l. 4. ff. de Magiſt. conv.* niſi lis cum Tutore conteſtata vel ex damno pupilli lucrum ſit captatum *d. l. 1. Bach. V. 2. D. 9. th. 5. l. d. e.* Ex propria perſona conveniri poteſt heres, cum legitimae aetatis & maſculus inchoata per defunctum explicuit *l. 1. §. 1. ff. h. l. 4. pr. ff. eod.*

LIB. II.

TIT. I.

DE RELIGIOSIS ET SUMTIBUS FUNERUM ET UT FUNUS DUCERE LICEAT.

L. 11. ff. t. 7.

Jus perſonarum Lib. I. expoſitum; unde ad jus Rerum pergendum erit: quod cum in Jus in re, & Jus ad rem diſpeſci ſoleat, Jus in re hoc libro ſecundo perſequi, & Jus ad rem libro ſubſequenti tertio obſervare animus eſt. Sed Principalis rerum diſtinctio eſt, qua aliae res in patrimonio, aliae extra patrimonium

nium eſſe dicuntur: ad has refert Magnif. Auctor *l.* 2. *t.* 1. *a.* 11. res religioſas, quas ſicco pede praeterire nequeo.

I. *Locus religioſus eſt*, in quem corpus defuncti ſepulturae cauſa *l.* 2. §. 5. *ff. h.* ab eo qui jus in eodem ſepeliendi habet *l.* 2. §. 7. *l. ſ. ſſ. h.* actu illatum eſt, *v. l.* 6. §. *ſ.* & *l.* 6. §. 4. & 5. *ſſ. de Rer. div. l.* 42. *ſſ. h.* Huic locus purus opponitur, quando locum a mortui illatione liberum denotat *l.* 2. §. 4. *ſſ. h. t.*

II. Cum vero jus ſepeliendi in ſepulturo requiratur, *adverſus eum qui mortuum* nullo jure *in locum alienum infert*, *comparata eſt actio in factum*, quae competit domino *l.* 2. §. 1. *ſſ. h.* & in eo loco ſervitutem habenti *l.* 8. §. 4. *ſſ. h.* ejusque heredibus *l.* 7. *pr. ſſ. h.* adverſus eum qui mortuum in locum alienum intulit vel inferri curavit, ejusque heredes *l.* 7. *l.* 9. *ſſ h.* ad hoc ut vel corpus quod illatum eſt, tollatur, vel loci pretium praeſtetur *l.* 7. *pr. ff. h.* Quam actionem hodie utiliter adverſus eum inſtitui, qui in locum meum ſepulturae aſſignatum quemquam infert, docet *Reſponſum Hahn. ad Weſ. h. t. num.* 4.

III. Loca, in quibus cadavera defunctorum conduntur, nominantur *ſepulchra*, quae ſunt vel familiaria vel hereditaria. *Familiaria*, quae quis ſibi familiaeque ſuae conſtituit, in quibus ſepeliri qualescunque heredes poſſunt *l.* 5. & 6. *ff. h. Hereditaria*, quae quis ſibi heredibusque ſuis conſtituit *d. l.* 5. aut Paterfamilias jure hereditario acquiſivit *l.* 6. *ff. h. j. l.* 8. *l.* 13. *C. h. Magnif. Auct. S. J. C. Ex.* 15. *th.* 69.

IV. Fiunt vero loca religioſa per *ſepultu-*

ram, *quae eſt* illatio hominis mortui in ſepulchrum. *Sepultura eſt aut inhoneſta aut honeſta*, quae etiam Eccleſiaſtica vel Chriſtiana dicitur. *Ziegl. ad Lanc. l. 2. t. 24. p.* 580. *Inhoneſta vel humana vel canina* ſeu aſinina: *Honeſta vel minus ſolennis vel ſolennis eſt. Inhoneſta*, *humana* ſcil. *eſt*, quae ſine Ceremoniis ſive in Coemiterii loco ſeparato inhoneſto, veluti ad parietes in angulo, ſive extra coemiterium fit ignominiae gratia. *Inhoneſta canina* ſeu aſinina *eſt*, quando per Carnificem defuncti corpus extra locum religioſum conſuetum inter cadavera brutorum aut facinoroſorum abjicitur. *Caninam patiuntur (1)* ex malitia, non melancholia, αὐτόχειρες ſeu propricidae, *v. c. 12. cauſ. 23. q 5. Carpz. Jurispr. Conſ. d.* 326. *(2) Facinoroſi*, qui in reatu (ut in Carcere) ante executionem moriuntur, dummodo crimen confeſſi & convicti ſint. *Carpz. d. l. d.* 279. & 280. *Inhoneſtam*, *humanam* tamen *ſepulturam merentur* (1) *Excommunicati c. 12. X. de ſepul*, niſi poenitentiam egerint *d. c. Conſt. Elect. Eccleſ Art. Gen. t.* 11. §. *Im Fall aber. Ziegl. ad Inſt. Lanc. l. 2. t. 24. ad* §. 9. *verb. praeciſi.* (2) *Blasphemi* impoenitentes *c. 2. X. de Maled. Schutz. Syn. Inſt. t. de publ. Jud. l. d.* (3) *Verbi divini* & ſacramentorum *contemtores a. c. 11. X. de poenit. c. 28. X. de ſent. excomm. Carpz. d.* 387. (4) *Haeretici* Jure Canon. *c. 2. de haeret. in* 6. Apud nos honeſte ſepeliuntur haeretici, praecipue non pertinaces, ita tamen ut ceremoniae temperentur, quarum temperamentum Judicis Eccleſiaſtici arbitrio relinquitur, *id. d.* 378. v. etiam *d.* 383. (5) *Uſurarii* manifeſti *c. 2. de Uſur. in* 6. *v. Ziegl. c. l. verb. Ne qui*

uſu-

Digitized by Google

uſuras. Ita uſurariorum funus ſine ſolennibus Ceremoniis deduci jubet *Mand. Elect. d. An.* 1625. *d.* 28. *Apr. Von Wucherlichen* Contracten §. *So wollen wir. Carpz. P.* 2. *q.* 92. *num.* 32. *ſeqq.* (6) *In Torneamentis* ſeu congreſſibus illicitis *pereuntes c.* 1. *X. de Torneament.* In duellis prohibitis exſpirantibus eandem poenam dictat *Mandat. Elect. d. An.* 1665. *d.* 20. *Sept. tit. Injurien-Händel und das Tumultuiren &c* §. *Welcher aber den andern. v. Ziegl. Diſſert. de eo quod juſtum eſt circa mortuos th.* 27. *ſeqq.* *Sepulturam honeſtam nomino*, ubi ritus perſonae uſuique convenientes adhiberi poſſunt, & corpus defuncti in locum honeſtum defertur. Haec ſepultura *ſolennis* nomine venit, cum conſuetae Ceremoniae accedunt; *minus ſolennis* appellatur, quando Ceremoniae illae deficiunt ob paupertatem ſimilemve rationem. *Ziegl. c. l. ad Lanc. Schilt. Inſt. I. Can. t. de ſepultur.* § 1. *Honeſta haec ſepultura* regulariter *debetur omnibus*, etiam pauperibus, *Carpz. d.*374. cadaveribus occiſorum in via publica repertis, *d.* 375. involuntaria infelici aut incerta morte abreptis, *d.* 381. nec non infantibus ἀβαπτίστοις ſeu nondum baptizatis, *Ziegl. c. diſſert. th.* 25. Conf. *Kirchen-Ordnung de An.* 1580. *Gen. Art.* 1. §. *Dieweil auch groſſe.*

V. *Solennitas deducendi funeris* ea plerumque eſt, quod corpus tectum & mediocriter ornatum *a. c. X. de auct. & uſu pall.* poſt aliquod intervallum cum comitatu, quod peſtis tempore infrequens eſt, ad ſepulturam deducitur, cujus pro adultis trium, pro pueris duorum cubitorum eſt profunditas, ubi Veſpillo ſepeliendo, verbique divini Mi-

Digitized by Google

niſter ſermonem funebrem habendo mortales ſuae mortalitatis admonet. *v. plur. Schilt. d. t. de Sepult.* §. 13. *ſeqq.*

VI. Ob ſepulturae favorem & accelerationem *controverſia circa eand.* exorta *ſummarie tractatur a. l.* 43. *ff. h.* & appellatio, cum res dilationem non recipit, haud permittitur *a. l. f. ff. de apell. rec. vel non. Carpz. Juriſpr. Conſiſt. d.* 395. *num.* 10. *& ſeqq.* Imo *Creditor, qui cadaver defuncti arreſtare auſus fuerit*, praeter amiſſionem actionis tertiae partis bonorum publicationem patitur, infamia notatur, & alterum tantum reſtituere compellitur *l.* 6. *& Auth. item qui C. de ſepul. viol. Carpzov. P.* 1. *C.* 30. *d.* 22. licet debitor ad incarcerationem ſe obligaverit, aut detentionem ſui funeris inſtrumento permiſerit, ſecund. *Phil. ad Ord. Proc. Sax. t.* 51. *Conſ.* 1. Non vero prohibetur Creditor bona defuncti etiam intra diem trigeſimum arreſto afficere, *Carpz. Proc. T.* 21. *art.* 3. *n.* 16. *Diff. Berl. Conc.* 76, *n.* 103. nec illicita eſt funeris detentio, quod pro certo locario in alieno loco, donec ſepultura fiat, depoſitum, ſi penſio ſoluta non eſt. *Habn. ad Weſ. h. t. n.* 5. Promovet item funeris deductionem interdictum adverſus prohibentem inferre funus, tit. ſubſeq. traditum, quo ſi uti nolit prohibitus, mortuum alio inferre & poſtea *in factum agere* poterit adverſus prohibentem ad hoc, ut quanti intereſt prohibiti prohibitum non eſſe, praeſtetur *l.* 9. *ff. h.*

VII. Cum ea, quae de loco religioſo funeriſque deductione monenda erant, expedita ſint, reliquum eſt, ut de ſumtibus funerum nonnihil adjiciatur. *Deſcribitur ſumtus funeris*

ris ab Ulpiano l. 14. §. 3. *ff. h.* quod ſit is, qui ideo fit, ut funus ducatur, ſine quo funus duci non poſſit, ut puta ſi quid impenſum eſt in delationem mortui in locum, in quem mortuus infertur, in corpus cuſtodiendum *d.* §. 3. & 4. in illius vecturam *&c. l.* 37. *pr. ff. h. Moribus* iisdem accenſentur veſtes lugubres, ut faſciae ſericae & pepla, ſive viris ſive foeminis ex conſuetudine praeſtentur. *v. Berl. Concl.* 64. *n.* 90. *Dan. Moll. ad P.* 1. *C. El.* 23. *n.* 9. *Carpz. d. Conſt. d.* 41.

VIII. *Servandus* eſt in impenſis funerum *modus* pro facultatibus & dignitate defuncti *l.* 12. §. 4 *ff. h.* ita ut nec aequo majores nec minores fiant impenſae *l.* 14. §. 6. & 10. *ff. h.* licet illud teſtator voluerit *d.* §. 6. quod arbitrio judicis relinquendum. *d* §. 10. *Berl. Concl.* 64. *n.* 91. *Franz. C. ff. h. n.* 22. in ſpecie vero notandum (1) quod *ornamenta cum corporibus condenda non ſint d. l.* 14. §. 5. *ff. h.* etiamſi id defuncti deſideraverint *l.* 113. §. 5. *de leg.* 1. *d. l.* 14 §. 6. *ff. h.* quod tamen ob perſonae facultates dignitatemque aliasque circumſtantias permitti poteſt *a. c.* 2. *X. de auct. & Uſu pall. v. Carpz. Jurispr. Conſ. d.* 392. *Schilt. Inſt. J. Can. l.* 2. *t.* 14. §. 13. (2) quod *inter impenſas funerum referenda non ſint convivia*, quae poſt funus parantur, niſi conſuetudine aliud receptum ſit. *Habn. ad Weſ. h. t. n.* 6. (3) quod ab impenſis funeralibus *excludendi ſint ſumtus in curationem morbi*, ex quo non deceſſit defunctus, *facti. Richt. d. Jur. & Priv. Cred. c.* 2. *m.* 4. *n.* 12. Si mors ex eod. inſecuta eſt, idem Jure Civ. *Wiſſ. h. th.* 23 *diſſ. Habn. c. l. Berl. c. n.* 95. non Saxonico

xonico ſtatuendum erit. *v. C. E.* 28. *Hahn. c. l. Richt. c. l. Berl. c. l. Carpz. C. d.* 45.

IX. *Impenſae funerum gaudent privilegio praelationis* ante quosvis hypothecarios, *J. C. l.* 45. *l.* 14. §. 1. *ff. h. Wiſſ. d. th.* 23. *Franz. C. ff. h. t. n.* 29. & *Saxon* per *Part.* 1. *C.* 18. *ubi Dd. ſupra cit.* Cui locus eſt, ſive familiae herciſcundae aut alia ſive funeraria actione, de qua hoc titulo agitur, ſumtus funeris cauſa facti petantur *l.* 17. *pr ff. de reb. auct. jud. poſſ. Eſt* autem *actio funeraria* actio perſonalis, *v. l.* 1. *ff. h.* Praetoria *l.* 12. §. 2. ſubſidiaria *l.* 14. §. 12. *ff. h.* privilegiata *l.* 45. *ff. h.* qua is qui ſumtum in funus animo repetendi fecit *l.* 14. §. 7. *ff. h.* experitur adverſus eos, ad quos funus pertinet, ut puta adverſus heredem bonorumve Poſſeſſorem caeterosque ſucceſſores *l.* 14. §. *f. ff. h.* ad hoc ut reſtituatur *l.* 12. §. 2. *ff. h. v. plur. Magnif Auct. S. J. C. Ex.* 15. *th.* 84. *Franz. h. n.* 26. *ſeqq.*

DE
MORTUO INFERENDO ET SEPULCHRO ÆDIFICANDO.

L. 11. ff. t. 8.

X. Defunctorum ſepulturam adjuvat Praetor *duplici interdicto.* *Primum* eſt *de Mortuo inferendo* prohibitorium *l.* 1. §. 4. *ff. h.* & competit illi, qui prohibetur mortuum in locum, in quem inferendi jus habet, inferre *l.* 1. *ff. h.* adverſus eum qui inferre impedit, ad hoc ut prohibere deſinat *d. l.* 1. Uſus hujus interdicti eluceſcit, quando ob inundationem, hoſtili-

ſtilitatem aut ſimilem cauſam via publica uti non licet, & per vicini prohibentis praedium transeundum eſt. *Magnif. Auct.* S, *I. C. Ex.* 15. *th.* 96.

XI. *Alterum interdictum de ſepulchro aedificando* conceptum datur ei, cui jus eſt inferendi mortuum in locum aliquem, adverſus illum qui in eod. ſepulchrum aedificare prohibet, ut a prohibitione deſiſtat *l.* 1. §. 5. *ff. h.* Prohibere hic dicitur, qui prohibet convehi materiam aedificio neceſſariam *l.* 1. §. 8. *ff.* Adhiberi adverſus eos poteſt, qui exornare aut exſtruere monumenta prohibent, *v. l.* 7. *C. de Relig. & Carpz. Juriſpr. Conſ. p.* 392. *in Praejud.*

TIT. II.
DE
USUFRUCTU ACCRESCENDO.

L. 7. ff. t. 2.

E ſpeciebus Juris in re dominium illiusque acquirendi modos Juris Gentium explicuit Auctor Magnif. hinc antequam modos acquirendi Civiles traderet, res in patrimonio exiſtentes in corporales & incorporales diſtinxit, & ex incorporalibus poſt ſervitutes reales propoſuit perſonales atque in ſpecie uſumfructum, de quo praetermittenda non ſunt ſequentia.

I. Quando Uſusfructus pluribus a Teſtatore conjunctim relictus eſt, conjunctione ſive re ſive verbis ſive re & verbis ſimul facta, deficientis & conjuncti pars reliquis conjunctis

accreſcit *l.* 1. *ff. h. j. l.* 142. *ff. de V. S. Carpz. P.* 3. *C.* 2. *d.* 14. & 15. Hoc *jus accreſcendi deſcribi poteſt*, quod ſit jus capiendi partem ejus, qui conjunctus eſt, ſed non concurrit. Modos accreſcendi *v. Jurispr. L.* 2. *t.* 23. *a.* 19. Quia vero conjunctio ad *accreſcendi jus* requiritur, *non obtinet* illud (1) quando uſusfructus duobus alternis annis relictus eſt *l.* 2. *ff. Quib. mod. uſusfr.* (2) quando ſeparatim unicuique partis rei uſusfructus eſt relictus *l.* 3. §. 2. *ff. h* (3) quando a diverſis haeredibus legatus eſt uſusfructus *l.* 11. *l.* 12. *ff. h.*

II. *In Uſufructu peculiare eſt*, (1) quod ob concurſum diviſus & iterum amiſſus uſusfructus non ad proprietarium, ſed conjunctum pervenit *l.* 1. §. 3. *ff. h.* (2) quod uſusfructus conjuncto accreſcit, licet ille uſumfructum amiſerit; nam perſonae accreſcit *l.* 10. *ff. h. v. Don en. l.* 10. *c.* 23.

QUANDO DIES USUSFRUCTUS LEGATI CEDAT.

L. 7 ff. t. 3.

III. Quoniam uſusfructus ad heredes non tranſit, nec ante hereditatem aditam conſtitui poteſt, illius pure legati dies *adita* demum *hereditate* cedit *l. un.* §. 1. *ff. h. l.* 2. *l.* 3. *ff. Quando dies leg. ced.* idemque obtinet, cum ex die legatus eſt uſusfructus; unde nihil facere dicitur, qui ante diem agit: quamvis alias, qui ante diem agit, male agat *d. l. un.* §. 4. *ff. h. Franz. C. ff. h. t. n.* 6.

DE

Digitized by Google

DE OPERIS SERVORUM.

L. 7. ff. t. 7.

IV. *Operae ſervi* cum uſufructu nonnihil commune habent *l.* 4. §. 1. *ff. h.* proprie tamen tam ab uſufructu quam uſu *differunt. Ab utroque* diei ceſſione *l. 7. ff. de uſu & uſufr. leg.* & amiſſione *l. 7. ff. eod. ab alterutro* diſtant, ut *ab uſufructu*, dum vi illius ex re & operis ſervorum quaeſita ad uſufructuarium pertinent §. 4. *I. per quas perſ.* ex operis parta ſolum ad eum, qui operas habet, ſpectant *l.* 4. *ff. Ab uſu* operae ſunt diverſae: nam jus locandi operas ei, cui debentur operae, competit *l. 2. ff. de uſu & uſufr. leg.* non uſuario §. 2. *J. de uſu & habit. Franz. Habn. Wiſſ. Struv. h. t. th.* 53.

TIT. III.

Inter modos acquirendi civiles refertur uſucapio, quae cum requirat juſtum titulum, de nonnullis titulis ſpecialiter agi & deinde quae circa praeſcriptiones temporales notari merentur, adjici convenit.

PRO EMTORE.

L. 41. ff. t. 4.

I. *Pro emtore uſucapit* is, *qui* revera *emit l. 2. ff. h.* aut pro emtore habetur, ut qui litis aeſtimationem obtulit *l. 1. ff. h. dummodo* emerit (1) *bona fide*, quae requiritur tempore contractus & traditionis *l. 2. ff. h. Wiſſ. C. ff.*

K 2 *h.*

h. t. (2) *pure*, i. e. non ſub conditione ſuſpenſiva *l.* 2. §. 2. *ff. h.* (3) *Pretium ſit ſolutum* vel ejus nomine ſit ſatisfactum *a.* §. 41. *l. de R. D.* (4) emat *a perſona* vendere *non prohibita l.* 1. *C.* | *h.* nec luxurioſa & protinus ſcorto pecuniam datura *l.* 8. *ff. h. Eck. h. t.*

PRO DONATO. L. 41. ff. t. 6.

II. *Pro Donato* uſucapitur res aliena vere donata *l.* 1. *ff. h.* ad uſucapionem habilis *l.* 2. *C. h.* bona fide accepta *l.* 1. *C. h.* & donari non prohibita *l.* 1. §. *f. ff. h.*

PRO DERELICTO. L. 41. ff. t. 7.

III. *Uſucapio pro derelicto* locum habet, quando res aliena *l.* 3. *l.* 5. §. 1. *ff. h.* vere pro derelicto habita *l.* 6 *ff. h.* i e. ea mente abjecta eſt, ut dominus eam in numero rerum ſuarum eſſe nolit § 46. *l. de R. D.*

PRO LEGATO. L. 41. ff. t. 8.

IV. *Facultatem uſucapiendi pro legato habet* is, cui res aliena *l.* 4. *ff. h.* vere legata *l.* 2. & tradita, vel is a quo ſine vitio apprehenſa eſt *l.* 5. *l.* 8. *ff. h.*

PRO DOTE. L. 41. ff. t. 9.

V. Res aliena marito in dotem data, ſive mobilis ſive immobilis, *pro dote uſucapitur l.* 1. §. 2. *ff. h. Wiſ. h.* modo matrimonium ſubſiſtat *l.* 1. §. 1. *ff. h.* & dos non aeſtimata venditionis gratia pure detur *l.* 2. *ff h. l.* 10. §. 4. *ff. de Jur. dot. j. l.* 41. §. 1. *ff. eod.*

PRO SUO. L. 41. ff. t. 10.

VI. *Titulus generalis pro ſuo* cum reliquis concurrit *l.* 1. *ff. h. l.* 27. *ff. de uſurp. & uſuc.*

Titu-

Digitized by Google

Titulus *ſpecialis* dominium parit ex aequitate alio titulo deficiente: ut cum quis cervum alienum manſuetum inſtar feri aut avem manſuetam inſtar ferae in ſylva capit *l. 2. ff. h. Hahn. h.*

De diverſis temporalibus praeſcriptionibus & acceſſionibus poſſeſſionum. L. 44. ff. t. 3.

Titulis ad uſucapiendum habilibus perpenſis reliquum eſt, ut ad praeſcriptiones temporales earumque acceſſiones progrediamur.

VII. *Praeſcriptiones temporales ſunt vel dierum vel menſium vel annorum.* Ita *triduo* praeſcribitur juri legendae glandis, (i. e. cujuslibet fructus) quae in vicini agrum decidit *l. un. §. de gland. leg. Jure Sax.* fructus hos vicino ſtatim acquiri ſtatuit *Carpzov. P. 3. C. 32. d.25.* item Juri corrigendi errorem Advocati domino litis praeſente commiſſum *l. 1. C. de err. adv. Decendio* praeſcribitur appellationi *Auth. Hodie C. de Appell.* Leuterationi, *O. P. S. t. 35. pr.* Supplicationi *Auth. Quae ſupplicatio C. de Prec. imp. off.* Remedium ſupplicationis Jure Saxonico non admittitur, *O. P. S. t. 37.* Spatio *quindecim dierum* praeſcribitur probationi Exceptionis ſpolii *c. 1. de reſt. ſpol. in 6. O. P. S. t. 11. §. Deſsgleichen P. 1. C. El. 6. & ibid. Carpz. d. 12.* Lapſu *triginta dierum* praeſcribitur exceptioni non numeratae pecuniae adverſus apocham *l. 14. §. 2. C. de Non num. pec. Carpz. P. 2. C. 29. d. 19.* nec non Apoſtolis petendis *l. 24. C. de Appell.* etiam Jure Saxon. *Carpzov. Proc. T. 18. art. 3. n. 43. & 46.*

VIII. *Menſium praeſcriptio* obtinet in Jure protimiſeos, quo Dominus Emphyteuſeos cadit

niſter ſermonem funebrem habendo mortales ſuae mortalitatis admonet. *v. plur. Schilt. d. t. de Sepult.* §. 13. *ſeqq.*

VI. Ob ſepulturae favorem & accelerationem *controverſia circa eand.* exorta *ſummarie tractatur a. l.* 43. *ff. h.* & appellatio, cum res dilationem non recipit, haud permittitur *a. l. f. ff. de apell. rec. vel non. Carpz. Jurispr. Conſiſt. d.* 395. *num.* 10. *& ſeqq.* Imo *Creditor, qui cadaver defuncti arreſtare auſus fuerit*, praeter amiſſionem actionis tertiae partis bonorum publicationem patitur, infamia notatur, & alterum tantum reſtituere compellitur *l.* 6. *& Auth. item qui C. de ſepul. viol. Carpzov. P.* 1. *C.* 30. *d.* 22. licet debitor ad incarcerationem ſe obligaverit, aut detentionem ſui funeris inſtrumento permiſerit, ſecund. *Phil. ad Ord. Proc. Sax. t.* 51. *Conſ.* 1. Non vero prohibetur Creditor bona defuncti etiam intra diem trigeſimum arreſto afficere, *Carpz. Proc. T.* 21. *art.* 3. *n.* 16. *Diſſ. Berl. Conc.* 76. *n.* 103. nec illicita eſt funeris detentio, quod pro certo locario in alieno loco, donec ſepultura fiat, depoſitum, ſi penſio ſoluta non eſt. *Habn. ad Weſ. h. t. n.* 5. Promovet item funeris deductionem interdictum adverſus prohibentem inferre funus, tit. ſubſeq. traditum, quo ſi uti nolit prohibitus, mortuum alio inferre & poſtea *in factum agere* poterit adverſus prohibentem ad hoc, ut quanti intereſt prohibiti prohibitum non eſſe, praeſtetur *l.* 9. *ff. h.*

VII. Cum ea, quae de loco religioſo funerisque deductione monenda erant, expedita ſint, reliquum eſt, ut de ſumtibus funerum nonnihil adjiciatur. *Deſcribitur ſumtus funeris*

Digitized by Google

ris ab Ulpiano l. 14. §. 3. *ff. h.* quod ſit is, qui ideo fit, ut funus ducatur, ſine quo funus duci non poſſit, ut puta ſi quid impenſum eſt in delationem mortui in locum, in quem mortuus infertur, in corpus cuſtodiendum *d.* §. 3. *&* 4. in illius vecturam *&c. l.* 37. *pr. ff. h. Moribus* iisdem accenſentur veſtes lugubres, ut faſciae ſericae & pepla, ſive viris ſive foeminis ex conſuetudine praeſtentur. *v. Berl. Concl.* 64. *n.* 90. *Dan. Moll. ad P.* 1. *C. El.* 23. *n.* 9. *Carpz. d. Conſt. d.* 41.

VIII. *Servandus* eſt in impenſis funerum *modus* pro facultatibus & dignitate defuncti *l.* 12. §. 4 *ff. h.* ita ut nec aequo majores nec minores fiant impenſae *l.* 14. §. 6. *&* 10. *ff. h.* licet illud teſtator voluerit *d.* §. 6. quod arbitrio judicis relinquendum. *d* §. 10. *Berl. Concl.* 64. *n.* 91. *Franz. C. ff. h. n.* 22. in ſpecie vero notandum (1) quod *ornamenta cum corporibus condenda non ſint d. l.* 14. §. 5. *ff. h.* etiamſi id defuncti deſideraverint *l.* 113. §. 5. *de leg.* 1. *d. l.* 14 §. 6. *ff. h.* quod tamen ob perſonae facultates dignitatemque aliasque circumſtantias permitti poteſt *a. c.* 2. *X. de auct. & Uſu pall. v. Carpz. Juriſpr. Conſ. d.* 392. *Schilt. Inſt. J. Can. l.* 2. *t.* 14. §. 13. (2) quod *inter impenſas funerum referenda non ſint convivia*, quae poſt funus parantur, niſi conſuetudine aliud receptum ſit. *Habn. ad Weſ. h. t. n.* 6. (3) quod ab impenſis funeralibus *excludendi ſint ſumtus in curationem morbi*, ex quo non deceſſit defunctus, *facti. Richt. d. Jur. & Priv. Cred. c.* 2. *m.* 4. *n.* 12. Si mors ex eod. inſecuta eſt, idem Jure Civ. *Wiſſ. h. th.* 23 *diſſ. Hahn. c. l. Berl. c. n.* 95. non Saxonico

xonico ſtatuendum erit. *v. C. E.* 28. *Hahn. c. l. Richt. c. l. Berl. c. l. Carpz. C. d.* 45.

IX. *Impenſae funerum gaudent privilegio praelationis* ante quosvis hypothecarios, *J. C. l.* 45. *l.* 14. §. 1. *ff. h. Wiſſ. d. th.* 23. *Franz. C. ff. h. t. n.* 29. & *Saxon* per *Part.* 1. *C.* 18. *ubi Dd. ſupra cit.* Cui locus eſt, ſive familiae herciſcundae aut alia ſive funeraria actione, de qua hoc titulo agitur, ſumtus funeris cauſa facti petantur *l.* 17. *pr ff. de reb. auct. jud. poſſ. Eſt* autem *actio funeraria* actio perſonalis, *v. l.* 1. *ff. h.* Praetoria *l.* 12. §. 2. ſubſidiaria *l.* 14. §. 12. *ff. h.* privilegiata *l.* 45. *ff. h.* qua is qui ſumtum in funus animo repetendi fecit *l.* 14. §. 7. *ff. h.* experitur adverſus eos, ad quos funus pertinet, ut puta adverſus heredem bonorumve Poſſeſſorem caeteroſque ſucceſſores *l.* 14. §. *ſ. ff. h.* ad hoc ut reſtituatur *l.* 12. §. 2. *ff. h. v. plur. Magnif Auct. S. J. C. Ex.* 15. *th.* 84. *Franz. h. n.* 26. *ſeqq.*

DE
MORTUO INFERENDO ET SEPULCHRO ÆDIFICANDO.

L. 11. ff. t. 8.

X. Defunctorum ſepulturam adjuvat Praetor *duplici interdicto.* *Primum* eſt *de Mortuo inferendo* prohibitorium *l.* 1. §. 4. *ff. h.* & competit illi, qui prohibetur mortuum in locum, in quem inferendi jus habet, inferre *l.* 1. *ff. h.* adverſus eum qui inferre impedit, ad hoc ut prohibere deſinat *d. l.* 1. Uſus hujus interdicti eluceſcit, quando ob inundationem, hoſtili-

ſtilitatem aut ſimilem cauſam via publica uti non licet, & per vicini prohibentis praedium transcundum eſt. *Magnif. Auct. S. I. C. Ex.* 15. *th.* 96.

XI. *Alterum interdictum de ſepulchro aedificando* conceptum datur ei,cui jus eſt inferendi mortuum in locum aliquem, adverſus illum qui in eod. ſepulchrum aedificare prohibet, ut a prohibitione deſiſtat *l.* 1. §. 5. *ff. h.* Prohibere hic dicitur, qui prohibet convehi materiam aedificio neceſſariam *l.* 1. §. 8. *ff.* Adhiberi adverſus eos poteſt, qui exornare aut exſtruere monumenta prohibent, *v. l.* 7. *C. de Relig. & Carpz. Juriſpr. Conſ. p.* 392. *in Praejud.*

TIT. II. DE USUFRUCTU ACCRESCENDO.

L. 7. ff. t, 2.

E ſpeciebus Juris in re dominium illiusque acquirendi modos Juris Gentium explicuit Auctor Magnif. hinc antequam modos acquirendi Civiles traderet, res in patrimonio exiſtentes in corporales & incorporales diſtinxit, & ex incorporalibus poſt ſervitutes reales propoſuit perſonales atque in ſpecie uſumfructum, de quo praetermittenda non ſunt ſequentia.

I. Quando Uſusfructus pluribus a Teſtatore conjunctim relictus eſt, conjunctione ſive re ſive verbis ſive re & verbis ſimul facta, deficientis & conjuncti pars reliquis conjunctis

accreſcit *l.* 1. *ff. b. j. l.* 142. *ff. de V. S. Carpz. P.* 3. *C.* 2. *d.* 14. & 15. Hoc *jus accreſcendi deſcribi poteſt*, quod ſit jus capiendi partem ejus, qui conjunctus eſt, ſed non concurrit. Modos accreſcendi *v. Jurispr. L.* 2. *t.* 23. *a.* 19. Quia vero conjunctio ad *accreſcendi jus* requiritur, *non obtinet* illud (1) quando uſusfructus duobus alternis annis relictus eſt *l.* 2. *ff. Quib. mod. uſusfr.* (2) quando ſeparatim unicuique partis rei uſusfructus eſt relictus *l.* 3. §. 2. *ff. b* (3) quando a diverſis haeredibus legatus eſt uſusfructus *l.* 11. *l.* 12. *ff. b.*

II. *In Uſufructu peculiare eſt*, (1) quod ob concurſum diviſus & iterum amiſſus uſusfructus non ad proprietarium, ſed conjunctum pervenit *l.* 1. §. 3. *ff. b.* (2) quod uſusfructus conjuncto accreſcit, licet ille uſumfructum amiſerit; nam perſonae accreſcit *l.* 10. *ff. b. v. Don en. l.* 10. *c.* 23.

QUANDO DIES USUSFRUCTUS LEGATI CEDAT.

L. [illegible] ff. t. 3.

III. Quoniam uſusfructus ad heredes non tranſit, nec ante hereditatem aditam conſtitui poteſt, illius pure legati dies *adita* demum *hereditate* cedit *l. un.* §. 1. *ff. b. l.* 2. *l.* 3. *ff. Quando dies leg. ced.* idemque obtinet, cum ex die legatus eſt uſusfructus; unde nihil facere dicitur, qui ante diem agit: quamvis alias, qui ante diem agit, male agat *d. l. un.* §. 4. *ff. b. Franz. C. ff. b. t. n.* 6.

DE

Digitized by Google

DE OPERIS SERVORUM.

L. 7. ff. t. 7.

IV. *Operae ſervi* cum uſufructu nonnihil commune habent *l.* 4. §. 1. *ff. h.* proprie tamen tam ab uſufructu quam uſu *differunt. Ab utroque* diei ceſſione *l.* 7. *ff. de uſu & uſufr. leg.* & amiſſione *l.* 7. *ff. eod. ab alterutro* diſtant, ut *ab uſufructu*, dum vi illius ex re & operis ſervorum quaeſita ad uſufructuarium pertinent §. 4. *I. per quas perſ.* ex operis parta ſolum ad eum, qui operas habet, ſpectant *l.* 4. *ff. Ab uſu* operae ſunt diverſae: nam jus locandi operas ei, cui debentur operae, competit *l.* 2. *ff. de uſu & uſufr. leg.* non uſuario §. 2. *J. de uſu & habit. Franz. Hahn. Wiſſ. Struv. h. t. th.* 53.

TIT. III.

Inter modos acquirendi civiles refertur uſucapio, quae cum requirat juſtum titulum, de nonnullis titulis ſpecialiter agi & deinde quae circa praeſcriptiones temporales notari merentur, adjici convenit.

PRO EMTORE.

L. 41. ff. t. 4.

I. *Pro emtore uſucapit* is, *qui* revera *emit l.* 2. *ff. h.* aut pro emtore habetur, ut qui litis aeſtimationem obtulit *l.* 1. *ff. h. dummodo* emerit (1) *bona fide*, quae requiritur tempore contractus & traditionis *l.* 2. *ff. h. Wiſſ. C. ff.*

Titulus *ſpecialis* dominium parit ex aequitate alio titulo deficiente: ut cum quis cervum alienum manſuetum inſtar feri aut avem manſuetam inſtar ferae in ſylva capit *l. 2. ff. h. Hahn. h.*

De diverſis temporalibus praeſcriptionibus & acceſſionibus poſſeſſionum. L. 44. ff. t. 3.

Titulis ad uſucapiendum habilibus perpenſis reliquum eſt, ut ad praeſcriptiones temporales earumque acceſſiones progrediamur.

VII. *Praeſcriptiones temporales ſunt vel dierum vel menſium vel annorum.* Ita *triduo* praeſcribitur juri legendae glandis, (i. e. cujuslibet fructus) quae in vicini agrum decidit *l. un. §. de gland. leg. Jure Sax.* fructus hos vicino ſtatim acquiri ſtatuit *Carpzov. P. 3. C. 32. d.25.* item Juri corrigendi errorem Advocati domino litis praeſente commiſſum *l. 1. C. de err. adv. Decendio* praeſcribitur appellationi *Auth. Hodie C. de Appell.* Leuterationi, *O. P. S. t. 35. pr.* Supplicationi *Auth. Quae ſupplicatio C. de Prec. imp. off.* Remedium ſupplicationis Jure Saxonico non admittitur, *O. P. S. t. 37.* Spatio *quindecim dierum* praeſcribitur probationi Exceptionis ſpolii *c. 1. de reſt. ſpol. in 6. O. P. S. t. 11. §. Deſsgleichen P. 1. C. El. 6. & ibid. Carpz. d. 12.* Lapſu *triginta dierum* praeſcribitur exceptioni non numeratae pecuniae adverſus apocham *l. 14. §. 2. C. de Non num. pec. Carpz. P. 2. C. 29. d. 19.* nec non Apoſtolis petendis *l. 24. C. de Appell.* etiam Jure Saxon. *Carpzov. Proc. T. 18. art. 3. n. 43. & 46.*

VIII. *Menſium praeſcriptio* obtinet in Jure protimiſeos, quo Dominus Emphyteuſeos cadit

dit poſt emenſa *duorum menſium* ſpatia a tempore oblatae rei Emphyteuticae ad emendum *l. 3. C. de Jur. Emphyt.* Inventarium *intra* 60. *dies* perficiendum *l. 22. §. 2. C. de Jur. del.* & Electio Episcopi intra *ſex menſes* expedienda eſt *N. 123. c. 1.* Apud nos dicto tempore elapſo & nondum electo Paſtoratus ſucceſſore, Patrono praeſentationem intra certum tempus faciendam cum clauſula comminatoria injungi a Conſiſtoriis docet *Schilt. Inſt. Jur. Can. l. 1. t. 13. §. 38.*

IX. *Praeſcriptio annorum* varia eſt. Tempus *unius anni* appellationi juſtificandae praefixum Jure Civ. *Auth. Ei qui C. de Temp. & repar. appel.* & Sax. *Carpz. Proc. t. 18. art. 5. n. 8. ſeqq.* Jure Sax. reluendo pignori creditori licitanti addicto annus civilis ſtatutus eſt, *O. P. S. Tit. 39. §. Damit &c. El. Nov. 11.* Actiones item Praetoriae poenales anno extinguuntur *l. 35. §. de O. & A.* rei perſecutoriae non aliter atque civiles ſunt perpetuae, i. e. 30. annos durant *d. l. & pr. J. de perp. & temp. action. Biennium* Exceptioni non numeratae pecuniae *l. 14. de non num. pec.* doli que actioni *l. 8. C. de dol. mal.* definitum. *Triennio* uſucapiuntur mobilia *pr. J. de Uſucap. Quadriennio* reſtitutioni in integrum praeſcribitur, ſecundum *l. 7. C. de Temp. in int. reſt. Quinquennio* querela inofficioſi teſtamenti *l. 34. §. f. C. de Inoff. teſt.* Querela inofficioſae donationis *l. f. C. de inoff. don.* & jus revocandi rem minoris titulo oneroſo ſine decreto alienatam, ſi minor major factus tamdiu tacuerit, exſpirat *l. f. C. ſi maj. fact. Hahn. ad Weſ. h. t. Magnif. Auct. S. J. C. h. th.* 78.

X.

X. *Tempus*, de quo varie dictum, vel eſt continuum vel utile. *Continuum eſt*, quod ſine intermiſſione etiam ignoranti currit *a. l. 5. C. de fer. l. 10. ff. de Excuſ. tut. j. l. 8. ff. de his qui not. infam.* huc quodammodo referri poteſt decendium Appellationis. *Utile eſt*, quod non niſi ſcienti & experiendi poteſtatem habenti currit, quae facultas agendi competere debet tam ratione Actoris & Rei quam Judicis *l. 55. ff. de Ædil. edict. l. 1. l. 4. ff. h.* Datur & tempus *mixtum:* nam quadriennium reſtitutioni praefinitum eſt ratione initii utile, ratione curſus continuum *l. 7. C. de Temp. in int. reſt. j. l. 1. ff. Ex quib. cauſ. maj. Eck. C. ff. t. de in integrum reſt.* §. 9. Praeterea tempus vel naturaliter vel civiliter *currit*; *naturaliter* a momento in momentum, ut tempus minorennitatis *l. 3. §. 3. ff. de Minor. Civiliter* ita, ut dies coeptus pro completo habeatur, ut in emancipatione *l. 15. ff. h.*

XI. Acceſſio eſt temporis conjunctio inter diverſos continuosque poſſeſſores *l. 51. §. 1. ſeqq. ff. h.* De ea tractatum a Magnif. Auct. *l. 2. t. 9. a. 15.*

TIT. IV.

SI QUIS OMISSA CAUSA TESTAMENTI AB INTESTATO VEL ALIO MODO POSSIDEAT HEREDITATEM.

L. 29. ff. t. 4.

A dominio ſingulari tranſitus fit ad dominium univerſale ſeu Jus hereditarium, quod here-

heredis inſtitutione. Teſtamento facta quaeritur; cum vero ultimam voluntatem conſervari publice expediat *l. 5 ff. Teſt. quemad. aper.* ne eadem temere circumveniretur, cautum eſt.

I. *Si heres, qui teſtamento poteſt obtinere hereditatem l. 2. C. h. dolo malo* in fraudem eorum, quibus quid eo Teſtamento relictum eſt *l. 1. §. 11. ff. h. velit ab inteſtato ſuccedere*, vel pecunia accepta hereditatem praetermittere *l. 2. ff. h conceditur adverſus eum actio* perſonalis *utilis ex teſtamento l. 29. l. 30. l. 12. §. 1. l. 24. ff. h.* rei perſecutoria, quae datur iis, quibus quid teſtamento relictum eſt eorumque heredibus, adverſus eum qui in fraudem eorum, quibus quid ex ultima voluntate defuncti praeſtandum eſt, dolo malo ab inteſtato poſſidet hereditatem, ad hoc ut relicta praeſtet *dd. ll.* Quae actio cum adverſus heredem ſcriptum dolo malo ab inteſtato ſuccedentem competat per *N. 115. c. 3.* qua concidente teſtamento legata conſervantur, non eſt abrogata. *Hahn. ad Weſ. h. verb. Nam.*

DE SCTO SILANIANO ET CLAUDIANO QUORUM TESTAMENTA NE APERIANTUR.

L. 29. ff. t. 5.

II. *Ut teſtamenta* pleniſſimum habere queant effectum, *aperienda ſunt, niſi prohibeantur aperiri.* Quod accidit, cum teſtator vi occiſus *l. 1. §. 17. ff. h.* & nec de illius Familia publica quaeſtio habita *l. 1.* nec ſupplicium de noxiis

noxiis ſumtum eſt *l.* 3. §. 18. *ff. h. Poena aperientis contra SCtum* Silan. & Claud. *aut hereditatem adeuntis* eſt, quod, ſi quid illi relictum eſt, fiſco addicatur *l.* 5. §. 2. *ff. h. j. l.* 3. §. 18. *&* 19. *ff. eod.* Si nihil relictum, actione populari ad praeſtandos 100. aureos convenitur, quorum 50 fiſco inferuntur, 50. actori cedunt *l.* 25. §. 2. *ff. h.* Necem defuncti ſciens & non vindicans heres hereditate ſe indignum reddit *l.* 22. *ff. h. l.* 17. *ff. de his quae ut ind. Hodie* eam privationis poenam non obtinere ſtatuit *Carpzov. prax. Crim. P.* 1. *q.* 34. *num.* 77. *ſeqq.* ita tamen ut heredes locupletem hereditatem capientes ad ſumtus inquiſitionis ſuppeditandos adſtricti ſint, id. *d. C. d.* 11. Sed hoc tum demum obtinere crediderim, quando ſine heredum denunciatione magiſtratus inquirendi occaſionem habet.

DE PECULIO LEGATO.

L. 33. ff. t. 8.

III. Acceſſoria Teſtamenti ſunt Legata. Legari vero queunt non tantum quae ipſi, ſed etiam quae per alios tenemus, ut *peculiaria, v. l.* 93. *ff. d. R. I.* quae *ſervum legatum ſequuntur l.* 24. *ff. h.* peculii autem acceſſiones, etiam extra peculium naſcentes, cum illud ipſi ſervo relictum eſt, ſervo, non vero extraneo, cui legatum eſt, cedunt *l.* 9. §. *f. ff. h.*

DE REBUS DUBIIS. L: 34. ff. t. 5.

IV. Ne Legata relicta intereant, *verba du-*

bia interpretatione adjuvanda ſunt l. 12. *ff. d. R. J.* Principaliter vero *proprius* verborum *ſenſus* ſpectandus eſt *l.* 69. *ff. de leg.* 3. qui ſi a teſtatoris mente alienus eſſe videtur, ad uſum Teſtatoris & regionis reſpiciendum erit *l.* 1. *ff. de Trit. vin. ol. l.* 18. §. 3. *ff. de inſt. vel inſtr.* imo etiam *improprie* verba capi poſſunt ad voluntatis conſervationem *l.* 12. *ff. h.* quoties autem verba voluntati nullo poſſunt applicari modo, legatum perit *l.* 7. §. 2. *ff. de Supell. leg. l.* 3. *ff. h.*

V. Sicuti verba, ita etiam *res dubiae* interpretationem requirunt. Quod accidit, *quando plures perſonae deceſſerunt* & quaenam alteri ſupervixerit, ignoratur: e. g. ſi duo fratres incendio, terrae motu, naufragio, peſte &c. perierunt, regulariter *neuter alteri ſupervixiſſe videtur. v. Carpz. P.* 3. *C.* 17. *d.* 13. *l.* 18. *ff. h. Quod limitatur, quoties* ex circumſtantiis *alia praeſumptio* inducitur, ut *perſonarum imbecillitate:* ita filius impubes, non pubes, in dubio ante patrem *l.* 9. §. 4. *ff. h.* matremque *l.* 22. deceſſiſſe praeſumitur. *Carpzov. P.* 3. *C.* 17. *d.* 10. atque inter maritum & uxorem uxor prius mortua eſſe creditur *dd. ll. j. l.* 9. §. 3. *ff. h. Carpz. c. l. d.* 12. niſi contrarium probetur *d. l.* 9. §. 4 *ff. h.* etiam per unum teſtem, qui rejiciendus non eſt. *Carpz. d.* 15. Item *favore fideicommiſſi*, ut exſtitiſſe putetur conditio adjecta, ſi ſine liberis deceſſerit, pater filio ſuperſtes fuiſſe exiſtimatur *l.* 17. §. 7. *ff. ad SCT. Treb. v. Carpz. P.* 1. *dec.* 19. *j. Wiſſ. P.* 2. *d.* 6. *th.* 21.

DE

Digitized by Google

DE REGULA CATONIANA.

L. 34. ff. t. 7.

VI. *Legata* inania ſunt, *quae ab initio non ſubſiſtunt:* nam *ex poſt facto non convaleſcunt* per regulam Catonianam *l.* 1. *ff. h.* cui etiam in hereditatibus locus eſt *l.* 210. *ff. de R. I. Hahn. ad Weſ. h. n.* 4. ſed Reg. Caton. non obtinet in legatis, quorum dies demum poſt aditam hereditatem cedit *l.* 3. *ff. h.* neque in inſtitutionibus conditionalibus aut novis legibus *l.* 4. *l.* 5. *ff. h.*

DE HIS QUÆ PRO NON SCRIPTIS HABENTUR.

L. 34. ff. t. 8.

VII. Intereunt Legata, quando pro non ſcriptis habentur, veluti cum incapaci *l.* 3. *ff. h.* vel in rebus humanis non exiſtenti relinquuntur *l.* 4. *ff. h.* vel legatum in eam cauſam pervenit, a qua incipere non poteſt *l.* 3. §. 2. *ff. h.* item *quoties ſibi quis legatum in teſtamento vel codicillis aſſcribit l.* 5. *ff. h. l.* 2. *C. de his qui ſibi aſſc.* neque intereſt, utrum teſtamentum ſcriptum an nuncupatorium in ſcripturam redactum ſit. *Hahn. ad Weſ. h. v. Sed.* niſi Teſtator aſſcribente ſibi extraneo ſpecialem, in poteſtate conſtituto generalem adhibeat ſubſcriptionem, qua legatum ſuo juſſu ſcriptum eſſe teſtetur *l.* 14. *l.* 15. §. 1. *ff. ad L. Corn. de falſ. d. l.* 2. *C. Carpz. P.* 3. *d.* 9. *d. t. Matth. de Crim. l.* 48. *t.* 17. *c.* 1. *n.* 4.

ubi appoſitum ſigillum generalis ſubſcriptionis vice non fungitur. *Carpzov. c. l. d.* 10.

SI CUI PLUS QUAM PER LEGEM FALCIDIAM LICUERIT, LEGATUM ESSE DICATUR.

L. 35. ff. t. 3.

VIII. Denique imminuuntur aut tolluntur legata, ſi plus quam per legem Falcidiam licuerit, relictum eſt: de quo cum non raro juſte dubitari poſſit, *ſubvenit Praetor heredi, ut ei Legatarius ſatisdet*, ut ſi apparuerit eum amplius Legatorum nomine cepiſſe, quam e Lege Falcidia capere licet, quanti ea res erit, tantam pecuniam det, dolusque malus ab eo abſit *l.* 1. *ff. h.* nam lex Falcidia facit, ut nonnunquam pars Legati, nonnunquam totum legatum revocari poſſit *d. l.* 1. §. 11.

IX. Haec ſatisdatio etiam in mortis cauſa donationibus obtinet *l.* 1. §. 10. *ff. h.* ab ea tamen liber eſt fiſcus *l.* 3. §. 5. *ff. h.* pauper *l.* 6. & is cui minuta alimenta ſunt relicta *l.* 3. §. 4. *ff. h.*

TIT. V.

AD SCTUM TERTULLIANUM ET ORPHITIANUM.

L. 38. ff. t. 17.

I. Deficiente Teſtamento *juri ſuccedendi ab inteſtato* locus eſt, quod *vel a lege vel a Praetore dependet. A Lege* datum olim anguſtis limitibus incluſum erat: nam Lex XII. Tabb.

Tabb. ſuos tantum & legitimos heredes, i. e. agnatos vocabat §. 1. *I. de hered. quae ab inteſt. pr. I. de legit. agn. ſucceſſ.* Quae Juris anguſtiae emendatae ſunt, cum SCto Tertulliano mater ingenua trium liberorum jus habens, libertina quatuor, ad ſucceſſionem filiorum filiarumve ab inteſtato admiſſa eſt in ſolatium liberorum amiſſorum §. 1. & 2. *I. ad SCT. Tertull.* & SCt. Orphitiano liberi ad bona matrum inteſtatarum vocati *pr. I. de SCt. Orphit.* Tandemque per *Nov.* 118. jus illud ſucceſſionis ad aequitatem plenius exactum extenſumque eſt. *v. Magnif. Auth. l. 2. t. 30. aph. 3. ſeq.*

DE GRADIBUS ET AFFINIBUS ET NOMINIBUS EORUM.

L. 38. ff. t. 10.

II. Cum vero ad intelligendas ſucceſſiones tam legitimas quam Praetorias neceſſaria ſit graduum cognitio *l. 10. ff. de Grad. & affin.* de illis vero per computationem conſtet: praemittendum videtur, quod *Computatio graduum ſit* inveſtigatio, quoto gradu a ſe invicem perſonae in conſanguinitate vel affinitate diſtent. Haec fieri vulgo ſolet in ſchemate arboris formam repraeſentante, quae *Arbor dici poteſt* ocularis demonſtratio graduum, quibus perſonae inter ſe diſtant; eaque *eſt vel conſanguinitatis vel affinitatis. Conſanguinitas eſt* vinculum perſonarum a communi ſtirpe provenientium carnali propagatione contractum. *Affinitas eſt* conjunctio perſonarum

Digitized by Google

narum inter ſe conjunctarum per juſtas nuptias inter uxorem & mariti conſanguineos & inter maritum & uxoris conſanguineos contracta *l.* 4. § 8. *ff h.* §. 9. *J. de Nupt. c.* 5. *X. de Conſang. vel Affin.* Tam in arbore conſanguinitatis quam affinitatis diverſae ſunt lineae, lineaeve gradus continent. *Linea eſt* collectio perſonarum inter ſe conjunctarum gradus numero diſcernens. Linea *eſt vel recta vel obliqua* ſeu collateralis. *Recta* quae perſonas generantes & generatas complectitur, eaque cum a perſona generata ſeu deſcendente ad perſonam generantem ſeu aſcendentem aſcendimus, *ſuperior ſeu aſcendens*; cum a perſona generante ſeu aſcendente ad perſonam generatam ſeu deſcendentem deſcendimus, *inferior ſeu deſcendens* appellatur, *v. l.* 9. *ff. h. Linea Collateralis*, quae etiam obliquae & transverſalis nomine venit, *eſt*, quae perſonas a latere junctas complectitur, cum eas nec generaverimus nec illae a nobis generatae ſint: e. g. fratres & ſorores. Haec Jur. Can. *eſt vel aequalis vel inaequalis. Æqualis* eſt, in qua perſonae aequali l. pari gradu a communi ſtirpe diſtant. *Inaequalis*, in qua perſonae inaequales impari gradu a commune ſtirpe diſtant, ita ut altera perſona ſtipiti propior, altera remotior ſit. *Gradus eſt* diſtantia proxima unius perſonae ab altera per generationem conſtituta §. 7. *I. de Grad.* unde apparet in conſanguinitate proprie, in affinitate improprie dictos gradus reperiri *l.* 4. §. 5. *j.* 10. *ff h.*

III. *Computatio graduum dividitur in Civilem*, quae fit ſecundum regulam juris Civilis; & *Canonicam*, quae fit ſecundum regulas

Juris

Juris Canonici. Addunt nonnulli Saxonicam ex *L. R. I.* 1. *art.* 3. Sed J. Sax. a computatione Juris Civ. aut Canonici non receditur. *Carpz. de Uſu Arb. Conſangu. D.* 1. *th.* 13. ſi excipias caſum ſucceſſionis, quod frater ex uno latere uno gradu remotior eſſe putatur. *v. Rittershuſ. de Diſſ. Jur. Civ. & Can. l.* 1. *c.* 6. *Jure Civili* computatur juxta unicam generalemque regulam: *Quot ſunt generationes, tot gradus* § 7. *J. h. v. l.* 10. §. 9. *ff. h. In computatione Juris Canonici*, & quidem *in linea recta* obtinet regula: *Quot ſunt perſonae, tot gradus ſtipite demto*; quae in effectu cum ea, quae ex Jure Civili tradita eſt, convenit. *In Linea obliqua aequali* obtinet haec regula: *Quoto gradu alterutra perſona, de cujus cognatione quaeritur, diſtat a communi ſtipite, eod. gradu eae perſonae diſtent inter ſe. In linea obliqua inaequali* obtinet haec: *Quoto gradu perſona remotior* ex iis, quarum conjunctio inveſtigatur, *diſtat a communi ſtipite, eo diſtant inter ſe c.* 9. *X. de Conſang. & Affin. c.* 4. *cum ſeqq. cauſ.* 35. *q.* 5. *v. Carpz. tr. de Uſu Arb. Conſang. d. th.* 10. & 11. *Schilt. Inſt. Jur. Can. l.* 2. *t.* 10. §. 24.

IV. Praetereundum hoc loco non eſt, quod *Canoniſtae* vulgo *Affinitatis tria genera conſtituant. Primum genus eſt*, quod per perſonam Conſanguinitate junctam mediantibus nuptiis contrahitur. Ita ſororis meae maritus eſt mihi in primo genere Affinitatis. *Secundum eſt*, quod per perſonam primo genere Affinitatis junctam mediantibus nuptiis contrahitur. Ita Sororis meae defunctae relicti mariti uxor eſt mihi in ſecundo genere Affinitatis. *Tertium eſt*, quod per perſonam ſecundo genere

nere Affinitatis junctam intervenientibus nuptiis contrahitur. Ita ſororis meae praemortuae relicti mariti uxoris relictae ſecundus maritus eſt mihi in tertio genere Affinitatis, *v. c.* 8. *X. de Conſanguin. & Affin. Per* haec *diverſa affinitatis genera* autem *modus attinentiae*, ut loquuntur, *non gradus mutatur. Carpzov. P.* 4. *C.* 38. *d.* 5. *n.* 7. Caeterum in Affinitate eadem eſt computationis ratio, quae in conſanguinitate. *Phil. Uſu Pract. Inſt. l.* 1. *Ec.* 66. dummodo attendatur Regula: *Quoto gradu conſanguinei uxoris uxori junguntur in Conſanguinitate, eod. marito junguntur in Affinitate*; & vice verſa: *Quoto gradu conſanguinei marito junguntur in Conſanguinitate, eod. uxori junguntur in Affinitate. c.* 5 *X. de Conſang. & Affin. Carpz. c. l. th.* 17. & 20. *Schilt. Inſt. Jur. Can. l.* 2. *t.* 10. *th.* 35. *ſeqq. Rittersh. de Diff. J. Civ & Can. l.* 1. *c.* 6.

V. Utraque *Computatio* in uſu eſt, at in diverſis materiis: nam *Canonica in matrimonialibus* vulgo *recepta eſt*, praecipue cum cauſarum matrimonialium cognitionem ſuam conniventibus Principibus fecerint Pontifices. *v. Ziegl. ad Inſt. Lanc. l.* 2. *t* 13. *p.* 439. uti *de Jure Sax.* teſtatur *Die Kirchen-Ordnung. Tit. ſpec. Welche Perſonen ſich in Ehegelöbniſs mit einander einzulaſſen verboten. Carpzov. Juriſpr. Conſ. l.* 2 *d.* 75. Ead. Computatio *apud Saxones in criminalibus* attendi ſolet, ut in parricidio, inceſtu &c. excepto furto domeſtico, per *Nov. Conſt. El.* 6. *Computatio civilis* autem *in Tutelis & ſucceſſionibus*, utpote Judicis ſecularis cognitioni ſemper relictis, *obſervatur. v. Carpz. Uſ. Arb. Conſ. D.* 1.

Digitized by Google

1. *th.* 13. 14. & 15. *Ziegl. c. l. Roſbach. de compar. J.C. & Can. t.* 6. *num.* 2 & 3.

VI. Nomina conſanguineorum in linea recta & transverſa *v. in l.* 10. §. 12. *ſeqq. ff. h. l.* 1. §. 3. *ff. eod.* nomina affinium vero in *l.* 4. §. 4. *ſeqq ff h.* Ad calcem hujus tituli poſt computationem etiam *Prohibitionem graduum* annectere placet. *In linea recta conſanguinitatis & affinitatis prohibitae ſunt nuptiae inter parentes & liberos* (quibus ſuſceptores cum ſuſceptis e Baptiſmo apud nos non annumerandi ſunt, *Philipp. Uſu Pract Inſt. l.* 1. *Ecl.* 62) *in infinitum* §. 1. *I. de Nupt. l.* 17. *C. eod. ſecundum Jus Civile, Canonicum, Saxonicum: in linea obliqua* conſanguinitatis & affinitatis *ſecundum jus civile inter fratres & ſorores, item perſonas quae ſibi invicem ſunt Parentum loco, prohibitae ſunt nuptiae* §. 2. *I. de Nupt. l.* 39. *ff. de rit. nupt. ſ. c.* 1. *X. de Conſang. & Affin.* Dicitur autem parentis loco eſſe, qui proxime ſubeſt communi ſtipiti, a quo alter ipſo eſt remotior. *Jus Saxonicum* ulterius progreditur *nuptiasque interdicit* tam in conſanguinitate quam affinitate *usque* ad *Gradum tertium lineae collateralis inaequalis* ipſo gradu tertio lineae collateralis inaequalis Incluſo, *Kirchen-Ordnung Tit. cit. ſpec. Welche Perſonen ſich in Ehegelöbniſs &c.* quod idem non tam Jure Can. quam *Uſu Saxonico* in affinitatis genere primo & ſecundo, non tamen tertio ſtatuendum eſt, *v. Carpz. tr. de uſ. Arb. Conſ. d. l. th.* 42. 43. & 44. Confer. tamen *Phil. Uſ. Pract. Inſt.* t. 1. *Ecl.* 67. Imo *jus Canonicum matrimonia prohibet* in conſanguinitate & affinitate *usque ad gradum quartum lineae collateralis aequalis incluſive, c.* 8.

X. de Conſ. & affin Exempla prohibitionum *v. ap. Auct. Magnif. l. 1. t. 6. a. 5. ſeqq. v. Ziegl. c. l. v. & tertio. Schilt. c. l.* §. 22.

TIT. VI.

DE BONORUM POSSESSIONIBUS.

I. Poſt legitimam ſucceſſionem accedendum ad Praetoriam ſ. *Bonorum poſſeſſionem, quae vel ordinaria eſt*, & verbo jure atque ordine certis perſonis defertur, *v. l.* 13. §. 15. *ff. de Carb. Ed. vel extraordinaria*, & extra certum ordinem quibusdam accommodatur. *Vin. ad* §. 3. *J. de Bon. Poſſ. Ordinariae* bonor. poſſeſſ. locus eſt vel *tabulis teſtamenti exſtantibus* vel non exſtantibus. Extare autem Teſtamenta dicuntur, non tantum quando ſuperſunt legique poſſunt, ſed etiam ſi poſtea prolata deleta ſunt *l. un. ff. ſi tab. teſt. ext.* Cum vero *tempus bonorum poſſeſſionis petendae* ſtatutum ſcientibus ſit praefinitum, *nec furioſo nec infanti*, curatore & parente licet ſciente, *cedit l. 1. ff. de bon. poſſ. fur.* Non idem in muto ſurdo & coeco intelligente obtinet *l. 2. ff. eod.*

L. 37. ff. t. 2. ſi tab. teſt. ext.

L. 37. ff. t. 3. de bon. poſſeſſ. furioſo, infanti, muto, ſurdo, caeco competente.

L. 37. ff. t. 4. de bonorum poſſeſſione contra tabulas.

II. Extantibus teſtamenti Tabulis bonorum poſſeſſio vel ſecundum tabulas vel contra tabulas defertur. *Bonorum poſſeſſionem contra tabulas* impetrant liberi praeteriti, non tantum emancipati *l. 1.* §. 6. *ff. de bon. poſſ. cont. tab.* ſed etiam ſui, quod hodieque obtinet. *Hahn. h. t. num.* 3. *v. l.* 12. §. 1. *ff. h.* & adoptivi in poteſtate patris adoptivi tempore

mortis

mortis exiſtentes *l. 1. pr.* & § 5. *ff. eod.* Quamvis autem per bonorum poſſeſſionem contra tabulas infirmato teſtamento etiam legata corruant, *certis* tamen *perſonis*, ut liberis, parentibus, uxori nuruique dotis nomine *Legatum* ab emancipato *ſolvi placuit l. 1. ff. de legat. praeſtandis l. 15. ff. eod.* Item quando *Praetor* filio emancipato bonorum poſſeſſionem concedit, ita rem temperat, ut *filios* ejus, avi nepotes in poteſtate retentos ex parte dimidia *cum patre concurrere permittat l. 1. ff. de conjung. cum eman. lib. Jure novo* Nepotes a Patre ſuo excluduntur *N.* 118. *c.* 3.

L. 37. ff. t. 5. de Legatis praeſtandis contra tabulas bon. poſſ. petita.

L. 37. ff. t. 8. de conjungendis cum emanc. lib. ejus.

III. *Bonorum poſſeſſio ſecundum tabulas* datur haeredibus teſtamento ſeptem teſtium ſignis ſignato *l. 2. C. h.* ſcriptis, tam inſtitutis quam ſubſtitutis *l. 2. §. 4. ff de bon. poſſ. ſecund. Tab.* pure vel ſub conditione *l. 5. ff. l. 2. § 1. ff. h.* idem in nuncupativo teſtamento inſtitutis obtinet *l. 2 C. h.* Sunt qui hoc ad Teſtamenta quovis Jure valida hodie extendunt. *Hahn. h.*

L. 37. ff. t. 11 de bon. poſſ ſecund. tab.

IV. Reliquum eſt, ut circa bonorum poſſeſſiones ex teſtamento moneatur, *bonor. poſſ. contra tabulas Parenti*, qui filium manumiſit, exemplo Patroni *tributam eſſe l. 1. ff. ſi a Paren. quis man.* atque ex teſtamento militari, licet minus ſolenne ſit, bonorum poſſeſſionem peti poſſe *d. l. 1. ff. de bon. poſſ. ex teſt. milit. ſ. Hahn. h. v. Ratae.* Pariter patronus deficientibus liberis jure patronatus ad poſſeſſionem omnium bonorum ab inteſtato pervenit *pr. I. de Succeſſ. libert.* teſtamento facto autem per bonorum poſſeſſionem contra tabulas tertiam bonorum partem conſequi-

L. 37. ff. t. 12. Si a Parente quis manumiſſus ſit.

L. 37. ff. t. 13. de bonor. poſſ. ex teſtam. militis.

L. 38. ff. t 2. de bon. libertor.

Digitized by Google

quitur §. 3. *J. t. v. l.* 1. §. *f.* & *t. t. ff. de bon. libertorum.* Idem jus patronatus municipiis & aliis *univerſitatibus* in bonis ſuorum libertorum denegandum non eſt *l.* 1. *ff. de libert. univerſit.* & ad liberos Patronorum transit *d.* §. 3. *I.* aequaliter, niſi Patronus uni ex liberis *libertum aſſignaverit*, i. e. teſtificatus ſit, cujus ex liberis libertum eſſe velit *l.* 107. *ff. de V. S.* *l.* 1. *ff. de aſſign. libert.* De quo jure adeo proſpectum eſt patronis, ut ſi *in fraudem legitimae* partis quicquam *alienatum* ſit, ab inteſtato ſuccedentes patroni Calviſiana *l.* 2. *C. ſi in fraud. Patr.* ex teſtamento Faviana actione id revocare poſſint *l.* 3. §. 2. *ff. ſi quid in fraud. Patr.*

L. 38. ff. t. 3. de Libertis univerſitatum.

L. 38. ff. t. 4. de Aſſignandis libert.

L. 38. ff. t. 5. ſi quid in fraud. Patroni factum ſit.

V. Tabulis teſtamenti non exſtantibus, primo gradu ad bonorum poſſeſſionem admittuntur *liberi*, non tantum naturales, ſed etiam adoptivi qui in poteſtate fuerunt *l.* 1. §. 6. *ff. ſi tab. teſt. null.* Secundo gradu *legitimi*, i. e. agnati per maſculos defuncto juncti, *v.* §. 1. *I. de Legit. agn. ſucceſſ.* etſi longiſſimo gradu §. 3. *I. eod. v. Hahn. ad Weſ. h. n.* 3. item hi, quibus lex vel SCTum bonorum poſſeſſionem defert *l.* 3. *ff. Unde Legit.* Tertio gradu *cognati*, i. e. per foeminini ſexus perſonas defuncto juncti, *v.* §. 4. *I. de ſucceſſ. cognat.* non excluſis, agnationis jure in ſecundo gradu praecluſis §. 7. *I. d. leg. agnat. ſuc.* Petendae bonorum poſſeſſioni tempus certum eſt praeſcriptum, quod in extraneis haeredibus eſt centum dierum *l.* 1. §. 8. *ff. de ſucceſſ. Ed.* in liberis & parentibus vero ſpacium anni utilis *d. l.* §. 14. *l.* 2. *ff. Quis ord. in bon. poſſ.* quo praeterlapſo neglectoque ſubſequens gradus vocatur *l.* 1. *ff. d. t.* Singulare

L. 38. ff. t. 6 ſi Tab. Teſtam. nullae extabunt, un de Liberi.

L. 38. ff. t. 7. Unde legit.

L. 38. ff. t. 8. Unde Cognati.

L. 28 ff. t. 9. de ſucceſſorio Edicto.

L. 38. ff. t. 12. de

eſt

eſt in milite, & quidem odioſum, quod ab diteſtato illi tantummodo ad quintum gradum incluſive ſucceditur *l. 2. ff. de Veteran. & milit. ſucceſſ.* favorabile vero, quod ob delictum militare damnatus miles & teſtari & ſucceſſorem ab inteſtato habere poteſt *l. 1. ff. eod.* Excluditur a bonorum poſſeſſione, qui ea vel indignus eſt vel eidem renunciavit *l. un. ff. Quib. non comp. bon. poſſeſſ.*

Veteran. & mil. ſucceſſ.

L. 38. ff. t. 13. Quib. non competit bonor. poſſ.

VI. *Extraordinariam bonorum poſſeſſionem* concedit praetor, cum expreſſe per legem novam civilem alia lege civili non vocatum ad poſſeſſionem ſucceſſionemve admittit *l. 1. pr. §. 2. ff. ut ex legib. Senatus c. bon. poſſ.* Denique adjiciendum eſt, quod *in caſu teſtati* vel ſecundum vel contra tabulas petatur bonorum poſſeſſio, *in caſu inteſtati* eo ordine, ut primum ſui haeredes, ſecundo legitimi, tertio proximi cognati, deinde vir & uxor vocentur *l. 1. l. 2. §. 1. ff. Quis ordo in poſſeſſ. ſervetur.*

L. 38. ff. t. 14. ut ex Legib. Senatusve conſul. bon. poſſ. detur.

L. 38. ff. t. 15. Quis ordo in poſſeſſ. ſervetur.

TIT. VII.

QUI POTIORES IN PIGNORE VEL HYPOTHECA HABEANTUR: ET DE HIS QUI IN PRIORUM CREDITORUM LOCUM SUCCEDUNT.

L. 20. ff. t. 4.

A dominio univerſali ſeu jure haereditario transeundum eſt ad aliam juris in re ſpeciem, Jus ſcil. Pignoris, circa quod Creditorum prioritatem & diſtrahendi poteſtatem ut perpendamus, reliquum eſt.

I. Quodcunque creditores jus hypothecae

nacti ſunt in eadem re, alii *aliis ſunt potiores*, quatenus *tempore* ſunt *priores l.* 10. *ff. h. l.* 2. *l.* 7. *C. h* quae temporis prioritas etiam ſemihorulis aut momentis aeſtimanda eſt, *v. l.* 25. §. 1. *ff. de liber. & poſth. Bach. de pign. l.* 4. *cap.* 6. *num.* 4. *Gail. l.* 2. *obſerv.* 25. *num.* 3. *Carpz. P.* 1. *C.* 28. *d.* 111. obſervaturque (1) tam in hypotheca generali quam ſpeciali *l.* 2. *ff. h.* niſi quod qui ſpecialem hypothecam habet, ex ea univerſum debitum exigere poſſit *l.* 2. *C. de Pign. O. P. S. t.* 46. §. *Ob nun wohl. Carpzov. P.* 2. *C.* 23. *d.* 29. *Franz. Comm. ff. h. t. n.* 36. obtinet (2) tam in hypotheca tacita quam expreſſa *a. l.* 2. *C. de priv. fiſci. O. P. S. t.* 44. § *Alſo* etiam in pignore praetorio cum conventionali aut judiciali concurrente *l.* 3. *C. ut in poſſ. legat. v. Wiſſ. ad π. Diſput.* 40 *th.* 5. *d.* §. *O. P. S. Magnif. Auth. S. J. C. Ex.* 26. *th.* 29. (3) tam poſteriori creditore quam debitore hypothecam poſſidente *l.* 1. *ff. h. t. t.* 44. *O. P. S.* §. *und das hat.* (4) tam hypotheca pure quam ex die aut ſub conditione accepta *l.* 1. *l.* 9. *l.* 11. §. 1. *ff. h.* dummodo conditio non pendeat ex debitoris voluntate *l.* 9. §. 1. *ff. eod. Bach. Tr. de Pign. l.* 4. *c.* 2.

II. *Limitatur* vero *regula : Qui prior tempore, potior eſt jure,* (1) ſi alii e Creditoribus hypotheca publica, (e. g. coram magiſtratu, *mit Conſens der Obrigkeit*, vel inſtrumento publico) alii privata (ut ſcriptura privata) data ſit *l.* 21. *C. h. Hahn. ad Weſ. h. n.* 2. *Gail l.* 2. *Obſ.* 25. *n.* 9. (2) Si concurrens Creditor ratione cauſae debendi praeferatur aliis hypothecariis, ut Uxor ratione dotis *l.* 12. *C. h.* Quod Jure Saxonico ad creditores tempore

prio-

Digitized by Google

priores hypothecam tacitam habentes reſtringitur, *t.* 43. *O. P. S. pr.* Creditor, cujus creditum in reparationem domus impenſum eſt *l.* 5. *l.* 6. *ff. h. N.* 97. *c.* 3. *Carpz. P.* 3. *C.* 28. *d.* 105. Creditor, qui ad emendum praedium mutuam pecuniam dedit, idque pignori ſpecialiter accepit *l.* 7. *C. h. id. d.* 107. *v. t.* 43 *O. P. S. t. Wenn auch.* §. *Ad. Rich. de jure & Priv. Cred. Sect.* 3. §. 4. (3) Si creditor prior in oppignorationem, quae fit poſteriori, conſenſit *l.* 12. §. 4 *ff. h. Franz. Comm. ff. t. quib. mod. pig. vel hypoth. ſo.v. num.* 112. *ſeqq. it. h. t. n.* 44. Conf *t.* 46. *O. P. S.* §. *Es trägt ſich auch oftmahls zu. Carpz. d. C.* 231.

III. Tituli hujus pars altera de his agit, qui in priorum Creditorum locum ſuccedunt. *Succedere* autem *h. l. dicuntur*, qui dimiſſis ſua pecunia Creditoribus anterioribus eorum jura nanciſcuntur *l.* 3. *l.* 4. *C. de his qui in prior. Cred. loc. ſucced.* ad quem effectum in creditore Chirographario, qui ad hypothecarii jura admitti cupit, expreſſo pacto aut impetratione ſpeciali opus eſt *l.* 1. *C. eod. l.* 1. *C. de fideiuſſ.* non in Creditore hypothecario *d. l.* 3. & 4. *C. l.* 12. §. 6. *ff. h. Carpzov. P.* 1. *C.* 28. *d.* 133. Si tamen tertii creditoris pecunia primus dimiſſus eſt, ſecundo is in ſumma ſoluta tantum praefertur *l.* 16. *ff. h. Franz. Comm. ff. h. t. n.* 72. Idem in Creditore, cujus pecunia privilegiatus debitor eſt dimiſſus, obtinet: nam privilegium Creditoris adipiſcitur, dummodo non ex intervallo pecunia ad privilegiatum Creditorem pervenerit. *v. l.* 24. §. *f. ff. de reb. auct. jud. poſſ. Carpzov. P.* 1. *C.* 28. *d.* 134. Imo qui hypo-

hypothecam ſibi pactus eſt a debitore, eam, quatenus ad Creditorem hypothecarium pecunia pervenit, conſequitur, licet alii hoc jus pacto jam promiſſum ſit *l.* 12. §. 8. *ff. h.* Caeterum quod hypothecario poſteriori permisſum erat Jure Civ. etiam invito hypothecario anteriori offerre ſolutionem debiti, ut jus diſtrahendi pignoris conſequeretur *l.* 1. *l.* 8. *C. h. v. Bach. Tr. de Pign. l* 4. *c.* 17. hoc data quoque poſterioribus Creditoribus diſtrahendi poteſtate ſalvo jure tertii in deſuetudinem abiiſſe cenſet *Groenewegen de leg. abrog. ad d. l.*

DE DISTRACTIONE PIGNORUM ET HYPOTHECARUM.

L. 20. ff. t. 5.

IV. E Jure Pignoris propullulat *pignoris diſtractio*, quae *fieri poteſt mora* in ſolvendo a debitore *commiſſa l.* 7. *C. h. poſt interpellationem vel fictam*, ut accidit in obligatione, cui dies pro homine interpellans adjectus eſt *l.* 12. *C. de Contrah. ſtipul. vel veram*, *v. l.* 32. *ff. de uſur. i. l.* 73. *ff. de furt*

V. *Formam diſtrahendi pignoris* ſi ſpectemus, alia diſtractio extrajudicialis, alia diſtractio judicialis eſt. *Extrajudicialis* fieri debet bona fide & ſolenniter *l.* 9. *C. h.* Bona fides in eo praecipue conſiſtit, ut pignus juſto pretio, non vili per gratiam &c. vendatur *l.* 3. *C. Si vend. pign. agatur.* eaque diligentia quam bonus paterfamilias in rebus ſuis adhibere ſolet *l.* 14. *ff. de diſtract. pign. Carpzov.*

P.

P. 1. *C.* 28. *d.* 13. *n.* 6. & 7. Ad ſolennia ante diſtractionem ſi convertamur, pacto de diſtrahendo pignore in caſum ſolutionis certo die non factae pignoris dationi adjecto, debitori nonnullam denuntiationem fieri neceſſarium *l.* 4. *ff. de pign. act. v. l.* 12. *C. de Contrah. Stipul.* ſed pacto nullo adjecto unica *a. l.* 28. *C. de adminiſt. tut.* pacto de non diſtrahendo pignore adjecto trina denunciatione per intervalla opus eſt *d. l.* 4. *ff. de pign. act. Magnif. Aut. S. J. C. Ex.* 26. *th.* 44. *Philipp. uſu. Pract. Inſt. l.* 2. *Ecl.* 41. *Obrecht. Diſp. de pignore th.* 382. *ſeqq.* Solennitas in ipſo diſtractionis actu obſervanda, eſt quod pignus publice proſcribendum idemque debitori denunciandum venit *l.* 4. *C. h. l.* 6. *C. de remiſſ. pign. Carpz. P.* 1. *C.* 28. *d.* 136. *n.* 7. Hujus diſtractionis extrajudicialis uſum exoleviſſe putat *Groenew. de leg. abrog. ad l.* 1. *C. h.* infrequentem eum *Jure Sax.* eſſe nec *Carpz. d. def. n.* 15. nec *Hartm. Piſt. P.* 3. *q.* 18. diffitetur.

VI. *Forma diſtrahendi pignoris judicialis* alia recenſenda eſt e Jure Civili, alia e Jure Saxonico. *Jure Civili* ſolutionem pecuniarum dependere juſſi a die condemnationis vel confirmatae poſt provocationem ſententiae ſpatium quatuor menſium habent, (in actione reali tempus eſt arbitrarium, *v.* §. 3. *I. de off. jud.*) *l.* 2. *C. de Uſur. rei jud.* quo elapſo nondumque facta ſolutione pignora capiuntur, iisque captis tempus duorum menſium datur, intra quod ſi nulla ſubſecuta ſit ſolutio, pignora venduntur *l.* 31. *ff. de re jud. l.* 2. *C. ſi in cauſ. jud. pign.* alioque emtore non exiſtente, vel exiſtente quidem, ſed non dignum

pretium offerente is cui judicatus ſatis non ſecit, ad licitationem admittitur *d. l.* 2. ſi licitari non vult, in poſſeſſionem pignorum mittitur *l.* 3. *C. de. exec. rei jud.* tandemque ei auctoritate Principis dominium addicitur, ubi ſuperfluum e pretio pignoris creditori reſtituere debet, *v. l.* 31. *ff. de Re jud. l. f.* §. 4. *C. de Jur. dom. imp. l. f. C. ſi in cauſ. jud. v. Franz. Com. ff. h. t. n.* 91. *ſeqq. it. Tr. de Laudem. c.* 16. *n.* 449. *ſeqq. j. Bach. de pignor. l.* 3. *c.* 31. *n.* 1.

VII. *Ad formam diſtrahendi pignoris judicialis e jure Saxon.* jam perveniendum eſt. Hujus *Pignoris judicialis nomine* vero omne id *venit*, quod vigore inſtrumenti paratam executionem habentis capitur, aut cum pignus conventionale ſit, auctoritate Judicis venditur. *Carpzov. P.* 1. *C.* 28. *d.* 136. *n.* 13. & 14. Diſtinguendum autem inter actionem realem & perſonalem. In actione reali (veluti cum domus vindicanti per ſententiam adjudicata eſt) tempus quatuordecim dierum a tempore rei judicatae & petiti praecepti executivi currens praefinitum, intra quod ſi facta non ſit reſtitutio, res quaſi manu militari aufertur victorique traditur. *Philipp. ad T.* 39. *O. P. S.* §. *Nemlich. Conſid.* 2. *Carpz. Proc. T.* 25. *art.* 3. *num.* 4. *ſeqq.* In actione perſonali terminus Saxonicus condemnato praefigitur, ſimulque eventualiter executioni dies certus ſtatuitur, *t.* 39. *O. P. S.* §. *Wenn aber. Dd. cit.* Quando ad executionem pervenitur, triplici praecipue via inceditur: vel enim nulla aeſtimatione praevia fit ſubhaſtatio, vel praevia licitatione Creditoris, vel praevia licitatione Creditoris, vel praevia aeſti-

aeſtimatione judiciali. *d. t.* §. *Und weil. Cum ſubhaſtatio ſit nulla aeſtimatione praevia*, res per praeconem intra ſpacium quatuordecim dierum ter numerandum ternis vicibus publicae haſtae ſubjicitur. Interim Emtor vel invenitur vel non invenitur. Quando Emtor invenitur, qui certam pecuniae ſummam offert, res denuo proſcribitur & plus licitanti addicitur. *T.* 39. *O. P. S.* §. *So ſoll man. Quando* non invenitur emtor, attenditur, num *Creditor* licitari velit; qui vel licitatur vel non licitatur. Si licitatur, res una cum quantitate a Creditore oblata porro per quatuordecim dies ter computandos proſcribenda eſt, quibus elapſis novoque emtore plus licitante non reperto judici aeſtimandum, utrum pretium a Creditore oblatum ſit aequum, & res creditori addicenda eſt, ita tamen ut jus reluendi intra annum debitori ſit ſalvum, *d. t. O. P. S. Wann nun* §. *Damit.* an vero iniquum, Creditorve licitatus non ſit; & tum *locus eſt aeſtimationi judiciali*, qua facta res adjecta taxatione per tempus quatuordecim dierum continuum & ter computandum ulterius proclamanda eſt, *d. T.* §. *Wann aber*. Hoc ſubſecuto nec Emtore invento aut ſecundum taxationem judicialem rem nanciſci creditor non contradicente debitore poteſt, aut ulterius licitari & facta quantitatis mentione rem porro proſcribere, *d. T.* §. *Wenn nun gleich.* Quodſi autem vel Creditor vel debitor de taxationis judicialis iniquitate conqueratur, impetrare poteſt, ut res denuo per ſcabinos provinciales aeſtimetur, a qua aeſtimatione recedere non licet, *d. T.* §. *Würde aber*. adeo ut omni emtore

 defi-

deficiente res Creditori eo pretio in ſolutum dari poſſit, per *P.* 1. *Conſt. El.* 32. §. *Findet. Berl. P.* 1. *Concl.* 81. *n.* 222. Et quidem hic *ſubhaſtationis ordo praeciſe obſervandus* eſt; ejus enim inverſio aut praepoſteratio totum proceſſum vitiat, *v. l.* 11. *C. de fide & jure haſt. fiſc. id. n.* 225. Denique *ſingulare* hoc *in primo licitatore* receptum eſt, quod is offerendo augmentum pretii a ſubſequentibus licitatoribus oblati ſubhaſtatione adhuc durante in emtione reliquis praefertur. *Carpzov. P.* 1. *C.* 32. *d.* 42. V. uberius de ſubhaſtatione agentes *Carpzov. d. C. Berl. d. Concl. Joh. Philip. toto Tr. de ſubhaſtat.*

TIT. IIX.
DE INTERDICTIS.
L. 43. ff. t. 4.

Poſteaquam jus Pignoris expoſitum, ad jus Poſſeſſionis pergendum eſt; e quo interdicta praetermiſſa referre mei eſt inſtituti.

I. Ab Objecto dividi poſſunt *interdicta* in perſonalia & realia. *Perſonalia ſunt*, quae circa jus perſonarum, *Realia* quae circa jus rerum verſantur. *Realia vel publica ſunt vel privata. Publica* vel de rebus divini vel humani juris tractant. De rebus *Divini Juris* agit *interdictum, Ne quid in loco ſacro fiat, v. l.* 1. *ff. de Rer. div.* quod eſt remedium praetorium prohibitorium *l.* 1. *ff. h.* reſtitutorium *l.* 2. §. 19. *ff. Ne quid in loc. pub.* & competit cuivis ex populo, *v. l.* 10. *C. de Epiſc. & Cler. j. l.* 2. §. 2. *ff. Ne quid in loc. pub.*

pub. & competit cuivis ex populo, *v. l.* 10. *C. de Epiſc. & Cler. j. l.* 2. §. 2. *ff. Ne quid in loc. pub.* maxime locorum ſacrorum curatoribus *l.* 1. §. 3. *ff. h.* adverſus eum qui quid facit in loco ſacro, etiam muris & portis, deformitatis damni vel incommodi cauſa *l.* 1. §. 2. *ff h.* ad hoc ut facere deſinat factumque reſtituat *d. l.* 2. §. 19. Hodie illud utiliter applicari poteſt adverſus eos, qui feneſtras lapidibus infeſtant, ſtercore conſpurcant, aut ad limina vel parietes templi fimum projiciunt, ſimilive modo in loca ſacra quid immittunt. *Eck. Comm. ff* §. 3. *h. t.* L. 43. ff. t. 8. ne quid in loco ſacro.

II. De rebus *publicis humani juris* concepta ſunt interdicta ſequentia. Praemittitur autem *generale interdictum de locis & itineribus publicis*, quo praetor vetat prohiberi uſum loci publici, & de eo quolibet poſtulante ſe interdicturum pollicetur *l.* 1. *ff. h.* Vocabulum autem itineris publici *d. l.* denotat *den Fuſsſteig bey der Heerſtraſſen*, ſeu jus eundi ambulandi per viam publicam. L. 43. ff. t. 7. de locis & itineribus publ.

III. Sequuntur jam *interdicta ſpecialia in titulo: Ne quid in loco publico vel itinere fiat. Primum* Interdictum agit *de locis publicis*, & eſt remedium Praetorium prohibitorium *l.* 2. §. *ff. h.* perpetuum, quod datur cuivis ex populo *l.* 2. §. 34. *ff. h.* adverſus eum a quo damnum qualecunque infertur faciendo quid in loco publico *l.* 2. §. 5. & 11. *ff h.* ad praeſtandum quanti actoris intereſt *d. l.* §. 34. *Secundum Interdictum de viis & itineribus publicis tractat*, & tria membra complectitur, quorum *primum* fieri quid in via itinereve publico vetat, quo via iterve reddatur deterius *d. l.* 2. §. 20. ut ſi quid factum nondum L. 43. ff. t. 8. Ne quid in loco publ.

 dum

dum eſt, caveat non fieri *d. l.* 18. ſi quid jam factum eſt, praeſtetur id quod intereſt *d. l.* §. 34. *Secundum* id quod factum immiſſumve eſt, quo via vel iter ſit deterius, reſtitui aut intereſſe praeſtari jubet *d. l.* §. 35. 43. & 44. *Tertium* via publica itinereve publico euntem agentemve impediri prohibet *d. l.* §. *f.* *v.* plur. *Mindan. de Interd. n.* 5. 6. & *praeced.*

L. 43. ff. t. 9. de loco publico fruendo. IV. De loco publico fruendo propoſuit Praetor interdictum retinendae poſſeſſionis prohibitorium, quod competit illi, qui locum publicum conduxit ejusve ſocio *l.* 1. *ff. h.* adverſus eum qui frui prohibet, ad hoc ut ſecundum legem locationis frui liceat *d. l.* 1. §. 3. Hoc interdictum hodie ad balnea publica, vectigalia, & ſimilia a Magiſtratu conducta pertinere recte aſſerit *Hahn. ad Weſenb. h. t.* licet *Wiſſ. h. t. th.* 22. extra ordinem conductori manu militari ſuccurri ſolere teſtetur: id enim extraordinaria via prohibentibus adhibita praecipue locum habere duxerim.

L. 43. ff. t. 10 de via publica & ſi quid in ea factum eſſe dicatur. V. Viae publicae cura incumbit Ædilibus: unde (1) conſtruere caduca jubent *l.* 1. §. 1. *ff. h.* (2) ſubruere viam prohibent ſub poena mulctae & reſtitutionis *l.* 1. §. 2. (3) vias publicas ſecundum propriam domum conſtrui, & aquaeductus, qui ſub coelo libero ſunt, purgari volunt, ita ut non prohibeatur vehiculum tranſire *l.* 1. §. 4. *ff. h.* (4) in viis nec ſtercora nec pelles jacere, nec ante officinas projicere aut proponere inutile quicquam permittunt *l.* 1. §. 4. & 5. *ff. eod. Hodie* viae publicae per plateas pontesve impenſis aerarii parari reparari verrique ſolent, at aerario deficiente cives & incolae omnes conferre tenen-

nentur, idemque in reperandis moenibus aggeribus vallis foſſisque dicendum, ubi ne quidem Clerici a collatione eximendi ſunt, *v. l. 7. C. de Sacr. S. Ecl. v. l. f. C. de quib. mun. vel praeſt. Habn. ad Weſ. b. t. Carpz. Jpr. Conſ. l. 2. t. 22. d.* 340.

VI. Interdictum de via publica & itinere publico reficiendo praetorium & perpetuum *l.* 1. §. 3. *ff. b.* competit cuivis ex populo *d.* §. adverſus eum qui viam publicam iterve publicum reficere, i. e. ad veterem altitudinem latitudinemque reſtituere & purgare prohibet, ad hoc ut quanti actoris intereſt praeſtetur *d.* §. 3. Caeterum ſi in agrum vicini viam publicam quis rejecerit, eatenus in eum viae rectae actio dabitur, quanti ejus intereſt, cujus fundo injuria irrogata eſt *l.* 3. *ff. b. v. Frider. Mind. d Interd. t.* 3. *n.* 71.

L. 43. ff. t. 11. de via publ. & itinere publico reficiendo.

VII. *Ne quid in flumine publico ripave ejus fiat, quo pejus navigetur*, proditum a Praetore *duplex Interdictum* ad flumen publicum navigabile pertinens *l.* 1. §. 4. & 12. *ff. b. Prius* eſt prohibitorium *l.* 1. *ff.* & competit cuivis ex populo, *v. l.* 1. *ff. de loc. & itin. publ.* adverſus eum qui navigationem aut iter (quo etiam iter pedeſtre, cujus uſus eſt, cum navis per boves equos aut homines trahenda eſt, *Frid. de Interd. t.* 6. *n,* 34. *Habn. ad Weſ. n.* 1. comprehenditur *l.* 1. §. 1. *ff. b.*) deterius reddere vult *l.* 1 §. 14. & 17. ad hoc ne id faciat *l.* 1. *ff. b. Poſterius* Interdictum eſt reſtitutorium, quod datur cuivis ex populo, *v. l.* §. 20. *ff. b.* adverſus eum qui quid factum immiſſumve habet, quo ſtatio iterve deterius fit, ad hoc ut reſtituat *l.* 1. §. 21. & 22. *ff. b.*

L. 43. ff. t. 12 de fluminibus, ne quid in flumine publ. ripave ejus fiat, quo pejus navigetur.

VIII.

L. 43. ff. t. 13. Ne quid in flum. publ. fiat, quo aliter aqua fluat atque uti priore aeſtate fluxit.

VIII. Praetor cavet *duplici Interdicto*, *Ne quid in flumine publico fiat, quo aliter aqua fluat, atque uti priore aeſtate fluxit*, quorum *primum* in *l.* 1. *pr. ſſ. h.* traditur, & eſt prohibitorium, conceditur que cuivis ex populo *l.* 1. §. 9. *ſſ. h.* adverſus eum qui in flumine publico tam navigabili quam non navigabili *d. l.* 1. §. 2. ejusve ripa quid facit aut immittit, quo aliter aqua fluat atque priore aeſtate fluxit *d. l.* 1. §. 6. & 8. ad hoc ne quid eo modo fiat aut immittatur *l.* 1. §. 12. *ſſ. h. Seeundum* in *l.* 1. §. 11. *h.* proponitur, & eſt reſtitutorium ad ejus, quod factum aut immiſſum eſt, reſtitutionem tendens *d.* §. 11. & 12. *ſſ. h* Q. autem, *utrum in flumine publico liceat aedificare molendinum* jure dominii, quod quis in fundo adjacente ſibi aſſerit? Quod affirmandum eſſe videretur cum *Hahn. ad Weſ. h. t.* & *Ziegl. de Jur. Maj. l.* 2. *c.* 15. *th.* 32. *ſeqq. v. l.* 1. §. 12. *ſſ. de flum. l.* 24. *ſſ. de damn. inf.* niſi Principis declaratio prohibitiva facta ſit

L. 43. ff. t. 14. ut in flumine publico navigare liceat.

IX. *Ut in flumine publico navigare liceat*, *Interdicto proſpicit Praetor*, *quod eſt* remedium prohibitorium competens cuivis in flumine lacu foſſa ſtagno publico navigare prohibito adverſus prohibentem, ad hoc ne prohibeatur *l.* 1. *ſſ. h.* Utiliter publicano datur, qui piſcari prohibitus eſt, cum lacum vel ſtagnum conduxiſſet *l.* 1. §. 7. *ſſ. h.* applicatur etiam adverſus vicinos vel accolas fluminis merces ligna trabes & ſimilia pes ripam onerare & exonerare prohibentes, *v. l.* 1. *ſſ. h. Hahn. h. t.*

L. 43. ff. t. 15. de Ripa munienda.

X. Ad res publicas etiam referri poteſt *ripa*, quatenus illius uſus publicus eſt *l.* 5. *ſſ. de Rer. div. de qua Praetor prodidit Interdictum*, quod

de Rer. div. de qua Praetor prodidit Interdictum, quod eſt prohibitorium tribuiturque illi, qui in flumine publico ripave ejus, opus facere ripae agrive, qui circa ripam eſt, tuendi cauſa cupit, ex quo navigatio non ſit deterior, adverſus eum qui prohibet, cum illi in annos decem cautum vel ſatis datum ſit, ad hoc ut impedire deſinat *l.* 1. *pr.* & §. 3. *ſſ. h.* Utiliter hoc Interdictum ad ripam lacus foſſae ſtagni muniendam extenditur *l.* 1. §. *ſſ. h.*

XI. Actum eſt de Interdictis, quae res publicas concernunt: *ad res privatas pertinent* (1) *Interdictum*, *Ne vis fiat ei*, *qui in poſſeſſionem miſſus eſt*, quod eſt prohibitorium reſtitutorium *l.* 1. §. 1. *ſſ. h.* annale *l.* 1. §. 8. daturque ei, qui permiſſu jus dicentis in poſſeſſionem miſſus, ſed non admiſſus eſt *l.* 1. *ſſ. h.* adverſus eum qui ſuo vel alieno nomine ipſum dolo *l.* 1. §. 6. *ſſ. h.* in poſſeſſione eſſe prohibuit *l.* 1. §. 3. *l.* 2. §. 1. *ſſ. h.* ad hoc ut tantum praeſtet, quantum miſſi intereſt poſſeſſionem habere *l.* 1. §. 5. *ſſ. h.* Si miſſus actione ex hoc interdicto uti velit, locum ea habet. Poteſt etiam magiſtratus extraordinarie ſuum decretum manu militari exequi *l.* 3. *ſſ. h. v. Hill. ad Don. en. l.* 20. *c.* 6. *n.* 9.

L. 43 ff. t. 4. Ne vis fiat ei, qui in poſſeſſionem miſſus eſt.

XII. (2) *Interdictum de Tabulis exhibendis*: quod *eſt* praetorium exhibitorium *l.* 1. *pr. ſſ. h.* perpetuum *l.* 13. §. 16. *l.* 3. §. 7. *ſſ. h.* & competit illis, quorum intereſt tertii alicujus teſtamenti tabulas exhiberi, *v. l.* 1. §. 10. *ſſ. h. l.* 3. *C. Quemad. Teſt. aper.* adverſus eos qui negant ſe exhibere poſſe vel oportere *l.* 1. §. 1. *ſſ. h.* cum Tabulae Teſtamenti apud eosd. ſint vel dolo malo eſſe deſierint *l.* 1. *l.* 3. §. 6.

Digitized by Google

ff. h. ad hoc ut illas vel exhibeant, vel id quod intereſt praeſtent *d. l.* 3. §. 11. *ff. h.*

L. 43. ff. t. 25. de Remiſſionibus.

XIII. (3) *Interdictum de Remiſſionibus eſt* remedium prohibitorium, quod datur ei, qui remiſſionem a novi operis nunciatione, quae tenebat, impetravit *l.* 1. *pr.* & §. 2. adverſus eum qui novum opus nunciavit, ad hoc ne vis fiat opus facienti. *Strauch. ad Jus Juſtin. Diſſ.* 23. *th.* 4.

L. 43. ff. t. 26. de Precario.

XIV. (4) *Interdictum de precario eſt* remedium reſtitutorium recuperandae poſſeſſionis, quod conceditur illi, qui uſum rei precario roganti conceſſit ejusque heredibus *l.* 8. §. 1. *ff. h.* adverſus eum qui rem precario habet aut dolo malo habere deſiit *l.* 4. §. 2. *l.* 2. *ff. h.* ejusque heredes *l.* 8. §. 1. *ff. h.* ad hoc ut res reſtituatur in priſtinam cauſam, & ſi hoc factum non fuerit, id quod intereſt rem non reſtitui ex eo tempore, ex quo interdictum editum eſt, praeſtetur *l.* 8. §. 4. *ff. h.* conf. *Amad. Eck. Comp. Pand. h. t.* §. 7. *ſeqq. Precarium* autem monente Ulpiano in *l.* 1. *pr. h. eſt*, quod precibus petenti utendum conceditur tamdiu, quamdiu is qui conceſſit patitur, & quia proxime ad donationem accedit *l.* 14. *ff. h.* non praeſumitur. *Carpz. P.* 2. *C.* 41. *d.* 18. *n.* 8. Conſtituitur precarium conſenſu concedentis & accipientis tam expreſſo quam tacito *l.* 1. *l.* 4. § *f. ff. h.* accedente traditione vera vel ficta *l.* 1. §. *f. l.* 22. *ff. h.* precario res mobiles & immobiles conceduntur *l.* 2. *C. h. l.* 4. *ff. h.* corporales & incorporales *l.* 2. §. *f. l. l.* 3 *ff h* etiam habitatio *d. l.* 2. *C. h. v. Habn. ad Weſenb. h. t. num.* 4. alienae & propriae rogantis quoad proprietatem, non poſſeſſionem *l.* 6. §. *f. l.* 7. *l.* 11. *ff. h.* per precarium

rium tribuitur rei uſus ſua natura revocabilis, unde ad certum tempus cum effectu non datur *l.* 12. *ff. h.* quia natura aequum eſt tamdiu alium liberalitate mea uti, quamdiu ego velim *l.* 2. §. 2. *ff. h.* ex humanitate tamen confeſtim precarium repetendum non eſt, *v. l.* 17. §. 3. *ff. Commod. Hill. ad Don. l.* 14. *c* 34. *l. c.* Reſp. effectus precarii rogatio vel ſimplex eſt vel non ſimplex: ſimplex ſupra expoſita eſt, & tantum detentionem operatur *l.* 5. §. 2. *ff. h.* Non ſimplex eſſe dicitur, cum praeter uſum etiam poſſeſſio conceditur *l.* 15. §. 4. *ff. h. j. l.* 6. §. 2. *ff. eod.* Praeſtanda eſt in precario ob revocabilitatem tantum dolus & culpa lata, ſed edito Interdicto dolus culpa & omnis cauſa *l.* 8. §. 3. *ff. h.* Praeter interdictum autem datur etiam precarium concedenti actio praeſcriptis verbis extraordinaria ex aequitate deſcendens *l.* 2. §. 2. *ff. h. l.* 19. §. 1. *ff. h. Hahn. ad Weſ. h. n.* 2. *j. Don. c. loc. l. C. V. & ad reſtitutionem tendens.*

L. 43. ff. t. 27. de Arboribus caedendis.

XV. (5) *Interdictum de Arboribus caedendis* duo capita complectitur, quorum *prius* ad ſuccidendas, *poſterius* ad coërcendas quindecim pedes a terra arbores tendit *l.* 1. §. 9. *ff. h.* Ex capite primo datur interdictum prohibitorium *l.* 1. §. 1. *ff. h.* quod competit vicino adverſus eum, cujus arbor vel vitis *l.* 1. *pr. &* §. 3. *ff. h.* in aedes vicini impendet, ad hoc ut vicinus eam adimat; niſi adimat, vicino, cui arbor officit, eam a ſtirpe ſuccidenti lignaque tollenti vim nullam faciat *l.* 1. *pr. &* §. 2. *ff. h.* Huic interdicto etiam Jure Saxon. eſſe locum tradit *Philip. Uſu Pract. Inſt. l.* 2. *Ecl.* 13. *n.* 2. Ex capite ſecundo fluit

interdictum prohibitorium, quo utitur vicinus, in cujus agrum vicini arbor impendet, adverſus vicinum ad hoc ut eam quindecim pedes altius a terra coërceat, aut vicino ita coërcenti lignaque tollenti vim nullam faciat *l.* 1. §. 7. & 8. *ff. h.* Jure Sax. ramos in vicini fundum propendentes vicino impune ſuccidere licet. *v. L. R. l.* 2. *art.* 52. & *Wb. a.* 126. *Carpz. P.* 3. *C.* 3. *d.* 25. *in fin.*

L. 43. ff. t. 28. de Glande legenda. XVI. (6) *Interdictum de Glande legenda eſt* remedium prohibitorium adipiſcendae poſſeſſionis, quo experitur vicinus, cujus fructus e proprio fundo in vicini fundum ceciderunt, ad hoc ut colligere eos non prohibeat *l. un. ff. h.* Jure Saxon. hi fructus vicino acquiruntur. *v. Gloſſ. in L. R. l.* 2. *a.* 52. *verb. die Zweige. Wiſſ. ad ff. h. t. n.* 3. *Carpzov. c. l.* alias etiam hodie propter ramos in alterius fundum vel hortum propendentes ſaepe fructus inter vicinos dividi teſtatur *Hahn. ad Weſ. h. t.*

L. 43. ff. t. 32 de migrando. XVII. (7) *Interdictum de migrando eſt* remedium prohibitorium perpetuum *l.* 1. *pr.* & §. *f. ff. h.* quod datur inquilino ejusque haeredibus *d. l.* 1. §. *f.* ſoluta conductionis mercede adverſus locatorem, qui res ſive proprias ſive alienas *l.* 2. *ff. h.* exportare prohibet, ejusque haeredes *d.* § *f.* ad hoc ut prohibere deſinat *l.* 1. *ff. h.* Utiliter hoc interdictum ei, qui gratuitam habitationem habet, conceditur *l.* 1. §. 3. *ff. h.* Poſteaquam extra ordinem ſubventum eſt inquilino, infrequens eſſe coepit interdictum *l.* 1. §. 2. *ff. h. Hill. ad Don. en. l.* 15. *c.* 37. *l. h.*

XVIII.

L. 44. ff. t. 29. de Libero homine exhibendo.

XVIII. Hactenus Interdicta realia tam publica quam privata conſideravimus, unde jam ordine ad perſonalia ducimur. Ob favorem libertatis edidit Praetor *Interdictum de libero homine exhibendo*, quod *eſt* exhibitorium perpetuum *l. 3. §. f. ff. h.* & competit omnibus *l. 3. §. 9. ff. h* adverſus eum, qui eosdem invitos dolo malo retinet *l. 1. l. 3. §. 5. ff. h.* ad hoc ut in continenti eum exhibeat *l. 4. §. 2. ff. h.* vel litis aeſtimationem praeſtet *l. 3. §. 13. ff. h. v. Eck. Com. ff. h t. plur.*

XIX. Ob poteſtatis vinculum propoſuit Praetor *Interdictum de liberis exhibendis*, quod *eſt* praeparatorium *l. 3. §. 1. ff. q.* exhibitorium, & conceditur illi, qui liberos in poteſtate habet *l. 1. ff. h.* adverſus eum qui eosdem invitos dolo malo detinet *d. l. 1. l. 5. ff. h.* ad hoc ut illos exhibeat *d. l. 1. Except. v. in l. 2. §. 3. & 5. ff. h.* Utiliter hoc interdictum marito de exhibenda uxore competit *l. 2. ff. h.* idem ad Abbatem & Monachum, Dominum & adſcriptitium applicandum, *v. Meier. C. I. A. h. t th. ult.* Item *Interdictum de liberis ducendis*, quod *eſt* reſtitutorium *l. 3. §. 1. ff h.* & datur ei, qui liberos in poteſtate habet, adverſus eum qui eosd. invitos dolo malo retinet, ad hoc ut eos duci permittat *l. 3. pr. ff. h. j. Eck. Compen. Dig. h. t.*

FINIS LIBRI SECUNDI.

Digitized by Google

LIB. III.

TIT. I.

DE CONDICTIONE EX LEGE.

L. 13. ff. t. 2.

Pertractato jure in re, ad jus ad rem ſeu obligationem accedendum eſt, quae conſtituitur etiam per pactum, ſeu nudum ſeu non nudum, v. Juriſp. *l.3.t.2.* Non nudum vel legitimum vel veſtitum eſt. Legitimum vi legis confirmantis actionem producit, quae eſt condictio ex Lege, cum Lex civilis eſt nec alia actio in Lege expreſſa.

L. 13. ff. t. 2. de Condictione ex Lege.

I. *Eſt autem condictio ex lege* actio perſonalis, quae competit ex obligatione civili, (non Praetoria *l. 11. ff. de Praeſc. verb.*) introducta per legem novam (i. e. poſt leges XII. Tab. latam *v. l. 7. ff. de Capit. min.*) non caventem, quo genere actionis ſit experiendum *l. un. ff. h. Pac. in Iſag. h. n. 2.* Cui, adverſus quem, & ad quid haec condictio detur, ex ipſis legibus novis colligendum eſt. *Hodie* locum habet, ſi moribus aut conſtitutionibus Principum Imperii generalibus vel ſpecialibus, ut ſtatutis, obligatio nova inducta eſt. *v. Habn. ad Weſ. h. t. n. 5. Bach. v. 1. Diſp. 23. th. 1. l. C. verb. Quod.* Exempla v. in *l. 35. §. 5. C. de donat. l. 22. §. 6. C. de Jure del. v. Wiſ. ad π. H. 1. d. 26. th. 6.*

Digitized by Google

II. Praetorio edicto confirmatur *pactum conſtituti*, quod *eſt* Pactum Legitimum, quo quis paciſcenti citra ſtipulationem promittit ſe proprium vel alienum debitum eſſe ſolutuṛum ſalva priori obligatione *l.* 5. §. 2. *ff. h.* §. 9. *I. de Act. l.* 28. *ff. h. l.* 1. *ff. h. t. Hahn. ad Weſ. h. num.* 9. & *Franz. C. ff. h. t. n.* 5. *ſeqq.* unde Beneficio ordinis locus eſt, *v. N.* 4. *c.* 1. *Bach. V.* 2. *D.* 28. *th.* 5. *l. C, Carpz. P.* 2. *C.* 18. *d.* 2. Conſtituere poſſunt, qui ſe convenienti caſu etiam pro alio obligare queunt *l.* 1. §. 2. *ſeqq. ff. h.* non mulieres pro maritis, niſi jurato J. Sax. *Carpz. P.* 2. *C.* 16. *d.* 2. praeſentes & abſentes *l.* 15. §. 13. *ff. h.* pro debitore praeſente abſente aut invito *l.* 27. *ff. h.* ſed non imperſonaliter *Auth. ſi quando C. h.* Conf. *Wiſſ. ad π.* 1. *d.* 27. *th.* 4. Conſtitui poteſt debitum ex obligatione civili mixta naturali plena *l.* 1. §. 7. *ff. h.* praetoria *d.* §. 9. non mere civili *l.* 3. §. 1. *ff. h. Franz. c. l. n.* 15 *ſeqq.* Conſtituitur illi, qui obligationem ſibi vel alteri acquirere poteſt *l.* 5. §. 6. *ſeqq ff h.* Ex pacto conſtituti naſcitur *actio de conſtituta pecunia*, quae eſt praetoria perſonalis, rei perſecutoria perpetua *l.* 19 *ff. h. l. C. h.* Creditori adverſus eum, qui proprium vel alienum debitum conſtituit, ad debiti ſolutionem competens. *v. Comp. Lauterb. h. t.*

L. 13. ff. t. 5. de conſtituta pecunia.

III. Ad confirmanda pacta nuda adhibentur ſtipulationes *l.* 45. *ff. de Pact.* per quas ſtipulator ſibi, non alii acquirit, *v.* §. 4. *J. de Inut. ſtip. l.* 38. §. 17. *ff. de V. O.* Excipitur *ſervus*, qui ex perſona domini *jus ſtipulandi habet pr. J. h.* & jacenti quoque haereditati ſtipulari poteſt *d. pr.* non tamen nomina-

L. 45 ff. t. de ſtipulat. ſervorum.

natim haeredi futuro *l.* 16. *ff. h. v. Magnif. Aut. S. J. C. Ex.* 47. *th.* 24.

L. 46 ff. t. 6. Rem pupilli vel adoleſcentis ſalvam fore.

IV. *Pupillo* etiam *ſtipulari poteſt Tutor rem pupilli ſalvam fore* § 19. *J. de Inutil. Stip.* quia hanc ſtipulationem pupillo proſpici ipſius Tutoris intereſt. *Eſt* vero *ſtipulatio rem pupilli ſalvam fore*, qua Tutores vel curatores adminiſtrationem rerum pupillarium aut minorennium ſuſcipientes datis fidejuſſoribus cavent de indemnitate minoris aut pupilli, *v.* §. 1. *J. de Satisdat. Tut.* unde naſcitur *actio ex ſtipulatu* adverſus Tutores vel Curatores eorumque fidejuſſores ad praeſtandam indemnitatem finita tutela aut cura competens *l.* 4. §. 2. *ff. h. j. l.* 2. *C. de Adminiſtr. tut.* Olim ſtipulari poterat pupillus ſec. *l.* 6. *ff. h. Hodie* ſtipulantur Magiſtratus, referente *Brun. in Repet. Parat. Weſ. h. t. q.* 2.

L. 46. ff. t. 5. de ſtipulationibus Praetoriis.

V. Dividuntur *ſtipulationes* in Judiciales, Praetorias, conventionales & communes, *v.* §. 1. 2. 3. & 4. *de diviſ. ſtipulat. Praetoriae ſunt*, quae juſſu Praetoris interponuntur, etiam Aedilitiae §. 2. *I. d. t.* eaeque vel propter judicium interponuntur, ut ratum fiat, & dicuntur judiciales, vel fiunt judicio ſiſtendi cauſa, & nominantur communes *l.* 1. §. 1. 2. & 3. *ff. h.* Cum Praetor ſatisdationem deſiderat, quod plerumque, ubi incerta eſt quantitas, contingit, perſonae intervenientium requiruntur. *l.* 7. *ff. h.* cum cautionem poſtulat, vel pignora, *v. l.* 1. §. 9. *ff. de Collat.* vel nudae repromiſſiones ſufficiunt *l.* 1. §. 6. *ff. h. Wiſſ. P.* 2. *d.* 28. *th.* 25.

TIT.

TIT. II.

DE HAEREDITATE VEL ACTIONE VENDITA.

L. 18. ff. t. 4.

I. A Pactis ad Contractus, etiam conſenſuales tranſitur, ubi praetereundum non eſt circa emtionem venditionem, quod *vendi etiam haereditas poſſit eo cum effectu reſpectu Emtoris*, ut (1) ad Emtorem neque amplius neque minus juris tranſeat, quam apud haeredem futurum eſſet *l. 2. ff. h.* ut (2) perfecta Emtione ad emtorem lucrum & damnum omne reſpiciat *l. 2. §. 9. ff. h.* praeter jus accreſcendi, quod emtor non habet, *v. l. 2. §. 1. ff. h. j. l. 88. ff. de haered. inſt. Vinn. S. Q. l. 1. c. 55.* & id quod haeres ex ſubſtitutione pupillari nanciſcitur *l. 2. §. 2. ff. h.* (3) ut Emtor vicem haeredis obtineat, & praeſtet quicquid venditori nomine haereditatis abeſt *l. 2. §. 11. ff. h.* (4) ut Emtor ex ſua perſona habeat utiles, ex haeredis perſona directas actiones haereditarias *l. 5. l. f. C. h.*

II. *Venditae haereditatis Effectus reſpectu venditoris ſunt*, quod (1) Venditor quidem totius haereditatis, at non rerum ſingularum evictionem praeſtare tenetur *l. 2. ff. h. l. 1. C. de Eviction.* (2) quod ab emtore repetere poteſt, quicquid haereditatis nomine Creditoribus

toribus vel legatariis &c. praeſtitit *l.* 2. *C. de leg.* ab his enim venditor adhuc recte convenitur *d. l.* niſi fiſcus venditor ſit *l.* 1. *C. b. Franz. Comm. ff. b. t. n.* 14. *&* plur. *Comp. Jur. Lauterb. b. t. de actione vendita*, *&* *L.* 3. *T.* 20. *a.* 18.

De ſervis exportandis vel ſi ita mancipium venierit, ut manumittatur vel contra. L. 18. *ff. t.* 7.

III. *Servi etiam* Jure Civili *vendebantur pactis adjectis*, e quibus probabantur aequa, ut de ſervo exportando *l.* 1. *ff. b.* manumittendo *l.* 3. *ff. b.* non iniqua, ut de ſerva proſtituenda, *v. l.* 6. *&* 7. *ff. b.* Pariter *ad Pacta injuſta refert Hahn. ad Weſ. h. t.* ſi quis emat pretio nunc recepto C. oves indeterminate tradendas, ubi plus valebunt: ſi quis in Autumno pretio uſitato emat C. oves ſervandas usque ad menſem Januarium, ita ut fructus ad emtorem perveniant, periculum ad venditorem pertineat &c. Item pacta emtorum vel venditorum inter ſe ad Monopolium tendentia ſub poena graviſſima improbantur *v. l. un. C. de Monopol.* niſi Principis auctoritate Monopolia ex juſta cauſa exerceantur. *v. Carpz. P.* 1. *dec.* 4. *Hahn. c. l. j. a. Jus Sax. der Torg. Ausſchr. d. Anno* 1583. *T. vom ſchädlichen Verkauffen insgemein*, *&* *Spec. vom Vorkauffe des Getraydes, der Wolle.*

DE

Digitized by Google

DE PROXENETICIS.

L. 50. ff. t. 14.

IV. Ad mercedem locationis conductionis quam proxime accedit *proxeneticum* ſive honorarium, quod negotiorum licitorum conciliatoribus pro miniſterio quali quali accommodato ſolvitur, *v. l. 2. l. 3. ff. h.* Hi conciliatores ſive *Proxenetae* vulgo appellantur *die Mäckler*, *Unterhändler*, & ſunt hodie vel publici vel privati. *Publici*, qui publica autoritate conſtituti & ad hoc officium juramento devincti ſunt. *v. Strauch. de Proxenet. Privati*, qui privata auctoritate hoc officio funguntur, e. g. in Nuptiis *l. ſ. ff. de ſponſal. j. tamen l. ſ. C. eod.* Praeſtant Proxenetae dolum & culpam latam, *v. l. 2. ff. h.* & peti poteſt ab ipſis proxeneticum extra ordinem *l. ſ. ff. h.* Sunt autem proxenetae in cauſa, in qua mediatores exſtitere, teſtes demum habiles, atque ad teſtimonium compelli poſſunt utriusque partis conſenſu *N. 90. c. 8. v. Wiſ. P. 2. D. 42. th. 20. Eck. Com. ff. h. t. §. 2. Gail. l. 1. Obſ. 100. n. 19.*

DE NAUTICO FOENORE.

L. 22. ff. t. 2.

V. Uſuris, quae ex plurimis contractibus praeſtandae ſunt, affine eſt *Nauticum foenus*, quod ſolvitur pro pecunia mutua, quae periculo creditoris trans mare vehitur, etiam ci-

tra ſtipulationem pacto promiſſum *l.* 1. *l.* 5. §. 1. *l.* 7. *ff. h.* propter periculi magnitudinem uſuras etiam centeſimas in pecunia trajectitia ſtipulari permiſſum eſt *l.* 26. §. 1. *C. de Uſur.* & incipit creditoris periculum ex ea die, ex qua navem navigare convenit, & deſinit quando navis ſalva intra ſtatuta tempora ad locum deſtinatum pervenit *l.* 6. *ff. h.* Quodſi autem culpa debitoris in navigatione damnum contingat, non praeſtat illud Creditor *l.* 3. *C. h.* *Quaſi nauticum foenus eſt*; cum mercatori aut alii pecunia periculo Creditoris ſimili ratione datur extra navigationem, *v. l.* 2. *C. l.* 5. *ff. h. Hahn. ad Weſenb. h. t.*

TIT. III.

DE ACTIONIBUS ET CONVENTIONE EORUM, QUI IN NOSTRA POTESTATE SUNT, ADVERSUS NOS COMPETENTIBUS.

Ex obligatione, quae perpenſa eſt hactenus, regulariter adverſus contrahentes, non alios datur actio, *v. l.* 3. *C. Ne uxor pro mar.* quod exceptionem patitur in perſonis noſtrae poteſtati ſubjectis.

L. 15. ff. t. 2. Quando de peculio actio annalis eſt.

I. Ita actio de peculio illi, qui cum filio vel ſervo contraxit, adverſus patrem vel dominum, quatenus eſt in peculio, competit §. 36. *I. de Action.* & haec quidem actio, quamdiu ſervus vel filius in poteſtate eſt, perpetua; poſt mortem autem ejus vel poſtquam eman-

emancipatus manumiſſus alienatusve fuerit, annalis eſt *l.* 1. §. 1. *ff. Quando de pecul. actio annalis eſt.* Cum *hodie* ſervitio liberorum hominum utamur, adverſus dominos non niſi intuitu debitae mercedis J. Saxon. agitur, *Land-Recht l.* 2. *a.* 32. *Schulz. Syn. Inſt. t. de Action. l. aa.* Item quia filiifamilias conſenſu Patris negotiantes quoad negotiationem pro emancipatis habentur, exiguus eſt hujus actionis uſus ſecundum *Schultz. Syn. Inſt. t. Quod cum eo qui in alien. pot. Iit. C. ubi Addit. Hahn ad Weſenb. t. de Pec. num.* 4. *Groenew de LL. abrog. ad l.* 1 *ff. h. t.*

II. Similiter *actio tributoria* datur illi, qui cum ſervo vel filioſam. Domino vel Patre ſciente *l.* 1. §. 3. *ff. de Tributor. action.* contraxit, ejusque haeredibus adverſus dominum vel patrem ejuſque haeredes, quatenus ad eos pervenit *l.* 7. §. *f. ff. h.* ad hoc ut res peculiares inaequaliter diſtributae aequaliter diſtribuantur *l. f. ff. h* quam actionem *hodie* non obtinere tradit *Hahn. ad Weſ. all. l.* — L. 14. ff. t. 4. de Tributoria Actione.

III. Haec autem notanda eſt inter ſervos & filiosfamilias differentia, quod ſervi poteſtate dominica ſoluti plane non poſſunt conveniri, hi autem poſſunt; at ſi nihil e bonis paternis conſecuti ſunt, tantum in id quod facere poſſunt *l.* 2. *ff Quod cum eo qui in alien. pot.* i. e. ita ut non totum quod habent extorqueatur, ſed & eorum ratio habeatur, ne egeant *l.* 19 *ff de re jud. Hodie* emancipatos in ſolidum eſſe conveniendos cenſet *Groenew. de LL abrog ad C.* 2. *C. h* & de Gallorum moribus teſtatur *all. Autumn. Conſ. Gall. ad l.* 5. *ff. h.* — L. 14. ff t. 5 Quod cum eo, qui in aliena poteſtate eſt, negotium geſtum eſſe dicitur.

TIT. IV.

DE CESSIONE BONORUM.

L. 42. ff. t. 3.

Tollitur obligatio per ſolutionem ſolidi, quam qui facere non poteſt, ad evitandum carcerem ceſſionem bonorum ſuſcipere non prohibetur Lege Julia *l.* 1. *l.* 4. *C. Qui nobis ced.*

I. *Ceſſio bonorum eſt* actus, quo debitor obaeratus omnia ſua bona Creditoribus concedit, ut ipſe ſalva exiſtimatione carceris moleſtiam evitet, interimque Creditoribus quodammodo ſatisfiat *l.* 9. *ff. h. l.* 1. *l.* 8. *C. h.* Ceſſio fit voluntate debitoris quomodocunque declarata *v. l.* 6. *C. h.* etiam extrajudicialiter *l. ſ. ff. h.*

II. *Cedere bonis poſſunt debitores* utriusque ſexus, qui alienare poſſunt, tam filii quam Patresfamilias *l.* 7. *C. h.* etiam univerſitates & Eccleſiae. *Hahn. ad Weſ. h. t. verb. omni. Prohibentur* autem (1) debitores, qui fraudulenter bona ſub ſpe ceſſionis diſſiparunt, *v. l.* 48. *ff. de Jur. dot. Strauch. diſſ. Inſt.* 28. *th.* 13. (2) Fiſci aut ex delicto debitores, *v. l.* 2. *C. de exact. tribut. v. l.* 37 *ff. de minor.* quod ad publicanos applicat *Wiſſ. ad π. P.* 2. *D.* 21. *th.* 21. *Cedi poteſt creditori* etiam invito, *v. l.* 55. *ff. de O. & A.*

III. *Cedi debent bona* debitoris *omnia*, ne quidem ſecundum rigorem juris veſte lecto aut alimentis quotidianis exemtis, licet ea non-

nonnunquam ex aequitate & commiſeratione debitori relinquantur. *v. l. 6. ff. h. Mev. in Theatr. concurſ. Cred. c. 1. th.* 35. neque excluſo peculio profectitio, *v. l. 7. C. h. Hahn. ad Weſ. h. t. verb. Quam.* aut fructu praebendarum vel commodo braxationum, uti reſponſum eſſe docet *id. c. l. n.* 4. *Non* vero *ceduntur* bona feudalia, emphyteutica, aut fideicommiſſaria, niſi quatenus debitor ex iis jus percipiendi fructus habet, *v. l.* 69. §. 1. *ff. de leg. 2. Perez. ad Cod. h. t. n.* 19.

IV. *Ceſſio bonorum hac ratione fit*, quod creditores liquidi ſui crediti ſolutionem urgentes convocantur, iisque convocatis Inventarium omnium bonorum cum libro rationum vel etiam jurata ſpecificatio editur, & tum plerumque Curator bonorum conſtituitur. *Magnif. Auct. S. J. C. Ex. 44. th. 29. Lauterb. Comp. Jur. h. t.* Conf. *Juriſpr. l. 1. t. 28. a.* 20.

V. *Per hanc ceſſionem bonorum debitor* metu carceris *liberatur l. 1. C. h.* & Exceptione ceſſionis a Creditoribus conventus ſe defendere poteſt, donec ad pinguiorem ſortem pervenerit: item locupletior factus beneficium competentiae habet §. *f. I. de Act. l. 3. C. de reb. aut jud. poſſ. j. c. 3. X de Solut.* Creditores vero jus petendi diſtributionem bonorum nanciſcuntur, *v. l. 4. C. de reb. Auct. jud. j. plur. Strauch. Ex. Inſt. 28. th* 16 *&* 17.

VI. *Jure Saxon. Communi* debitor non exiſtens ſolvendo ad manus creditoris tradi ſolet, ut eum vinculis incluſum teneat, donec operis vel alia ratione debitum diſſolvat. *Land-Recht l. 3. a. 39. Carpz. P. 2 C 22. d. 1. J. Sax. Electorali* in carcerem publicum conjici

jici poteſt, etiam advena, *id. d.* 2. *Berl. P.* 2. *Concl.* 22. *n.* 14. 15. & 16. niſi ſit mulier, *Carpz. d.* 19. nec ceſſioni bonorum niſi Creditoribus conſentientibus locus eſt, *Carpzov. d. C. d.* 11, 12. 13. unde hoc Jus contra Saxones retorqueri ſolere monet *Groenew. de LL. abrog. ad l.* 4. *C. h.*

DE SEPARATIONIBUS.

L. 42. ff. t. 6.

Quando bonorum ceſſio fit, Creditores concurrunt vel ſolius debitoris vel debitoris forte defuncti & haeredis. Quo poſteriori caſu defuncti Creditores gaudent Jure ſeparationis.

VII. *Jus ſeparationis eſt* beneficium Praetoris *l.* 1. *ff. h.* quo creditores defuncti petendi cauſa cognita a propriis Creditoribus haeredis ſeparantur, ut ipſis e Patrimonio defuncti prae creditoribus haeredis ſatisfiat, *v. l.* 1. §. 1. *ff. h. Impetrant* hanc *ſeparationem* non tantum *Creditores* quibus pure, ſed etiam quibus ex die vel ſub conditione debetur *l.* 4. *ff. h.* etiam hypothecarii ſecundum Jus Civile, *v. l.* 2. *C. de reb. auct. jud. l.* 1. §. 1. *ff. h.* non Saxonicum, *O. P. S. t.* 42. §. *Gleiche Meynung. v. Carpz. P.* 1. *C.* 28. *d.* 22. Ita recte diſtinguit *Lauterb. V.* 2. *D.* 16. *c.* 3. §. 8.

VIII.

VIII. Separatio *impetratur adverſus* defuncti *haeredem*, qui non eſt ſolvendo *l.* 1. §. 1. *ff b.* & *ceſſat* (1) quinquennio poſt aditionem haereditatis elapſo *l.* 1. §. 13. *ff. b*, quod Jure Saxonico obſervatur, *v. Carpz. l.* 4. *t.* 2. *Reſp.* 18. & *praejud. Richt. de J.* & *priv. Credit. c.* 1, *memb. poſt. num.* 147. hoc tamen non admittit in Creditoribus hypothecariis *id. Richt. c. l. n.* 176. *ubi praejud.* (2) Quando bona haereditaria bonis haeredis ita mixta ſunt, ut impoſſibilis ſit ſeparatio *l.* 1. §. 12. *ff. h. j. Struv. ad Ant. Matth. de ſucceſſ. t.* 16. *th.* 29. (3) Cum bona haereditaria bona fide ſunt alienata *l.* 4 *ff. h.* (4) Si Creditores novandi animo ab haerede ſtipulati ſunt *l.* 1. §. 10. *ff. v. Richt. c. l. n.* 129. *ubi praejud.* Hoc ſeparationis beneficio, confecto inventario opus non eſt, *v. l.* 22. §. 49. *C. de Jur. del. Eck. C. ff. h. t.*

TIT. V.
DE
REBUS AUCTORITATE JUDICIS POSSIDENDIS VEL VENDENDIS.

L. 42. ff. t. 5.

I. Creditores concurrentes debitoris bona, poſtquam poſſeſſionem eorum nacti ſunt, ſolenniter vendunt *l.* 9. *C. b. l.* 2. *C. de fid.* & *jur. haſt. fiſc.* ut cuivis creditori ſecundum prioritatem quam habet fieri queat ſolutio. Commode igitur hoc titulo (1) concurrentium Creditorum Proceſſus, (2) Jus Praelationis exponetur.

II. *Deſcribi* autem *poteſt Concurſus Creditorum*

torum, quod ſit univerſale judicium inter Creditores & eorum debitorem communem coram hujus Judice competente inſtitutum. Naſcitur Concurſus vel Debitore Creditores convocante bonisque cedente, vel Creditoribus ſponte concurrentibus concurſumque formari petentibus. Inde Citatio ad Creditores, ut creditum probent prioritatemque oſtendant; ad debitorem, ut reſpondeat & inſtrumenta producta vel recognoſcat vel diffiteatur, emitti & ſingulis legitime inſinuari ſolet. Hinc debitor bonis nondum ceſſis ipſe; ſi bonis ceſſit, abſens eſt, aut haereditatem jacentem reliquit, bonis abſentive datus Curator citatur. Si debitor non comparet, ſub poena recogniti liquidi & confeſſi denuo citatur. Creditores nominatim noti prima vice ſimpliciter, contumaces ſecunda vice ſub poena praecluſionis, ignoti autem Edictaliter ſub eadem poena vocantur. Quodſi in contumacia tum perſeverat debitor, documenta pro recognitis debitumque pro liquido pronunciatur. Si creditor in contumacia perſeverat, praecluditur. Comparens autem debitor adverſus poſtulata Creditorum ſuas exceptiones proponit, documenta vel recognoſcit vel diffitetur, (ad defenſionem conſcientiae per probationes non admittitur) niſi teſtes Creditor de manu debitoris atteſtantes producere quam diffeſſionem admittere malit. Creditores vero ſuum creditum probant illiusque prioritatem deducunt, quo facto ſententia deſignationis fertur, quae nonnunquam conditionalis eſt. In ea ferenda officium Judicis praecipue in eo conſiſtit, ut ſingulorum Creditorum jura accurate perpen-

dat,

Digitized by Google

dat, ne Leuterationibus & Appellationibus litem protelari neceſſe ſit. *v. Richt. de J. & P. C. Carpz. P. 1. C. 28. d. 1. n. 12. & exacte haec tradens Lyſer. Diſſ. de Concurſ. & Graduat. Cred. cap. 1.*

III. Alterum hujus tituli membrum eſt *de Jure Praelationis inter Creditores*, quod habent ordine priores; commodiſſime autem ordo Creditorum quinque claſſibus conſtitutis cognoſcitur, quarum I. contineat Creditores, qui caeteris omnibus creditoribus quocunque etiam privilegio munitis praeferuntur; II. Creditores praeter hypothecas privilegium praelationis habentes; III. Creditores, qui jus reale ex hypotheca arreſto vel immiſſione adepti ſunt; IV. Creditores perſonali tantum privilegio inſtructos; V. Chirographarios ſimplices. De ſingulis praecipue l. Sax. ductu agemus, *v. O. P. S. t. 41. Carpz. P. 1. C. 28. d. 11. Berl. P. 1. Concl. 63. & Dd. all. n. 3.*

IV. *In prima Claſſe* vocantur (1) *Res ſuas extantes jure dominii repetentes*, *O. P. S. t. 42. pr. j. N. 91. c. 1. ut domini res depoſitas l. 17. §. 1. ff. depoſ. Carpz. d. 15.* furtivas *§. f. t. de obl. quae ex del.* viduae vel uxores eorumve liberi bona dotalia, paraphernalia &c. filii bona caſtrenſia, & qs. caſtrenſia, nec non adventitia regularia, *Carpz. d. C. d. 13. & 14.* venditores vendita dominio nondum translato vel dolo emptoris patefacto *l. 19. ff. de contrab. emt. l. 5. §. 8. ff. de Trib. act. Gail. l. 2. Obſ. 15. Carpz. d. 17. 19. & 21.* commodatores commodata, precario concedentes precario conceſſa, locata (quod etiam ad oves

vaccasve ferreas pertinet, *Richt. de J. & Priv. Cred. c. 2. m. 1. n. 23. ſeqq.)* revocantes: *v. Berl. P. 1. Concl. 64. a num. 4. ad 59. Richt. c. l. d. c. 1. ad n. 55.* (2) *Venditores, qui* ante traditionem vel in ipſa traditione *hypothecam ſibi*, licet extrajudicialiter *reſervârunt*, *O. P. S. t. 42. §. Da auch einer. Carpz. d. C. d. 20.* (3) *Creditores, qui in re vendita, antequam debitor eam emeret, hypothecam acceperunt a. l. 12. C. de Diſtr. pign. O. P. S. t. 24. §. Gleiche Meynung. Carpz. d. C. d. 12. ſ. Dec. Nov. Elect. 63.* quomodo etiam adverſus fiſcum eſſe pronunciatum docet *Magnif. Auct. S. J. C. Ex. 44. th. 46. n. 3.* (4) *Sumtus pendente concurſu in utilitatem omnium* Creditorum *erogati*, ut inventarii confecti, taxationis, & diſtributionis bonorum, *Inventir-Taxirungs-und* Subhaſtations-*Koſten.* &c. *v. l. 8. ff. depoſ. l. 22. §. 9. C. de Jur. del.* nec non ſalarium Curatoris bonorum, *Hahn. ad Weſ. h. t. n. 4. §. 1. Carpz. d. C. d. 36. Richt. d. c. 2. m. 2. n. 6. & 8.* deinde mercedes famulorum, *Das Lied-Lohn*, dummodo his certa merces ſit promiſſa iidemque tempore mortis in ſervitio & convictu debitoris reperiantur, *d. t. 42. O. P. S. §. Nechſt dieſen. Carpz. d. C. d. 25.* quod ad paedagogum extendendum, *d. 26.* ſed ceſſat uſuris hujus pecuniae tanquam creditae a famulo acceptis, *v. l. 7. §. 2. ff. depoſ. d. 43.* Hoc privilegium mercedis famulorum Juri Civili ignotum eſt. *Hart. Piſt. P. 1. q. 8. n. 2.* (5) *Impenſae funeris l. 14. §. 1. l. 43. ff. de relig. & ſumt.* debitoris, non uxoris & liberorum, *d. T. O. P. §. Ferner.* quamvis contrarium Jure Civili defendi poſſit, *v. l. 17. ff. de reb. auct. jud. poſſ. Carpz. d. 40. v. Rich. d. l. c. 2.*

m.

m. 4. *num.* 12. *ſeqq.* Conſ. *Add. l.* 2. *t.* 1. *a.* 7. & 8. (6) *Salaria Medicorum, Chirurgorum, pharmacopolarum*, in morbum ultimum defuncti impenſa, dummodo ſuerint probata. *Carpz. d.* C. *d.* 43, 45. & 46. *Hahn. ad Weſ. h. num.* 4. alia probatione deficiente per conjecturas veriſimiles, iisque ceſſantibus per juramentum, *Berl. d. Concl.* 64. *n.* 92. & 93. quod an Juri Civili conveniat, *v. Add. cit. T.* 1. *a.* 8. (7) *Collectae & exactiones publicae, Schoſs-Steuer l.* 1. C. *ſi propt. publ. penſit. l.* 4. C. *ex quib. cauſ. pign.* ſive Principi ſive magiſtratui inferiori praeſtentur, *Carpz. d.* C. *d.* 47. ſive collectae ſint ordinariae ſive extraordinariae, veluti *Opffer-korn, Wächter- Soldaten- Frohne- Huſen- Geld*, Defenſion- *Steuer-* Contribution- Diſcretion- Corteſy- Praeſent-*Geld &c. Hahn ad Weſ. h. n.* 4. §. 4. *Carpz. d.* C. *d.* 49. *Strauch. Diſſ. Inſt.* 15. *th.* 19. *Phil. ad T.* 42. *O. P. S. Conſid.* 4. *Diſſ. Richt. de J. & priv. Cred. c.* 2. *m.* 5. *num.* 31. adeo quidem ut idem jus extendant ad ſumtus, quos ſubditi ex conſuetudine in executionibus criminalibus ſolvunt, *das Hencker oder Herd-Geld. Berl.* C. 1. *Concl.* 64. *num.* 109. *Heig.* C. 2. *q.* 23. *n.* 15. *ſeqq. Carpz. dict. def.* 49. imo civitatibus tributa pro ſubditis erogantibus idem privilegium ad quadriennium conceſſum eſt *in Land-und Tranck-Steuer. Erört. der Land-Geb. d. A.* 1609. §. 17. Privilegium tributis conceſſum etiam ad canonem Emphyteuticum, Decimas, Reditusque annuos tam redimibiles quam non redimibiles pertinet. Conſ. *l.* 15. *ff. Qui pot in pign. O. P. S t.* 42. §. *Ferner. Carpz. d.* C. 54 55. (8) *Pecunia haereditaria: eſt* autem pecunia haereditaria, quam haeres cohaeredi e bonis im-

Digitized by Google

mobilibus haereditatis titulo familiae herciſcundae ſingulis annis aliisve ſolutioni praefinitis intervallis ſolvere debet. *Carpzov. P.* 3. *Conſt. El.* 21. *d.* 8. *Richt. de J. & P. Cred. c.* 2. *m.* 7. *n.* 2. *j. d. Tit. O. P. S.* §. *Es wird.* Hoc privilegium etiam ad Emtorem pecuniae haereditariae tranſit, *Carpz. d.* 17. ſed ad bona, pro quibus ea ſolvenda eſt, reſtringitur a *Carpzov. Dec.* 268. & interit acceptis ex hac pecunia uſuris, adhibita in exigendo mora, *Nov. dec. El.* 7. ipſiusque praediis haereditariis in tertium translatis. *Carpzov. d. Conſt. d.* 59. & 61. *Berl. d. Concl. n.* 119. Pecunia haereditaria hoc ſenſu Juri Civili incognita eſt; ſi lubet vid. *diſſ.* meam inaug. *de pecun. haered. c.* 1. *th.* 3.

V. Secunda Claſſis Creditores ſiſtit praeter hypothecas jus praelationis habentes vel ob ſpeciale privilegium vel hypothecae conſtitutae modum. Ob Privilegium praeferuntur (1) *qui crediderunt ad militiam* ſibique ſpecialiter de hypotheca proſpexerunt *N.* 97. *c.* 4. quod ad eos, qui crediderunt ad Equeſtres ordines, Magiſterii Licentiaturae & Doctoratus inſignia adipiſcenda, applicari poſſe credit *Hahn. ad Weſ. h. Diſſ. Lauterb. Com. Jur. h. t. lit. c.* (2) *Mulieres in repetenda dote non amplius extante l.* 12. *C. Qui pot. in pig.* ejusque augmento *N.* 97. *c.* 2. *Carpzov. P.* 1. *C.* 28. *d.* 68. Praeferuntur autem jure Civili etiam creditoribus expreſſam hypothecam anteriorem habentibus *dd. ll. Lauterb. v.* 3. *D.* 6. *th.* 22. *Berl. P.* 1. *Concl.* 65. *num.* 6. *Bach. v.* 2. *D.* 24. *th.* 7. *l. h. verb. Praeferturque. Jure Saxonico* tacita anteriore hypotheca, non expreſſa munitis, *O. P. S. t.*

43.

43. *pr. Carpz. d. l.* Hoc privilegium nec ad Paraphernalia, intuitu quorum nudum hypothecae jus uxori datum eſt *l. f. C. de Pact. conv.* 7. 43. *O. P. S.* §. *Was aber. Carpz. d. C. d.* 86. nec ad donationem propter nuptias extendendum, cujus nomine & Jure Civ. *v. Bach. de Pign. l.* 1. *c.* 10. *n.* 4. non obſt. *N.* 91. *c.* 3. & Saxonico *d. T. O. P. S.* § *So ſollen wir.* ne quidem jus hypothecae uxori competit *Carpz. d. C. d.* 91. Incipit hoc Privilegium dotale Jure Civili a tempore promiſſae dotis contractique matrimonii, *v. l.* 1. *ff. qui pot. in pign. Bach. ad Treutl. cit. lit b. verb. Mulier.* Jure Sax. a tempore copulationis ſacerdotalis, per *P.* 2. *Conſt. El.* 24. *ubi Carpz. d. l.* Tranſit hoc privilegium ad liberos *l.* 12 §. 1. *C. Qui pot. in pign. N.* 91 *c* 1. non ad haeredes extraneos *l. un. C. d. Priv. dot. Carpz. d. C. d.* 95. & 96. *Berl. d. Concl.* 95. *n.* 93. *Buch. de Pign. l.* 4. *c.* 13. *n.* 2. & locum habet, etiamſi mulier obaerato nupſerit, aut ſtatuto ſit diſpoſitum, ut nomina pupillorum omne debitum praecederent, ſecundum *Nov. dec. Et.* 5. & 6. *v. Strauch. Diſſ. Inſt.* 15. *th.* 19. *j. Richt. de J. & Priv. Cred. c.* 3. *ſect.* 1. (3) *Qui in refectionem aedificii credidere*, dummodo ſpecialiter ad refectionem ſit data pecunia, aedificium inde ſit refectum, & adhuc exſtet, *v. N.* 97. *c* 3 *l.* 6 *ff. qui pot. in pig. l* 1. *ff. Quib. in cauſ. pign. tac. v. Gail. l.* 2. *Obſ.* 12. *n.* 4. *v. O. P. S. t.* 43. § *Wenn auch einer. Carpz. d. C. d.* 105. *Richt d. Tr. c.* 3 *ſect.* 3. *num.* 1. *ſeq* Idem ſtatuendum eſt de eo, cujus pecunia aedificium aut praedium eſt emtum, quoties ſpecialiter ſibi hypothecam pactus eſt, *v. l.* 7. *C. Qui pot. in Pign. l.* 17. *C. de Pignor. d. T.*

O.

O. P. §. *Alſo wann. Carpz. d.* 107. non idem obtinet in eo, qui tantum ad exſolutionem pretii pecuniam crédidit, *Carpz. d.* 108. *Phil. ad O. P. Conſ.* 7, *Richter. c. l. ſect.* 4. *num.* 24. (4) *Pupilli in rebus pupillari pecunia emptis L.* 7. *ff. Qui pot. in pign. l.* 3. *ff. d. reb. auct. jud. poſſ. Carpz. d.* 109. *Neguz. de Pign. Part.* 5. *m.* 2. *n.* 19. *Berl. d. Concl.* 65. *n.* 145. *Richt. d. Sect.* 4. *n.* 18. (5) *Fiſcus in rebus a debitore poſt contractum* cum ipſo *initum acquiſitis l.* 28. *ff. de Jur. fiſc. O. P. S. T.* 43. §. *Desgleichen. Berl. d. Concl. n.* 122. *Carpz. d.* 103 *Richter. d. Tr. c.* 3. *ſect.* 3. *num.* 21. non in poenalibus *l.* 17. & 37. *ff. de Jur. fiſc. l. un. C. de poen fiſc.* niſi a tempore condemnationis, ex quo hypothecam tacitam habet Jure Saxon. *d.* § *Desgleichen.* non civili, *Lauterb. Com. Jur. h.* Ob hypothecae conſtitutae modum praefertur Creditor, cui inſtrumento publico eſt conſtituta hypotheca, ei cui hypotheca tantum privata ſcriptura conceſſa eſt, quod in mobilibus Jur. Sax. non obtinet. *Moll. l.* 1. *Semeſt. c.* 3. *Carpz.* C. 2. C. 23. *d.* 2. *v. Dec. Nov. El.* 60.

VI. *Ad tertiam claſſem referuntur* Creditores *jus reale habentes*, ſive illud per conſtitutionem hypothecae expreſſae aut tacitae, ſive per immiſſionem judicialem actualem aut arreſtum legitime impetratum ſint adepti. *Vid. O. P. S. t.* 44. 45. 46. 47. & 48. Hi creditores pro rata admittuntur, ſi eodem momento jus reale impetrarint, vel quis prior altero fuerit ignoretur *d. T.* 44. §. *Da auch. v. Jpr. l.* 2. *T.* 35. *a.* 14. *ſeqq. j. Carpz. d.* C. 110. add. *n.* 149. *Richt. c. l. c.* 4. *ſect.* 1. 2. 3. *et* 4. *Berlich.* C. 1. *concl.* 66.

VII.

Digitized by Google

VII. *Quarta claſſis continet creditores perſonaliter* tantum *privilegiatos.* Quibus accenſetur (1) *Deponens re depoſita non* amplius *exiſtente l.* 7. §. 2. *ff. Depoſ. l.* 24. §. 2. *h: Carpz. P.* 1. *C.* 28. *d.* 150. *Weſ. ad π. P.* 2. *d.* 22. *th.* 9. *j. Lauterb. Comp. Jur. h. n.* 4. quod ad depoſitum Judiciale & neceſſarium non eſt producendum: hoc enim arreſta poſteriora praecedit per *O. P. S. T.* 49. *pr. & Carpzov. d. C. d.* 151. *Phil. ad T. O. P. Conſ.* 1. (2) *Reſpublica Creditrix l.* 38. §. 1. *ff. h.* (3) *Debita piarum cauſarum & alimentorum d. T.* 49. *O. P.* §. *Alles. Carpzov. d.* 152. (4) *Creditores qui gratis pecuniam dederunt mutuam d. T.* §. *Wenn auch. id. d.* 153. (5) *Venditores in reſiduo pretii*, qui de jure pignoris ſibi non proſpexerunt. *d. T.* §. *Ingleichen. d.* 154. (6) *Qui ad rem comparandam vel reparandam crediderunt pignoris iure non impetrato l.* 5. & 6. *ff. Qui pot. in pign. l.* 34. *l.* 26. *ff. h. Rauchb. P.* 1. *q.* 5. *Richt. d. I. & P. Cred. c.* 3. *Sect.* 4. *n.* 15. (7) *Advocatorum, Praeceptorum, & Procuratorum ſalaria*, ſecundum *Rauch. d. Tr. c.* 5. *n.* 36. *j. Hahn. ad Weſ. h. t.*

VIII. *Quintam claſſem occupant nudi Chirographarii*, i. e. Creditores qui vel nuda chirographa ſeu cautiones producunt, vel credita ſua per teſtes aut confeſſionem debitoris probant. *Carpzov. d.* 159. Reliquum eſt, ut hoc loco notetur, *quomodo creditores concurrentes ejusdem claſſis ſibi invicem praeferantur, cum ex patrimonio Debitoris omnibus ſatisfieri nequit. Creditores Claſſis primae*, utpotè jus praelationis ante omnes habentes, eo ordine, quo hactenus ſunt collocati, priores po-

ſteriores plane excludunt. *Carpzov. d. C. d.* 12. *Berl. P.* 1. *Concl* 64. *num.* 125. Inter creditores *ſecundae* Claſſis, ſeu eos qui hypothecam cum privilegio praelationis habent, praeferendi ſunt tempore priores: nam privilegiatus adverſus privilegiatum non utitur ſuo privilegio, *v. l.* 8. *ff. de Excuſ. l.* 12. §. 1. *C. Qui pot. in pign. N.* 91. *c.* 1. *Cynus in Auth. Quo Jure C. qui pot. in pign. Berl. P.* 1. *Concl.* 65. *num.* 155. *Carpzov d. C.* 63. *O. P. S. T.* 43. §. *Wenn ſie aber* ubi cum de prioritate non conſtat, primo loco uxor, ſecundo pupillus, tertio Fiſcus collocari jubetur, reliquis creditoribus pari jure concurrentibus, §. *Wenn man. Carpzov. d. l.* In Tertia Claſſe Creditores jus tantummodo reale habentes tempore priores jure ſunt potiores *l.* 2. *l.* 7. *C. qui pot. in pign.* de qua Regula *v. Addit. L.* 2. *t.* 7. *n.* 1. & 2. *Carpz. D. C. d.* 110. Creditores ad *quartam* Claſſem relati, ſ. qui nudum jus praelationis habent, pro rata concurrunt, etiamſi privilegia ſint imparia, ſecundum *Carpzov d. C d.* 149. *ubi praejud Diſſ. Berl. P.* 1. *Concl.* 70. *num.* 28. *it. Lauterb. Compend. Jur. h t. num.* 4. *j Richt de J. & P. Cred. c.* 5. *num.* 9. Pariter Creditoribus *quintae* Claſſis, ſeu nudis chirographariis pro rata quantitate ſatisfaciendum eſt *l.* 6 *C. de reb. auct. Jud. poſſ. Carpz. d. C. d.* 158.

IX. Jure Civili uſurae cum ſorte pari jure praelationis gaudent, *v. l.* 18. *ff. qui pot. in pign.* Quandoquidem acceſſorium naturam ſui principalis ſequitur *c.* 42. *d. R J. in* 6. *Sim. Piſt. P.* 2. *Conſ* 7. *num* 13. non vero Jure Saxon. *O P S. T.* 50 §. *Es iſt aber.* Excipiuntur ob favorem Creditoris (1) Eccleſiae ſimi-

ſimiliaque loca pia, *Dec. El.* 8. *(2)* Pupilli reliqua ex adminiſtratione a Tutore petentes, *Dec. Nov. El.* 9. Ob conditionem uſurarum vel debiti vero (1) ſi per modum intereſſe petantur uſurae, *v. d. Dec.* 8. *(2)* ſi poſtulentur ut reſiduum pretii, *d. T.* 50. §. *Denn wann.* (3) in annuis reditibus, (4) in uſuris pro principali a fidejuſſore ſolutis, *(5)* in uſuris dotalibus, *d. O. P.* (6) in feudalibus, *Dec. Nov. El.* 10. *Carpzov. d. C. d.* 164. *ſeqq. Magnif. Auct. S. J. C. Ex.* 44. *th.* 58. Conf. *Richter. d. l. & de P. C. c.* 7. *& Phil. ad cit. D. Elect.*

X. Ad maſſam communem Creditorum non tantum pertinet id, quod in bonis debitoris eſt, ſed etiam in iisdem improbo debitoris facto eſſe deſiit: nam *in fraudem Creditorum alienata* animo & eventu alienantis ſpectato §. 3. *I. Qui & ex quib. cauſ. actione Pauliana intra* annum utilem *l.* 6. §. 14. *ff. Quae in fraud. Cred. revocari poſſunt.* In hac actione vero alienare dicitur, qui patrimonium diminuit, non qui occaſionem acquirendi omittit *l.* 6. *ff. h. Carpzov. P.* 3. *C.* 23. *d.* 21. *n.* 7. Item annus utilis nec ad alienationem titulo lucrativo factam *l.* 10. §. 24. *ff. eod.* neque ad liberationem ab actione pertinet *d. l.* § 23. nam illo caſu perpetuo, hoc intra tempus actioni inſtituendae definitum poteſtas revocandi competit. *Carpz. P.* 2. *C.* 3. *d.* 20. *j. Juriſpr. L.* 2. *T.* 35. *a.* 22.

L. 42. ff t. 8. Quae in fraudem Creditorum facta ſunt, ut reſtituantur.

TIT. VI.

DE
ACTIONE RERUM AMOTARUM.

L. 25. ff. t. 2.

A contractibus transferimur ad delicta, eademque vel privata vel publica. E privatis delictis furtum *l.* 3. *t.* 23. *a.* 3. *ſeqq* vivis coloribus depictum eſt, de quo nonnihil addendum.

I. Furtum honeſtius appellatur *amotio*, quae *eſt* fraudulofa rei mobilis a conjuge divortii cauſa conjugi facta ablatio *l.* 1. *l.* 2. *l.* 3. *ff. de act. rer. am.* Ex amotione naſcitur *actio rerum amotarum*, quae deſcribi poteſt, quod ſit actio perſonalis *l.* 1. & 2. *ff. h.* rei perſecutoria *l.* 21. §. 5. *ff. h.* quae ſoluto per divortium matrimonio datur conjugi adverſus conjugem, qui vel quae quid divortii cauſa conſtante matrimonio amovit *l.* 2. C. *l.* 3. *l.* 25. *ff. h.* ad hoc ut res amotae reſtituantur in ſolidum *l.* 21. §. 3. *ff. h.* Utiliter haec actio inſtitui poteſt ob res amotas ſeparatione conjugum quoad menſam & thorum facta, aut muliere, cum de viri vita deſperaret, ſubreptis quibusdam rebus divertente *l.* 21. *ff. h.* At cum ſine divortii cogitatione per levitatem & diſſipandi animo conjux alterius res contrectavit, actio in factum de damno danda eſt *l.* 2. C. *h t. Hahn. ad Weſ. h. t. n.* 1.

II. *Hodie* adhuc actio rerum amotarum ſuum habet uſum, qua cum conſulatur indemnitati

nitati conjugum facta amotione, locum non habet inquiſitio, *O. Crim.* a. 165. *Tabor in Racem. Crim. d. art. n.* 12. & ad accuſationem alterius Jure Sax. Elect. per *Con. Nov.* 6. poena extraordinaria carceris relegationis aut mulctae pecuniariae, non corporis afflictiva imponitur. *Carpz. P. Crim. P.* 2. *q.* 82. *num.* 42. & 43. *id. q.* 77. *n.* 30. *Phil. Uſ. pr. Inſt. l.* 4. *t.* 1. *Ecl.* 7. *num.* 8.

Si is, qui Teſtamento liber eſſe juſſus erit, poſt mortem domini ante aditam haeredit. ſurripuiſſe aut corrupiſſe quid dicetur. L. 47. *ff. t.* 4.

III. Quamvis res haereditatis jacente haereditate ſurripiens nec furti nec legis Aquiliae actione conveniri queat *l.* 1. §. 1. & 15. *ff. h. Tabor Racem. Crim. h. t. n* 18. & 32. ne tamen ex teſtamento liber eſſe juſſus ſurreptionem aut corruptionem impune faciat, Praetor *actionem in factum* concedit, quae *eſt* poenalis *l.* 1. *pr.* & §. 2. *ff h C. A. h. t. th.* 10. & intra annum utilem *l.* 1. *ff. h.* datur haeredibus *l.* 1. § 18. *ff. h* adverſus ſervos qui teſtamento liberi eſſe juſſi ſunt, & ex haereditate quid ſurripuerunt aut corripuerunt, ad hoc ut duplum ejus quod intereſt praeſtetur *l.* 1. *pr.* & § 16 *ff. h. j. Tab. c. l. th* 23.

Furti adverſus nautas, caupones, ſtabularios, L, 47. *ff. t.* 5.

IV. Pari modo *Praetor dat actionem poenalem l.* 1. §. 2. *ff. h. Tab. Rac. Crim. h. t. th.* 25. quae competit *illi*, *cui quid in navi cauponа vel ſtabulo* ab exercentibus, non viatoribus *l.* 1. §. *f. ff. h. ſubreptum eſt l.* 1. *pr.* & §. 3. *ff. h.* adverſus nautam, cauponem, vel ſtabularium *d. l.* 1. ad hoc ut duplum praeſtetur *l.* 1. §. 2. *ff h.* Quam actionem non receſſiſſe ab uſu contra communem opinionem Doctorum aſſerit *c. Tab. num.* 32. *v. Phil. Uſ. pr. Inſt. l.* 4. *Ecl.* 42.

SI FAMILIA FURTUM FECISSE DICETUR.

L. 47. ff. t. 6.

V. Item *ſi familia* (i. e. plures ſervi ejuſdem domini) *furtum fecit*, *datur actio praetoria*, ei cui furtum factum eſt, adverſus dominum qui ſervos poſſidet *l.* 3. §. *f ff. h.* ad hoc ut duplum praeſtetur praeter rem, quae condictione repetitur *l.* 2. *ff. h Tab. Rac. Crim. h. t. num.* 45. Arbitrio autem domini, quo ignorante furtum commiſſum, relictum eſt, utrum familiam noxae dedere an vero tantum offerre velit, quantum praeſtaret unus liber, ſi furtum feciſſet *l.* 1. *ff. h.* Hoc ad damnum a familia datum extenditur *l.* 32. *ff. ad L. Aquil. Hahn. ad Weſ. h. t.*

ARBORUM FURTIM CAESARUM.

L. 47. ff. t. 7.

VI. Coërcetur etiam *furtiva arborum caeſio*,

ſio, quae *eſt* delictum privatum, quo quis alienas arbores ignorante domino celandique ejus cauſa caedit *l.* 7. *l.* 8. *ff. h.* Arborum nomine quid comprehendatur, *v. l.* 3. *pr.* & §. *ſeq. ff. h. Berl. P.* 5. *Concl.* 52. *n.* 22. *Datur* etiam *actio civilis l.* 1. *ff. h.* mixta poenalis *l.* 7. §. 6. & 7. *l.* 8. *ff. h.* domino tam utili *l.* 5. §. 3. *ff h.* quam directo *l.* 8. *ff. h.* adverſus eum qui arbores alienas clam & invito domino caecidit *d. l.* 7. ad hoc ut damnum duplo reſarciatur *l.* 7. §. *ſ. ff. h.* Conf. *Tab. Rac. Crim. h. t. num.* 33. *ſeqq.* Jure Sax. ſolo nocendi animo arbores caedenti poena 30. ſolidorum ſeu duarum ſexagenarum antiquarum imponitur *L R. l.* 2. *d.* 28. *C. El.* 37. *ibique Carpz d* 1. qua poena arboris aeſtimatio, quae praeſtanda eſt, non continetur. *Berl. d. Concl. num.* 14. *Matth. Col. P.* 1. *dec.* 145. *num.* 4 pro qualitate delicti & magnitudine damni vero graviori etiam poenae locus eſt. *Carpzov. Pr. Crim. P.* 2. *q* 83. *n* 19. Quodſi arbores animo furandi caeſae ſunt, poena furti in delinquentem ſtatuitur, non tamen facile ſuſpendii, *v d C.* 37. *ibique Carpz. d.* 3. *j eund. Pr. Crim d. q.* 83. *n.* 24. ubi de furibus herbarum agit *n.* 27.

De incendio, ruina, naufragio, rate, nave expugnata. L. 47. *ff. t.* 9.

VII. Praeterea quoniam publice intereſt nihil rapi aut recipi ex incendio, ruina, naufragio, rate, nave expugnata, damnique nihil in his rebus dari, *Praetor propoſuit* ſuo Edi-

Edicto *l.* 1. *pr.* & §. 1, *actionem*, quae eſt poenalis mixta, & datur ei, cui quid abreptum ablatum vel damni datum eſt occaſione incendii, ruinae &c, *v. l.* 1. §. 23. *ff. h. t.* 4. §. 2. *ff. eod.* adverſus eum qui quid occaſione incendii, ruinae, naufragii, ratis, navisve expugnandae rapuit aut damni dedit, ad hoc ut intra annum quadruplum, poſt annum ſimplum reſtituat *l.* 1. *ff. h.*

TIT. VII.

DE

SEPULCRO VIOLATO.

L. 47. ff. t. 12.

Poſt delicta privata de Extraordinariis Criminibus agitur, e quibus reliquum eſt, ut in ſpecie agatur de Sepulcro violato.

I. Adverſus violatorem ſepulcri Praetor producit *actionem in factum*, quae eſt famoſa *l.* 1. *ff. h.* competens ei ad quem res pertinet *l.* 6. *ff. h.* adverſus eum qui dolo malo ſepulcrum violavit *l.* 3. *ff. h.* ad hoc ut praeſtet 100. aureos, & ſi ſepulcrum dolo malo inhabitaverit, ducentos *d. l.* 3. quae poena actori applicanda eſt, *v. l.* 3. §. 8 *ff. h. l.* 12. *ff. de V. S. Anton. Matth. de Crim. l.* 47. *t.* 6. *n.* 6. ubi *num.* 8. addit hanc actionem uſu non eſſe antiquatam.

II. Haec obtinent, cum de ſepulcro violato civiliter agitur, non quando criminaliter, *v. Cujac. in Parat. Cod. h. t.* tum enim diſtinguendum eſt, utrum violatio cum armis an

an verò ſine armis facta ſit: illo caſu capite plectuntur *l.* 3. §. 7. *ff. h.* etiam Jure Saxon. *P.* 4. *C. El.* 34. *ibique Carpz. d.* 2. hoc caſu cum corpora ſunt extracta oſſave eruta, humiliores ſummo ſupplicio afficiuntur, honeſtiores in inſulam deportantur; alias autem arbitrarie puniuntur *l. f. ff. h.* & quidem corporibus ſepultis & reliquiis tantum contrectatis poena decem pondo auri fiſco inferenda eſt *l.* 4. *C. h.* quam poenam ab uſu nondum receſſiſſe teſtatur *praejud. apud Carpzov. Pr. Crim. P.* 2. *Q.* 73. *n.* 66. Conf. *Hahn. ad Weſ. t. n.* 2. *verb. Ei Centum in f.*

DE CONCUSSIONE.

L. 47. ff. t. 13.

III. Extraordinariis Criminibus annumeratur *Concuſſio*, quae nihil *eſt* aliud quam terroris injectio ad faciendum vel non faciendum aliquid. Fieri poteſt a Perſona tam publica quam privata, *v. c.* 5. *cauſ.* 23. *q.* 1. *Exempl.* 47. *t.* 7. *num.* 3. & *Weſenb. t.* 1. & 2. Poena hujus criminis eſt arbitraria *l.* 2. *ff. h. Wiſſ. ad tr. h.*

DE FURIBUS BALNEARIIS.

L. 47. ff. t. 17.

IV. Ad Extraordinarii criminis reos refe-

 run-

runtur etiam *fures balnearii*, qui in balneis veſtimenta lavantium ſurripiunt, quorum poena pro circumſtantiis varia fuit *l.* 1. *l.* 2. *l.* 3. *ff. h. Ant. Matth. de Crim. l.* 47. *t.* 11. *c.* 1. *Hodie* pari cum aliis furibus afficiuntur poena ſecundum *P. H O. a.* 159. & 160. docente *Habn. ad Weſ. h. t.*

DE EFFRACTORIBUS ET EXPILATORIBUS.

L. 47. ff. t. 18.

V. Effractores etiam, qui carceres, aedes &c. effringunt *l.* 1. *pr.* & §. 2. *ff.* criminis extraordinarii fiunt rei, iidemque vel ſunt diurni vel nocturni *l.* 2. *ff. h. Carceris effractio* vel fit ab incarcerato vel ab extraneo. *Si fit ab extraneo* per violentiam, is tanquam violator pacis publicae vel gladio puniri, vel ead. qua afficiendus fuiſſet carcere per effractionem liberatus, poena plecti poteſt. *v. L. R. l.* 3. *a.* 9. *Carpzov. P. Crim P.* 1. *q.* 35. *n.* 25. *id. P.* 4 *C. El. f.* 3 *d* 8. *Si fit ab incarcerato*, & is ob crimen capitale incarceratus eſt, capitalis poena in effractorem ſtatui poteſt, alias vero arbitraria, *v. l.* 1 *ff. h. l.* 4. *C. de Cuſtod reor. Ord. Crim. art* 180. *Carpzov Pr. Crim. P.* 3. *q.* 111. *n.* 94. & 95. *Ant. Matth. de Cr. l* 47. *t fin c.* 4 *n.* 3. Quod ſi autem criminis capitalis *reus evaſit cuſtodum dolo*, in cuſtodes poenae ſimilitudo ſtatuitur ſecundum *d a* 180. *d. l.* 4. ſi cuſtodum *culpa*, poenae arbitrariae locus eſt *d. art. d. l.* 4. Conf. *Habn. ad*

Digitized by Google

ad Weſ. h. t. n. 1. *Lauterb. Comp. Jur h. l. b.*

VI. *Expilatores ſunt* fures atrociores, qui adeo furantur, ut ne quidem pilum relinquant, *v. l.* 1. §. 1. *ff. h.* Conſ. *Hill. ad Don. en. l.* 15. *c.* 19. *l. b.*

EXPILATAE HAEREDITATIS.

L. 47. ff. t. 19.

VII. Pariter *Expilatio haereditatis eſt* crimen extraordinarium, quo res haereditariae nondum ab haerede poſſeſſae frauduloſe contrectantur lucri gratia. Ex hoc crimine naſcitur accuſatio famoſa *l.* 12. *C. Ex quib. cauſ. infam.* quae datur haeredibus *l.* 3. *C. h.* adverſus eos qui haereditatem expilarunt, ad poenam extraordinariam *l.* 1. *ff. h.* quae monente *Carpzov. P.* 2. *q.* 83. *n.* 82. inter conſanguineos &c. relegationem excedere non ſolet, inter extraneos ad fuſtigationem extendi poteſt, *v. l.* 1. §. 1. *ff. l.* 3. *C. h.* Regulariter haec accuſatio nec adverſus uxorem *l.* 5. *ff. h. l.* 4. *C. h.* nec cohaeredes locum habet, *v. l.* 51. *ff. pro ſocio.* conf. *Ant. Matth. d. Crim. l.* 47. *t.* 12. *n.* 3.

DE FUGITIVIS.

L. 11. ff. t. 4.

VIII. Caeterum non aberrabimus a ſcopo, ſi hoc loco non nihil de Fugitivis, Aleatoribus,

Digitized by Google

bus, & Menſoribus falſum modum renunciantibus adjiciamus. *Fugitivus eſt*, qui eo animo diſcedit, ne ad dominum redeat *l. 22. ff. de V. S.* quae non redeundi intentio in errone deficit *l. 17. §. 1. 14. ff. de Ædil. Ed.* ſed in titulo de fugitivis fugitivi vocabulum etiam erronem complectitur *l. 1. §. 15. ff. h.* Fugitivum celantes crimine furti ſe obſtringunt *l. 1. ff. h. v. l. 3. C. h.* Sicuti autem in alienis praediis requirere fugitivos ſcrutando cubilia &c. licuit olim auctoritate Magiſtratus, *v. l. 1. §. 2. l. 5. ff. h.* ita *hodie* fieri poteſt reorum rerumque furtivarum praevia cauſae cognitione indiciisque ſufficientibus allegatis per alienas domos aut poſſeſſiones inquiſitio, vulgo *die Hauſsſuchung. v. Bocer. Dec. 114.*

DE
ALEATORIBUS.

L. 11. ff. t. 5.

IX. *Aleatores dicuntur*, qui ludis fortunae aut mixtis lucri intentione dediti ſunt, *v. l. 2. §. 1. l. 3. l. 4. ff. h. Ludus* deſcribitur ab *Hahn. ad Weſ. h. t.* quod ſit actus ad animi oblectationem pertinens, quo luditur in victoriam, ut vincenti cedat, quod ejus cauſa depoſitum fuerit. Ludus *eſt vel artis*, in quo arte, *vel fortunae*, in quo fortuna, *vel mixtus*, in quo & arte & fortuna victoria paratur. *Ludi artis permiſſi* ſunt, dummodo dolus abſit, & lucri cauſa non inſtituantur *d. l. 2. l. 1. C. h. j. l. 206. ff. de reg. jur. Ludi*

mix-

mixti & fortunae ſunt prohibiti, niſi recreationis gratia moderate citra rei familiaris jacturam ſuſcipiantur, & omnis prohibitionis ratio ceſſet. *Poena luſorum* eſt *arbitraria* de Jure Saxon. Elect. *v. Policey-Ordn. Joh. Georg. II. t. 1. ſeqq. Carpzov. Pr. Crim. P. 3. q. 134. n. 29. ſeqq.*

X. Ut ad Aleatores revertamur, eorum ſuſceptores verberati, furto defraudati, damnove affecti tempore luſus, nullam habent actionem *l. 1. pr. & §. 3. ff. h. Franz.* C. *ff. h. t. num. 11. vid. praejud. apud Hahn. num. 3. Luſores* vero *ad ludendum* vel ab initio *cogentes* vel in luſu invitos retinentes aut mulcta mulctantur, aut in latumias vel vincula publica ducuntur. *Magn. auct. S. J. C. Ex. 15. th.* 57. Ludo autem illicito perditi repetitio eſt, cui per quinquaginta annorum ſpatia demum praeſcribitur *l. f. C. h.* Quam repetitionem generali conſuetudine denegari putat *Groenew. de LL. abrog. ad h. t. ff. num. 2.* Conf. *Rauchb. P. 2. q. 25. num. 49. j. Carpzov. l. 6. Reſp.* 69. *n.* 16. item colluſori intuitu debiti per luſum talem contracti denegatur actio *l. 1. C. h. L. R. l. 1. a. 6. Carpzov. P. Crim. d. q. num. 23. Hahn. a. W. h. t. num. 2.* Add *Juriſpr. l. 3. t. 26. a. 6.* De ſponſionibus *l. 3. t. 12. a. 3. Olla fortunae* (*der Glücks-Topff*) fraude omni remota licita eſt *d. l. 8. ff. de Contrah. emt.* Jur. Saxonico autem prohibita, *d. t. 8. der Policey-Ordnung. §. Dieweil auch. j. Puf. de J. N. & G. l. 5. c. 6. §. 7.*

SI MENSOR FALSUM MODUM DIXERIT.

L. 11. ff. t. 6.

XI. *Adverſus menſores falſum modum dicentes Praetor actionem in factum propoſuit l. 1. ff. h. t.* quae eſt perſonalis, ſubſidiaria *l.* 3. §. 2. & 3. *ff. h.* rei perſecutoria, perpetua *l.* 4. *ff. h.* competens illis quorum intereſt falſum modum dolo aut lata culpa non eſſe renunciatum *l.* 1. §. 1. *ff. h.* eorumque haeredibus *l.* 3. §. 1. 5. *ff. h.* adverſus menſores agri *l.* 1. §. *f. ff. h.* frumenti, vini *l.* 5. §. *f.* &c. qui per ſe aut per alios falſum modum renunciarunt *l.* 1. §. *f. l.* 2. *ff. h.* ad id quod intereſt *l.* 5. §. 1. *ff. h. l.* 3. §. 1. *ff. eod.* Haec actio utiliter etiam adverſus eos, qui cum non ſint menſores, in modo tamen, aeſtimatione, aut computatione fefellerunt, obtinet *l.* 7. §. 2. *ſeqq. ff. h. t. Hahn. ad Weſ. h. t. n.* 4. *Franz. C. ff. h. t. n.* 40.

TIT. VIII.

AD SCTUM TURPILIANUM ET DE ABOLITIONIBUS CRIMINUM.

De criminibus ſingulis ſpecialiter tractatum eſt hactenus: unde progrediendum eſt ad ea, quae multis criminibus ſunt Communia.

I. Ubi circa Accuſatores non omittendum,

quod

Digitized by Google

quod temerariis Accuſatoribus infrequens non eſt *Calumniari*, i. e. falſa crimina dolo intendere: *Praevaricari*, h. e. vera crimina per colluſionem cum reo abſcondere: *Tergiverſari*, h. e in univerſum ab accuſatione non impetrata abolitione deſiſtere *l. 1. pr. & §. ſeq. ff. h. t. l. 1. C. eod. Calumniatorum poena J. Civilis eſt talio l.* 10. C. *de Calum. hodie* vero arbitraria, *Magnif. Act. S. J. C. Ex.* 49. *th.* 85. De *Praevaricatoribus* Jurisprud. *l.* 3. *T.* 24. *a.* 4. *n* 7. actum. *Tergiverſatoris poena* quinque librarum auri manet *l.* 3. *§ ſ ff. de Praevaricat.* una cum remotione ab accuſandi poteſtate *l.* 2. *ff. h.* Jur. Sax. conſ. *L. R. l.* 1: *art.* 69.

II. *Abolitio eſt* neceſſitatis accuſationem peragendi remiſſio, *v. l.* 12. *ff h.* Haec vel privata vel publica vel legalis eſt. *Privata* accuſatori poſtulanti a Judice ex juſta cauſa conceditur *l.* 10. *ff. l.* 2. C. *de Abol. Publica* ob cauſam publicam tribuitur: veluti re proſpere geſta *l.* 8. *l* 9 *ff h Legalis* a lege dependet *l.* 10. *ff h* Regulariter conceditur abolitio. Exceptiones *v. l. ſ* C. *de Abolit.* in crimine laeſae Majeſtatis, peculatus &c.

III. Accuſatio ad praeſentes criminum reos praecipue pertinet: abſentes enim requirendi ſunt *l.* 6. C. *de Accuſat. l* 5. *ff. de Poen* ne quis inaudita cauſa condemnetur *l.* 1 *ff. h* Publicis igitur edictis reus citatur, ut copiam ſui praeſtet & a crimine ſe purget *l* 1. § 1 *h t h l* 1. C. *h t* bona etiam reorum obſignantur, & ſi intra annum non redierint ſeque purgaverint, poſt annum in fiſcum coguntur *l ſ ff h t Hodie bonorum annotatio* inſolens non eſt, ut vivendi mediis deſtitutus co

De requirendis reis, vel abſentibus damnandis L. 48. ff. t. 17.

eo citius ſe ſiſtat, at publicatio bonorum per Imperatorem in *Nov.* 134. *c. f.* & *Ord. Crim. a.* 106. fere ſublata eſt. *Hahn. ad Weſ. h. t. n.* 5. *Carpzov. P.* 4. C. 48. *d.* 11. *v. Juriſpr. l.* 4. *t.* 21. *n.* 19 *ſeqq. Müll. de fuga th.* 33.

De Quaeſtionibus. 48. ſt. t. 18. IV. *Quaeſtio*, Germ. *die peinliche oder ſcharffe Frage*, *eſt* interrogatio legitima de Crimine per corporis tormenta ad eruendam veritatem a Judice inſtituta *l.* 15. §. 41. *ff. de injur. l.* 12. *C. h. t.* A Quaeſtione diverſa eſt *Territio*, quae deſcribi poteſt, quod ſit carnificis de torquendo comminatio; eaque in verbalem & realem diſpeſcitur. *Verbalis* ſine apprehenſione verbis geſtibusque carnificis ad torturam praeparatoriis perficitur, & proprie talis eſt. *Realis* vero praeter minas carnificis apprehenſionem & quale quale torturae initium complectitur, diciturque vulgo *das Vorſtellen mit den Daumlöcken. Carpz. Pr. Crim P.* 3. *q* 117 *n.* 52 Haec quatenus realem corporis afflictionem continet, proxime ad Torturam accedit; verbalis autem non tam Torturae quam ad Torturam gradus eſt, uti loquitur *Ant. Matth. de Crim l.* 48 *t.* 16. *c.* 2. *num.* 2. *Carpz. Pr. Crim. P.* 3. *q* 117. *num.* 52. & *q.* 119. *n.* 52. Territio adhibetur ob indiciorum aut delicti levitatem vel Perſonae qualitatem, quae torturam non admittit. Exemplum de impubere *v. l* 1. §. 33. *ff. ad S C T. Silan j. l.* 15. § 41. *ff. de injur. v. Carpzov. q.* 117. *n. n.* 51 & 53.

V. *Tortura* tribus diſcernitur *gradibus: primus eſt*, quando adhibitis funiculis crucientur rei; *ſecundus*, quando ſcalae ſubjiciuntur membraque expanduntur; *tertius*, cum praeter expanſionem ſeverioribus tormentis rei af-

affliguntur, e. g. ſulphure aut igne corpori injecto. *Carpz. c. l. n.* 60 *ſeqq. Ant. Matth. c. l. n.* 2. *Hahn. ad Weſ. h. t. verb. Varii.* cum autem de confeſſione, quae per torturam extorqueri ſolet, actum ſit *Juriſpr. l.* 4. *t.* 21. *a.* 14. *ſeqq.* reliquum eſt, ut *torturae requiſita, formam, & reiterationem* paucis expendamus.

VI. *Requiritur* vero (1) ut judex torturam decernens jure Civ. merum Imperium, jure Sax. Juriſdictionem ſuperiorem habeat. *Carpz. c. l. num.* 19. (2) ut delictum ſit capitale & atrox *l.* 8. *ff. h. Ord. Crim. art.* 8. *Eck. C. ff. h. t.* §. 5. (3) ut veritas aliter haberi nequeat, *v. l.* 9. *ff. h. l.* 1. *pr. ff. eod. Carpzov. P. Crim. P.* 3. *q.* 119. *num* 64. *Ant. Matth. d. t.* 16. *c.* 3. *n.* 21. *Weſ. ad π. h. t. th.* 15. (4) & de corpore delicti certo conſtet *l.* 1. §. 24. *ff. ad SCT. Silan. Ord. Crim. art.* 20. *Carpzov. d. q. n.* 59. *ſeqq. it. p.* 4. *Conſt. El.* 3. *d.* 16. & 17. (5) ut reus tantis ſit oneratus indiciis, ut ſola confeſſio deeſſe videatur *l.* 8. §. 1. *C. h. l.* 1. §. 1. *ff. h.* *Eſt autem indicium* argumentum delicti perpetrati demonſtrativum ſive indicativum; idque in *commune* & *proprium* diſtinguitur: hoc ad certum crimen reſtringitur, illud ad quaelibet delicta pertinet. Ita proprium homicidii indicium eſt, quando reus cum veſtimentis armisque ſanguineis in loco homicidii deprehenditur. *v. Ord. Crim. a.* 33. De veneficii indicio *v. Ord. Crim. a.* 37. *&c. Hahn. ad Weſ. h. t. num.* 7. *Commune* indicium *vel eſt veriſimile* ſeu probabile remotum, *vel certum* ſeu induhitatum propinquum: hoc, non illud, per ſe ad torturam eſt ſufficiens. *Ord. Crim. a.* 27. *Hahn. c. l. v.* plenius *Carpz. Pr. Crim. P.* 3. *q.* 120. & 121. & *Lauterb.*

Comp. Jur. h. t. (6) ut perſona ſit torqueri non prohibita *l.* 8. *pr.* & §. 1. *C. h. t.*

VII. *Torturae* vero *non ſubjiciuntur* alii ob dignitatem, alii ob aetatem, alii ob invaletudinem. *Ob dignitatem* Principes, Duces, Comites, Barones, &c. *l.* 11. *C. h. t. l.* 10. *C. de dignit.* Milites & Nobiles, *v. l.* 8. *C. h. l.* 4. *C. de Leg. Jul. Maj.* Doctores & Profeſſores, *v. d. l.* 10. *l.* 14. *C. d. Advoc. div. jud. l.* 6. *C. de Prof. & Med. v. alleg. ap. Lauterb. Comp. Jur. h. t.* & *Carpz. P.* 3. *q.* 118. *n.* 2. *ſeqq. Ob aetatem* impuberes, licet pubertati ſint proximi *l.* 1. §. 33. *ff. ad SCT. Silan. Ant. Matth. de Crim. l.* 48. *th.* 16. *c.* 2. *n.* 9. *Carpzov. c. l. n.* 11. ſenes, aetate defecti *l.* 3. §. 7. *ff. eod. Carpz. c. l. num.* 31. *Ob invaletudinem mentis* furioſi & melancholici manifeſti, *v. l.* 3. §. 11. *eod. j. Hahn. ad Weſ. de Poen. num.* 20. *Corporis*, muti & ſurdi natura tales, *v. l.* 3. §. 8. 10. *ff eod.* lethali morbo laborantes, *v. l.* 7. *ff h. t. j. l.* 3. *ff. ad SCT. Sil. j. art.* 59. *Ord. Crim. id. num.* 47. *ſeqq.* mulieres praegnantes, & puerperae intra 40. dies poſtquam editus eſt partus *l.* 3. *ff de Poen. l.* 18. *ff. de ſtat. hom. j. l.* 7. *ff. h. Phil uſ. Pract. Inſt. t.* 1. *Ecl.* 36. *Carpz. c. l. n* 51. *ſeqq.* An autem & quatenus terreri poſſint torqueri prohibiti, *v. ap. Ant. Matt. c. l. n.* 13.

VIII. *Forma torturae haec eſt*, quod (1) dies certus, regulariter non feriatus *l.* 10. *C. de fer.* ad quaeſtionem habendam praefigitur, *v. Ord Crim. art.* 45 eodemque (2) tempore opportuno, alicubi nocturno, alicubi matutino, non ſtatim poſt prandium aut coenam. *Matth d. t.* 16. *c.* 4. *num.* 9. (3) Torquendus ad ſpontaneam confeſſionem in praeſentia Judicis

dicis cum Aſſeſſoribus duobus & Actuario, adhibitis etiam minis commonetur, *Ord. Crim. a.* 46. (4) Inter plures delicti complices is, a quo facillime veritas cognoſci poſſe creditur, ordine torturae praefertur *l.* 1. §. 2. *ff. h.* ut timidior, vel qui tenerae aetatis eſt *l.* 18. *ff. h.* Et (5) tormenta uſitata cum moderatae rationis temperamento *l.* 10. §. 3. *ff. h.* (Jur. Sax. ad praeſcriptam a JCtis ſententiam) ita applicantur, ut reus ſalvus ſit vel innocentiae vel ſupplicio *l.* 7. *ff. h. t. Ord. C. a.* 58. deinde remiſſo torturae actu, *Ord. C. a.* 58. reus articulate & breviter annexa circumſtantiarum inquiſitione, *v. O. C. a.* 48. examinatur, & tandem tota torturae executio una cum rei confeſſione omnibusque circumſtantiis ab Actuario diligenter conſignatur. *Ord. Cr. a.* 47. *Carpzov. P.* 3. *q.* 124. *per tot.*

IX. Denique ad *torturae reiterationem* pergendum: quae locum habet, quando nova emergunt indicia *l.* 18. §. 1. *ff. h. t. Anton. Matth. d. t. c.* 4. §. 14. & pro Judicis arbitrio fieri poteſt Jure Civ. *v. l.* 1. §. 2. *ff. de Jur. delib. Jure Saxon. Elect.* in criminibus atrociſſimis ultra tertiam, in reliquis delictis ultra ſecundam vicem tortura repeti non debet per *Conſt. El. Nov.* 9. *Carpzov. P.* 3. *q.* 125. *n.* 34. *ſeqq.* & *n.* 50. *ſeqq.*

TIT. IX.
DE POENIS.

L. 48. ff. t. 19.

I. Variis criminibus etiam communes ſunt

poenae. ***Poena*** eſt delicti ſive criminis debita coërcitio: dividitur in civilem & criminalem. ***Civilis*** intereſſe privatum ſpectat & actori applicatur. ***Criminalis*** intereſſe publicum reſpicit & fiſco cedit, *v. l. 12. ff. de V. S. l. 9. §. 5. ff. de Publ. & vect. l. 4. ff. de publ. jud. §. 10. I. de Injur. v. Barthol. in l. 2. ff. de Jud. Carpzov. P. 3. q. 102. n. 27. & 28.* Criminalis poena vel capitalis eſt vel non capitalis. ***Capitalis*** caput rei adimit *vel naturaliter*, adimendo vitam, ut per capitis amputationem *l. 28. ff. eod.* ſubmerſionem in aquis *l. 9. ff. ad L. Pomp de parr. vel civiliter*, libertatem aut civitatem, ut per deportationem in inſulam, damnationem in metallum *dd. ll.* in cujus locum damnationem ad triremes ſucceſſiſſe putat *Carpzov. Pr. Cr. P. 3. q. 129. num. 8.* objectionem beſtiis factam *l. 11. §. ſ ff. h.* ***Non capitalis*** poena *eſt*, quae caput rei non adimit, ſive qua quis ſalva vita libertate & civitate coërcetur, ut relegatio *l. 14. §. 1. ff. de interd. & releg.* damnum pecuniarium cum infamia *l. 8. ff. h. v. plur. Ant. Matth. de Cr. l. 48. t. 18. c. 1. n. 9. & praec.*

II. Praeterea *poena* eſt Ordinaria vel Extraordinaria. *Ordinaria* dicitur, quae lege publica ſpecialiter definita eſt *l. 1 §. 1. ff. de Effract. j. l. 15. ff ad Munic. Extraordinaria*, quae lege determinata non eſt, ſed judicis arbitrio relicta *d. l. 11 ff. h. l. 5. §. 1. ff. incend. ruin. naufrag Infligenda* vero eſt poena *delicto proportionata*, delictumque ipſum, ſive facto ſive dicto ſive ſcripto ſive conſilio ſit peccatum, conſideratis circumſtantiis cauſae, perſonae, loci, temporis, qualitatis, quantitatis & eventus aeſtimandum eſt *l. 16. pr. & §. 1. ff. h.*

Digitized by Google

h. t. conf. *Ant. Matth. c. l. c.* 4. *Magn. Auth. S. J. C. Ex.* 1. *th.* 31. *Carpzov. Pr. Cr. P.* 3. *q.* 142. *ſeqq. Non* etiam *prohibita* poena in delinquentes ſtatuenda eſt, quo refertur praecipitatio de ſaxo *l.* 25. §. 1 *ff. h. &c. & carcer perpetuus l.* 6. *C. h. t. j. Matth. c. l. c.* 1. *n.* 3. 13. *Bach. v.* 2. *D.* 31. *th.* 4. *l. d.* Jure Canon. permiſſus *c.* 3. *d. poen. in* 6. Hic *moribus* regulariter locum non habet, niſi lege vel ſtatuto talis poena ſtatuta ſit, *v. Conſt. Nov. Elect.* 8 *teſte Carpz. P.* 3. *q.* 111. *n.* 57 *ſeqq.* Caeterum carceris *temporalis* poena nec *Ord. Crim. a.* 157. nec Jur. Canonico *d. c.* 3. nec uſu, praecipue in arbitrariis, improbatur. *Carpz. c. l. n.* 64. Conf. *Hahn. ad Weſ. h. t. n* 4. In Electoratu Sax. autem Judex inferior nec carceris poenam ultra octiduum, nec mulctam pecuniariam tribus vel quatuor Sexagenis novis majorem dictare poteſt. *Carpz. P.* 3. *q.* 109. *n.* 63. *& P.* 2. *q.* 70. *n.* 49.

III. *Moribus* praecipue *Saxonicis poenae* aliae ſunt criminales, aliae civiles: illae *Peinliche*, hae *Bürgerliche Straffen* appellantur. *Criminales ſunt*, quae corpus affligunt: & cum vitam hominis adimunt, *capitales*; cum non adimunt vitam, ſed corpus directo affligunt, *non Capitales* nominantur. *Civiles poenae ſunt*, quibus directo corpus non affligitur. *Ad poenas criminales capitales refertur* Capitis amputatio, Suſpendium, Rota, Suffocatio in aquis, Combuſtio, & Diſſectio in quatuor partes *Ad poenas criminales non capitales* Fuſtigatio, Abſciſſio duorum digitorum, Manus amputatio, Membrorum extenſio ſeu Tratto di Corda, Damnatio ad triremes metallum vel opus publicum. *Ad poenas civiles* mulcta pecuniaria,

Digitized by Google

Geld-Buſſe, Carcer & Relegatio. De quibus omnibus accurate tractavit *Carpz. Pr. C. P. 3. q. 128. 129. & 130. brev. Hahn. ad Weſ. h. t. n. 2.*

IV. *Irroganda eſt poena ipſis delinquentibus l. 22. C. de Poen.* non liberis *l. 26. ff. h.* nec haeredibus *l. 20. ff. eod.* niſi vel lis ſit conteſtata & condemnatio ſecuta, qua bonorum ademtio dictata ſit l. 20. *ff. de Accuſat.* vel criminis ea ſit atrocitas, ut poena ad liberos extendatur *l. 5. §. 1. C. ad L. Jul. Maj. d. l. 20.* nec brutis: licet ea, ne indignam refricent facti memoriam, nonnunquam tolli ſoleant *c. 4. caus. 15. q. 1. Petr. Theod. Coll. Crim. Diſp. 10. th. 3. l. h. Carpz. Pr. Cr. q. 131. n. 2. ſeqq.*

V. *Finis* poenarum *eſt*, ut ſollicita Juſtitiae adminiſtratione Numinis divini indignatio evitetur, *v. c. 32. cauſ. 23. q. 5.* delinquentes libidine peccandi exſtincta emendentur *l. 20. ff. h.* alii exemplo deterreantur *l. 6. §. 1. ff. h.* & boni ſua ſecuritate fruantur *c. 18. cauſ. 23. q. 5.* quod optime apud *Senecam de Clem. l. 1. c. 22.* his verbis traditum legimus: *In vindicandis injuriis haec tria lex ſecuta eſt, quae Princeps quoque ſequi debet, aut ut eum quem punit emendet, aut ut poena ejus caeteros meliores reddat, aut ut ſublatis malis ſecuriores caeteri vivant.*

VI. *Exſtinguitur poena* defuncto eo, qui criminis reus fuit *l. 6. ff. de Publ. jud.* nec in cadaver niſi in quibusdam atrociſſimis Criminibus animadvertitur, *v. l. 28. §. 15. ff. de Poen. Carpzov. d. l. n. 44. ſeqq.* De praeſcriptione *v. Juriſpr. l. 3. t. 28. n. 4.*

De bonis VII. *Damnatorum bona olim confiſcabantur* la-

lata ſententia condemnatoria in crimine capitali *l. 1. ff. h.* quae confiſcatio tamen ad bona propria pertinebat, quae ad haeredem extraneum tranſire poterant, non ad feudalia, nec fideicommiſſo ſubjecta, ſecundum *Habn. ad Weſ. b. t. verb. Item.* Conf. *tamen Matth. d. Crim. l. 48. c. 18. n. 2.*

damnatorum. L. 48. ff. 20.

VIII. *Jure Novellarum* Aſcendentes & Deſcendentes usque ad tertium gradum excludebant fiſcum *N. 134. c. f.* excepto Majeſtatis Crimine, quod in Authentica *Bona damnatorum* Irnerius novo jure ad Collaterales extendit *d. Auth. de Bon. Damn. C. de Bon. proſcr.* Per *Ord. Crim. a.* 218. vero, ſi crimen laeſae Majeſtatis excipias, *baec confiſcatio abrogata eſſe videtur. Carpzov. P. 3. q. 135. n. 9. ſeqq. Habn. ad Weſ. b. t. verb. Exceptio. Diſſ. Lauterb. Com. Jur. b. t.*

IX. *Eorum* quoque *bona in fiſcum cedebant, qui conſcientia delati* admiſſique *criminis*, metuque futurae ſententiae, non taedio vitae aut furore &c. *mortem ſibi conſciverant l. 1. C. b. l. 2. C. eod.* ubi in dubio haeredibus relinquebatur poteſtas defunctorum innocentiam oſtendendi *l. f. §. f. ff. h.* Quae confiſcatio *bodie* non niſi in reo Criminis laeſae Majeſtatis obtinet, *v. Ord. Crim. a.* 135 & 218. *quod teſtatur praejudicium Magn. Struv. ad Ant. Matth. de ſucceſſ. c. 19. a. 71. Habn. ad Weſ. t. Ad L. Corn. num. 7. verb. An vero.* De eo, qui accuſatorem in crimine non capitali corrupit, *v. l. 1. ff. h.*

De bonis eor. qui ante ſent. vel mortem ſibi conſciv. vel accuſ. corruperunt. L. 48. t. 21.

X. Hactenus de poenis in genere dictum: jam ad certas poenarum ſpecies, utpote Interdictionem, relegationem, & deportationem perveniendum eſt. *Interdicti ſunt*, quibus

De interdict. & relegat & deportatis.

Digitized by Google

L. 48. ff. t. 22. bus certo loco, advocatione, ordine aut ſimili quodam jure interdictum eſt *l.* 7. §. 10. 19. 20. *l.* 9. *ff. h. l.* 9. *ff. de Poen. Relegatus eſt*, qui certo loco incluſus vel excluſus eſt ſalvo civitatis jure *l.* 4. *l.* 5. *l.* 7. *ff. h. Relegatio fit vel ad tempus vel in perpetuum*: huic, non illi, quandoque partis bonorum publicatio adhaeret *d. l.* 4. *Ant. Matth. de Crim. l.* 48. *t.* 18. *c.* 1. *n.* 10. *Hodie* relegatio vel in perpetuum fit, *die ewige Verweiſung*, vel ad certum tempus, *die zeitliche Verweiſung*, vel memorante Hahnio revocabiliter, *auf künftige Erlaſſung*, quae poſtrema relegatio arbitrio Magiſtratus revocari poteſt. Indefinite concepta relegatio, *daß N. des Landes zu verweiſen ſey*, perpetuam relegationem denotat. *v. l.* 10. *de Poen. Hahn. ad Weſenb. t. de Poen. n.* 7. *Carpzov. Pr. Cr. P.* 2. *q.* 130. *num.* 170. *ſeqq. J. Civ.* e certo Provinciae loco relegatus non cenſetur a tota provincia excluſus *l.* 7. §. 15. *ff. h. t. J. Sax.* creditur e tota provincia relegatus per *P.* 4. *C. El.* 47. *ubi Carpzov. d.* 1. & ſi relegatio a ſuperiore facta eſt, etiam ad ſubfeuda extenditur. *Carpzov. Deciſ. Elect.* 98. Caeterum relegatio nec matrimonii vinculum ſolvit, *v. l.* 22. §. 7. *ff. ſolut. matr. Carpz. ad d. C. d.* 7. nec bona civitatem famamve (niſi ob delictum famoſum facta eſt *v. l.* 22. *ff. de his qui not. inf.*) tollit, *id. d.* 9. 12. *Hahn. ad Weſ. h. t. n.* 4. adeo ut relegatus alibi ad honores admitti poſſit *d.* 11. Affinis relegationi eſt *impoſitio venditionis ac migrationis ex certo aliquo pago*, cujus mentionem facit Elector Sax. P. 2. C. 8. *Carpzov. Pr. Cr. P.* 3. *q.* 130. *n.* 55. *Deportatus eſt*, qui in certum locum delatus eſt, ut in eo amiſſa civitate perpetuo commo-

re-

Digitized by Google

retur *l.* 6. *l.* 15. *ff. h. l.* 17. § 1. *ff. de Poen. v. Vinn. ad* § 2. *I. de Capit. dem.* Deportatio ab uſu receſſit. *Carpzov. d. q. num.* 14. *v. Juriſpr. l.* 1. *t.* 14. *a.* 4.

DE SENTENTIAM PASSIS ET RESTITUTIS.

L. 48. ff. t. 23.

XI. Qui ſententiam condemnatoriam paſſi ſunt, *reſtitui queunt via vel Juſtitiae*, probata ſcil. innocentia *l.* 1. §. *f. ff. d. quaeſt. vel Gratiae*, Principis clementia. *Reſtitutio, quae fit per gratiam*, olim a Principe ſummo fiebat *l.* 10. *C. h. l.* 1. §. 27. *ff. de quaeſt. hodie* fit etiam a Statu Imperii vi Superioritatis Territorialis *Eck. C. ff. h. t. n.* 3. *ſ. Juriſpr. l.* 3. *t.* 29. *a.* 1. *ſeqq.* & dividitur in *generalem & ſpecialem. Generalis eſt*, quae reditum impunitatemque tribuit *l.* 2. *l.* 7. *C. h. Specialis*, quae ſtatum priſtinum plenarie reddit *l.* 4. *C. h.* non tamen ea fructus aliis quaeſiti videntur comprehendi. *Ant. Matth. d. l. t.* 19. *c.* 5. *n.* 8. *ſeqq.*

XII. Tandem corpora punitorum petentibus, praecipue agnatis, ad ſepulturam dantur *l.* 1. *l.* 3. *ff h. v. a.* 6. *h. t. Hodie* etiam ad Anatomiam pro perſonae qualitate conceduntur, *Carpzov. P.* 3. *q.* 137. *n.* 72. praecipue cum apud nos Anatomia humani corporis ad minimum ſemel annuatim ſuſcipienda Profeſſori Anatom. ſit injuncta *in Verordnung beyder* **De Cadaveribus punitorum. L. 48. ff. t. 24.**

 Uni-

Univerſitäten t. Von der Facultät in der Artzeney §. Sonderlich aber.

LIB. IV.

TIT. I.

DE POSTULANDO.

L. 3. ff. t. 1.

I. Poſt jura perſonarum rerumque expoſita tranſitus fit ad Proceſſum Judicialem, ubi circa perſonas judicium conſtituentes actor reusve per ſe vel per alium poſtulans omittendus non eſt. *Dicitur* autem *poſtulare*, qui deſiderium ſuum vel amici ſui in jure apud eum, qui Juriſdictioni praeeſt, exponit, vel alterius deſiderio contradicit *l. 1. §. 2. ff. h.* Pro ſe poſtulare poteſt quilibet non prohibitus, *v. l. 43. §. 1. ff. de procur.* nec Advocatum adhibere tenetur, qui ad cauſam ſuam agendam inhabilis non eſt *pr. J. de iis per quos ag.* quod in cauſis ſummariis apud nos uſu frequentiſſimum, licet pro circumſtantiarum qualitate & legum diverſitate non eandem totius Germaniae eſſe conſuetudinem credam. *vid. Groenew. ad l. 26. C. de Procur.* Nonnullibi, ut in Sabaudia, ne quidem ſummi nominis JCto propriae cauſae defenſio committitur. *Fab. ad l. 1. ff. h. t. & Hill. ad Don. l. 18. c. 3. lit. i.* *Prohibetur* autem Jure Sax. non Civili *l. 1. §. 5. ff. h. pro ſe poſtulare*

Digitized by Google

lare (1) foemina, quae perſonam legitimam ſtandi in judicio deficiente Curatore non habet, *v. P. 2. P. El.* 15. *Habn. ad Weſ. h. t. n.* 4. ſive rea ſive actrix, ſive virgo ſive vidua ſit, *Carpz. Proc. T.* 5. *a.* 3. *n.* 48. 52. quod in foeminis illuſtribus, *id. P.* 2. *C.* 15. *d.* 9. *n.* 61. teſtamenta condentibus, cauſas matrimoniales tractantibus, & criminis publici accuſatis fallit, *id. d. t. Proc. n.* 75. *ſeqq. j. Berl. P.* 1. *Concl.* 15. (2) Minor 7. annis *l.* 1. §. 3. *ff. h. j. l.* 7. *ff. eod. v. Philip. ad O. P. S. t.* 3. *Conſ.* 2. (3) Surdus *a. l.* 1. §. 3.

II. Pro aliis poſtulantes Advocati appellantur. *Sunt* autem *Advocati*, qui partibus litigantibus cauſas perite defendendo aſſiſtunt *l.* 11. §. 1. *C. de Advoc. div. judiciorum. l.* 84. *C. eod. v. Berl. P.* 1. *Concl.* 9. *n.* 1. *ſeqq.* & cum cauſas privatorum tractant, privati, cum fiſcales ſeu publicas, Advocati fiſci nominantur, *v. l.* 2. *l.* 3. *C. de Adv. fiſci.* Porro *in Ordinarios & Supernumerarios* ſ. Extraordinarios *dividuntur*: quorum illi publica auctoritate in matriculam Advocatorum relati *l.* 13. *C. de Adv. div. jud.* hi relati non ſunt. Ita *in Curia Provinciali Lipſienſi* Advocatis ordinariis jus excludendi alios ab hoc munere datum eſt, utpote qui etiam juramento ad officium illud devincti ſunt, *Carpz. Proc. t.* 5. *art.* 1. *n.* 35. & 40. *ſeq.*

III. *Arcentur* vero *ab Advocati munere* alii Praetoris Edicto, alii Lege, alii ſententia Judicis. *Edicto Praetoris* mulieres *l.* 1. §. 5. *ff. h.* coeci *d.* §. & infames ſub diſtinctione *d. l.* 1. §. 6. & 11. hodie removentur indiſtincte ſecundum Jus Canon. *c.* 1. *cauſ.* 3. *qu.* 7. *Carpz. d. t. n.* 26. *Phil. ad O. P. S. T.* 3. *Conſ.*

3. *n.* 2. *Lege et ſimpliciter* (1) Haeretici *l. f. C. h.* (2) Juris imperiti *l.* 11. §. 1. *C. de Adv. div. jud.* hinc ſuam peritiam probare tenentur, *T.* 3. *O. P. S.* §. *Beſonders.* Conf. *Berl. P.* 1. *Concl.* 9. *n.* 54. *ſeqq.* (3) De quota litis cum cliente paciſcentes *l.* 5. *C. h.* (4) Milites §. *f. f. I. de Except. j. l.* 31. *C. locat.* *In certis cauſis* vero patrocinium praeſtare prohibentur (1) Judices & arbitri in cauſis, quas judicant *l.* 6. *pr. et* §. 6. *C. de poſtul. Franz. l.* 2. *R.* 15. *n.* 5. (2) Aſſeſſores in ſuo auditorio *l.* 5. *ff. de Off. Aſſ.* quod correctum eſſe putat per *l. f. C. eod. Wiſſ. ad* ■. *P.* 1. *D.* 5. *th.* 23. *Franz. c. l. n.* 1. *v. Ord. Cam. P.* 1. *t.* 6. *et t.* 19. §. *nachdem.* (3) Vaſalli in cauſa civili graviore, ut famoſa adverſus Dominum feudi II. *f.* 33. §. 2. *Bach. v.* 1. *D.* 8. *th.* 2. *l. g. j. Magn. Struv. S. J. F. c.* 15. *a.* 2. *n.* 3. (4) Clerici beneficiati apud judicem ſecularem *v. c.* 1. *et f. X. h. t. j. Ziegl. a. Inſt. Lanc. l.* 3. *t.* 2. §. 12. *verb. Qui.* (5) *Sententia judicis* advocationem apud certum judicem praeſtare ſpecialiter prohibiti *l.* 6. §. 1. *ff. h. j. l.* 9. *ff. de poen.* quae prohibitio nec ad ſucceſſorem in magiſtratu *d. l.* nec ad conſilium extrajudiciale dantem extendenda eſt, *v. l.* 1. §. 2. *ff. h. l.* 1. §. 11. *ff. de Extraord. cog. Hahn. ad Weſ. h. t. n.* 5.

IV. *Advocati regulariter a partibus* litigantibus *eliguntur l.* 2. *C. h. t.* *nonnunquam* vero *a Judice* ex officio, etiam inviti *dantur l.* 7. *C. h. l.* 2. *de R. J.* praecipue ſi litigans ob paupertatem Patronum invenire nequeat, *v. l.* 9. §. 5. *de Off. Proconſ.* quo caſu plerumque praeſtito a cliente paupertatis Juramento, *v. O. P. S. T.* 1. §. *Würde,* ſalarium Advocatis

Digitized by Google

catis e Fiſco ſolvitur, quod, ſi victores exiſtant, reſtituere ſolent, *Hahn. ad Weſ. h. t. num.* 3. nonnullibi autem habentur certi Pauperum Advocati, *Carpz. P.* 1. *C.* 1. *d.* 25: *j. Gail. l.* 1. *Obſ.* 43. *n.* 11. atque ita ex officio a Magiſtratu partibus non tantum in cauſis civilibus, ſed etiam criminalibus adjungi poſſunt, & aliquando debent, *v. Ord. Cr. a.* 88. *j. Carpz. Pr. Cr. P.* 3. *q.* 115. *n.* 91. *ſeq.*

V. *Advocati officium* eſt, ut (1) Cauſas, de quarum injuſtitia conſtat, repudiet *l.* 14. §. 1. *C. d. Jud.* illicitum tamen non erit eum defendere, qui in poſſeſſorio bonam fovet cauſam, malam in petitorio, quamdiu de petitorio non controvertitur, ſecundum *Hahn. ad Weſ. h. t. n.* 6. (2) Cauſas ſuſceptas ſine convitiis & fraudibus ea qua decet brevitate, fidelitate, diligentia & conſtantia tractet *l.* 6. §. 1. *C. h. t. d. l.* 14. *l.* 13. §. 9. *C. de Jud. O. P. S. T.* 3. *pr. Torg. Auiſchreib. de Anno* 1583. *tit. von Advocaten und Procurat. Lauterb. Comp. Jur. h. t. Hahn. ad Weſ. d. n.* 6. *v. Carpz. P.* 1. *C.* 1. *d.* 18. *&* 19.

VI. Pro tam fideli *opera ſolvitur Advocato honorarium*, quod *eſt* laboris adhibiti aequa remuneratio, & ſecundum Jus Civile 100: aureorum ſummam excedere non debet *l.* 1. §. 12. *ff. de extraord. cogn.* quod a moribus noſtris alienum eſſe, cum pro fori cujuslibet conſuetudine honoraria taxentur, aſſerit *Groenew. de ll. abrog. ad d.* §. *et Dion. Gothofr. eod.* Conf. *Finckelth. Obſ.* 98. *it. Berl. P.* 1. *Concl.* 9. *n.* 70. *ſeqq. Wiſſ. ad π. t. de Extraord. cogn. th.* 12: *Quod ſi promiſſum eſt ſalarium annuum, et Advocatus* intra annum vel *moritur*, vel lis transactione ſimilive via finitur, integri

V 3 anni

anni ſalarium nihilominus Advocato debetur *l.* 38. §. 1. *ff. loc. l.* 1. §. 13. *ff. de Extraord. cogn. l. f. C. de Cond. ob cauſ. dat.* eidemque ſolutum repeti nequit *dictis ll. Carpz. P.* 1. *C.* 1. *d.* 34. *Salarium petit Advocatus* vel actione ex ſtipulatu, vel implorato judicis officio, *v. l.* 4. *C. de Cond. ob cauſ. dat. l.* 1. §. 10. *et* 12. *ff. de extraord. cogn. v. Wiſſ. ad l.* 34. *ff. de V. S. th.* 1. *Gail. l.* 1. *ob.* 44. *num.* 2. Sed ab hoc honorario quam maxime differt *Palmarium*: hoc enim donum vel munus *eſt*, quod Advocatis a Clientibus ſuis victoriae cauſa, extraordinaria conſuetudine & liberalitate exhibetur. *v Lauterb. V.* 1. *D.* 21. *de Palm. Adv. c.* 2. *th.* 4.

TIT. II.

DE PROCURATORIBUS ET DEFENSORIBUS.

L. 3. ff. t. 3.

I. Principalium in judicio perſonarum, ut actoris & rei, nomine comparet etiam Procurator aut Defenſor. *Procurator* eſt, qui aliena negotia mandato domini adminiſtrat *l.* 1. *ff. de Procur.* quod mandatum in advocato non requiritur: *v. plur. Eck. t. de poſtul.* §. 1. *Carpz Pr. T.* 5. *a.* 1. *n.* 8. *et* 9. Eſt vero Procurator (1) alius *judicialis*, qui ad agendum aut defendendum, alius *extrajudicialis*, qui ad negotia adminiſtranda conſtituitur, *v. l.* 43. *ff. h. t.* Priorem hic praecipue conſideramus.

mus. (2) Alius *Principalis*, alius *ſubſtitutus*, *ein Affter-Anwald*; quae *ſubſtituendi poteſtas* Procuratori, cui ſpecialiter conceſſa non eſt, *obſervantia fori Saxon.* denegatur, *v. Carpzov. Pr. t.* 5. *art.* 5. *num.* 6. licet *Jure Civili* poſt litem conteſtatam Procurator libere ſubſtituere poſſit *l.* 8. *C. de Procur. v. l.* 22. *C. eod.* quod in dubio obſervandum eſt, quoties contraria obſervantia oſtendi nequit, *v. l.* 27. *de Teſtam. vid. plur. Laut. V.* 1. *D.* 23. *de Procur. ſubſt. C.* 3. §. 10. at Procurator ſubſtitutus alium ſubſtituere nequit, niſi ſubſtituendi facultas ipſi expreſſe tributa ſit. *Carpzov. d. t. num.* 9. *ſeqq. et Dec. Ill.* 297. (3) Alius eſt *ſpecialis*, qui ad unam rem, alius *generalis*, qui ad omnes res datus eſt *l.* 1. §. 1. *ff. h. t.* (4) Alius eſt Procurator *cum libera* (ſcil. poteſtate) alius *ſine libera:* ille eſt, cujus conſtitutioni clauſula cum libera vel formaliter vel virtualiter inſerta eſt *c.* 9. *X. c.* 4. *de Proc. in* 6. hic, cujus conſtitutioni non inſerta eſt. Hic reſtrictiorem, ille liberiorem poteſtatem habet, e. g. tranſigendi, paciſcendi &c. *v. Carpzov. Proc. t.* 5. *art.* 1. *num.* 11. non tamen habilis eſt ad expedienda ea, quae mandatum ſpeciale requirunt. *Carpz. Dec. Ill.* 20. *n.* 10. Denique (5) alius eſt Procurator *in rem* (ſ. utilitatem) *alienam*, alius *in rem ſuam*: *qui deſcribi poteſt*, quod ſit perſona, quae actiones alienas ex juſto titulo a domino ſibi mandatas in judicium deducit & in utilitatem ſuam adminiſtrat *l.* 4. *l.* 9. *C. l.* 25. *ff. h. t. l.* 13. §. 1. *ff. d. Pact. Lauterb. V.* 2. *D.* 12. *de Proc. in rem ſu. th.* 6. *j. Bach. a. Treutl. V.* 1. *D.* 9. *th.* 1. *l. a. verb. Unde. Franz. C. ff. h. t. n.* 43. (6) Alius eſt *verus*, alius *quaſi* pro-

Procurator, ille verum, hic praeſumtum habet domini mandatum, & praeſtita cautione rati admittitur, niſi de contraria ipſius voluntate conſtet *l. 40. § f ff. h. t. l. 21. C. h. O. P. S. t 7. §. Wir laſſen. Lauterb. V. 2. D. 5. De Caut. rati conjunct. th. 6.*

II. *Nituntur* autem *praeſumto Domini Mandato* (1) *Parentes et liberi*, quod de his, qui ſunt maſculini, non foeminini ſexus, intelligendum, *v. l. 35. ff. h. t. j. l. 1. §. 5. de Poſt.* at ſine diſtinctione, utrum ſint in poteſtate nec ne, utrum primi an ulterioris gradus *d. l. 35. j. l. 220. l. 51. ff. de V. S.* in infinitum, *Lauterb. d. Diſp. th 6. 7. 10. Philip. ad O. P. S. Conſ. 4. ubi praej. de foeminis num.* 8. (2) *Collaterales* usque ad gradum ſecundum incluſive *J. Civ. d. l. 35. J. Sax.* usque ad gradum tertium incluſive, *d. O. P. S. §. Wir laſſen. Phil. c. l.* Hic autem fratres cognatione, non conventione, (*Dutz-Brüder*) religione, affectu &c. tales, intelligendi ſunt. *Berl. P. 1. Concluſ. 24. n. 40. ſeqq. Lauterb. c. l. th. 11. Carpzov. Proc. T. 5. art. 6. num. 25. ſeqq.* (3) *Affines J. Civili* in linea recta & obliqua usque ad ſecundum gradum *d. l. 35.* durante, non diſſoluta affinitate, *v l. 3. §. 1 ff. de Peſtul. Berl. P. 1. concl. 14. num. 51. Lauterb. c. l. th. 17. Diſſ. Carpzov. Proc. t. 5. art. 6. n. 46. J. Sax.* tantum Socer pro Genero, & Gener pro Socero *d. §. Wir.* (4) *Maritus* pro uxore in receptitiis bonis *l. 21. C. h. t. Gail. l. 1. Obſ. 133. n. 7. Jur. Sax.* etiam in bonis dotalibus & paraphernalibus *per P. 2. C. El. 15. T. 8. O. P. S. §. Dieſe aber. Lauterb. l. 15. Carpzov. Pr. d. t. num. 34.* (5) *Conſortes*

ejuſ-

ejusdem litis, *Jure Civ.* lite conteſtata *l.* 2. *C. de Conſort. ejusd. litis. v. latiſſ. Lauterb. c. l. th.* 29. *ſeqq. Jus Sax.* generaliter loquitur *d.* §. *O. P. S. v. Carpzov. d. t. num.* 51. *id. P.* 1. *C.* 1. *d.* 29. *num.* 5.

III. *Verus Procurator mandato* vero *conſtituitur l.* 1. *ff. h.* quo deſtitutus ad judicium ne quidem cum cautione rati admittitur, *Carpzov. P.* 1. *C.* 1. *d.* 26. *Franz.* C. *ff h. t. n.* 25. imo prima vice 5. ſecunda 10. thalerorum poena afficitur ſecundum *O. P. S. t.* 6. *pr. Phil. ad d. T. Conſid.* 1. qua cautione reali, *v. Carpzov. Proc. t.* 5. *a.* 6. *num.* 1. adjuvatur, qui mutilum producit mandatum *a. l.* 1. *C. h. t. j. l.* 40 §. *f. ff. h. O. P. S. T.* 7. §. *Da auch etwan &c.* niſi cauſa mandatum ſpeciale deſideret. *Phil. ad d. T. O. P. Conſid.* 3. *Carpzov. Proc. t.* 5. *a.* 6. *n. f.* Quod Juri Civ. non convenit *l.* 26. *ff. de minor. Lauterb. Comp. Jur. h. t. l. c.* Quando autem ſine mandato admiſſus eſt Procurator, & dominus geſta ab eod. re integra ratihabet, ea ratihabitio mandato aequipollet & retrotrahitur *a. l. f. C. ad SCt. Maced.* ſi re non amplius integra, ratihabitio in ratihabentis, non tertii praejudicium valet, *v. l.* 3. §. 1. *ff. rem rat. hab. v. O. P. S. t.* 7. §. *Trüge. Franz. C. ff. h. t. num.* 28. *Carpzov. Proc. t.* 17. *a.* 2. *num.* 19. 22. *Berl. P.* 1. *Concl.* 14. *n.* 134.

IV. *Mandatum procuratorium ſecundum fori* cujuslibet *uſum formandum eſt*, *v l.* 24. *ff. Ad municipal.* Generaliter vero complecti debet, Quis, Quem, in qua cauſa, contra quem, coram quo Judice conſtituat, *Berl. P.* 1. *Concl.* 14. *n.* 70. quo anno & die,

v. c. f. X. h. t. Weſenb. C. *ff. h. t. num.* 7: Cautio rati non *I.* Civ. *v. l.* 6. *ff. d. de Cond. ind. Franz. C. ff. h. t. num.* 24. *Hahn. ad Weſ. h. t.* 6. *num.* 6. ſed nonnullorum locorum obſervantia requiritur, *v. Carpzov. P.* 1. *C.* 12: *d.* 27. Subſcriptio una cum ſigilli appoſitione J. Sax. *O. P. S. t.* 7. §. *Die Mandata &c.* neceſſaria eſt, *v. tamen Phil. ad d. T. Conſ.* 6. non Jure Civil. *v. Carpzov. c. l. Berl. P.* 1. *Concl.* 14. *num.* 74. *ſeqq. Hahn. ad Weſ. h. t. num.* 7. *v. Et aliquando ſigillo. Modum conſtituendi procuratorem* ponderantes alium deprehendimus *extrajudicialem*, quando procurator coram Notario & teſtibus vel literis privatis conſtituitur, alium *judicialem*, quando dominus apud acta procuratorem conſtituit illiusque geſta ſe ratihabiturum promittit. *Carpzov. Pr. t.* 5. *a.* 1. *num.* 115.

V. Mandatum Procuratorium Generale nullius eſt utilitatis, ubi ſpeciale deſideratur: appellatur autem *mandatum ſpeciale*, in quo articuli alicujus verbis expreſſis fit mentio ſpecialis; e. g. concedo poteſtatem Inſtrumenta recognoſcendi, in integrum reſtitutionem petendi &c. *Requiritur ſpeciale mandatum* in actibus maximi praejudicii, *v. l.* 25. §. 5. *ff. d. a. vel o. haer.* ut in renuntiatione litis, recognitione inſtrumentorum, Cautione rati, *Carpzov. Proc. t.* 5. *art.* 2. in reſtitutione in integrum minoris, *v. l.* 25. §. 1. *ff. de minor.* in delatione & relatione juramenti, id. *d. l.* 2. *Reſp.* 99. in matrimonio contrahendo, compromiſſo &c. *Hahn. ad Weſenb. h. t. num.* 7.

VI.

Digitized by Google

VI. *Procuratores conſtituunt* cauſarum *domini l. 1. ff. h. t.* tam directi quam utiles, ut Vaſalli *II. f.* 8. & 43. non pupilli aut minores ſine Tutorum auctoritate & Curatorum conſenſu *l.* 11. *C. de Procur.* ſubſiſtit tamen lata in favorem eorund. ſententia *l.* 14. *C. eod. Carpz. P.* 1. *Dec.* 14. non Tutores aut Curatores ſoli: hi enim actorem dant *d. l.* 11. *l.* 24. *ff. de Adm & per. tut. O. P. S. t.* 9. §. *Würden. neque mulieres* uſu Saxon. ſine curatorum conſenſu, *Carpzov. P.* 1. *C.* 1. *D.* 32. ipſi vero Curatores mulierum exhibendo Curatorium ſuum in judicio legitimant perſonam, imo actoria concedentes, nulla neceſſitate Curandae ſuae ſubſcriptionem adhibent; quae tamen neceſſaria eſt, ſi mulier ſit ſuorum liberorum Tutrix, Curatorque actorem in cauſa Tutelari conſtituat, in qua ſi vel ipſe Curator ſe ſiſtat, praeter Curatorium tutricis voluntatem docere tenetur. *Carpz. Proc. t.* 5. *a.* 3. *num.* 90. *ſeqq. Phil. ad t.* 9. *O. P. S. Conſid.* 2. *ubi praeſ.* Neque conſtituunt procuratores prohibiti vel natura, ut furioſi &c. *v. l.* 34. *ff. h.* vel Jure, ut excommunicati. *c. f. X. h. t.* praeterquam ad defendendum *c.* 7. *X. de judic.*

VII. *A munere procuratorio arcentur* (1) *foeminae l.* 18. *C. h. t.* niſi in rem ſuam ſint procuratrices *l.* 4. *C. eod.* alias exc. *v. l.* 41. *ff. h. l.* 3. §. 2. *ff. de lib. cauſ.* §. 3. *I. de ſuſp. tut. Jure Saxon.* in impetratione arreſti, confectione teſtamenti &c. etiam ſine curatore admittuntur. *Carpzov. Pr. t.* 5. *a.* 3. *n.* 70. *ſeq.* (2) *Milites* ob publicam utilitatem *l.* 7. *l.* 9. *h. t.* dummodo adverſus eos excipiatur *l.* 13. *C. h. t. Hahn. ad Weſenb. h. t. num.*

 4.

4. (3) *Minores* tam ante quam poſt impletum annum 17. Jure Can. *c.* 5. *de Procur. in* 6. & ſecundum obſervantiam Saxon. oppoſita inhabilitatis exceptione, uti pronunciatum eſſe refert *Phil. ad O. P. S. T.* 3. *conſ.* 2. *Nicol. Proc. Jud. p. m* 64. *l. c. Carpzov. Dec. Ill.* 203. & *Proc. t.* 5. *art.* 1. *num.* 19. *ſeqq.* (4) *Infames c.* 1. *cauſ.* 3. *q.* 7. *Gail. l.* 1. *Obſ.* 43. *num.* 1. *Hahn. ad Weſ. d. l.* Conf. *Tit. praec. aph.* 3.

VIII. *Procurator admittitur in cauſis* civilibus, licet famoſis, *v. l.* 6. §. 2. *ff. de his qui not. inf.* Cont. *Groenew. de LL. abrog. in l.* 40. *ff. h. t.* in criminalibus ceſſante Inſcriptionis vinculo a parte accuſatoris. *Ord. Crim. Car. V. a.* 12. a parte rei, ſi de poena nec capitali nec corporis afflictiva reo irroganda agatur, *v. l.* 1. *ff. an per al. cauſ. appell.* niſi is abſentiam rei ante litis conteſtationem defendere, *v. l.* 71. *ff. h. t.* aut exceptiones dilatorias proponere velit. *Carpzov. P.* 3. *q.* 115. *num.* 2. 48. & 77. *id. P.* 4. *C.* 42. *d.* 3. de Jur. Civ. *v. Magnif. Auth. S. J. C. Ex.* 7. *th.* 32. *j. Ant. Matth. de Cr. l.* 48. *t.* 31. *c.* 4. *n.* 2. *ſeqq.*

IX. *Procuratoris officium eſt* mandatum ſuſceptum exequi *l.* 8. §. *f. ff. Mand.* ejusque fines neutiquam excedere; *quodſi* autem *procurator in cauſa vel dolo vel culpa verſatur, domino hoc nocet l.* 10. *C. h. t. l.* 1. §. *f. ff. Quand. appell.* eique reſtitutione in integrum non ſuccurritur, niſi citra omnem culpam Domini damnum hoc datum ſit a Procuratore ſolvendo non exiſtente, vi clauſulae generalis *in l.* 1. §. 1. *ff. Ex quib. cauſ. maj. Carpzov. P.* 2. *C.* 1. *d.* 22. & 23. add. *Dec.* 203. *num.* 26.

Ex

Ex hoc mandato domino directo datur mandati actio, Procuratori contraria *l.* 46. §. 4. & 5. *ff. Mand.* Pariter cum Procurator lite conteſtata fiat dominus litis *l.* 22. *C. de Procur.* in ipſum, non in principalem *J. Civ.* ferenda eſt ſententia *l.* 1. *C. de Sentent.* quod *hodie* non attendi, nec Jure Can. receptum eſſe refert *Rittershuſ. de Diff. Jur. Civ. & Can. l.* 5. *c.* 24. *verb. Nunc. Hahn. ad Weſ. h. t. num.* 8. *verb. Sententia. Gail. l.* 1. *obſ.* 111. *num.* 2. *Groenew. de LL. abrog. d. l.* 1. *num.* 2.

X. *Conſtitutio Procuratoris diſſolvitur* non tantum utriusque, *v. l.* 58. *ff. de pact.* ſed etiam alterius partis voluntate, re integra, ante litis conteſtationem *l.* 16. *ff. h. t* non poſteam, niſi cauſa cognita *l.* 17. *pr. & §. f. ff. h. l.* 25. *ff. h. t. Gail. l.* 1. *Obſ.* 46. & adverſa parte, ſi contradicit, audita, *Carpzov. Dec. Ill.* 45. *num.* 18. & 24. *ubi praejud. Ziegler. ad Inſt. Jur. Can. l.* 3. *t.* 2. §. 15. Item lata ſententia definitiva procuratoris officium exſpirat, cum appellationem proſequi invitus non cogatur, niſi aliud actum ſit inter partes *c.* 14. *X. de Procur. l.* 17. *C. h. t.* 9. *l.* 10. *C. de Appellat. Hahn. ad Weſenb. h. t. num.* 11. *Carpzov. P.* 1. *C.* 1. *d.* 24. *ubi praejud.*

XI. Altera pars Tituli de defenſore agit, in qua *defenſor dicitur*, qui ſine mandato reum in judicio defendit *l. un. C. de ſatisd. i. l.* 46. §. 1. & 2. *ff. h. t.* Hic ſatisdare tenetur judicatum ſolvi *d. l. un. C.* cujuscunque ſit conditionis *l.* 51. §. *f. l.* 52. *ff. h. t. Franz. C. ff. h. t. num.* 52. & cavere de rato in actione reali *l.* 40. §. 2. *ff. h. t. j. l.* 45. §. *f. ff. h. t.* ſi illud ab adverſa parte in litis exordio eſt petitum *d. l. un.*

Quod cujusque univerſitatis nomine vel contra eam agatur. L. 3. ff. t. 4.

XII. Hactenus de Procuratore privatorum. Procurator Univerſitatis dicitur *Syndicus l.* 1. §. 1. *ff. b. t.* & *deſcribi poteſt*, quod ſit procurator univerſitatis, qui communi mandato cauſas ejuſdem in judicio adminiſtrat *l.* 1. § 1. *l.* 6. § 3. *ff. b. t. Univerſitas* autem *eſt* corpus e diſtantibus perſonis collectum & unitum, communibus juribus rebus & perſonis ad utilitatem communem utens *d. l* 1. *Magn. Auctor. S. J. C. Ex.* 7. *th.* 40. & 41. *Carpzov. Proc. T.* 5. *art.* 4. *num.* 5. *Cogitur univerſitas per Syndicum litigare*, ne actione aut defenſione per plures ſciſſa incommodo afficiatur adverſarius, *v. l.* 5. §. 7. *ff. Judic. ſolvi. Carpzov. P.* 1. *Conſt.* 13. *d.* 5. Non tamen inde colligi poteſt, id quod alia quam Syndico conſtituto via in judicio ab univerſitate geſtum eſt, ipſo jure nullum eſſe, uti docet *Ziegler ad Inſt. Jur. Canon. l.* 3. *th.* 2. *verb. Syndicus.*

XIII. *Syndicum conſtituit* vel lex vel lege deficiente *univerſitas* a Principe confirmata *l.* 1. *l.* 3. *ff. b. t. n.* 3. quae ſi *ordinata* eſt, i. e. certum habet ordinem regentem cauſasque judiciales curantem, ordinis illius major pars conſentiens Syndicum facit: ſi *minus ordinata*, ut in pagis accidit, in univerſitate numeroſa majoris partis: non numeroſa, ſingulorum conſenſus & ſubſcriptio requiritur, niſi deſuper inſtrumentum confectum, *Berl. P.* 1. *Concl.* 14. *n.* 88. vel conſtitutio judicialiter facta

Digitized by Google

ĉta ſit, adeo ut nequidem Tutores nomine pupillorum, curatores nomine viduarum a ſubſcriptione ſint excludendi, Syndico neceſſitate cum Syndicatu Curatoria & Tutoria exhibendi impoſita. *v. l. 2. l. 3. l. 4. l. 6. §. 1. ff. h. t. vid. Carpzov. P. 1. C. 1. d. 7. id. Proc. T. 5. a. 4. num. 33. ſeqq. Hahn. ad Weſ. h. t. n. 2. verb. Nec enim.* Quae & ſimilia e conſuetudine praecipue aeſtimanda ſunt, *v. l. 6. pr. ff. h.*

XIV. *Syndicus conſtitui poteſt* non tantum qui e corpore univerſitatis eſt, ſed *etiam extraneus*, *v. l. 1. §. f. ff. h. Carpz. P. 1. C. 1. d. 7. Hahn. h. t. num.* 5. & patris ſuffragium filio, filiique patri prodeſt *l. 5. ff. h.* imo ut duae partes Decurionum adfuerint, is quoque, quem decernunt, numerari poteſt *l. 4. ff. h.* Officium Syndici idem eſt quod Procuratoris, & *praeſumitur* is legitime conſtitutus *habere mandatum cum libera*, *ſecundum Gail. l. 2. Obſ. 72. n.* 11. nec removetur unus Syndicis duobus conſtitutis a Judicio, ſi ſolus compareat, *v. l. 32. ff. de procur. Carpz. Dec. 26. id. Proc. t. 5. art. 4. num.* 5. ad delatum juramentum vero praeſtandum Syndicus ut talis non admittitur, ſed illud a tribus quatuorve membris univerſitatis exactiſſimam cauſae notitiam habentibus perſolvitur. *P. 1. Conſt. El. 13. ibique Carpzov. d. t. 32. j. Magn. Auth. S. J. C. Ex. 7. th.* 44.

XV. Quodſi Procuratores, de quibus actum eſt, pecuniam acceperint, ut per *calumniam* alicui negotium facerent vel non facerent *l. 1. ff. h. t. l. 3. §. 1. ff. eod. Praetor* in eos *actionem in factum* conceſſit, quae eſt perſonalis, poenalis, mixta, & datur illi, cu-

jus

Digitized by Google

jus intuitu pecunia data vel promiſſa eſt, ut ei negotium fieret vel non fieret, non haeredibus *l. 4. ff. h. t.* adverſus accipientem, non haeredes *l. 5. ff. h.* ad hoc ut intra annum quadruplum, poſt annum ſimplum praeſtent *l. 1. ff. h.* Hanc actionem exoleviſſe dicit *Groenew. de LL. abrog. h. t.* infrequentem eam eſſe ſentio cum *Eck. C. ff. h. t. §. 5.*

TIT. III.

DE

MAGISTRATIBUS ROMANIS.

Actores & Rei una cum perſonis pro ipſis in judicio comparentibus viſi ſunt in ſuperioribus, a quibus ad Judices transeundum eſt, qui cum Jure Romano diverſae poteſtatis fuerint eorumque conditio ad noſtram Rempubl. referri non niſi cum aliqua difficultate poſſit, *v. Groenew. d. LL. abrog. t. de Senat.* Magiſtratus Romanos in ſubſequentibus magis attingere quam exponere lubet.

I. *Magiſtratus dici poteſt* perſona publica quae jurisdictioni praeeſt, *v. l. 1. ff. de Off. ej. cui mand. Dividitur in Urbanum & Provincialem*: ille in ipſa urbe Roma, hic in provincia jus dicebat. *Urbanus* erat vel *ordinarius*, qui ſemper erat in Republ. *Extraordinarius*, qui emergente neceſſitate eligebatur. Ad *Magiſtratum Urbanum* refero (1) *Conſulem*, qui ſenatui praeerat. Hujus poſt regifugium magna fuit dignitas, *v. l. 8. C. de dignit.* & poteſtas *l. 2. §. 16. ff. de O. J.*

De Officio Conſul. L. 1. ff. t. 10.

Franz.

Franz. C. ff. h. t. num. 3. Quae reſtricta eſt per provocationem ab eo conceſſam, prohibitamque in caput civis Romani animadverſionem *d. l.* Tempore Ulpiani Conſules voluntariam & contentioſam Juriſdictionem habuiſſe videntur *l. un. ff. h. t. j. l.* 57. *ff. de re jud. j. l.* 5. §. 1. *ff. de off. ej. cui mand. Juriſd. Hahn. ad Weſenb. h. t. verb. Ea.* Conf. *Magnif. Auctor S. J. C. Ex.* 4. *th.* 11.

II. (2) *Praefectum Praetorio.* Qui ab initio cohortibus aulae (i. e. militibus, quos in ſui cuſtodiam alebant Principes) praefuit & res militares tractavit, poſtea cauſis civilibus adhibitus eſt & adeo poteſtate crevit, ut ab ipſius ſententia non appellaretur *l. un.* §. 1. *ff. h. t.* ſed ſupplicatio admitteretur *l. un. C. de ſent. Praef. Praet. j. l.* 17. *ff. de min. Hahn., ad Weſ. h. t.* Tandem plures Praefecti creati diverſisque regionibus ut adminiſtratores praepoſiti ſunt. *v. Franz. C. ff. h. t. num.* 5. *ſeq. Magn. Auct. S. I. C. Ex.* 4. *th.* 14. *ſeqq.* De officio Praefecti Praetorio. L. 1. ff. t. 11.

III. (3) *Praefectum urbi*: cujus Magiſtratus extraordinarius ſub Regibus & Conſulibus fuit, quia Regibus & Conſulibus ob bella &c. abeuntibus eligebatur. Sub Imperatoribus ordinarius extitit, *Franz. C. ff. h. t. n.* 11. & 12. atque jus dixit in criminalibus in urbe & extra eam usque ad centeſimum lapidem *l.* 1. *pr.* & §. 4 *ff. h. t. v. l.* 7. *l. f. C. ad L. Fab. de Plag. Wiſſ. ad* ✝. *P.* 1. *D.* 5. *th.* 5. at in civilibus quibusdam tantum cauſis cognitionem habuit *l.* 1. §. 9. 11. *ff. eod. v. Franz. C. ff. h. t.* 9. *Magn. Auct. S. I. S. h. t. th.* 17. De officio Praefecti Urbi. L. 1. ff. t. 12.

IV. (4) *Quaeſtorem.* Quaeſtorum alii erant capita- De officio

Quaeſtoris. L.1.ff.t.13.

pitales, alii pecuniae publicae, *v. l.* 2. §. 22. & 23. *ff. de O. J. bi vel provinciales*, qui cum Proconſulibus & Propraetoribus in provincias ibant: *vel urbani*, qui aerarii curam gerebant: *v. Hild. in Antiq. Rom. v. Quaeſtor.* Sub Imperatoribus deinde Quaeſtorum munus ingreſſus & qs. primordium gerendorum honorum ſententiaeque in ſenatu dicendae fuit *l.* 1. §. 3. *ff. h. t.* imo Juſtitiae adminiſtrandae directio. Tandem in aula ipſis commiſſa eſt reſponſorum principis ſubnotatio &c. *Auth. Glorioſiſſimi C. de diverſ. reſcript. l.* 52. §. 2. *C. de Appel. Magn. Auctor Synt. J. C. h. t. th.* 20. *Franz. C. ff. h. t. n.* 9.

De officio Praetorum. L.1.ff.t.14.

V. (5) *Praetorem.* Hic vel *Urbanus* dicebatur, & inter cives; vel *peregrinus*, & inter peregrinos jus reddebat *l.* 2. §. 27. & 28. *ff. d. O. J.* Jus ipſe dicebat de cauſis non criminalibus, ſed civilibus *l.* 1. §. *f. ff. de Suſp. Tut. j. l.* 1. *ff. de Juſt. & Jur.* praecipue per tria verba ſolennia, do, dico, addico, *v. Briſſon. de formul. l.* 5. *p.* 465. Illius auctoritas ſub Imperatoribus magis magisque diminuta eſt, unde ea, quae voluntariae ſunt Jurisdictionis, principaliter expedivit, *v. l.* 1. *C. h. t. j. l. f. C. de praed. & al. reb. min.* Denique *l.* 3. *ff. h. t.* res judicatas a Magiſtratu inhabili per errorem dato propter utilitatem publicam ſuſtineri, non communem errorem jus facere probat. *v. Jac. Gothofred. Diſſertat. ad dict. loc. Hahn. ad Weſ. h. t. verb. Omnis.* qui eam ad Magiſtratus a Tyrannis conſtitutos applicat. *Franz. C. h. t. & Magn. Auctor Synt. J. C. h. t. th.* 23. 25.

De officio Praefecti Vigilum. L.1.ff.t.15.

VI. (6) *Praefectum vigilum*, qui Magiſtratus fuit Extraordinarius *l.* 2. §. 33. *ff. de O. J.*

ab

Digitized by Google

ab Auguſto conſtitutus *l. 1. ff. h. t. Franz. C: ff. h num.* 2. cognitionem de incendiis, effractoribus, furibus, raptoribus, receptatoribus habuit *l.* 3. §. *f. ff. h.* & jus fuſtibus flagellisque caedendi *l.* 4. *ff. h.* non animadvertendi in criminalibus *d. l.* 3. §. *f. ff. l. un. C. eod.* Hic Magiſtratus ſucceſſu temporis ſua auctoritate cecidit. *Magn. Auctor S. J. C. h. th* 28. Caeterum e *l.* 3. §. 1. *ff. h. t.* colligitur, incendium in dubio culpa habitantium excitatum praeſumi. *v. Habn. ad Weſ. h. t. verb. Per negligentiam.*

De officio Proconſulis & Legati. L. 1. ff. t. 16.

VII. Conſideravimus huc usque Magiſtratus Urbanos, progrediendum ad *Provinciales:* quibus accenſetur (1) *Proconſul*: (ejus originem *v. ap. Franz. h. t.*) qui in provinciam mittebatur, ut eand. regeret per ſpatium annuum, jus in cauſis civilibus tam voluntariae quam contentioſae Jurisdictionis, & criminalibus dicendo *l.* 2. *l.* 6. *l.* 11. *ff. h. t.* Utitur autem Jurisdictione contentioſa ingreſſus Provinciam *l.* 4. §. *f. ff. h.* voluntaria, egreſſus urbe *l.* 2. *ff. h. t. v. Franz. num.* 11. ProConſuli adjungebatur *Legatus*, ut ei ſi opus eſſet Jurisdictio mandaretur *l.* 5. *l.* 6. §. 1. *ff. h. t* qui proinde nudus mandatarius non erat, hinc & ab eo ad proconſulem provocari poterat *l. 2. ff. Quis a quo appel. j. l.* 1. §. 1. *ff. de off. ej. cui mand.* & cauſarum criminalium cognitionem, non ſententiae dictionem habebat *l.* 6 *ff. h. t. j. l. un. C. h. t. Franz. h. t. n.* 21. *Wiſſ. h. t. th.* 10.

De officio Praefecti Auguſtalis. L. 1. ff. t. 17.

VIII. (2) *Praefectus Auguſtalis* ab Auguſto ſic dicitur, & Ægypto praefectus eſt, cauſas civiles voluntariae *l.* 21. *ff. de manum. vind.* & contentioſae Jurisdictionis tractavit *l. un.*

ff. h. tributaque etiam per militare auxilium exigit *l. 1. C. h. t.*

De officio Praeſidis. L.1.ff.t.18. IX. (3) *Praeſes:* qui ad Provinciam regendam mittebatur tamdiu, quamdiu Principi placebat, in cauſa civili voluntariae & contentioſae Jurisdictionis item criminali Juris dicendi poteſtatem habebat *l. 2. l. 3. l. 16. ff. h. t.* & deportare, ſi generalis erat, non prohibebatur, *v. l. 6. §. f. ff. h. l. 2. §. 1. ff. de poen. Wiſſ. h. th. 13.* Conf. *Hahn. ad Weſ. h. t.* praeterea malos homines conquirendo pacatam ſervare provinciam *l. 13. ff. h. t.* non quod factum, ſed faciendum eſt ſpectare *l. 12. ff. h. t.* dignitatisque contemtum in converſatione cum provincialibus evitare jubebatur *l. 19. ff. h. t.*

De officio Procuratoris Caeſaris vel Rationalis. L.1. ff. t. 19. X. (4) *Procurator Caeſaris vel Rationalis:* fiſcalibus cauſis in provinciis praefectus erat, & ſucceſſu temporis aliquam inter fiſcum & privatos Jurisdictionem nanciſcebatur *l. 5. C. ubi cauſ. ſtat. l. 9. ff. de Off. Proconſ.* in quo hoc praecipuum eſt, quod Caeſare haerede inſtituto, miſcendo ſe haereditati Caeſarem haeredem facit *l. 1. §. f. ff. h. t. Wiſ. h. t. th. 17.* Conf. *Magn. Auct. S. J. C. h. t. it. Franz. h. t.*

De officio Juridici. L. 1. ff. t. 20. XI. (5) *Juridicus Alexandriae*, qui praefecto Auguſtali adjunctus eſt, Alexandriae Jus dixit, tutoris dandi facultatem *l. f. ff. h. t.* legis actionem *l. 1 ff. h. t.* & jus inſinuationes ad acta referendi habuit *l. 1. C. h. Hahn. ad Weſ. h. t. verb. Adeo.*

De officio ejus cui mandata eſt jurisdictio. L.1. ff. t. 21. XII. Quia Magiſtratus non raro impediuntur, quo minus ipſi jus dicant, Jurisdictionem ſuam alii mandare ſolent. *At mandare Jurisdictionem* is demum *poteſt*, qui eam ſuo jure *l. 5. ff. de Jurisd.* non alieno beneficio,

actu

actu *l.* 4. §. *f. de Off. Proc.* non potentia habet. Item *mandari debet Juriſdictio*, quae mandari non prohibetur, non Juriſdictio extraordinaria aut merum Imperium *l.* 1. *ff. h. t. mandari* tamen *illi* tantum *poteſt* Juriſdictio, qui habilis & naturaliter & civiliter *l.* 12. §. 2. *ff. de Jud. j. t.* 43. §. *de Proc. l. un. C. Qui pro ſua Juriſd.* Is vero cui mandata eſt Juriſdictio, eadem ſecundum mandati vel generalis vel ſpecialis modum formaliter aut virtualiter expreſſum uti debet *l.* 16. *l.* 17. *ff. de Juriſdiction. j. l. f.* §. 1. *ff. de Juriſd.* Tandemque *tollitur* mandata Juriſdictio mandantis revocatione *l.* 18. *ff. de jud.* & morte re adhuc integra interveniente *l.* 6. *ff. de Juriſd.*

XIII. Magiſtratui ſolebat adjungi *Aſſeſſor*, qui conſiliis ipſum adjuvaret *L.* 7. *C. h. t.* quicquid hic in eo officio quaeſierat, peculio quaſi caſtrenſi cedebat *d. l. Apud nos.* Judici adjunguntur *Scabini*, *die Gerichts-Schoppen*, qui una cum judice judicium conſtituunt, eorumque praeſentia adeo neceſſaria eſſe creditur, ut Elector Sax. in *Dec. Nov.* 73. inſinuationem Teſtamenti Actuario ſoli factam pro inutili habeat, niſi periculum fuiſſe in mora idem judicialiter atteſtetur, *Dec. N.*45. quo de antea diſputatum a *Carpzov. Proc. t.* 2. *art.* 4. *num.* 32. *ſeqq. it. l.* 6. *Reſp.* 12. Conf. *Berl. P.* 1. *Concl.* 8. *num.* 6. *ſeqq.* De officio Aſſeſſorum. L. 1. ff. t. 23.

XIV. Non praetereundus eſt hoc loco *Actuarius*, qui adeo neceſſarius eſt in judicio, ut ob defectum illius acta nullitatis vitium incurrant. *Ord. Cam. P. t.* 59 *Phil. ad O. P. S. t.* 2. *Conſ.* 2. *n.* 5. *ubi praejud.* & *eſt* publica perſona acta in judicio conſcribens mandato judicis, *v. C.* 11. *X. de probat.* Ad offi-

4. (3) *Minores* tam ante quam poſt impletum annum 17. Jure Can. *c.* 5. *de Procur. in* 6. & ſecundum obſervantiam Saxon. oppoſita inhabilitatis exceptione, uti pronunciatum eſſe refert *Phil. ad O. P. S. T.* 3. *conſ.* 2. *Nicol. Proc. Jud. p. m* 64. *l. c. Carpzov. Dec. Ill.* 203. & *Proc. t.* 5. *art.* 1. *num.* 19. *ſeqq.* (4) *Infames c.* 1. *cauſ.* 3. *q.* 7. *Gail. l.* 1. *Obſ.* 43. *num.* 1. *Hahn. ad Weſ. d. l.* Conf. *Tit. praec. aph.* 3.

VIII. *Procurator admittitur in cauſis* civilibus, licet famoſis, *v. l.* 6. §. 2. *ff. de his qui not. inf.* Cont. *Groenew. de LL. abrog. in l.* 40. *ff. h. t.* in criminalibus ceſſante Inſcriptionis vinculo a parte accuſatoris. *Ord. Crim. Car. V. a.* 12. a parte rei, ſi de poena nec capitali nec corporis afflictiva reo irroganda agatur, *v. l.* 1. *ff. an per al. cauſ. appell.* niſi is abſentiam rei ante litis conteſtationem defendere, *v. l.* 71. *ff. h. t.* aut exceptiones dilatorias proponere velit. *Carpzov. P.* 3. *q.* 115. *num.* 2. 48. & 77. *id. P.* 4. *C.* 42. *d.* 3. de Jur. Civ. *v. Magnif. Auth. S. J. C. Ex.* 7. *th.* 32. *j. Ant. Matth. de Cr. l.* 48. *t.* 31. *c.* 4. *n.* 2. *ſeqq.*

IX. *Procuratoris officium eſt* mandatum ſuſceptum exequi *l.* 8. §. *f. ff. Mand.* ejusque fines neutiquam excedere; *quodſi* autem *procurator in cauſa vel dolo vel culpa verſatur, domino hoc nocet l.* 10. *C. h. t. l.* 1. §. *f. ff. Quand. appell.* eique reſtitutione in integrum non ſuccurritur, niſi citra omnem culpam Domini damnum hoc datum ſit a Procuratore ſolvendo non exiſtente, vi clauſulae generalis *in l.* 1. §. 1. *ff. Ex quib. cauſ. maj. Carpzov. P.* 2. *C.* 1. *d.* 22. & 23. add. *Dec.* 203. *num.* 26.

Ex

Ex hoc mandato domino directo datur mandati actio, Procuratori contraria *l.* 46. §. 4. & 5. *ff. Mand.* Pariter cum Procurator lite conteſtata fiat dominus litis *l.* 22. *C. de Procur.* in ipſum, non in principalem *J. Civ.* ferenda eſt ſententia *l.* 1. *C. de Sentent.* quod *hodie* non attendi, nec Jure Can. receptum eſſe refert *Rittershuſ. de Diff. Jur. Civ. & Can. l.* 5. *c.* 24. *verb. Nunc. Hahn. ad Weſ. h. t. num.* 8. *verb. Sententia. Gail. l.* 1. *obſ.* 111. *num.* 2. *Groenew. de LL. abrog. d. l.* 1. *num.* 2.

X. *Conſtitutio Procuratoris diſſolvitur* non tantum utriusque, *v. l.* 58. *ff. de pact.* ſed etiam alterius partis voluntate, re integra, ante litis conteſtationem *l.* 16. *ff. h. t* non poſteam, niſi cauſa cognita *l.* 17. *pr.* & § *f. ff. h. l.* 25. *ff. h. t. Gail. l.* 1. *Obſ.* 46. & adverſa parte, ſi contradicit, audita, *Carpzov. Dec. Ill.* 45. *num.* 18. & 24. *ubi praejud. Ziegler. ad Inſt. Jur. Can. l.* 3. *t.* 2. §. 15. Item lata ſententia definitiva procuratoris officium exſpirat, cum appellationem proſequi invitus non cogatur, niſi aliud actum ſit inter partes *c.* 14. *X. de Procur. l.* 17. *C. h. t.* 9. *l.* 10. *C. de Appellat. Hahn. ad Weſenb. h. t. num.* 11. *Carpzov. P.* 1. *C.* 1. *d.* 24. *ubi praejud.*

XI. Altera pars Tituli de defenſore agit, in qua *defenſor dicitur*, qui ſine mandato reum in judicio defendit *l. un. C. de ſatisd.* 1. *l.* 46. §. 1. & 2. *ff. h. t.* Hic ſatisdare tenetur judicatum ſolvi *d. l. un. C.* cujuscunque ſit conditionis *l.* 51. §. *f. l.* 52. *ff. h. t. Franz. C. ff. h. t. num.* 52. & cavere de rato in actione reali *l.* 40. §. 2. *ff. h. t. j. l.* 45. §. *f. ff. h. t.* ſi illud ab adverſa parte in litis exordio eſt petitum *d. l. un.*

Quod cujusque univerſitatis nomine vel contra eam agatur. L. 3. ff. t. 4.

XII. Hactenus de Procuratore privatorum. Procurator Univerſitatis dicitur *Syndicus l. 1. §. 1. ff. b. t.* & *deſcribi poteſt*, quod ſit procurator univerſitatis, qui communi mandato cauſas ejuſdem in judicio adminiſtrat *l. 1. §. 1. l. 6. § 3. ff. b. t. Univerſitas* autem *eſt* corpus e diſtantibus perſonis collectum & unitum, communibus juribus rebus & perſonis ad utilitatem communem utens *d. l. 1. Magn. Auctor. S. J. C. Ex. 7. th. 40. & 41. Carpzov. Proc. T. 5. art. 4. num. 5. Cogitur univerſitas per Syndicum litigare*, ne actione aut defenſione per plures ſciſſa incommodo afficiatur adverſarius, *v. l. 5. §. 7. ff. Judic. ſolvi. Carpzov. P. 1. Conſt. 13. d. 5.* Non tamen inde colligi poteſt, id quod alia quam Syndico conſtituto via in judicio ab univerſitate geſtum eſt, ipſo jure nullum eſſe, uti docet *Ziegler ad Inſt. Jur. Canon. l. 3. th. 2. verb. Syndicus.*

XIII. *Syndicum conſtituit* vel lex vel lege deficiente *univerſitas* a Principe confirmata *l. 1. l. 3. ff. b. t. n. 3.* quae ſi *ordinata* eſt, i. e. certum habet ordinem regentem cauſasque judiciales curantem, ordinis illius major pars conſentiens Syndicum facit: ſi *minus ordinata*, ut in pagis accidit, in univerſitate numeroſa majoris partis: non numeroſa, ſingulorum conſenſus & ſubſcriptio requiritur, niſi deſuper inſtrumentum confectum, *Berl. P. 1. Concl. 14. n. 88.* vel conſtitutio judicialiter fa-

cta

ſta ſit, adeo ut nequidem Tutores nomine pupillorum, curatores nomine viduarum a ſubſcriptione ſint excludendi, Syndico neceſſitate cum Syndicatu Curatoria & Tutoria exhibendi impoſita. *v. l. 2. l. 3. l. 4. l. 6. §. 1. ff. h. t. vid. Carpzov. P. 1. C. 1. d. 7. id. Proc. T. 5. a. 4. num. 33. ſeqq. Hahn. ad Weſ. b. t. n. 2. verb. Nec enim.* Quae & ſimilia e conſuetudine praecipue aeſtimanda ſunt, *v. l. 6. pr. ff. h.*

XIV. *Syndicus conſtitui poteſt* non tantum qui e corpore univerſitatis eſt, ſed *etiam extraneus*, *v. l. 1. §. ſ. ff. h. Carpz. P. 1. C. 1. d. 7. Hahn. h. t. num. 5.* & patris ſuffragium filio, filiique patri prodeſt *l. 5. ff. h.* imo ut duae partes Decurionum adfuerint, is quoque, quem decernunt, numerari poteſt *l. 4. ff. h.* Officium Syndici idem eſt quod Procuratoris, & *praeſumitur* is legitime conſtitutus *habere mandatum cum libera*, *ſecundum Gail. l. 2. Obſ. 72. n. 11.* nec removetur unus Syndicis duobus conſtitutis a Judicio, ſi ſolus comparear, *v. l. 32. ff. de procur. Carpz. Dec. 26. id. Proc. t. 5. art. 4. num. 5.* ad delatum juramentum vero praeſtandum Syndicus ut talis non admittitur, ſed illud a tribus quatuorve membris univerſitatis exactiſſimam cauſae notitiam habentibus perſolvitur. *P. 1. Conſt. El. 13. ibique Carpzov. d. t. 32. j. Magn. Auth. S. J. C. Ex. 7. th. 44.*

XV. Quodſi Procuratores, de quibus actum eſt, pecuniam acceperint, ut per *calumniam* alicui negotium facerent vel non facerent *l. 1. ff. h. t. l. 3. §. 1. ff. eod. Praetor* in eos *actionem in factum* conceſſit, quae eſt perſonalis, poenalis, mixta, & datur illi, cujus

jus intuitu pecunia data vel promiſſa eſt, ut ei negotium fieret vel non fieret, non haeredibus *l.* 4. *ff. h. t.* adverſus accipientem, non haeredes *l.* 5. *ff. h.* ad hoc ut intra annum quadruplum, poſt annum ſimplum praeſtent *l.* 1. *ff. h.* Hanc actionem exolevifſe dicit *Groenew. de LL. abrog. h. t.* infrequentem eam eſſe ſentio cum *Eck. C. ff. h. t.* §. 5.

TIT. III.

DE

MAGISTRATIBUS ROMANIS.

Actores & Rei una cum perſonis pro ipſis in judicio comparentibus viſi ſunt in ſuperioribus, a quibus ad Judices transeundum eſt, qui cum Jure Romano diverſae poteſtatis fuerint eorumque conditio ad noſtram Rempubl. referri non niſi cum aliqua difficultate poſſit, *v. Groenew. d. LL. abrog. t. de Senat.* Magiſtratus Romanos in ſubſequentibus magis attingere quam exponere lubet.

I. *Magiſtratus dici poteſt* perſona publica quae jurisdictioni praeeſt, *v. l.* 1. *ff. de Off. ej. cui mand. Dividitur in Urbanum & Provinciatem*: ille in ipſa urbe Roma, hic in provincia jus dicebat. *Urbanus* erat vel *ordinarius*, qui ſemper erat in Republ. *Extraordinarius*, qui emergente neceſſitate eligebatur. Ad *Magiſtratum Urbanum* refero (1) *Conſulem*, qui ſenatui praeerat. Hujus poſt regifugium magna fuit dignitas, *v. l.* 8. *C. de dignit.* & poteſtas *l.* 2. §. 16. *ff. de O. J.*

De Officio Conſul. L. 1. ff. t. 10.

Franz.

Franz. C. ff. h. t. num. 3. Quae reſtricta eſt per provocationem ab eo conceſſam, prohibitamque in caput civis Romani animadverſionem *d. l.* Tempore Ulpiani Conſules voluntariam & contentioſam Juriſdictionem habuiſſe videntur *l. un. ff. h. t. j. l.* 57. *ff. de re jud. j. l.* 5. §. 1. *ff. de off ej. cui mand. Juriſd. Hahn. ad Weſenb. h. t. verb. Ea.* Conf. *Magnif. Auctor S. J. C. Ex.* 4. *th.* 11.

II. (2) *Praefectum Praetorio.* Qui ab initio cohortibus aulae (i. e. militibus, quos in ſui cuſtodiam alebant Principes) praefuit & res militares tractavit, poſtea cauſis civilibus adhibitus eſt & adeo poteſtate crevit, ut ab ipſius ſententia non appellaretur *l. un.* §. 1. *ff. h. t.* ſed ſupplicatio admitteretur *l. un. C. de ſent. Praef. Praet. j. l.* 17. *ff. de min. Hahn. ad Weſ. h. t.* Tandem plures Praefecti creati diverſisque regionibus ut adminiſtratores praepoſiti ſunt. *v. Franz. C. ff. h. t. num.* 5. *ſeq. Magn. Auct. S. I. C. Ex.* 4. *th.* 14. *ſeqq.* De officio Praefecti Praetorio. L. 1. ff. t. 11.

III. (3) *Praefectum urbi*: cujus Magiſtratus extraordinarius ſub Regibus & Conſulibus fuit, quia Regibus & Conſulibus ob bella &c. abeuntibus eligebatur. Sub Imperatoribus ordinarius extitit, *Franz. C. ff. h. t. n.* 11. & 12. atque jus dixit in criminalibus in urbe & extra eam usque ad centeſimum lapidem *l.* 1. *pr.* & §. 4 *ff. h. t. v. l.* 7. *l. f. C. ad L. Fab. de Plag. Wiſſ. ad π. P.* 1. *D.* 5. *th.* 5. at in civilibus quibusdam tantum cauſis cognitionem habuit *l.* 1. §. 9. 11. *ff. eod. v. Franz. C. ff. h. t.* 9. *Magn. Auct. S. I. S. h. t. th.* 17. De officio Praefecti Urbi. L. 1. ff. t. 12.

IV. (4) *Quaeſtorem.* Quaeſtorum alii erant capita- De officio

Digitized by Google

Procurator, ille verum, hic praeſumtum habet domini mandatum, & praeſtita cautione rati admittitur, niſi de contraria ipſius voluntate conſtet *l.* 40. § *f. ff. h. t. l.* 21. *C. h. O. P. S. t.* 7. §. *Wir laſſen. Lauterb. V.* 2. *D.* 5. *De Caut. rati conjunct. th.* 6.

II. *Nituntur* autem *praeſumto Domini Mandato* (1) *Parentes et liberi*, quod de his, qui ſunt maſculini, non foeminini ſexus, intelligendum, *v. l.* 35. *ff. h. t. j. l.* 1. §. 5. *de Poſt.* at ſine diſtinctione, utrum ſint in poteſtate nec ne, utrum primi an ulterioris gradus *d. l.* 35. *j. l.* 220. *l.* 51. *ff. de V. S.* in infinitum, *Lauterb. d. Diſp. th* 6. 7. 10. *Philip. ad O. P. S. Conſ.* 4. *ubi praej. de foeminis num.* 8. (2) *Collaterales* usque ad gradum ſecundum incluſive *J. Civ. d. l.* 35. *J. Sax.* usque ad gradum tertium incluſive, *d. O. P. S.* §. *Wir laſſen. Phil. c. l.* Hic autem fratres cognatione, non conventione, (*Dutz-Brüder*) religione, affectu &c. tales, intelligendi ſunt. *Berl. P.* 1. *Concluſ.* 24. *n.* 40. *ſeqq. Lauterb. c. l. th.* 11. *Carpzov. Proc. T.* 5. *art.* 6. *num.* 25. *ſeqq.* (3) *Affines J. Civili* in linea recta & obliqua usque ad ſecundum gradum *d. l.* 35. durante, non diſſoluta affinitate, *v. l.* 3. §. 1 *ff. de Poſtul. Berl. P.* 1. *concl.* 14. *num.* 51. *Lauterb. c. l. th.* 17. *Diſſ. Carpzov. Proc. t.* 5. *art.* 6. *n.* 46. *J. Sax.* tantum Socer pro Genero, & Gener pro Socero *d.* §. *Wir.* (4) *Maritus* pro uxore in receptitiis bonis *l.* 21. *C. h. t. Gail. l.* 1. *Obſ.* 133. *n.* 7. *Jur. Sax.* etiam in bonis dotalibus & paraphernalibus *per P.* 2. *C. El.* 15. *T.* 8. *O. P. S.* §. *Dieſe aber. Lauterb. l.* 15. *Carpzov. Pr. d. t. num.* 34. (5) *Conſortes*

ejuſ-

ejusdem litis, *Jure Civ.* lite conteſtata *l.* 2. *C. de Conſort. ejusd. litis. v. latiſſ. Lauterb. c. l. th.* 29. *ſeqq. Jus Sax.* generaliter loquitur *d.* §. *O. P. S. v. Carpzov. d. t. num.* 51. *id. P.* 1. *C.* 1. *d.* 29. *num.* 5.

III. *Verus Procurator mandato* vero *conſtituitur l.* 1. *ff. h.* quo deſtitutus ad judicium ne quidem cum cautione rati admittitur, *Carpzov. P.* 1. *C.* 1. *d.* 26. *Franz.* C. *ff h. t. n.* 25. imo prima vice 5. ſecunda 10. thalerorum poena afficitur ſecundum *O. P. S. t.* 6. *pr. Phil. ad d. T. Conſid.* 1. qua cautione reali, *v. Carpzov. Proc. t.* 5. *a.* 6. *num.* 1. adjuvatur, qui mutilum producit mandatum *a. l.* 1. *C. h. t. j. l.* 40 §. *f. ff. h. O. P. S. T.* 7. §. *Da auch etwan &c.* niſi cauſa mandatum ſpeciale deſideret. *Phil. ad d. T. O. P. Conſid.* 3. *Carpzov. Proc. t.* 5. *a.* 6. *n. f.* Quod Juri Civ. non convenit *l.* 26. *ff. de minor. Lauterb. Comp. Jur. h. t. l. c.* Quando autem ſine mandato admiſſus eſt Procurator, & dominus geſta ab eod. re integra ratihabet, ea ratihabitio mandato aequipollet & retrotrahitur *a. l. f. C. ad SCt. Maced.* ſi re non amplius integra, ratihabitio in ratihabentis, non tertii praejudicium valet, *v. l.* 3. §. 1. *ff. rem rat. hab. v. O. P. S. t.* 7. §. *Trüge. Franz. C. ff. h. t. num.* 28. *Carpzov. Proc. t.* 17. *a.* 2. *num.* 19. 22. *Berl. P.* 1. *Concl.* 14. *n.* 134.

IV. *Mandatum procuratorium ſecundum fori* cujuslibet *uſum formandum eſt*, *v. l.* 24. *ff. Ad municipal.* Generaliter vero complecti debet, Quis, Quem, in qua cauſa, contra quem, coram quo Judice conſtituat, *Berl. P.* 1. *Concl.* 14. *n.* 70. quo anno & die,

v. c. f. X. h. t. Weſenb. C. *ff. h. t. num.* 7: Cautio rati non *l.* Civ. *v. l.* 6. *ff. d. de Cond. ind. Franz. C. ff. h. t. num.* 24. *Hahn. ad Weſ. h. t.* 6. *num.* 6. ſed nonnullorum locorum obſervantia requiritur, *v. Carpzov. P.* 1. *C.* 12 *d.* 27. Subſcriptio una cum ſigilli appoſitione J. Sax. *O. P. S. t.* 7. §. *Die Mandata &c.* neceſſaria eſt, *v. tamen Phil. ad d. T. Conſ.* 6. non Jure Civil. *v. Carpzov. c. l. Berl. P.* 1. *Concl.* 14. *num.* 74. *ſeqq. Hahn. ad Weſ. h. t. num.* 7. *v. Et aliquando ſigillo. Modum conſtituendi procuratorem* ponderantes alium deprehendimus *extrajudicialem*, quando procurator coram Notario & teſtibus vel literis privatis conſtituitur, alium *judicialem*, quando dominus apud acta procuratorem conſtituit illiusque geſta ſe ratihabiturum promittit. *Carpzov. Pr. t.* 5. *a.* 1. *num.* 115.

V. Mandatum Procuratorium Generale nullius eſt utilitatis, ubi ſpeciale deſideratur: appellatur autem *mandatum ſpeciale*, in quo articuli alicujus verbis expreſſis fit mentio ſpecialis; e. g. concedo poteſtatem Inſtrumenta recognoſcendi, in integrum reſtitutionem petendi &c. *Requiritur ſpeciale mandatum* in actibus maximi praejudicii, *v. l.* 25. §. 5. *ff. d. a. vel o. haer.* ut in renuntiatione litis, recognitione inſtrumentorum, Cautione rati, *Carpzov. Proc. t.* 5. *art.* 2. in reſtitutione in integrum minoris, *v. l.* 25. §. 1. *ff. de minor.* in delatione & relatione juramenti, id. *d. l.* 2. *Reſp.* 99. in matrimonio contrahendo, compromiſſo &c. *Hahn. ad Weſenb. h. t. num.* 7.

VI.

Digitized by Google

VI. ***Procuratores conſtituunt*** cauſarum *domini l. 1. ff. h. t.* tam directi quam utiles, ut Vaſalli *II. f.* 8. & 43. non pupilli aut minores ſine Tutorum auctoritate & Curatorum conſenſu *l.* 11. *C. de Procur.* ſubſiſtit tamen lata in favorem eorund. ſententia *l.* 14. *C. eod. Carpz. P.* 1. *Dec.* 14. non Tutores aut Curatores ſoli: hi enim actorem dant *d. l.* 11. *l.* 24. *ff. de Adm. & per. tut. O. P. S. t.* 9. §. *Würden. neque mulieres* uſu Saxon. ſine curatorum conſenſu, *Carpzov. P.* 1. *C.* 1. *D.* 32. ipſi vero Curatores mulierum exhibendo Curatorium ſuum in judicio legitimant perſonam, imo actoria concedentes, nulla neceſſitate Curandae ſuae ſubſcriptionem adhibent; quae tamen neceſſaria eſt, ſi mulier ſit ſuorum liberorum Tutrix, Curatorque actorem in cauſa Tutelari conſtituat, in qua ſi vel ipſe Curator ſe ſiſtat, praeter Curatorium tutricis voluntatem docere tenetur. *Carpz. Proc. t.* 5. *a.* 3. *num.* 90. *ſeqq. Phil. ad t.* 9. *O. P. S. Conſid.* 2. *ubi praeſ.* Neque conſtituunt procuratores prohibiti vel natura, ut furioſi &c. *v. l.* 34. *ff. h.* vel Jure, ut excommunicati *c. f. X. h. t.* praeterquam ad defendendum *c.* 7. *X. de judic.*

VII. *A munere procuratorio arcentur* (1) *foeminae l.* 18. *C. h. t.* niſi in rem ſuam ſint procuratrices *l.* 4. *C. eod.* alias exc. *v. l.* 41. *ff. h. l.* 3. §. 2. *ff. de lib. cauſ.* §. 3. *I. de ſuſp. tut. Jure Saxon.* in impetratione arreſti, confectione teſtamenti &c. etiam ſine curatore admittuntur. *Carpzov. Pr. t.* 5. *a.* 3. *n.* 70. *ſeq.* (2) *Milites* ob publicam utilitatem *l.* 7. *l.* 9. *h. t.* dummodo adverſus eos excipiatur *l.* 13. *C. h. t. Hahn. ad Weſenb. h. t. num.*

 4.

4. (3) *Minores* tam ante quam poſt impletum annum 17. Jure Can. *c.* 5. *de Procur. in* 6. & ſecundum obſervantiam Saxon. oppoſita inhabilitatis exceptione, uti pronunciatum eſſe refert *Phil. ad O. P. S. T.* 3. *conſ.* 2. *Nicol. Proc. Jud. p. m.* 64. *l. c. Carpzov. Dec. Ill.* 203. & *Proc. t.* 5. *art.* 1. *num.* 19. *ſeqq.* (4) *Infames c.* 1. *cauſ.* 3. *q.* 7. *Gail. l.* 1. *Obſ.* 43. *num.* 1. *Hahn. ad Weſ. d. l.* Conf. *Tit. praec. aph.* 3.

VIII. *Procurator admittitur in cauſis* civilibus, licet famoſis, *v. l.* 6. §. 2. *ff. de his qui not. inf.* Cont. *Groenew. de LL. abrog. in l.* 40. *ff. h. t.* in criminalibus ceſſante Inſcriptionis vinculo a parte accuſatoris. *Ord. Crim. Car. V. a.* 12. a parte rei, ſi de poena nec capitali nec corporis afflictiva reo irroganda agatur, *v. l.* 1. *ff. an per al. cauſ. appell.* niſi is abſentiam rei ante litis conteſtationem defendere, *v. l.* 71. *ff. h. t.* aut exceptiones dilatorias proponere velit. *Carpzov. P.* 3. *q.* 115. *num.* 2. 48. & 77. *id. P.* 4. *C.* 42. *d.* 3. de Jur. Civ. *v. Magnif. Auth. S. J. C. Ex.* 7. *th.* 32. *j. Ant. Matth. de Cr. l.* 48. *t.* 31. *c.* 4. *n.* 2. *ſeqq.*

IX. *Procuratoris officium eſt* mandatum ſuſceptum exequi *l.* 8. §. *f. ff. Mand.* ejusque fines neutiquam excedere; *quodſi* autem *procurator in cauſa vel dolo vel culpa verſatur, domino hoc nocet l.* 10. *C. h. t. l.* 1. §. *f. ff. Quand. appell.* eique reſtitutione in integrum non ſuccurritur, niſi citra omnem culpam Domini damnum hoc datum ſit a Procuratore ſolvendo non exiſtente, vi clauſulae generalis *in l.* 1. §. 1. *ff. Ex quib. cauſ. maj. Carpzov. P.* 2. *C.* 1. *d.* 22. & 23. add. *Dec.* 203. *num.* 26.

Ex

Digitized by Google

Ex hoc mandato domino directo datur mandati actio, Procuratori contraria *l.* 46. §. 4. & 5. *ff. Mand.* Pariter cum Procurator lite conteſtata fiat dominus litis *l.* 22. *C. de Procur.* in ipſum, non in principalem *J. Civ.* ferenda eſt ſententia *l.* 1. *C. de Sentent.* quod *hodie* non attendi, nec Jure Can. receptum eſſe refert *Rittershuſ. de Diff. Jur. Civ. & Can. l.* 5. *c.* 24. *verb. Nunc. Hahn. ad Weſ. h. t. num.* 8. *verb. Sententia. Gail. l.* 1. *obſ.* 111. *num.* 2. *Groenew. de LL. abrog. d. l.* 1. *num.* 2.

X. *Conſtitutio Procuratoris diſſolvitur* non tantum utriusque, *v. l.* 58. *ff. de pact.* ſed etiam alterius partis voluntate, re integra, ante litis conteſtationem *l.* 16. *ff. h. t.* non poſteam, niſi cauſa cognita *l.* 17. *pr. &* §. *f. ff. h. l.* 25. *ff. h. t. Gail. l.* 1. *Obſ.* 46. & adverſa parte, ſi contradicit, audita, *Carpzov. Dec. Ill.* 45. *num.* 18. & 24. *ubi praejud. Ziegler. ad Inſt. Jur. Can. l.* 3. *t.* 2. §. 15. Item lata ſententia definitiva procuratoris officium exſpirat, cum appellationem proſequi invitus non cogatur, niſi aliud actum ſit inter partes *c.* 14. *X. de Procur. l.* 17. *C. h. t.* 9. *l.* 10. *C. de Appellat. Hahn. ad Weſenb. h. t. num.* 11. *Carpzov. P.* 1. *C.* 1. *d.* 24. *ubi praejud.*

XI. Altera pars Tituli de defenſore agit, in qua *defenſor dicitur*, qui ſine mandato reum in judicio defendit *l. un. C. de ſatisd. i. t.* 46. §. 1. & 2. *ff. h. t.* Hic ſatisdare tenetur judicatum ſolvi *d. l. un. C.* cujuscunque ſit conditionis *l.* 51. §. *f. l.* 52. *ff. h. t. Franz. C. ff. h. t. num.* 52. & cavere de rato in actione reali *l.* 40. §. 2. *ff. h. t. j. l.* 45. §. *f. ff. h. t.* ſi illud ab adverſa parte in litis exordio eſt petitum *d. l. un.*

Digitized by Google

Quod cujusque univerſitatis nomine vel contra eam agatur. L. 3. *ff. t.* 4.

XII. Hactenus de Procuratore privatorum. Procurator Univerſitatis dicitur *Syndicus l.* 1. §. 1. *ff. h. t.* & *deſcribi poteſt*, quod ſit procurator univerſitatis, qui communi mandato cauſas ejuſdem in judicio adminiſtrat *l.* 1. §. 1. *l.* 6. § 3. *ff. h. t. Univerſitas* autem *eſt* corpus e diſtantibus perſonis collectum & unitum, communibus juribus rebus & perſonis ad utilitatem communem utens *d. l.* 1. *Magn. Auctor. S. J. C. Ex.* 7. *th.* 40. & 41. *Carpzov. Proc. T.* 5. *art.* 4. *num.* 5. *Cogitur univerſitas per Syndicum litigare*, ne actione aut defenſione per plures ſciſſa incommodo afficiatur adverſarius, *v. l.* 5. §. 7. *ff. Judic. ſolvi. Carpzov. P.* 1. *Conſt.* 13. *d.* 5. Non tamen inde colligi poteſt, id quod alia quam Syndico conſtituto via in judicio ab univerſitate geſtum eſt, ipſo jure nullum eſſe, uti docet *Ziegler ad Inſt. Jur. Canon. l.* 3. *th.* 2. *verb. Syndicus.*

XIII. *Syndicum conſtituit* vel lex vel lege deficiente *univerſitas* a Principe confirmata *l.* 1. *l.* 3. *ff. h. t. n.* 3. quae ſi *ordinata* eſt, i. e. certum habet ordinem regentem cauſasque judiciales curantem, ordinis illius major pars conſentiens Syndicum facit: ſi *minus ordinata*, ut in pagis accidit, in univerſitate numeroſa majoris partis: non numeroſa, ſingulorum conſenſus & ſubſcriptio requiritur, niſi deſuper inſtrumentum confectum, *Berl. P.* 1. *Concl.* 14. *n.* 88. vel conſtitutio judicialiter facta

Digitized by Google

ﬅa ſit, adeo ut nequidem Tutores nomine pupillorum, curatores nomine viduarum a ſubſcriptione ſint excludendi, Syndico neceſſitate cum Syndicatu Curatoria & Tutoria exhibendi impoſita. *v. l. 2. l. 3. l. 4. l. 6. §. 1. ff. h. t. vid. Carpzov. P. 1. C. 1. d. 7. id. Proc. T. 5. a. 4. num. 33. ſeqq. Hahn. ad Weſ. h. t. n. 2. verb. Nec enim.* Quae & ſimilia e conſuetudine praecipue aeſtimanda ſunt, *v. l. 6. pr. ff. h.*

XIV. *Syndicus conſtitui poteſt* non tantum qui e corpore univerſitatis eſt, ſed *etiam extraneus*, *v. l. 1. §. f. ff. h. Carpz. P. 1. C. 1. d. 7. Hahn. h. t. num.* 5. & patris ſuffragium filio, filiique patri prodeſt *l. 5. ff. h.* imo ut duae partes Decurionum adfuerint, is quoque, quem decernunt, numerari poteſt *l. 4. ff. h.* Officium Syndici idem eſt quod Procuratoris, & *praeſumitur* is legitime conſtitutus *habere mandatum cum libera*, *ſecundum Gail. l. 2. Obſ. 72. n.* 11. nec removetur unus Syndicis duobus conſtitutis a Judicio, ſi ſolus comparat, *v. l. 32. ff. de procur. Carpz. Dec. 26. id. Proc. t. 5. art. 4. num.* 5. ad delatum juramentum vero praeſtandum Syndicus ut talis non admittitur, ſed illud a tribus quatuorve membris univerſitatis exactiſſimam cauſae notitiam habentibus perſolvitur. *P. 1. Conſt. El. 13. ibique Carpzov. d. t. 32. j. Magn. Auth. S. J. G. Ex. 7. th.* 44.

XV. Quodſi Procuratores, de quibus actum eſt, pecuniam acceperint, ut per *calumniam* alicui negotium facerent vel non facerent *l. 1. ff. h. t. l. 3. §. 1. ff. eod. Praetor* in eos *actionem in factum* conceſſit, quae eſt perſonalis, poenalis, mixta, & datur illi, cujus

Franz. C. ff. h. t. num. 3. Quae reſtricta eſt per provocationem ab eo conceſſam, prohibitamque in caput civis Romani animadverſionem *d. l.* Tempore Ulpiani Conſules voluntariam & contentioſam Jurisdictionem habuiſſe videntur *l. un. ff. h. t. j. l.* 57. *ff. de re jud. j. l.* 5. §. 1. *ff. de off. ej. cui mand. Jurisd. Hahn. ad Weſenb. h. t. verb. Ea.* Conf. *Magnif. Auctor S. J. C. Ex.* 4. *th.* 11.

II. (2) *Praefectum Praetorio.* Qui ab initio cohortibus aulae (i. e. militibus, quos in ſui cuſtodiam alebant Principes) praefuit & res militares tractavit, poſtea cauſis civilibus adhibitus eſt & adeo poteſtate crevit, ut ab ipſius ſententia non appellaretur *l. un.* §. 1. *ff. h. t.* ſed ſupplicatio admitteretur *l. un. C. de ſent. Praef. Praet. j. l.* 17. *ff. de min. Hahn. ad Weſ. h. t.* Tandem plures Praefecti creati diverſisque regionibus ut adminiſtratores praepoſiti ſunt. *v. Franz. C. ff. h. t. num.* 5. *ſeq. Magn. Auct. S. I. C. Ex.* 4. *th.* 14. *ſeqq.* De officio Praefecti Praetorio. L. 1. ff. t. 11.

III. (3) *Praefectum urbi*: cujus Magiſtratus extraordinarius ſub Regibus & Conſulibus fuit, quia Regibus & Conſulibus ob bella &c. abeuntibus eligebatur. Sub Imperatoribus ordinarius extitit, *Franz. C. ff. h. t. n.* 11. & 12. atque jus dixit in criminalibus in urbe & extra eam usque ad centeſimum lapidem *l.* 1. *pr.* & §. 4 *ff. h. t. v. l.* 7. *l. f. C. ad L. Fab. de Plag. Wiſſ. ad π. P.* 1. *D.* 5. *th.* 5. at in civilibus quibusdam tantum cauſis cognitionem habuit *l.* 1. §. 9. 11. *ff. eod. v. Franz. C. ff. h. t.* 9. *Magn. Auct. S. I. S. h. t. th.* 17. De officio Praefecti Urbi L. 1. ff. t. 12.

IV. (4) *Quaeſtorem.* Quaeſtorum alii erant capita- De officio

Quaeſtoris. L.1.ff.t.13. pitales, alii pecuniae publicae, *v. l.* 2. §. 22. & 23. *ff. de O. J. hi vel provinciales*, qui cum Proconſulibus & Propraetoribus in provincias ibant: *vel urbani*, qui aerarii curam gerebant: *v. Hild. in Antiq. Rom. v. Quaeſtor.* Sub Imperatoribus deinde Quaeſtorum munus ingreſſus & qs. primordium gerendorum honorum ſententiaeque in ſenatu dicendae fuit *l.* 1. §. 3. *ff. h. t.* imo Juſtitiae adminiſtrandae directio. Tandem in aula ipſis commiſſa eſt reſponſorum principis ſubnotatio &c. *Auth. Glorioſiſſimi C. de diverſ. reſcript. l.* 52. §. 2. *C. de Appel. Magn. Auctor Synt. J. C. h. t. th.* 20. *Franz. C. ff. h. t. n.* 9.

De officio Praetorum. L.1.ff.t.14. V. (5) *Praetorem.* Hic vel *Urbanus* dicebatur, & inter cives; vel *peregrinus*, & inter peregrinos jus reddebat *l.* 2. §. 27. & 28. *ff. d. O. J.* Jus ipſe dicebat de cauſis non criminalibus, ſed civilibus *l.* 1. §. *f. ff. de Suſp. Tut. j. l.* 1. *ff. de Juſt. & Jur.* praecipue per tria verba ſolennia, do, dico, addico, *v. Briſſon. de formul. l.* 5. *p.* 465. Illius auctoritas ſub Imperatoribus magis magisque diminuta eſt, unde ea, quae voluntariae ſunt Jurisdictionis, principaliter expedivit, *v. l.* 1. *C. h. t. j. l. f. C. de praed. & al. reb. min.* Denique *l.* 3. *ff. h. t.* res judicatas a Magiſtratu inhabili per errorem dato propter utilitatem publicam ſuſtineri, non communem errorem jus facere probat. *v. Jac. Gothofred. Diſſertat. ad dict. loc. Hahn. ad Weſ. h. t. verb. Omnis.* qui eam ad Magiſtratus a Tyrannis conſtitutos applicat. *Franz. C. h. t. & Magn. Auctor Synt. J. C. h. t. th.* 23. 25.

De officio Praefecti Vigilum. L.1.ff.t.15. VI. (6) *Praefectum vigilum*, qui Magiſtratus fuit Extraordinarius *l.* 2. §. 33. *ff. de O. J.* ab

ab Auguſto conſtitutus *l. 1. ff. h. t. Franz. C: ff. h num.* 2. cognitionem de incendiis, effractoribus, furibus, raptoribus, receptatoribus habuit *l.* 3. §. *f. ff. h.* & jus fuſtibus flagellisque caedendi *l.* 4. *ff. h.* non animadvertendi in criminalibus *d. l.* 3. §. *f. ff. l. un. C. eod.* Hic Magiſtratus ſucceſſu temporis ſua auctoritate cecidit. *Magn. Auctor S. J. C. h. th* 28. Caeterum e *l.* 3. §. 1. *ff. h. t.* colligitur, incendium in dubio culpa habitantium excitatum praeſumi. *v. Habn. ad Weſ. h. t. verb. Per negligentiam.*

De officio Proconſulis & Legati. L. 1. ff. t. 16.

VII. Conſideravimus huc usque Magiſtratus Urbanos, progrediendum ad *Provinciales:* quibus accenſetur (1) *Proconſul*: (ejus originem *v. ap. Franz. h. t.*) qui in provinciam mittebatur, ut eand. regeret per ſpatium annuum, jus in cauſis civilibus tam voluntariae quam contentioſae Jurisdictionis, & criminalibus dicendo *l.* 2. *l.* 6. *l.* 11. *ff. h. t.* Utitur autem Jurisdictione contentioſa ingreſſus Provinciam *l.* 4. §. *f. ff. h.* voluntaria, egreſſus urbe *l.* 2. *ff. h. t. v. Franz. num.* 11. ProConſuli adjungebatur *Legatus*, ut ei ſi opus eſſet Jurisdictio mandaretur *l.* 5. *l.* 6. §. 1. *ff. h. t.* qui proinde nudus mandatarius non erat, hinc & ab eo ad proconſulem provocari poterat *l.* 2. *ff. Quis a quo appel. j. l.* 1. §. 1. *ff. de off. ej. cui mand.* & cauſarum criminalium cognitionem, non ſententiae dictionem habebat *l.* 6 *ff. h. t. j. l. un. C. h. t. Franz. h. t. n.* 21. *Weſ. h. t. th.* 10.

De officio Praefecti Auguſtalis. L. 1. ff. t. 17.

VIII. (2) *Praefectus Auguſtalis* ab Auguſto ſic dicitur, & Ægypto praefectus eſt, cauſas civiles voluntariae *l.* 21. *ff. de manum. vind.* & contentioſae Jurisdictionis tractavit *l. un.*

actu *l. 4. §. f. de Off. Proc.* non potentia habet. Item *mandari debet Juriſdictio*, quae mandari non prohibetur, non Juriſdictio extraordinaria aut merum Imperium *l. 1. ff. h. t. mandari* tamen *illi* tantum *poteſt* Juriſdictio, qui habilis & naturaliter & civiliter *l. 12. §. 2. ff. de Jud. j. l. 43. §. de Proc. l. un. C. Qui pro ſua Juriſd.* Is vero cui mandata eſt Juriſdictio, eadem ſecundum mandati vel generalis vel ſpecialis modum formaliter aut virtualiter expreſſum uti debet *l. 16. l. 17. ff. de Juriſdiction. j. l. f. §. 1. ff. de Juriſd.* Tandemque *tollitur* mandata Juriſdictio mandantis revocatione *l. 18. ff. de jud.* & morte re adhuc integra interveniente *l. 6. ff. de Juriſd.*

XIII. Magiſtratui ſolebat adjungi *Aſſeſſor*, qui conſiliis ipſum adjuvaret *L. 7. C. h. t.* quicquid hic in eo officio quaeſierat, peculio quaſi caſtrenſi cedebat *d. l. Apud nos.* Judici adjunguntur *Scabini, die Gerichts-Schoppen*, qui una cum judice judicium conſtituunt, eorumque praeſentia adeo neceſſaria eſſe creditur, ut Elector Sax. in *Dec. Nov. 73.* inſinuationem Teſtamenti Actuario ſoli factam pro inutili habeat, niſi periculum fuiſſe in mora idem judicialiter atteſtetur, *Dec. N. 45.* quo de antea diſputatum a *Carpzov. Proc. t. 2. art. 4. num. 32. ſeqq. it. l. 6. Reſp. 12.* Conf. *Berl. P. 1. Concl. 8. num. 6. ſeqq.* De officio Aſſeſſorum. L. 1. ff. t. 23.

XIV. Non praetereundus eſt hoc loco *Actuarius*, qui adeo neceſſarius eſt in judicio, ut ob defectum illius acta nullitatis vitium incurrant. *Ord. Cam. P. 1. 59 Phil. ad O. P. S. t. 2. Conſ. 2. n. 5. ubi praejud.* & *eſt* publica perſona acta in judicio conſcribens mandato judicis, *v. C. 11. X. de probat.* Ad officium

cium Actuarii non admittendus eſt niſi Juris peritus & idoneus, isque ſe judicio juramento ſpeciali obſtringere debet. *O. P. S. t. 2. §. Wir. ubi Phil. conſ. 4. Except. v. Conſ. 5.* (Notarium requirit *Berl. P. 1. Con. 8. n. 16. Carpzov. Proc. t. 2. a. 4. num. 52.* quod in criminalibus tantum ſtatuendum, vel Notarium Actuario adjungendum eſſe declarat *Dec. Nov. El. 48, ibidemque Phil. Obſ. 2.*) *Officium illius* eſt omnia in judicio acta, propria manu praeſente judice aut aſſeſſoribus conſcribere, videlicet citationes, dilationes, recuſationes, exceptiones, petitiones, reſponſiones, interrogationes, confeſſiones, Inſtrumentorum productiones, recognitiones, teſtium depoſitiones, concluſiones, interlocutiones, ſententias, Appellationes, Leuterationes, & caetera in judicio occurrentia, adjecto tempore nominatisque perſonis fideliter & diligenter. Et ea quidem Acta originaliter in judicii ſcrinio conſervare debet, ut contentione deſuper exorta veritas haberi queat: id quod tradit *Carpz. Proc. t. 2. art. 4. num. 40. ſeqq. &* *Berl. P. 1. Concl. 8. n. 18. ſeqq.*

Quod quisque juris in alterum ſtatuerit, ut ipſe eod. jure utatur. L. 2. ff. t. 2.

XV. Commune Judicibus & Aſſeſſoribus eſt, quod, *ſi quid iniqui juris in partes litigantes ſtatuerint*, *eodem ipſi* ſecundum naturalem aequitatem *utantur l. 1. l. 2. ff. h. t.* de quo cavet Praetor Edicto ſuo in *l. 1. ff. h. t.* cujus prior pars agit de magiſtratu, qui novum Jus ſtatuit, poſterior de litigante, qui novum jus obtinuit; & *datur inde actio in factum* laeſo & cuivis in ſimili cauſa experienti *l. 3. §. 2. ff. h. t.* adverſus Magiſtratum qui jus iniquum ſtatuit cum effectu *l. 1. §. ſ. ff. h. t.* aut eum qui jus iniquum obtinuit, licet

licet eo uſus non ſit *l. 3. ff. h. t.* ejusque haeredes *l. 2. §. 5. ff. h. t. v. Magn. Auctor de Vind. Privat. cap. 11. aph.* 9. ad hoc ut Magiſtratus aut pars in iſtis cauſis idem jus patiatur *d. l. 1.* Verum ex hoc Edicto agi non poteſt contra Magiſtratum aut partem, quae ſecundum Edicti formulam iniquum jus adverſus Magiſtratum partemve retorquet *l. 4. ff. h. t. Hodie* ex fundamento hujus Edicti idem jus retorquetur adverſus debitorem, qui inducias moratorias impetravit. *Berl. P. 3. Concl. 5. num.* 10. adverſus civitatem, quae jus detractionis in transferenda haereditate exercuit, aut praeſtationem Geradae vel Heergewettae denegavit: quae retorſio poſtremis caſibus ab ipſo Magiſtratu exercenda eſt ſecundum *P. 2. Conſt. El.* 38. ubi *Carpzov. d. 1. 2. ſeqq. Magn. Auctor dict. diſſ. de vind. priv. cap. 11. aph. 13. ſeqq.*

TIT. IV.

SI QUIS JUS DICENTI NON OBTEMPERAVERIT.

L. 2. ff. t. 3.

I. In ipſo proceſſu Magiſtratibus *neceſſaria* eſt *Jurisdictionis* ſuae *defenſio*, ſi litigans, quod extremum eſt in Jurisdictione, non fecit, e. g. rem mobilem via executiva auferri paſſus non eſt *l. un. §. 1. ff. h. t. v. Bach. V. 1. d. 4. th. 9. l. d. & c.* unde adverſus ipſum *prodita eſt actio*, quae eſt poenalis & competit

petit cuivis ex populo, *Franz. C. ff. h. t. num.* 8. adverſus contumaces ad hoc, ut quanti eſt contemtus Magiſtratus, praeſtetur *l. 1. §. f. ff. h. t. Hahn. ad Wes. h. t. num. 2. verb. Quid. Hodie* multi ſunt coërcendi contumaciam modi, ut incarceratio perſonae, captura pignorum, denegatio audientiae, miſſio in bonorum poſſeſſionem, ſequeſtratio rei &c. *v. Weſenb. Com. ff. h. t. n. 6.*

De in jus vocando. L. 2. ff. t. 4.

II. Magiſtratus etiam eſt providere, ut in jus vocatio decenter fiat. Hinc *Praetor alios omnino, alios non impetrata venia vocare prohibet. Illis* annumerandi ſunt ob poteſtatem Conſules, Proconſules, &c. ob cauſae favorem ſacra facientes, funus uxoremve ducentes *l. 2. 3. ff. h. t.* quod *hodie* obſervari teſtis eſt *Hahn. h. t. n. 5. verb. Qui.* ob imbecillitatem furioſi & infantes *l. 4. ff. h. t. His* accenſendi ſunt Parentes, Patroni, ſimilesve perſonae quibus ſingularis reverentia debetur *l. 4. § 1 ff. h. t. l. 13. ff. eod.* Sed veniae impetrationem *hodie* non eſſe neceſſariam docet *Carpzov. P. 1. C. 2. d. 25. Phil. ad O. P. S. t. Conſ. 7. Dedit* autem *Praetor vocato* adverſus eum, qui ſine venia prohibitum in jus vocaverat, *actionem* poenalem ad praeſtandos 50. aureos, aut ſuſtinendam in caſu inopiae poenam corporis afflictivam *l. 24. l. 25. ff. h. t* De citatione actum eſt *Jurispr. l. 4. t. 8. a. 4.*

Si quis in jus vocatus non ierit, ſive quis eum vocaverit, quem ex Edicto non deb. L. 2. ff. t. 5.

III. In jus vocatus comparere debet, ne

a

a competente judice mulcta damnetur *l. 2. pr. & §. 1. ff. h. t.* a qua ruſticitas & dies feriatus vocatum liberat *d. §. 1.* Sed *quid ſi judex ſit incompetens?* Aut notoria eſt incompetentia aut dubia: priori caſu non opus eſt, poſteriori opus eſt comparitione, ut hoc ipſo ſciatur, an judex ſit competens *l. 2. ff. h. j. l. 5. ff. de Jurisd. Hahn. ad Weſ. h. t. n. 1. Magn. Auctor S. I. C. Ex. 5. th. 14. vid. Carpzov. Proc. 9. a. 2. num. 8. ſeqq.* Atque ita Magiſtratum *hodie* adverſus contumacem agere poſſe ad ſolvendam mulctam exiſtimat *Hahn. l. c.*

IV. Neceſſitatem eundi ad judicium effugiebat, qui per fidejuſſores idoneos rei quantitatis & conveniendi facilitatis *l. 2. ff. Qui ſatisd. cog.* cavebat; at *in perſonis neceſſitudine junctis qualiscunque fidejuſſor* ſub poena 50. aureorum accipiendus erat *l. 2. ff. h. t.*

In jus vocati ut eant, aut ſatis, vel cautum dent. L. 2. ff. t. 6.

V. *Ut autoritas Judicis conſervaretur, concedebat Praetor actionem in factum* ei, qui in jus quemquam vocaverat, adverſus eum qui in jus vocatum vi exemerat, ad hoc ut, quanti ea res ab actore etiam per calumniam aeſtimata fuerit, praeſtaretur *l. 5. §. 1. ff. h. t.*

Ne quis eum, qui in jus vocabitur, vi eximat. L. 2. ff. t. 7.

VI. *Cautione iudicio ſiſti opus* erat olim etiam tum, *quando ex noxali cauſa agebatur*, quia noxa caput ſequebatur *l. 2. ff. h. t.* adeoque, ne adverſarius eluderetur, expediebat in eadem cauſa ſervum ſiſti *l. 2. ff. h. t.*

Si ex noxali cauſa agatur, quemadmodum caveatur. L. 2. ff. t. 9.

VII. *Si quis judicio ſiſtere ſe volentem impediat*, dolum impedientis coërcere aequiſſimum putavit *Praetor*, hinc *conceſſit actio-*

De eo per quem factum erit, quo minus

in judicio quis ſiſtat. L. 2. ff. t. 10.

nem in factum ei, cuius intereſt non eſſe in ſiſtendo impeditum, ſive actori ſive reo, *v. l.* 3. §. 2. *ff. h.* adverſus eum per quem factum eſt, quo minus ſe judicio quis ſiſteret, ad hoc ut præſtet id quod intereſt *l.* 3. §. *f. ff. h. t.*

Si quis Cautionibus in judicio ſiſtendi cauſa factis non obtemperarit. L. 2. ff. t. 11.

VIII. *Si quis cautionibus in judicio ſiſtendi cauſa factis non obtemperaverit*, committitur ſtipulatio; & *datur inde* certa licitaque quantitate promiſſa, *actio* ex ſtipulatu ad illius præſtationem, incerta quantitate promiſſa, condictio incerti ad id, quod intererat eo tempore, quo ſiſti quis debebat *l.* 3. *ff. ſi quis in jus voc. non ierit l.* 12. §. 1. *ff. h. t.* Quodſi autem is, qui ſiſtere ſe debuit, ob legitimum impedimentum non ſtetit, tribuenda ei exceptio *l.* 2. §. 1. *ff. h. t. Sunt* autem *legitima impedimenta* Captivitas *l.* 4. §. 1. *ff. h. t.* Ægritudo *l.* 2. §. 3. Peregrinatio *a. l.* 2. §. 8. Expeditio publica *l.* 6. *h. t. v. L. R. l.* 2. *art* 7. Tempeſtas, Vis fluminis *l.* 2. §. 3. *ff. h.* Mulieris citatæ puerperium §. 4. Funus domeſticum ducendum *l.* 4. §. 2. Bellorum motus & hoſtilitates, motus peſtilentiæ, mors & ſonticus morbus conjugis aut liberorum, morbus aut defectus Advocati aut Procuratoris *a. l.* 2. §. *f. ff. h. t. quæ* & alia cum ſufficientibus circumſtantiis *ſummariter*, aliquando etiam rei juramento *probari* ſufficit *d. a.* 7. *L. R. Carpzov. Proc. t.* 8. *num.* 40. *ſeqq. Habn. ad Weſ. h. t. num.* 2. *verb. In verb.* Conſ. *Berl. P.* 1. *Concl.* 17. *num.* 48. *ſeqq.*

TIT.

TIT. V.

QUARUM RERUM ACTIO NON DATUR.

L. 44. ff. t. 5.

I. Partes citatæ in judicio ſuas opponunt *exceptiones*, quarum aliæ dicuntur eſſe *negativæ* ſive facti & intentionis, aliæ *affirmativæ* ſeu juris & actionis. *Illæ* ipſo jure intentionem, hæ per modum allegationis actionem competentem excludunt. Ad illas referri poteſt (1) *Exceptio onerandæ libertatis cauſa*, quæ liberto datur adverſus patronum, qui onerandæ libertatis cauſa promiſſum exigit *l.* 1. §. 5. *ff. b. t.* (2) *Exceptio de eo, quod in alea geſtum eſt*, competens colluſori re evicta, quam in alea vendidit, ut luderet *l.* 2. §. 1. *ff. h. t.* Proponitur eodem cum illis Titulo *exceptio præſtiti jurisjurandi*, quæ illi, qui deferente adverſario voluntarium jusjurandum juravit, adverſus eundem ex eadem cauſa eandem rem petentem competit *l.* 37. *ff. de jurejur. j. Vinn. C. J. ad* §. 4. *de Except.*

II. Exceptiones juris, quæ proprie tales dici poſſunt, in dilatorias & peremtorias abeunt. E dilatoriis reliquum eſt, ut *Exceptionem feriarum* conſideremus. *Sunt* autem *Feriæ* dies a Judicialibus actibus vacui *l.* 9. *ff. h. t.* & diſpeſcuntur (1) in divinas & humanas. *Divinæ* cultui divino ſunt deſtinatæ, appellanturque feſta, quæ ſunt vel immobilia vel mobilia. Item aliæ ſunt integræ, aliæ ſemiferiæ, ut dies Apoſtolorum. *Franz. C. ff. h. t. num.* 19. Humanæ feriæ hominum gratia ſunt conſtitutæ,

De feriis & dilat. & div. temp. L. 2. ff. t. 12.

dicunturque vel eſſe *Neceſſariæ*, ut vindemiarum, meſſium, quæ incipiunt a die octavo Julii, finiunturque cum die 14. Auguſti, *Rec. Imp. Wormat. d. anno* 1512. nundinarum, *v. P.* 1. *Conſt. El.* 30. *ibique Carpzov. d.* 25. *ſeqq.* Vel *Honorariæ*, quæ in honorem recordationemque ſingularem celebrantur: ut Natales Principis, civitatis, *v. l.* 7. *C. h. t.* Dividuntur (2) in *Ordinarias*, quæ certo jure conſtitutæ certis temporibus recurrunt, & *Extraordinarias* ſeu repentinas, quæ pro re nata indicuntur *l.* 26. §. 7. *ff. Ex quib. cauſ. maj.* In *feriis divinis judicialiter geſta* nulla ſunt, *v. l.* 7. *C. h. t. c. f. X. eod.* adeoque non opus exceptione: at *in feriis humanis*, veluti vindemiarum, nundinarum, meſſium &c. exceptio feriarum etiam ſpecialiter in iisdem non occupatis prodeſt, *v. l.* 1. *ff. h. t. Carpzov. P.* 1. *C.* 1. *d.* 22. *Id. Proc. t.* 10. *n.* 9. & 10. *ſeqq. Hahn ad Weſ. h. t. n.* 7. *niſi* feriarum exceptioni *ſit renunciatum* vel expreſſe, vel tacite, eand. omittendo; *v. l.* 6. *ff. h. t. f. X. h. t. l.* 1. §. 1. *ff. h. t.* quæ renunciatio in feriis ob utilitatem privatorum directo introductis tantum obtinet accedente Judicis conſenſu, *v. c.* 1. *X. h. t. Theſaur. Dec.* 39. *num.* 2. *Hahn. ad Weſ. h. t. n.* 8. *Franz. C. ff. h. t num.* 8. *Ziegl. ad Inſt. Jur. Canon. l.* 3. *t.* 5. §. 8.

De Exceptione rei judicatæ. L. 44. ff. t. 2.

III. Inter exceptiones peremtorias non omittenda eſt (1) *Exceptio rei judicatæ*, quæ eſt peremtoria *l.* 3. *ff. de Except.* reique cohærens. *l.* 7. §. 1. *ff. eod.* & datur reo adverſus eum, qui idem ab eodem ex eadem cauſa petit *l.* 3. *l.* 4. *l.* 14. *ff. h. t.* Hæc exceptio ſtrictiſſimæ eſt interpretationis *l.* 1. *ff. h. t.* & tertio non præjudicat, *Carpzov. P.* 1. *C.* 26. *d.* 15. niſi is

omni-

omnino eandem habeat obtinendi rationem, *v. l.* 8. §. 16. *ff. de inoff. teſt. Id. Proc. t.* 16. *a.* 4. *num.* 24. *ſeqq.*

De Exceptione rei venditæ & traditæ. L. 21. ff. t. 3.

IV. *(2) Exceptio rei venditæ & traditæ*, quæ eſt peremptoria, & emtori ejusque ſucceſſoribus *l. f. ff. h. t.* adverſus eum, qui rem alienam vendidit ejusque dominium poſtea conſecutus eſt, nec non illius ſucceſſores univerſales & ſingulares *l.* 17. *ff. de evict. l.* 1. *l. f.* §. 1. *ff. h. t.* competit, *Franz. Com. ff. h. t. n.* 4. *ſeq.* Quando effectum non habeat hæc Exceptio, vid. *apud Habn ad Weſ. h. t. num.* 3. Eſt autem in arbitrio Emtoris, utrum rem velit retinere intentione per exceptionem eliſa, an potius re ablata de evictione agere *l.* 17. *ff. de Evict. Magn. Auctor S. I. C. Ex.* 27. *th.* 39.

De Litigioſis. L. 44. ff. t. 6.

V. (3) *Exceptio litigioſi*, qua is, qui rem litigioſam emit vel per aliam ſpeciem contractus ſibi comparavit, repellitur *l.* 1. *l.* 4. *pr. C. h. t.* *Dicitur* autem *res* eſſe *litigioſa*, de cujus dominio controverſia movetur *Authen. Litigioſa C. de Litigioſa. Gail. l.* 1. *Obſ.* 118. *num.* 5. Quodſi vero non de dominio rei, ſed aliquo jure rei inhærente, ut pignore, arreſto, ſervitute controvertitur, jus illud efficitur litigioſum, non res ipſa, *v. l.* 3. *C. h. t. Carpzov. l.* 1. *Reſp.* 102. *n.* 4. & 5. *Franz. l.* 1. *Reſ.* 11. *n.* 21. & 22. Actiones ſive perſonales ſive reales litis conteſtatione demum fiunt litigioſæ *l.* 1. §. 1. *ff. h. t. l.* 31. *C. Commun. div. Authent. Litigioſa C. h. t. j. l.* 1. *C. Quando lib. princ. obl. Lauterb. Comp. Jur. h. t.* Vitium litigioſi facit, ut res alienari non poſſit, exceptis caſibus in *l.* 4. §. 1. *C. h. t. Franz. d. Reſ. n.* 75. *ſeqq.* eademque alienata, executio recte adverſus tertium poſſeſſorem fiat, *v. l.* 2. *C. h. t. Carpzov. l.* 1.

Reſp. 27. *num.* 10. *Gail. l.* 1. *Obſ.* 118. *num.* 2. *Hahn. ad Weſenb. h. t. num.* 1. De pœna rem litigioſam alienantium *v. Hahn. c. l. Franz. c. l. num.* 107. *ſeqq.* Ex his manifeſtum eſt aliam eſſe *rem* litigioſam, aliam *judicii futuri mutandi cauſa* dolo malo *alienatam l.* 8. §. 1. *l.* 4. §. 1. *ff. h. t. l.* 1. *ff. h. t.* qua alienatione ſuſcepta Proconſul dedit *actionem in factum* arbitrariam *l.* 8. *ff. h. t.* rei perſecutoriam *l.* 4. §. *f. ff. h. t.* quæ competit per hanc alienationem læſo adverſus lædentem ad hoc, quod intereſt alium adverſarium non habuiſſe *l.* 1. *l.* 4. §. 5. *ff. h. t.*

De alienatione judicii mutandi cauſa facta. L. 4. ff. t. 7.

De confeſſis. L. 43. ff. t. 2.

VI. Tam agentes quam excipientes in judicio ad probationem ſunt devincti *a. l.* 4. *C. de Edend. l.* 1. *ff. de Except.* a qua relevat confeſſio. *Eſt* autem *confeſſio* facti cujusdam certa aſſertio in aſſerentis præjudicium facta. Dividitur in Civilem & Criminalem: de hac *Jpr. L.* 4. *t.* 21. *aph.* 14. actum. *Civilis* eſt, quæ fit in cauſa civili *vel in judicio* ab habili perſona *l* 6. §. 5. *ff. b.* apud judicem competentem *c.* 4. *X. de jud.* præſente adverſario de re certa *l.* 6. *pr.* & §. 3. & vim plenæ probationis habet, atque per eam de tota cauſa factam ante litem conteſtatam paratæ executioni, poſt litem conteſtatam ſententiæ ferendæ aperitur via *a. l. un. C. de Confeſſ. l.* 21. *j. l.* 74. *ff. de Jud. l.* 3. *ff. h. Gail. l.* 2. *Obſ.* 106. *n.* 2. *Hahn: ad Weſ. h. t. n.* 8. *vel extra judicium*: & hanc ab adverſario acceptatam, plenam; non acceptatam, ſemiplenam facere probationem ſtatuit *Carpzov. P.* 1. *C.* 16. *d.* 21. Conf. *Lauterb. V.* 1. *D.* 6. *de Confeſſ. th.* 45. Ab hac Confeſſione differt ea, quæ ad interrogationem actoris fiebat olim in judicio ad fundandam actionem

De interrogat. in jur. fac. & in-

nem *l.* 4. *ff. h. t.* atque ex ea naſcebatur *actio interrogatoria*, quæ actio licet *hodie* ab uſu receſſiſſe videatur, non tamen omnem interrogationum utilitatem ſublatam eſſe credit *Franz. C. ff. h. t. n.* 14. *j. Grænew. de LL. abrogat. h. t. pr.* neque prohibetur judex, quoties ipſum æquitas movet *l.* 21. *ff. h. t.* & pars litigans per poſitiones *c. de Confeſſ. in* 6. adverſarium interrogare: de quibus poſitionibus conf. *Habn. ad Weſ. h. t. num.* 5. *&* *lat. Lauterb. Comp. Jur. h. t.* terrogat. act. L. 11. ff. t. 1.

VII. *Ob contumaciam rei* latitantis *Prætor miſſionem decernit*, quæ non poſſeſſionem, ſed cuſtodiam tribuit *l.* 2. *l.* 12. *ff. h. t.* ut reus tædio affectus ſe ſiſtat *l.* 5. *ff. ut in poſſeſſ. legat. vel fideic.* at ſi fraudationis cauſa tum porro latitet nec defendatur, ejus bona poſſideri vendique jubet *l.* 2. §. 1. *ff. h. t.* De modo procedendi *in Camera* adverſus contumaces *v. Magn. Auctor. S. I. C. Ex.* 44. *th.* 41. *j. Jurisprud. l.* 4. *t.* 8. *a.* 10. *de Jur. Sax.* Quib. in cauſis in Poſſ. eatur. L, 42. ff. t. 4.

TIT. VI.

QUÆ SENTENTIAE SINE APPELLATIONE RESCINDANTUR.

L. 49. ff. t. 8.

I. Denique fertur a Judice ſententia: quae ſi iniqua partibus videtur, appellandum eſt *l.* 1. *ff. de Appell.* dummodo *ſententia* ſit valida: *invalidam* enim reſcindi opus non *eſt:* veluti *cum lata eſt* (1) adverſus ſolitum Judiciorum ordinem *l.* 4. *C. d. interd.* aut jus expreſſe conſtitutum *l.* 1. §. 2. *ff. h. t. Wiſſ. ad π. P.* 2. *d.* 38.

th.

th. 30. *Carpz. Proc. t.* 16. *a.* 4. *n.* 59. (2) adverſus non citatum *l.* 1. §. 3. *ff. h.* (3) adverſus mortuum *l.* 59. §. *f. ff. de re jud. l.* 2. *ff. h.* (4) adverſus rem judicatam *l.* 1. *C. Quando prov. non eſt nec. Carpz.* 3. *Reſp.* 96. *n.* 3. *ſeqq:* (5) ita ut contineat impoſſibile *l. f. ff. h.* aut (6) errorem calculi *l.* 1. §. 1. *ff. h. t. Weſenb. C. ff. h. t. n.* 1. & 2. (7) in cauſa propria *l. un. C. Ne quis in ſua cauſ.* (8) a Judice incompetente *l.* 1. *C. Si a non comp. Carpzov. Proc. t.* 16. *a.* 4. *num.* 55. *ſeqq.* Quodſi autem in deſcribenda ſententia error commiſſus eſt, hic per appellationem aut J. Saxon. leuterationem corrigi debet, niſi ex actis ſit manifeſtiſſimus, *id. d. l. art.* 2. *n.* 17.

A quibus appellari non licet. L. 49. ff. t. 2.

II. *Appellari poteſt a Judicibus, qui ſuperiorem agnoſcunt l.* 1. §. 1. *ff. h. t. c.* 3. *de Appel. in* 6. nec toleranda eſt Appellatio a Principe male informato ad melius informandum *dd. ll. Bach. v.* 9. *d.* 33. *theſ.* 4. *l. d. verb. Item. Carpzov. Proc. t.* 18. *art.* 1. *num.* 26. *ſeqq.* Quodſi vero partes etiam apud Judicem, qui ſuperiorem habet, Appellationi renunciarint *l.* 1. §. 3. *ff. h. t.* aut eidem privilegium de non appellando datum ſit *l.* 1. §. 2. *ff. h. ceſſat appellatio.* Ita *jus de non appellando* Electoribus in *cap.* 11. *Aur. Bull.* (*ubi v. Limn.*) conceſſum eſt, quo Elector Saxonicus & Brandenburgicus hodieque utuntur, *Hahn. ad Weſ. h. t. num.* 2. imo privilegium illud non ſoli Electori, ſed omnibus Saxoniae ducibus tributum eſt, *Carpzov. P.* 1. *C.* 20. *d.* 25. verum in Epiſcopatibus Numburgenſi, Martisburgenſi, & Misnenſi alternative vel ad Aulam Electoralem vel ad Cameram Imperialem dirigi poteſt Appellatio, *Carpzov. d. t. num.* 21. 63.

III *Reci-*

Digitized by Google

De appellationibus recipiendis vel non, L. 49. ff. t. 5.

III. *Recipienda eſt Appellatio, dummodo non ſit illicita*, ut (1) contra propriam confeſſionem ſuſcepta *l. 2. C. Quor. appell. non rec. Carpzov. Proc. t. 18. art. 2. num.* 20. (2) Abſentis ad agendam cauſam vocati & per contumaciam condemnati *l. 1. C. h. t. Bach. V. 2. D. 33. th. 3. l. d. &c. verb. Contumaces. j. Carpzov. c. l. num* 35. *ſeqq* ita nec admittuntur ad provocationem condemnati in ſententia ſuper deſertione appellationis lata *cap. 5. x. de Appell. Berl. P. 1. Concl. 50. num. 195. Carpzov. P. 1. C. 20. d. 14.* (3) Ab executione ex re judicata vel Inſtrumento liquido, niſi in ea excedatur *l. 5. C. Quor. appell. non rec. id. Proc. t. 18. a. 2. n. 17. Ziegler ad Inſt. Jur. Can. l. 3. t. 16. verb. Excedatur.* (4) In proceſſu inquiſitorio ſecundum *Carpzov. Pr. Cr. P. 3. q. 139. num. 14. id. add. c. 29. d. 29.*

An per alium cauſ. appell. reddi poſſunt. L. 49. ff. t. 9. Si Tutor vel Curator magiſtratus creatus appell. L. 49. ff. t. 10. Eum, qui appellaverit, in Provincia defendi. L. 49. ff. t. 11. Apud

IV. Judici Appellationis factae rationes in cauſis pecuniariis etiam per Procuratorem reddi poſſunt *l. 1. l. 2. ff. h. t.* Caeterum ſi ad munera publica nominati appellaverint, nec cauſas probaverint, ad periculum eorum pertinet damnum, quod per moram Appellationis Reipublicae accedit *l. 1. ff. h. t.* qui vero Appellationis cauſa peregrinantur, tanquam Reipubl. cauſa abſentes in aliis ſuis cauſis defendendi ſunt *l. 1. l. 2. ff. h. t.* Non tamen impedit Appellatio, quo minus appellans in alia cauſa eundem Judicem pendente Appellatione habeat *l. un. ff. h. t.* praecipue ſi Judex ſit ordinarius *c. 6. X. de Appell. Ziegler. ad Inſt. Jur. Canon. l. 3. t. 17. §. 16. verb. in illa.* At Appellatore defuncto ſine haerede, appellatio evaneſcit; quod ſi appellatori haeres exſtiterit, ſiquidem tertii alicujus intereſt, cauſas appellationis red-

 di,

eum, a quo appell al. cauſ ag. compell. L. 49 ff. t. 12 Si pendente Appellatione mors intervenerit L 49 ff t 13 Nihil innovari appellat inte poſ. L 49 ff. t 7.

di, non alias appellationem peragere cogendus eſt *l. un. ff. h. t. Jure Sax.* ab extrajudicialibus gravaminibus non niſi iis exceptive propoſitis rejectisque conceditur appellatio *v. Churfürſtl. Appellation-Ordnung Tit. von Appellationen §. Sonderlich.* Conf. *Ziegl. d. Tr. l.* 3. *t.* 17 §. 4. 7.

V. Principalis *Appellationis* interpoſitae *Effectus eſt, quod eadem pendente nihil eſt innovandum l. un. ff. h. t. l.* 3 *C de Appellat* ſi ſecus factum eſt, dicitur attentatum, & ante omnia eſt revocandum *c.* 7. *de Appellat. in* 6 aliquando ex officio, *Gail. l.* 1 *Obſ.* 146. *n.* 5 6. & 7. ſive fiat a Judice, qui ex ſpolio quoque ad reſtitutionem tenetur, *Carpzov Proc. t.* 18. *art.* 6. *num.* 11. ſive a partibus *dd. ll.* quod aeque appellatione interpoſita ante factam inhibitionem ac poſt eam affirmat *Mev P.* 4. *Dec.* 382 in appellatione ab interlocutoria vero limitat *Ziegler. Inſt. Jur. Canon l.* 3. *t.* 17. §. 17. *verb. A definitiva.*

De verbor. ſignificatione. L. 50 ff. t. 16.

VI. Titulos de verborum ſignificatione & regulis Juris paſſim peculiari commentario illuſtratos videmus: Utrumque Titulum *breviſſime* recenſet *Weſenb. C. ff. latius* Tit. de Verborum ſignificatione tractat *Andreas Alciatus, Joh. Brecha, Arnold. Corvinus, Camill Gallinus, Joh. Goeddeus, Joh. Suevius, Joh. Jacob. Wiſſenbach* Tit. de Regulis Juris *Everb. Broncborſt, Jacob Cujacius, Joh Eichelius, Petr. Faber, Gothofredus, With Ludwel, Phil Matthaei, Joh. Noldelius, Joh. St auch. Petr. Müllerus, Joh. Jac. Wiſſenb. Sturtius, Chriſtoph. Güntzelius.*

De diverſis Regulis Juris antiqui L. 50. ff. t. 17.

INDEX

Digitized by Google

INDEX GENERALIS
CONTINENS

OMNES TITULOS DIGESTORUM ALPHABETICE RECENSITOS,

IN QUO

Num. 1. *Librum, num.* 2. *Titul. Pandectarum, voc. Jpr. Jurisprud. voc. Addit. Additiones denotat.*

A,

DE Abigeis, 47, 14. Ipr. l. 3. t. 24. a. 4. n. 6
De Acceptilatione, 46, 4. Ipr. l. 3. t. 21. a. 11
De Accusationibus & Inſcriptionibus, 48, 2. Ipr. l. 4. t. 21. a. 1
De Acquirenda, vel omittenda hæreditate, 29, 2. Ipr l. 2. t. 23. a. 6
De Acquirenda, vel amittenda poſſeſſione, 41, 2. Ipr. l. 2. t. 36. a. 2
De Acquirendo rerum dominio, 41, 1. Ipr. l. 2. t. 1. a, 18
De Actione rerum amotarum, 25, 2. Addit. l. 3. t. 6. a. 1
De Actionibus emti & venditi, 19, 1. Ipr. l. 3. t. 11. a. 12
De Ademtione libertatis, 40, 6. Addit. l. 1. t. 4. a. 4
Ad exhibendum, 10, 4. Ipr. l. 2. t. 14. a. 1
De Adimendis vel transferendis Legatis vel fideicomm. 34, 4. Ipr. l. 2. t. 24. a. 34
Ad legem Aquiliam, 9, 2. Ipr. l. 3. t. 23. a. 19
Ad legem Corn. de falſis, & de SCto Liboniano, 48, 10. Ipr. l. 3. t. 28. a. 43
Ad legem Corn. de ſicariis, 48, 8. Ipr. l. 3. t. 28. a. 30
Ad legem Fabiam de Plagiariis, 48, 15. Ipr. l. 3. t. 28. a. 52
Ad legem Falcidiam, 35, 2. Ipr. l. 2. t. 25. a. 1
Ad legem Juliam de adulteriis coërcendis, 48, 5. Ipr. l. 3. t. 28. a. 12
Ad legem Juliam de ambitu, 48, 14. Ipr. l. 3. t. 28. a. 50

Digitized by Google

Ad legem Juliam de annona, 48, 12. Ipr. l. 3. t. 28. a. 46
Ad leg. Jul de Vi privata, 48, 7. Ipr. l. 3. t. 28. a. 42
Ad leg. Jul. de Vi publica, 48. 6. Ipr. l 3. t. 28. a. 40
Ad leg Juliam majeſtatis, 48 4. Ipr. l. 3. t. 28. a. 3
Ad leg. Jul. peculatus, & de ſacrilegiis & reſiduis, 48. 13. Ipr. l. 3. t. 28. a. 47
Ad leg. Jul. repetundarum, 48, 11. Ipr. l. 3. t. 28. a 45
Ad legem Pompejam de Parricidiis, 48, 9. Ipr. l. 3. t. 28. a. 37
De Adminiſtratione & periculo tutorum & curatorum, 26, 7 Ipr. l. 1. t. 21. a. 1
De Adminiſtratione rerum ad civitatem pertinentium, 50, 8. Addit. l. 1. t. 11. a. 1
Ad municipalem, & de incolis, 50, 1. Ipr. l. 1. t 13. a. 1. Addit. l. 1. t. 7. a. 1
De Adoptionibus & emancipationibus, aliisque modis, quibus poteſtas ſolvitur, 1, 7. Ipr. l. 1. t. 11. a. 1
Ad SCtum Macedonianum, 14, 6. Ipr. l. 3. t. 4. a 8
Ad SCtum Silanianum & Claudianum, quorum teſtamenta ne aperiantur, 29, 5. Addit. l. 2. t. 4. a. 2
Ad SCtum Tertullianum & Orphitianum, 38, 17. Addit l. 2. t, 5 a. 1
Ad SCtum Trebellianum, 36, 1. Ipr. l. 2. t. 26 a. 7
Ad SCtum Turpillianum, & de abolitionibus criminum, 48, 16. Ipr. l. 3. t. 29. a. 1. Addit. l. 3. t. 8. a. 1
Ad SCtum Vellejanum, 16, 1. Ipr. l. 3. t. 9. a. 2
De Adſignandis libertis, 38, 4. Addit. l. 2. t. 6. a. 4.
De Ædilitia Edicto & redhibitione & quanti minoris, 21, 1. Ipr. l. 3. t. 20. a. 4
De Æſtimatoria actione, 19. 3. Ipr. l. 3. t. 17. a. 3
De Agnoſcendis vel alendis liberis, vel parentibus, vel patronis, vel libertis, 25, 3. Ipr. l. 1. t. 5. a. 3.
De Albo ſcribendo, 50, 3. Addit. l. 1. t. 8. a. 6
De Aleatoribus, 11, 5. Addit. l. 3. t. 7. a. 9
De Alienatione judicii mutandi cauſa facta, 4, 7. Addit. l. 4. t. 5. a. 5
De Alimentis & cibariis legatis, 34, 1. Ipr. l. 2. t. 24. a. 17
De Annuis Legatis & Fideic. 33, 1, Ipr. l. 2. t. 24. a. 6

An

An per alium cauſae appellationum reddi poſſint, 49, 9 Addit. l. 4. t. 6. a. 4
De Appellationibus & relationibus, 49, 1. Ipr. l. 4. t. 19. a. 12
De Appellationibus recipiendis vel non, 49, 5. Addit. l. 4. t. 6. a. 3
Apud eum, a quo appellatur, aliam cauſam agere compellendum, 49, 12. Addit. l. 4. t. 6. a. 4
De Aqua & actione aquae pluviae arcendae, 39, 3. Ipr. l. 3. t. 27. a. 4
De Aqua quotidiana & aeſtiva, 43, 20 Ipr. l. 2. 37. a. 13
A quibus appellari non licet, 49, 2. Addit. l. 4. t. 6. a. 2
De Arboribus caedendis, 43, 27. Addit. l. 2. t. 8. a. 15
Arborum furtim caeſarum, 47, 7. Addit. l. 3. t. 6. a. 6
De Auro, argento, mundo, ornamentis, unguentis, veſte vel veſtimentis & ſtatuis legatis, 34, 2. Ipr. l. 2. t. 24. a. 16
De Auctoritate & conſenſu tutorum vel curatorum, 26, 8. Ipr. l. 1. t. 22. a. 1

B.

De Bonis damnatorum, 48, 20. Addit. l. 3. t. 9. a. 7
De Bonis eorum, qui ante ſententiam vel mortem ſibi conſciverunt, vel accuſatorem corruperunt, 48, 21. Addit. l. 3. t. 9. a. 9
De Bonis libertorum, 38, 2. Addit. l. 2. t. 6. a. 4
De Bonorum poſſeſſione ex teſtamento militis, 37, 13. Addit. l. 2. t. 6. a. 4
De Bonorum poſſeſſione furioſo, infanti, muto, ſurdo, coeco competente, 37, 3. Addit. l. 2. t. 6. a. 1
De Bonorum poſſeſſionibus, 37, 1. Ipr. l. 2. t. 31. a. 1
De Bonorum poſſeſſione contra tabulas, 37, 4. Addit. l. 2. t. 6. a. 2
De Bonorum poſſeſſionibus ſecundum tabulas, 37, 11. Addit. l. 2. t. 6. a. 3

C.

De Cadaveribus punitorum, 48, 24. Addit. l. 3. t. 9. a. 12
De Calumniatoribus, 3, 6. Addit. l. 4. t. 2. a. 15
De Capite minutis, 4, 5. Ipr. l. 1. t. 14. a. 1. l. 3. t. 22. a. 20

De Captivis, & poſtliminio, & redemtis ab hoſtibus, 49, 15 Ipr. l. 2. t. 1. a. 29
De Carboniano edicto, 37, 10. Ipr. l. 2. t. 31. a. 6
De Caſtrenſi peculio, 49, 17. Ipr. l. 2. t. 11. a. 6
De Cenſibus, 50, 15. Addit. l. 1. t. 11. a. 8
De Ceſſione bonorum, 42, 3. Addit. l. 3. t. 4. a. 1
De Cloacis, 43, 23. Ipr. l. 2. t. 37. a. 19
De Collatione bonorum, 37, 6. Ipr. l. 2. t. 32. a. 4
De Collatione dotis, 37, 7. Ipr. l. 2. t. 32. a. 8
De Collegiis & corporibus, 47, 22. Ipr. l. 1. t. 13. a. 3. Addit. l. 1. t. 7. a. 8
De Colluſione detegenda, 40, 16. Addit. l. 1. t. 4. a. 6
Commodati, vel contra, 13, 6. Ipr. l. 3. t. 5. a. 1
Communia praediorum tam urbanorum, quam ruſticorum, 8, 4. Ipr. l. 2. t. 5. a. 1
Communi dividundo, 10, 3. Ipr. l. 3. t. 18. a. 10
De Compenſationibus, 16, 2. Ipr. l. 3. t. 21. a. 16
De Concubinis, 25, 7. Ipr. l. 3. t. 28. a. 28
De Concuſſione, 47, 13. Addit. l. 3. t. 7. a. 3
De Condictione cauſa data, cauſa non ſecuta, 12, 4. Ipr. l. 3. t. 18. a. 20
De Condictione ex lege, 13, 2. Addit. l. 3. t. 1. a. 1
De Condictione furtiva, 13, 1. Ipr. l. 3. t. 23. a. 6
De Condictione indebiti, 12, 6. Ipr. l. 3. t. 18. a. 16
De Condictione ob turpem, vel injuſtam cauſam, 12, 5. Ipr. l. 3. t. 26. a. 4
De Condictione ſine cauſa, 12, 7. Ipr. l. 3. t. 18. a. 21
De Condictione triticiaria, 13, 3. Ipr. l. 3. t. 20. a. 1.
De Conditionibus, & demonſtrationibus, & cauſis, & modis eorum, quae in teſtamentis ſcribuntur, 35, 1. Ipr. l. 2. t. 24. a. 21
De Conditionibus inſtitutionum, 28, 7. Ipr. l. 2. t. 18. a. 4
De Confeſſis, 42, 2. Add. l. 4. t. 5. a. 6
De Confirmando tutore vel curatore, 26, 3. Ipr. l. 1. t. 17 a. 4
De Conjungendis cum emancipato liberis ejus, 37, 8. Addit. l. 2. t. 6. a. 2
De Conſtituta pecunia, 13, 5. Addit. l. 3. t. 1. a. 2
De Conſtitutionibus Principum, 1, 4. Ipr. l. 1. t. 2. a. 11. Addit. l. 1. t. 3. a. 1

De

De Contrahenda emtione, 18, 1. Ipr. l. 3. t. 11. a. 2
De Contraria & utili actione tutelae, 27, 4. Ipr. l. 1. t. 27. a. 3
De Curatore bonis dando, 42, 7. Ipr. l. 1. t. 28. a. 2
De Curatoribus furioſo, & aliis extra minores dandis, 27, 10. Ipr. l. 1. t. 23. a. 2
De Cuſtodia & exhibitione reorum, 48, 3. Ipr. l. 4. t. 21. a. 6

D.

De Damno infecto, & de ſuggrundis, & protectionibus, 39, 2. Ipr. l. 3. t. 27. a. 3
De Decretis ab ordine faciendis, 50, 9. Addit. l. 1. t. 11. a. 3
De Decurionibus & filiis eorum, 50, 2. Add. l. 1. t. 8. a. 1
Depoſiti vel contra, 16, 3. Ipr. l. 3. t. 6. a. 1
De Diſtractione pignorum & hypothecarum, 20, 5. Ipr. l. 2. t. 35. a. 14. Add. l. 2. t. 7. a. 4
De Diverſis regulis Juris antiqui, 50, 17. Add. l. 4. t. 6. a. 6
De Diverſis temporalibus praeſcriptionibus, & acceſſionibus Poſſeſſionum, 44, 3. Add. l. 2. t. 3. a. 7
De Divortiis & repudiis, 24, 2. Ipr. l. 1. t. 6. a. 19. & l. 1. t. 9. a. 1
De Doli mali & metus exceptione, 44, 4. Ipr. l. 4. t. 10. a. 2. & l. 3. t. 22 a. 5-9
De Dolo malo, 4, 3. Ipr. l. 3. t. 22. a. 8
De Donationibus, 39, 5. Ipr. l. 2. t. 10. a. 13
De Donationibus inter virum & uxorem, 24, 1. Ipr. l. 2. t. 10. a. 24.
De Dote praelegata, 33, 4. Ipr. l. 2 t. 24. a. 9
De Duobus reis conſtituendis, 45, 2. Ipr. l. 3. t. 10. a. 1

E.

De Edendo, 2, 13 Ipr. l. 4. t 11. a. 12
De Effractoribus & expilatoribus, 47, 18 Ipr. l. 3. t. 24. a. 4. n. 9. Addit. l. 3. t. 7. a. 5
De Eo, per quem factum erit, quo minus quis in Judicio ſiſtat, 2, 10. Addit. l. 4. t. 4 a. 7
De Eo, qui pro tutore vel curatore negotia geſſit, 27, 5. Addit. l. 1. t. 14. a. 1
De Eo, quod certo loco dari oportet, 13, 4. Ipr. l. 3. t. 20. a. 3

De

Digitized by Google

De Evictionibus, & duplae ſtipulatione, 21, 2. Ipr. l. 3. t. 20. a. 12
Eum, qui appellaverit, in provincia defendi, 49. 11. Addit. l. 4. t. 6. a. 4
De Exceptione rei judicatae, 44, 2. Addit. l. 4. t. 5. a. 3
De Exceptione rei venditae & traditae, 21, 3 Addit. l. 4. t. 5. a. 4
De Exceptionibus, praeſcriptionibus, & praejudiciis, 44, 1. Ipr. l. 4. t. 8. a. 14
De Excuſationibus, 27, 1. Ipr. l. 1 t. 25. a. 1
De Exercitoria actione, 14, 1. Ipr. l. 3. t. 19. a. 5
Expilatae haereditatis, 47, 19. Addit. l. 3. t. 7. a. 7
Ex quibus cauſis maiores XXV. annis in integrum reſtituuntur, 4, 6. Ipr. l. 3. t. 22. a. 21
De Extraordinariis cognitionibus, & ſi judex litem ſuam feciſſe dicetur, 50, 13. Ipr. l. 3. t. 26. a. 7
De Extraordinariis criminibus, 47, 11. Ipr. l. 3. t. 24. a. 1

F.

Familiae herciſcundae, 10, 2. Ipr. l. 2. t. 33. a. 13. & l. 3. t. 18. a. 13
De Feriis, dilationibus, & diverſis temporibus, 2, 12. Ipr. l. 4. t. 8. a. 11. Addit. l. 4. t. 5. a. 2
De Fideicommiſſaria haereditatis petitione, 5, 6. Ipr. l. 2. t. 33. a. 11
De Fideicommiſſariis libertatibus, 40, 5. Addit. l. 1. t. 4 a. 3
De Fide inſtrumentorum, & amiſſione eorum, 22, 4. Ipr. l. 4. t. 11. a. 7
De Fidejuſſoribus & mandatoribus, 46, 1. Ipr. l 3. t. 9 a 1
De Fidejuſſoribus & nominatoribus, & haeredibus tutorum & curatorum, 27, 7. Addit. l. 1. t. 14. a 7
Finium regundorum, 10, 1. Ipr. l. 3. t. 18. a. 24
De Fluminibus, ne quid in flumine publico, ripave eius, fiat, quo pejus navigetur, 43. 12. Addit. l. 2. t. 8 a. 7
De Fonte, 43, 22 Ipr. l 2. t. 37. a. 17
De Fugitivis, 11, 4. Addit. l. 3. t. 7. a. 8
De Fundo dotali, 23, 5 Ipr. l. 1. t. 8. a. 4
De Furibus balneariis, 47, 17. Addit. l. 3 t. 7. a. 4

Furti

Furti adverſus nautas, caupones, ſtabularios, 47. 5. Ipr.l. 3.t.26.a. 2 Addit.l. 3 t. 6.a.4
De Furtis, 47, 2.Ipr.l.3.t.23.a.3

G.

De Glande legenda, 43, 28. Addit.l. 2.t.8 a 16
De Gradibus & affinibus, & nominibus eorum, 38, 10. Addit. l. 2.t. 5.a. 2

H.

De Heredibus inſtituendis, 26, 5. Ipr. l. 2.t.17. a. 1
De Hereditate vel actione vendita, 18, 4. Addit. l. 3.t. 2.a. 1
De Hereditatis petitione, 5, 3.Ipr.l. 2.t 33.a.5
De His, quae in teſtamento delentur, inducuntur, vel inſcribuntur, 28, 4. Ipr.l. 2.t.20 a. 4
De His, quae poenae cauſa relinquuntur, 34, 6. Ipr. l. 2. t.24.a. 22
De His, qui pro non ſcriptis habentur, 34, 8. Addit. l. 2. t.4. a. 7
De His, quae ut indignis auferuntur, 34, 9. Ipr. l 2. t. 22.a. 1
De His, qui effuderint vel dejecerint, 9, 3.Ipr. l. 3.t. 26 a. 3
De His, qui notantur infamia, 3, 2. Ipr. l. 1. t. 13.a. 4
De His, qui ſui vel alieni juris ſunt, 1, 6. Ipr. l. 1. t.4. a. 1

I.

De Impenſis in res dotales factis, 25, 1. Ipr. l. 2. t. 8 a.7
De Incendio, ruina, naufragio, rate, nave expugnata, 47, 9. Addit.l. 3.t.6.a.7
De In diem addictione, 18, 2. Ipr.l.3.t.11.a.13
De In integrum reſtitutionibus, 4, 1. Ipr.l.3.t. 22.a. 1
De Injuriis, & famoſis libellis, 47, 10.Ipr. l.3.t. 23.a.8
De Injuſto, rupto, irrito facto teſtamento, 28, 3. Ipr.l. 2.t.20 a. 1
De In jus vocando, 2, 4. Ipr.l.4.t.8.a. 4. n. 2. Addit. l.4.t 4.a. 2
In jus vocati ut eant, aut ſatis vel cautum dent, 2, 6. Addit.l.4. t.4.a.4
De In litem jurando, 12, 3. Ipr.l.4.t.12.a.17
De Inofficioſo teſtamento, 5, 2. Ipr.l. 2.t. 33.a. 1

In quibus cauſis pignus vel hypotheca tacite contrahitur, 20. 2. Ipr. l. 2. t. 35. a. 14
De In rem verſo, 15, 3. Ipr. l. 3. t. 19. a. 3
De Inſpiciendo ventre, cuſtodiendoque partu, 25, 4. Addit. l. 1. t. 13. a. 1
De Inſtitoria actione, 14, 3. Ipr. l. 3. t. 19. a. 6
De Inſtructo vel inſtrumento legato, 33, 7. Ipr. l. 2. t. 24. a. 13
De Interdictis & relegatis & deportatis, 48, 22. Addit. l. 3. t. 9. a. 10
De Interdictis ſive extraordinariis actionibus, quae pro his competunt, 43, 1. Ipr. l. 2. t. 37. a. 2. Addit. l. 2. t. 8. a. 1
De Interrogationibus in jure faciendis, & interrogatoriis actionibus, 11, 1. Addit. l. 4. t. 5. a. 6
De Itinere actuque privato, 43, 19. Ipr. l. 2. t. 37. a. 12
Judicatum ſolvi, 46, 7. Ipr. l. 4. t. 8. a. 13
De Judiciis, & ubi quisque agere vel conveniri debeat, 5, 1. Ipr. l. 4. t. 2. a. 1
De Jure aureorum annulorum, 40, 10. Addit. l. 1. t. 4. a. 4
De Jure Codicillorum, 29, 7. Ipr. l. 2. t. 28. a. 1
De Jure deliberandi, 28, 8. Ipr. l. 2. t. 23. a. 12
De Jure dotium, 23, 3. Ipr. l. 1. t. 8. a. 1
De Jure Fiſci, 49, 14. Addit. l. 1. t. 12. a. 1
De Jure immunitatis, 50, 6. Addit. l. 1. t. 10. a. 1.
De Jurejurando, 12, 2. Ipr. l. 4. t. 12. a. 1
De Jure Patronatus, 37, 14. Addit. l. 1. t. 4. a. 5
De Juriſdictione, 2, 1. Ipr. l. 4. t. 4. a. 2
De Juris & facti ignorantia, 22, 6. Ipr. l. 3 t. 3. a. 24
De Juſtitia & Jure, 1, 1. Ipr. l. 1. t. 1. a. 3

L.

De Legationibus, 50, 7. Addit. l. 1. t. 10. a. 8
De Legatis & fideicommiſſis, 1. 30. 1. Ipr. l. 2. t. 24. a. 1. l. 2. t. 26. a. 1
De Legatis & fideicommiſſis, 2. 31, 1. ibid.
De Legatis & fideicommiſſis, 3. 32, 1. ibid.
De Legatis praeſtandis bonorum poſſeſſione contra tab. petita, 37, 5. Addit. l. 2. t. 6. a. 2
De Lege commiſſoria, 18, 3. Ipr. l. 3. t. 11. a. 14
De Lege Rhodia de jactu, 14, 2. Ipr. l. 3. t. 19. a. 12

De

Digitized by Google

De Legibus, SCtis & longa conſuetudine, 1, 3. Ipr. l. 1. t. 2. a. 10. Addit. l. 1. t. 2. a. 1
De Legitimis tutoribus, 26, 4. Ipr. l. 1. t. 18. a. 1
De Libellis dimiſſoriis, qui apoſtoli dicuntur, 49, 6. Ipr. l. 4. t. 19. a. 15
De Liberali cauſa, 40, 12. Ipr. l. 1. t. 15. a. 5. Addit. l. 1. t. 4. a. 6
De Liberatione legata, 34, 3. Ipr. l. 2. t. 24. a. 18
De Liberis & poſthumis heredibus inſtituendis, vel exheredandis, 28, 2. Ipr. l. 2. t. 17. a. 3
De Liberis exhibendis, item ducendis, 43, 30. Addit. l. 2. t. 8. a. ult.
De Libero homine exhibendo, 43, 29. Addit. l. 2. t. 8. a. 18
De Libertis univerſitatum, 38, 3. Addit. l. 2. t. 6. a. 4
De Litigioſis, 44, 6. Addit. l. 4. t. 5. a. 5
Locati conducti, 19, 2. Ipr. l. 3. t. 12. a. 1
De Locis & itineribus publicis, 43, 7. Addit. l. 2. t. 8. a. 2
De Loco publico fruendo, 43, 9. Addit. l. 2. t. 8. a. 4

M.

De Magiſtratibus conveniendis, 27, 8. Ipr. l. 1. t. 27. a. 6
Mandati vel contra, 17, 1. Ipr. l. 3. t. 15. a. 1
De Manumiſſionibus, 40, 1. Addit. l. 1. t. 4. a. 1.
De Manumiſſionibus, quae ſervis ad univerſitatem pertinentibus imponuntur, 40, 3. Addit. l. 1. t. 4. a. 2
De Manumiſſis teſtamento, 40, 4. Addit. l. 1. t. 4. a. 3
De Manumiſſis vindicta, 40, 2. Addit. l. 1. t. 4. a. 2
De Migrando, 43, 32. Addit. l. 2. t. 8. a. 17.
De Minoribus XXV. annis, 4. 4. Ipr. l. 3. t. 22. a. 10
De Mortis cauſa donationibus & capionibus, 39, 6. Ipr. l. 2. t. 10. a. 3
De Mortuo inferendo, & ſepulchro aedificando, 11, 8. Addit. l. 2. t. 1. a. 10
De Muneribus atque honoribus, 50, 4. Addit. l. 1. t. 9. a. 1

N.

De Natalibus reſtituendis, 40, 11. Addit. l. 1. t. 4. a. 4
Nautae, caupones, ſtabularii, ut recepta reſtituant, 4, 9. Ipr. l. 3. t. 18. a. 26. & l. 3. t. 36. a. 2
De Nautico foenore, 22, 2. Addit. l. 3. t. 2. a. 5

Ne de ſtatu defunctorum poſt quinquennium quaeratur, 40, 15. Addit. l. 1. t. 4 a 6
De Negotiis geſtis, 3, 5. Ipr. l. 3. t. 18. a. 3
Ne quid in flumine publico, ripave ejus, fiat, quo aliter aqua fluat, atque uti priori aeſtate fluxit, 43. 13. Addit. l. 2. t. 8. a. 8
Ne quid in loco publico, vel itinere fiat, 43. 8. Addit. l. 2. t. 8. a. 3
Ne quid in loco ſacro fiat, 43. 6. Addit. l. 2. t. 8 a. 1
Ne quis eum, qui in jus vocabitur, vi eximat, 2, 7. Addit. l. 4. t. 4. a. 5
Ne vis fiat ei, qui in poſſeſſionem miſſus eſt, 43. 4. Addit. l. 2. t. 8. 11
Nihil innovari appellatione interpoſita, 49, 7. Addit l. 4. t 6 a. 5
De Novationibus & delegationibus, 46, 2. Ipr. l. 3. t. 21. a. 13
De Noxalibus actionibus, 9, 4. Ipr. l. 3. t. 27. a. 1
De Nundinis, 50, 11. Addit. l. 1. t. 11. a. 5

O.

De Obligationibus & actionibus, 44, 7. Ipr. l. 3. t. 1. a. 2
De Obſequiis Parentibus & Patronis praeſtandis, 37, 15. Addit. l. 1. t. 4 a. 5
De Officio adſeſſorum, 1, 22. Addit. l. 4. t. 3. a. 13
De Officio Conſulis, 1, 10. Addit. l. 4. t. 3. a. 1
De Officio ejus, cui mandata eſt Juriſdictio, 1, 21. Addit. l. 4. t. 3. a. 12
De Officio Juridici, 1, 20. Addit. l. 4. t. 3. a. 11
De Officio praefecti Auguſtalis, 1, 17. Addit. l. 4. t. 3. a. 8
De Officio Praefecti Praetorio, 1, 11. Addit. l. 4. t. 3. a. 2
De Officio Praefecti vigilum, 1, 15. Addit. l. 4. t. 3. a. 6
De Officio Praefecti urbi, 1, 12. Addit. l. 4. t. 3. a. 3
De Officio Praeſidis, 1, 18. Addit. l. 4. t. 3. a. 9
De Officio Praetorum, 1, 14. Addit. l. 4. t. 3. a. 5

Digitized by Google

De Officio Proconſulis & Legati, 1, 16. Addit. l. 4. t. 3. a. 7
De Officio Procuratoris Cæſaris vel rationalis, 1, 19. Addit. l. 4. t. 3. a. 10
De Officio Quæſtoris, 1, 13. Addit. l. 4. t. 3. a. 4
De Operibus publicis, 50, 10. Addit. l. 1. t. 11. a. 4
De Operis libertorum, 38, 1 Addit. l. 1. t. 4. a. 5
De Operis novi nunciatione, 39, 1 Ipr. l. 2. t. 37. a. 24
De Operis ſervorum, 7, 7. Addit. l. 2. t 2. a. 4
De Optione vel electione legata, 33, 5. Ipr. l. 2. t. 24. a. 11
De Origine Juris & omnium magiſtratuum & ſucceſſione prudentum, 1, 2. Addit. l. 1. t. 1. a. 1

P,

De Pactis, 2, 14. Ipr l. 3. t. 2. a. 1
De Pactis dotalibus, 23, 4. Addit. l. 1. t. 5. a. 1
De Peculio, 15 1. Ipr. l. 2. t. 11. a. 3
De Peculio legato, 33. 8. Addit. l 2 t. 4. a. 3
De Penu legata, 33. 9. Ipr. l. 2. t. 24. a. 14
De Periculo & commodo rei venditae, 18, 6. Ipr. l. 3. t. 11. a. 9
De Pignoratitia actione & contra, 13, 7. Ipr. l. 3. t. 7. a. 5
De Pignoribus & hypothecis, & qualiter ea contrahantur, & de pactis eorum, 20, 1. Ipr. l. 2. t. 35. a. 2
De Poenis, 48, 19. Addit. l. 3. t. 9. a. 1
De Pollicitationibus, 50, 12. Ipr. l. 3. t 1. a. 4
De Popularibus actionibus, 47, 23. Ipr. l. 3. t 25. a. 1
De Poſſeſſoria hereditatis petitione, 5, 5. Ipr. l. 2. t. 33. a. 12
De Poſtulando, 3, 1. Addit. l. 4. t. 1. a. 1
De Praeſcriptis verbis, & in factum actionibus, 19, 5. Ipr. l. 3. t. 17. a. 14
De Praetoriis ſtipulationibus, 4 5. Addit. l. 3. t 1. a. 5
De Praevaricatione, 47, 15. Ipr. l. 3. t. 24. a. 4. n. 7

Digitized by Google

De Precario, 43, 26. Addit. l. 2. t. 8. a. 14
De Privatis delictis, 47, 1. Ipr. l. 3. t. 23. a. 2
De Privilegiis creditorum 42, 5. Addit. l. 3. t. 5. a. 3
De Probationibus & praeſumtionibus, 22, 3. Ipr. l. 4. t. 11. a. 1
De Procuratoribus & defenſoribus, 3, 3. Addit. l. 4. t. 2. a. 1
Pro derelicto, 41, 7. Addit. l. 2. t. 3 a. 3
Pro donato, 41, 6. Addit. l. 2. t. 3. a. 2
Pro dote, 41, 9. Addit. l. 2. t. 3. a. 5
Pro emtore, 41, 4. Addit l. 2. t. 3. a. 1
Pro herede vel poſſeſſore, 41, 5. Ipr. l 2. t 9. a. 11
Pro legato, 41, 8. Addit. l. 2. t. 3. a. 4
Pro ſocio, 17, 2. Ipr. l. 3. t. 14. a. 1
Pro ſoluto, 41, 1
Pro ſuo, 41, 10. Addit. l. 2. t. 3. a. 6
De Proxeneticis, 50, 14. Addit. l. 3. t. 2. a. 4
De Publicanis, vectigalibus & commiſſis, 39, 4. Addit. l. 1. t. 12. a. 7
De Publ. in rem actione, 6, 2. Ipr. l. 2. t. 13. a. 16
De Publicis Judiciis, 48, 1. Ipr. l. 3. t. 28. a. 1

Q.

Quae in fraudem creditorum facta ſunt, ut reſtituantur, 42, 8. Addit. l. 3. t. 5. a. 10
Quae res pignori vel hypothecae datae obligari non poſſunt, 20, 3. Ipr. l. 2. t. 35 a. 7
Quae ſententiae ſine appellatione reſcindantur, 49, 8. Addit. l. 4. t. 6. a. 1
De Quaeſtionibus, 48, 18. Ipr. l. 4. t. 21. a. 13. Addit. l. 3. t. 8. a. 4
Quando actio de peculio annalis eſt, 15, 2. Addit. l. 3. t. 3. a. 1
Quando appellandum ſit, & intra quae tempora, 49, 4. Ipr. l. 4. t. 19. a. 14
Quando dies legatorum vel fideicommiſſorum cedat, 36, 2. Ipr. l. 2. t. 24. a. 23
Quando dies uſusfructus legati cedat, 7, 3. Addit. l. 2. t. 2. a. 3
Quando ex facto tutoris vel curatoris minores agere, vel conveniri poſſint, 26, 9. Ipr. l. 1. t. 22. a. 4

Quarum

Digitized by Google

Cuarum rerum actio non datur, & de exceptione Jurisjurandi, 44, 5. Addit. l. 4. t. 5. a. 1
Quemadmodum ſervitutes amittantur, 8, 6. Ipr. l. 2. t. 7. a. 1
Quibus ad libertatem proclamare non licet, 40, 13. Addit. l. 1. t. 4. a. 6
Quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur, 42, 4. Addit. l. 4. t. 5. a. 7
Quibus modis pignus vel hypotheca ſolvitur, 20, 6. Ipr. l. 2. t. 35. a. 25
Quibus modis uſusfructus vel uſus amittitur, 7, 4. Ipr. l. 2. t. 8. a. 18
Quibus non competit bonorum poſſeſſio, 38, 13. Addit. l. 2. t. 6. a. 5
De Quibus rebus ad eundem Judicem eatur, 11, 2. Ipr. l. 4. t. 5. a. 12
Cui & a quibus manumiſſi liberi non fiant, & ad L. Æl. Sentiam, 40, 9. Addit. l. 1. t. 4. a. 4
Cui petant tutores vel curatores, & ubi petantur, 26, 6. Ipr. l. 1. t. 20. a. 1
Qui potiores in pignore vel hypotheca habeantur, & de his qui in priorum creditorum locum ſuccedunt, 20, 4. Addit. l. 2. t. 7. a. 1
Qui ſatisdare cogantur, vel jurato promittant, vel promiſſioni ſuae committantur, 2, 8. Ipr. l. 4. t. 8. a. 13
Quis a quo appelletur, 49, 3. Ipr. l. 4. t. 19. a. 14
Qui ſine manumiſſione ad libertatem perveniunt, 40, 8. Addit. l. 1. t. 4. a. 4
Quis ordo in bonorum poſſeſſione ſervetur, 38, 15. Addit. l. 2. t. 6. a. 6
Qui teſtamenta facere poſſunt, & quemadmodum teſtamenta fiant, 28, 1. Ipr l 2. t. 15. a. 4
Quod cuiusque univerſitatis nomine, vel contra eam agatur, 3, 4. Addit. l. 4. t. 2. a. 12
Quod cum eo, qui in aliena poteſtate eſt, negotium geſtum eſſe dicetur, 14, 5. Addit. l. 3. t. 3. a. 3
Quod falſo tutore autore geſtum eſſe dicatur, 27, 6. Addit. l. 1. t. 14. a. 4
Quod juſſu, 15, 4. Ipr. l. 3. t. 19. a. 2
Quod legatorum, 43, 3. Ipr. l. 2. t. 37. a. 6
Quod metus cauſa geſtum erit, 4, 2. Ipr. l. 3. t. 22. a. 4

Quod

Digitized by Google

Quod quisque juris in alterum ſtatuerit, ut ipſe eodem jure utatur, 2, 2. Ad. 1.l.4.t.3.a.15
Quod vi aut clam, 43, 24. Ipr. l. 2. t. 37. a. 21
Quorum bonorum, 43, 2. Ipr.l.2.t.37.a.4

R.

De Rebus auctoritate judicis poſſidendis vel vendendis, 42, 5. Ad it.l.3.t.5.a.1
De Rebus creditis, ſi certum petatur, 12. 1. Ipr.l. 3. t.4.a.4
De Rebus dubiis, 34. 5. Addit.l.2.t. 4.a.4
De Rebus eorum, qui ſub tutela vel cura ſunt, ſine decreto non alienandis, vel ſupponendis, 27, 9 Ipr. l 1.t. 21. a. 10
De Receptatoribus, 47, 16. Ipr.l.3.t.24.a. 4 n. 8
De Receptis arbitris, qui arbitrium receperunt, ut ſententiam dicant, 4, 8. Ipr. l.4.t.4.a.15.
De Regula Catoniana, 34. 7. Addit.l.2. t.4.a.6
De Regulis Juris, 50, 17
De Re judicata, & de effectu ſententiarum, & de interlocutionibus, 42, 1. Ipr. l. 4. t. 14.a. 1
De Rei vindicatione, 6, 1. Ipr. l.2.t.13.a.2
De Religioſis, & ſumtibus funerum, & ut funus ducere liceat, 11, 7. Addit.l.2.t.1.a.1
De Re militari, 49, 16. Addit.l. 1.t. 12.a.15
De Remiſſionibus, 43, 25. Addit.l. 2.t.8.a.13
Rem pupilli vel adoleſcentis ſalvam fore, 46. 6. Addit. l.3.t.1.a.4
Rem ratam haberi, & de ratihabitione, 46, 8. Ipr. l. 4. t. 8.a. 13
De Requirendis reis, vel abſentibus damnandis, 48, 17. Ipr. l.4.t.21.a.19. Addit.l.3.t 8 a.3
De Rerum diviſione & qualitate, 1, 8. Ipr.l.2.t.1.a 1. & l.2.t.2.a.1
De Rerum permutatione, 19. 4. Ipr. l.3 t.17.a.5
De Reſcindenda venditione, 18. 5. Ipr.l.3 t. 11.a.40
De Ripa munienda, 43, 15. Addit.l.2.t 8.a. 10
De Ritu nuptiarum, 23, 2. Ipr.l. 1.t 7.a.1
De Rivis, 43, 21. Ipr.l 2. t. 37.a.16

S.

De Salviano interdicto, 43, 33 Ipr.l.2.t.37.a.7
De Senatoribus, 1, 9. Addit. l. 1. t. 8.a.7

De

De Senatuſconſulto Silaniano & Claudiano quorum teſtamenta ne aperiantur, 29, 5. Addit. l. 2. t. 4. a. 2
De Sententiam paſſis & reſtitutis, 48, 23. Ipr. l. 1. t, 13. a. 10. Addit. l. 3. t. 9. a. 11
De Separationibus, 42, 6. Addit. l. 3. t. 4. a. 7
De Sepulcro violato, 47, 12. Ipr. l. 3. t. 24. a. 4. n. 5 Addit. l. 3 t. 7. a. 1
De Servis exportandis, vel ſi mancipium ita venierit, ut manumittatur, vel contra, 18, 7. Addit. l. 3. t. 2. a. 3
De Servis fugitivis, 11, 4. Addit. l. 3. t. 7. a. 8
De Servitute legata, 33, 3. Ipr. l. 2. t. 24. a. 8
De Servitutibus, 8, 1. Ipr. l. 2. t. 3. a. 1
De Servitutibus ruſticorum praediorum, 8, 3. Ipr. l. 2. t. 3. a. 4
De Servitutibus urbanorum praediorum, 8, 2. Ipr. l. 2. t. 4. a. 1
De Servo corrupto, 11, 3. Ipr. l. 3. t. 24. a. 6
Si ager vectigalis, i. e. emphyteuticarius petatur, 6, 3. Ipr. l. 2. t. 12. a. 3
Si a parente quis manumiſſus ſit, 37, 12. Addit. l. 2. t. 6. a. 4
Si cui plus, quam per legem Falcidiam licuerit, legatum eſſe dicetur, 35, 3. Addit. l. 2. t. 4. a. 8
Si ex noxali cauſa agatur. quemadmodum caveatur, 2, 9. Addit. l. 4. t. 4. a. 6
Si familia furtum feciſſe dicetur, 47, 6. Addit. l. 3. t. 6. a. 5
Si ingenuus eſſe dicetur, 40, 14. Ipr. l. 1. t. 16. a. 5. Addit. l. 1. t. 4 a. 6
Si is, qui teſtamento liber eſſe juſſus erit, poſt mortem domini ante aditam hereditatem ſurripuiſſe aliquid dicetur, 47, 4. Addit. l. 3. t. 6. a. 3
Si menſor falſum modum dixerit, 11, 6. Addit. l. 3. t. 7. a. 11
Si mulier ventris nomine in poſſeſſione calumniae cauſa eſſe dicatur, 25, 6. Addit. 1. t. 13. a. 4
Si pars hereditatis petatur, 5, 4. Ipr. l. 2. t. 33. a. 7

Si pendente appellatione mors intervenerit, 49, 13. Addit. l. 4. t. 6. a. 4
Si quadrupes pauperiem feciſſe dicatur, 9, 1. Ipr. l. 3. t. 27. a. 2
Si quid in fraudem patroni factum ſit, 38, 5. Addit. l. 2. t. 6. a. 4
Si quis aliquem teſtari prohibuerit, vel coëgerit, 29, 6. Ipr. l. 2. t. 22. a. 1. n. 4
Si quis cautionibus, in judicio ſiſtendi cauſa factis, non obtemperaverit, 2, 11. Addit. l. 4. t. 4. a. 8
Si quis in jus vocatus non ierit, ſive quis eum vocaverit, quem ex edicto non debuerit, 2, 5. Addit. l. 4. t. 4. a. 3
Si quis jus dicenti non obtemperaverit, 2, 3. Addit. l. 4. t. 4. a. 1
Si quis omiſſa cauſa teſtamenti ab inteſtato, vel alio modo poſſideat hereditatem, 29, 4. Addit. l. 2. t. 4. a. 1
Si ſervitus vindicetur, vel ad alium pertinere negetur, 8, 5. Ipr. l. 2. t. 6. a. 2
Si tabulae teſtamenti extabunt, 37, 2. Addit. l. 2. t. 6. a. 1
Si tabulae teſtamenti nullae extabunt, unde liberi, 38, 6. Addit. l. 2. t. 6. a. 5
Si tutor, vel curator, vel Magiſtratus creatus appellaverit, 49, 10. Addit. l. 4. t. 6. a. 4
Si ventris nomine muliere in poſſeſſionem miſſa, eadem poſſeſſio dolo malo ad alium translata eſſe dicetur, 25, 5. Addit. l. 1. t. 13. a. 3
Si Uſusfructus petatur, vel ad alium pertinere negetur, 7, 6. Ipr. l. 2. t. 8. 15
De Solutionibus & liberationibus, 46, 3. Ipr. l. 3. t. 21. a. 3
Soluto matrimonio, dos quemadmodum petatur, 24, 3. Ipr. l. 1. t. 8. a. 6. Addit l. 1. t. 6. a. 1
De Sponſalibus, 23, 1. Ipr. l. 1. t. 6. a. 1
De Statu hominum, 1, 5. Ipr. l. 1. 3. a. 1.
De Statu liberis, 40, 7. Addit. l. 1. t. 4. a. 3
Stellionatus, 47, 20 Ipr. l. 3. t. 24. a. 4. n. 10
De Stipulatione Servorum, 45, 3. Addit. l. 3. t. 1. a. 3
De Stipulationibus praetoriis, 46, 5. Addit. l. 3. t. 1. a. 5
De Succeſſorio edicto, 38, 9. Addit. l. 2. t. 6. a. 5
De ſuis & legitimis heredibus, 38, 16. Ipr. l. 2. t 30. a. 2
De Supellectile legata, 33, 10. Ipr. l. 2. t. 24. a. 15
De Superficiebus, 43, 18. Ipr. l. 2. t. 12. a. 17. & l. 2. t. 37. a. 11

De

Digitized by Google

De Suſpectis tutoribus & curatoribus, 26, 10. Ipr. l. 1. t. 26. a. 1

T.

De Tabulis exhibendis, 43, 5
De Termino moto, 47, 21. Ipr l. 3. t. 24. a. 4 n. 11
De Teſtamentaria tutela, 26, 2. Ipr. l. 1. t. 17. a. 1
Teſtamenta quomodo aperiantur, inſpiciantur & deſcribantur, 29, 3. Ipr. l. 2. t. 23. a. 20
De Teſtamento militis, 29, 1. Ipr. l. 2. t. 16. a. 1
De Teſtibus, 22, 5. Ipr. l. 4. t. 11. a. 16
De Tigno juncto, 47, 3. Ipr. l. 2. t. 1. a. 48
De Tranſactionibus, 2, 15. Ipr. l. 4. t. 1. a. 2
De Tributoria actione, 14, 4 Addit. l. 3. t. 3. a. 2
De Tritico, vino, vel oleo legato, 33, 6. Ipr. l. 2. t. 24. a. 12
De Tutelae & rationibus diſtrahendis, & utili curationis cauſa actione, 27, 3. Ipr. l. 1. t. 27. a. 1
De Tutelis, 26, 1. Ipr. l. 1. t. 16. a. 2
De Tutoribus & curatoribus datis ab his, qui jus dandi habent, & qui & in quibus cauſis ſpecialiter dari poſſunt, 26, 5. Ipr. l. 1. t. 19. a. 1

V.

De Vacatione & excuſatione munerum, 50, 5. Addit. l. 1. t. 10. a. 1
Ubi pupillus educari vel morari debeat, & de alimentis ei praeſtandis, 27, 2. Ipr l. 1. t. 21. a. 9
De Ventre in poſſeſſionem mittendo, & de curatore ejus, 37, 9. Ipr. l. 2. t. 31. a. 4
De Ventre inſpiciendo, cuſtodiendoque partu, 25, 4. Addit. l. 1. t. 13. a. 1.
De Verborum obligationibus, 45, 1. Ipr. l. 3. t. 8. a. 1
De Verborum ſignificatione, 50, 16. Addit. 4. t. 6. a. 6
De Veteranorum & militum ſucceſſione, 38, 12. Addit. l. 2. t. 6. a. 5
De Veteranorum privilegiis, 49, 18. Addit. l. 1. t. 12. a. 19
De Via publica & itinere publico reficiendo, 43, 11. Addit. l. 2. t. 8. a. 6
De Via publica, & ſi quid in ea factum eſſe dicatur, 43, 10. Addit l. 2. t. 8. a 5
De Vi bonorum raptorum, & de turba, 47, 8. Ipr. l. 3. t. 23. a. 21

De Vi & Vi armata, 43, 16. Ipr. l. 2. t. 37. a. 22

Unde cognati, 38, 8. Addit. l. 2. t. 6. a. 5

Unde legitimi, 38, 7. Addit. l. 2. t. 6. a. 5

Unde Vir & Uxor, 38, 11. Ipr. l. 2. t. 30. a. 31

De Uſu & habitatione, 7, 8 Ipr. l. 2. t. 8. a. 13

De Uſu, & uſufructu, & reditu, & habitatione, & operis per legatum & fideicommiſſum datis, 33, 2. Ipr. l. 2. t. 24. a 7

De Uſufructu accreſcendo, 7, 2. Addit. l. 2. t. 2. a. 1

Uſufructuarius quemadmodum caveat, 7, 9. Ipr. l. 2. t. 8. a. 10

De Uſufructu earum rerum, quae uſu conſumuntur, vel minuuntur, 7, 5. Ipr. l. 2. t. 8. a. 12

De Uſufructu, & quemadmodum quis utatur fruatur, 7, 1. Ipr. l. 2. t. 8. a. 1

De Uſuris & fructibus, & cauſis, & omnibus acceſſionibus, & mora, 22, 1. Ipr. l. 3. t. 20. a. 19

De Uſurpationibus & uſucapionibus, 41, 3. Ipr. l. 2. t. 9. a. 1

Ut ex legibus Senatusve conſultis bonorum poſſeſſio detur, 38, 14. Addit. l. 2. t. 6. a. 6

Ut in flumine publico navigare liceat, 43, 14. Addit. l. 2. t. 8. a. 9

Ut in poſſeſſione legatorum, vel fideicommiſſorum ſervandorum cauſa eſſe liceat, 36, 4. Ipr. l. [illegible] t. 24. a. 33

Uti poſſidetis, 43, 17. Ipr. l. 2. t. 37. a. 8

Ut legatorum ſeu fideicommiſſorum cauſa caveatur, 36, 3. Ipr. l. 2. t. 24. a. 33

Utrubi, 43, 31. Ipr. l. 2. t. 37. a. 9

De Vulgari & pupillari ſubſtitutione, 28, 6. Ipr. l. 2. t. 19. a. 5

F I N I S.

Digitized by Google